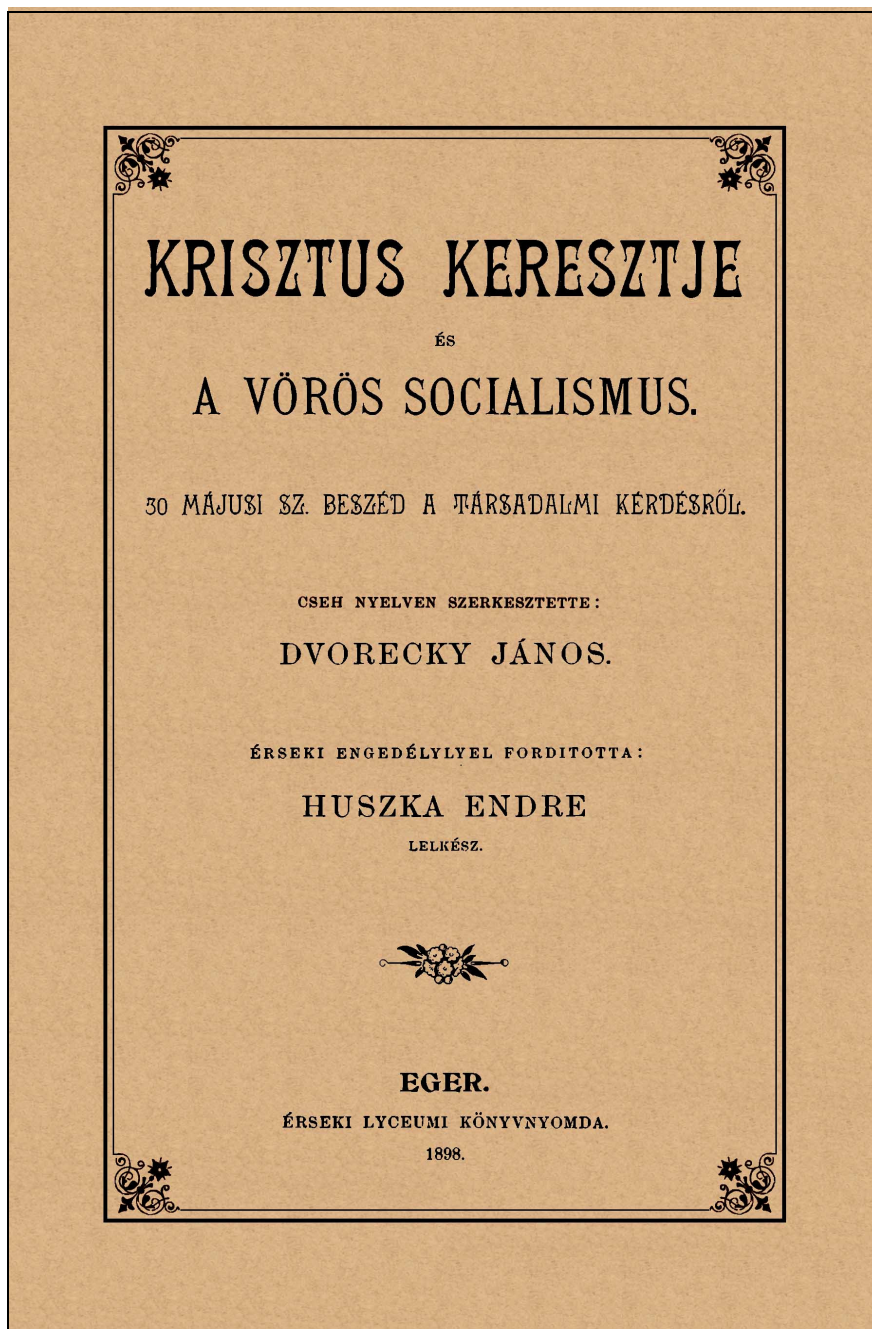

Dvorecky János

Krisztus keresztje és a vörös socialismus

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Dvorecky János
Krisztus keresztje és a vörös socialismus
Harminc májusi szentbeszéd a társadalmi kérdéstről

Érseki engedéllyel fordította cseh nyelvből:
Huszka Endre
lelkész

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1898-ban jelent meg Egerben az Érseki Lyceumi Könyvnyomdában.

Egy-két helyen a szöveget a mai helyesíráshoz igazítottuk. A szentírási helyeket átírtuk a mai gyakorlatnak megfelelően.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Ajánlás.....	4
Előszó a májusi ájtatossághoz.....	5
I. Egyenlőség.....	8
II. Fölösleges-e az osztálykülönbség?.....	10
III. Ki a munkásnépnek igazi barátja?.....	13
IV. Haladás.....	16
V. A haladás Isten nélkül.....	20
VI. Az egyház mint a szegények barátja.....	24
VII. Hit nélkül nem boldogulhatunk.....	27
VIII. Mit tegyünk?.....	32
IX. A keresztény és a vörös szocializmus közötti különbség.....	37
X. Van Isten, ezt bizonyítják az összes teremtmények.....	40
XI. Isten létét bizonyítja a történelem.....	43
XII. Az istentagadás minden rossznak forrása.....	45
XIII. Fölösleges-e a felsőbbség?.....	48
XIV. Forradalom és – „ne ölj!”.....	50
XV. Magánvagyon legyen-e vagy közvagyon?.....	53
XVI. Honnét annyi nyomor a világon?.....	56
XVII. A szenvedés nem a legnagyobb rossz.....	60
XVIII. Az öngyilkosság nem segít rajtunk!.....	62
XIX. Rózsafüzér mint a nyomor elűzője.....	65
XX. Csodák!.....	68
XXI. Történtek-e valóban csodák?.....	71
XXII. Történnek-e még csodák?.....	73
XXIII. A fájdalmas anya.....	77
XXIV. Boldogítanak-e az élvezetek?.....	80
XXV. A ruházat teszi az embert?.....	83
XXVI. Szabad szerelem.....	86
XXVII. Mária mint a tisztaság, alázatosság és mértékletesség példaképe.....	88
XXVIII. Házasságot – és nem szabad szerelmet!.....	91
XXIX. A család, mint a társadalom alapja.....	94
XXX. Gyermeknevelés az anya tisztje.....	96
A májusi ájtatosság befejezése.....	99

Ajánlás

Az Oltáriszentségben lakó

JÉZUS KRISZTUSNAK

imádása és szeretete jeléül

A Fordító.

Előszó a májusi ájtatossághoz

Tárgy: Mária hatalmába és pártfogásába vetett bizodalommal kezdjük ájtatosságunkat!

„Mint a lilium a tövisek között, olyan az én barátném a leányok között.” (Én 2,2)

A tél elmúlt. Nyoma veszett fagynak, jégnek; a hóiharok, fagyos esők elvonultak, és beköszöntött a szép, a kedves május. Itt van az évnek legszebb szaka, a május, tarka virágaival, édes illatárjával.

Az istenfélő keresztények szívében is kivirított ilyen vagy még bájdúsabb tavasz, és pedig azon okból, mert e hónap különösen a Szűz Máriának, az Isten Anyjának tiszteletére és dicsőségére van szentelve. A sz. Lélek azt mondja Róla: „ő a mező virága és a völgyek liliuma; mint a lilium a tövisek között, olyan az én barátném a leányok között,” (Én 2,1–2) Aligha akad ember, ki bűneivel, rosszakaratával kisebb-nagyobb sebet nem ütne nem csak embertársai, de főképp Jézus jóságos isteni szívében, ti. hálátlansággal viszonzva szeretetét. Egyedül Mária az, kiben az Istennek kedve telik, kinek bűnmentes ragyogó tisztaságában gyönyörködnek az angyalok és az emberek. Ezért az Isten minden teremtmény fölé magasztalta őt; ezért tisztelik Benne királynéjukat az angyalok, és a jámbor ker. katolikusok áhítattal zengik:

Mondj naponkint és óránként lelkem dicséreteket,
Máriának, szűz anyának szentelj víg ünnepeket,
Gondolkodjál, álmétkodjál az ő méltóságáról,
Tisztelettel, szeretettel szólj az Isten anyjáról!

A ker. katolikus világban Jézus Krisztus imádóinak ajkairól mindenütt felhangzik Máriát dicséző ének szava is. Alig van hónap, melyben valamely ünneppel ne tisztelnék Máriát.

És miért tiszteljük őt? Miért vonzódunk Hozzá annyira? Ennek okát Megváltónk példájában találjuk. Ő ugyanis mennybemenetelekor nem vitte magával dicsőségébe szeretett anyját, hanem hátrahagyta őt e földön egy időre, bizonyára azért, hogy az apostolok s az első hívek az ő társaságának örvendjenek, s nehéz küzdelmeikben nála erőt, vigasztalást keressenek. És a hívek a legmélyebb tisztelettel hódoltak Jézus Krisztus Anyjának. – Midőn a 18-ik században kitört a francia forradalom, mely millió keresztény léleknek megrabolta legdrágább kincsét, a hitet, s vérengző kegyetlensége borzalommal töltötte el a világot, akkor egy lánglelkű pap, Lúcia, felhívta a francia híveket, hogy Máriához forduljanak; elvezette őket Mária oltáraihoz, képeihez; tiszteletére ájtatosságokat rendezett, s elragadó szavakkal ecsetelve Mária erényeit, arra buzdította őket, hogy Mária közbenjárásával igyekezzenek kiengesztelni az Istent, hogy szorongatott egyházán s a félrevezetett szegény népen könyörüljön. Így keletkeztek a szép májusi ájtatosságok, melyeket minden buzgó keresztény oly szívesen lát, s melyek immár az egész világon ismeretesek.

A katolikusok mindig az Isten Anyjához folyamodtak, valahányszor az emberiséget s főképp az egyházat nagy veszély fenyegette. S vajon K. K. nem ostromolják-e a szenvedély és Krisztus-ellenes tanok bőséges árjai Péter hajóját, az anyaszentegyházat ma nagyobb erővel, mint valaha? Nem halljuk-e ország-világon végigzúgni a hitetlenek e csatakiáltását: Le az egyházzal, vallással!? Nem kell császár, király, nem ismerünk magunk fölött urat, egyenlők akarunk lenni, élni akarunk Isten nélkül, élve, gyönyörök között! Az örök boldogsággal nem törődünk, nem is hiszünk benne. Mi e földön akarunk mennyországot! Ily vészhangok

emelkednek az emberiség nagy tömegéből, K.! Ezen emberek hihetetlen gyorsasággal terjesztik tévtanaikat nagy és kis községekben egyaránt, sőt hazánk legrejtettebb zugaiba is betolakodtak már, forrongást, elégedetlenséget szítva, és a hitetlenség, erkölcstelenség méregmagvait hintegetve mindenütt. Nem szükséges megneveznem, ismeritek őket jól magatok is.

Ezen válságos időben az égre emeljük szemeinket, nagyhatalmú asszonyunkhoz, kit „keresztények segítségének” nevez az egyház; a zűrzavar és tévelygések mai korszakában Nála keressünk menedéket s vigasztalást, ő ezt nem tagadja meg tőlünk. Isten segítségével és égi királynénk hatalmas pártfogása mellett májusi sz. beszédeimben azon leszek, hogy tisztán lássátok, mily nagy veszélyt rejtenek az Isten ezen ellenségeinek s a társadalom felforgatóinak tanai, elvei. Ma, hogy Mária iránti bizodalomban és szeretetben megerősödjünk, elmélkedni fogunk az Ő nagy hatalmáról és dicsőségéről, valamint részvétteljes szeretetéről, mellyel minden hű tisztelőjét védőleg szívébe zárja. Te pedig nagyasszonyunk, hazánk reménye, szavaimnak adj erőt, hallgatóim szívébe pedig oltsd be és ápold az Irántad való szeretetet s bizalmat, hogy ezen ájtatosságunk, melyet a Te tiszteletedre és dicsőségedre ajánlunk, bő és maradandó gyümölcsöt teremjen.

Tárgyalás

I. Sz. János, az Úr kedves tanítványa Pathmos sziget csendes magányában egykor elragadtatva szemlélte Mária dicsőségét és felmagasztaltatását, s ezen emlékezetes szavakkal írja le ezen látomását: „*És nagy jel tűnik fel az égen: egy asszony, kinek öltözete vala a nap, lábai alatt a hold, és fején tizenkét csillagú korona.*” (ApCsel 12,11) Máriának öltözete a nap, vagyis naphoz hasonló dicsfény ragyogja őt körül, mivel ő Isten Anyja; szentségének fénye felülmúlja az angyalokét és összes szentekét; koronája tizenkét csillagból áll; e csillagok az ő erényei, szebbek, nagyobbak, mint az összes égi lakók erényei s tökéletességei; Mária szeplőtlen tisztaságával felülmúlja a szüzek karát; páratlan alázatosságával és kedvességével kimagaslik a *hitvallók* közül; hősi türelmével mélyen maga alatt hagyja a *vértanúk* seregeit: élő hitével kiválik az összes *apostolok, pátriárkák és próféták* közül. Senki sem mérkőzhetik vele érdemekben; elérhetlen magasságban trónol a szentek és angyalok fölött. Mária a mennyei Atyának választott leánya, a sz. Léleknek drágalátos mátkája, az Isten Fiának forrón szeretett Anyja. Fönségét egyedül az Isten múlja felül, s trónja Fiának trónja mellett áll. Az egyház ekképp dicsőíti őt: „*Maria virgo assumpta est ad aethereum thalamum, in quo rex regum stellato sedet solio. Szűz Mária az ég szentélyébe vitetett, hol csillagtrónon ül a királyok királya.*” Hogyha Fia a királyoknak királya, mily hatalommal és dicsőséggel tüntette ki szeretett Anyját? Bizonyára nagyobb, mint Salamon kitüntette anyját, Bethsabét. A sz. írás Salamon királyról, a hálás fiáról ekképp emlékezik: a királyi méltóság elnyerése után első gondja volt dicsőségét anyjával megosztani. A trónon tehát jobbán jelölt neki helyet. Előkelő udvarnokok kíséretében lépett fiának trónjához, ki hódolatteljesen eléje menve, mélyen meghajlott előtte és sajátkezűleg segítette fel a pazarul felékesített trónra, hol az egész zsidó nép üdvkiáltásai fogadták. Ezután a király kihirdettette, hogy országának összes kincsei anyja kezébe vannak letéve. Mária megkoronáztatása végtelenül nagyobb ünnepélyességgel ment végbe az égben. Az égi trónuson Fiának jobbára helyezettett ő is, mint megjövendölte a próféta: „*a királyné jobbod felől áll aranyos ruházatban, körülvéve sokszínű ékességgel.*” Így lett Mária királynő a szentek, angyalok s minden teremtmény fölött, kik parancsolójukat tisztelik Benne s mindenkor készen állanak szolgálatára. Fent a magasságban trónol Mária aranyos ruhában, azaz számtalan malasztoknak fényében, erényeinek szépségében és pompájában. De ha az Isten Fia királynői címmel és méltósággal ruházta fel Anyját, bizonyára királynői hatalmat is adott neki. Ő tiszteletet nem csak a teremtményektől követel Anyja számára, de Ő Maga is Fiának vallotta és vallja magát mindenkor. Ő mily nagy lehet

tehát Máriára bízott hatalom, ha Fiának mondhatja azon hatalmas Urat, ki így nyilatkozott magáról: „*minden hatalom adatott nekem az égen és a földön.*” Ó mily hathatósnak kell lenni az ő pártfogásának! Sz. Brigitta szerencsés volt magának Jézus Krisztusnak szájából hallani Anyjához intézett eme szavakat: „*kérj tőlem, édes anyám, bármit; kérésedet teljesítem. Te a földön semmit sem tagadtál meg tőlem, viszont én sem utasítom el kérésedet az égen.*”

Csodáljuk, Ó legszentebb Szűz, nagy dicsőségedet és hatalmadat, látjuk, miképp az angyalok szolgálnak Neked, várva parancsaidat, halljuk, hogy az Isten Fia Anyjának hív Téged – ó mily nagy a Te hatalmad, mily sokat tehetsz érdekünkben az Istennél! – De fog-e gondolni reánk, fogja-e majd pártunkat, ha szükségünkben hozzá folyamodunk, ki oly messze tőlünk lakozik? Bizonyára K.! Hisz azért gyűltünk össze ma, s azért fogunk e hónapban naponként egybegyűlni, hogy ájtatosságunkkal magunkra vonjuk az ő részvétteljes figyelmét. Úgy van, Ő kegyes szemekkel tekint reánk az égből.

II. Mily szép és vigasztaló egyházunk azon tanítása, mely szerint elhunyt atyáinkfiai, a boldog örökkévalóságba költözött testvéreink az égből reánk tekintenek, figyelemmel kísérik lépteinket s az Istennél érettünk könnyörögnek. Sok áldást eszközöltek ki már ők számunkra az Istentől; munkánk sikerét, ügyeinknek szerencsés fordulatát sok esetben nekik köszönhetjük. Életedet fenyegető veszélyből szerencsésen megmenekültél, vagy ép lélekkel keresztül estél már valamely bajon, viszontagságon, ki volt akkor a te mentőd? Talán elhunyt atyád vagy anyád, ki ott fent könnyörgött érted, vagy talán elköltözött ártatlan gyermeked volt második őrangyalod, vagy hitvesed, ki a síron túl is hüen gondot visel reád. Nos! vajon nem szeretne minket égi Anyánk Mária jobban ezeknél? Ő készörömet segít rajtunk szükségünkben, figyelembe veszi óhajainkat, hisz ő „Irgalmasságnak sz. Anyja.”

A történelem tanú rá, hogy Mária a szomorúak vigasztalója, betegek orvossága, bűnösök menedéke, keresztények segítsége volt mindenkor. Ezer és ezer csoda hirdeti ezt. Ennek élete ellen törtek, amaz a tenger hullámaival küzdött életéért, vagy valamely mélység fölött lebegett – és e szó vagy gondolat: „Mária segíts!”, megmentette őket. Majd szívet tépő fájdalom emésztette az embert, – bánatát elpanaszolta Máriának és íme felszáradtak könnyei, megszabadult nehéz keresztjétől. Azon ember heves csatákat vívott izzó szenvedélyével, mely őt ellenállhatlan erővel a bűnbe sodorni készült. Már ingadozott. Ekkor eszébe jutott Mária, buzgó fohász tört elő kebeléből és – újult erővel megtámadta és leverte a pokol hatalmasságait. Egy másik kétségbeesett üdvössége fölött, „bűneid oly nagyok, hogy számodra nincs bocsánat”, sugdosta fülébe gonosz szelleme. Lelkére a kétségbeesés sötét éje borult. De íme, egy rövid ima Máriához helyrehozta összetört reményét, nehéz kő esett le szívéről s most a reménynek megújított szárnyain emelkedik az ég felé. Ott egy haldoklót az ítélet borzalmai iszonyú rettegésbe ejtenek; de Máriára való gondolat elűzi azt, s ő derült arccal, megnyugvással távozik a földről. Ahova csak a kat. hit megvetette lábát, mindenütt az égi Anya hatalmába vetett bizalom élteti és vigasztalja a szíveket. Hány templom emeltetett tiszteletére! Hány búcsújáró hely hirdeti anyai szeretetét s figyelmezteti a szerencsétlenek ezreit, hogy nála keressenek segítséget, vigasztalást! Mennyi fogadalom tétetett a Benne való bizodalom alapján! Mennyi társulatra és Mária-énekre akadunk a Mária-tisztelők nagy sokaságában! Mindez nem bizonyítja-e az ő irgalmasságát, tevékeny szeretetét? Sajnálni való az, kit meg nem győznek e tények.

Mária a mi szerencsecsillagunk. Tekintsünk Reá! Ha már odáig jutottál volna, hogy szinte elkárhozottnak véled magad, óh szedd össze magad, ne essél kétségbe! Ha ember nem segít, megsegít jó Anyánk, Mária! Ha a bűn bilincsei annyira szorítanak, hogy már nem bízol többé megjavulásodhoz, ha a kísértés ellenállhatlan erővel tör reánk, emeljük fel szemeinket és szíveinket ezen tündöklő égi csillagra. – Ő biztosan megsegít. Csüggedésnek, levertségnek ne engedjünk helyet szívünkben! Kiáltunk gyakran és buzgón: „ó kegyes” – akkor, ha elérkezik az utolsó óra, megdicsőült arccal, bizalomteljesen mondhatjuk majd: „ó édes Szűz Mária.” Amen.

I. Egyenlőség

„Minden, ki magát fölmagasztalja, megaláztatik; és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik.” Lk 14,11

Midőn teljesen berendezve készen állott már az ember lakóhelye a föld, és az égbolton kigyúltak a csillagok milliói, a nap a földre szórta már éltető sugarait és a földet fű-virág bársonytakarója borítá, miután a levegő madarakkal, a vizek halakkal s a szárazföld mindenféle állatokkal benépesített – akkor az Isten végre teremté az embert saját hasonlatosságára. Így szólt: *„Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra! Ő uralkodjék minden állatokon és az egész földön.”* És ha a lélektől eltekintünk is, már maga az egyenes tartása az embernek, felfelé irányuló tekintete, kezeinek ügyessége, beszédre képes nyelve arra vallanak, hogy ő a többi teremtmények királyává rendeltetett. E földön mind arra lett teremtve, hogy az embert szolgálja és boldogságát előmozdítsa. Ádám és minden utóda boldogságra teremtetett.

És az ember ma is a boldogság állapotában lenne, ha – közbe nem jött volna a bűn. Ám az ember vétkezvén, a vétek miatt bűnhődni kell. Egyike ezen büntetéseknek az, hogy *elvesztette a teremtett dolgok fölötti uralmat*, és ezerféle baj és sanyarúság, betegség, szegénység stb. lett osztályrésze.

Nyomor és szegénység volt az embernek állandó kísérője. Évezredek múltak el már az első bűn óta, és az emberek sorsa mai napig sem fordult jobbra. Kevés gazdagot kivéve az emberiség túlnyomó része a nyomor és sanyarúság terhe alatt nyög, mely korunkban egyre jobban növekszik. A legjelesebb tudósok és államférfiak törték már fejüket és fáradoztak azon, hogy miképpen lehetne a földön általános jólétet teremteni – hiába.

Legújabb időben a szociáldemokraták, vagy rövidebben szólva, a szocialisták felhívták a népet, hogy most már maga segítsen a baján. Ezen emberek a most fennálló világrendet feltétlenül elítélik. *„A mostani világrend – mondják ők – igazságtalan, mert míg az egyik részen a gazdagok minden munka nélkül bőségben és élvezetben dúslakodnak, addig a másik részen milliók vannak, kiknek a munkán és nélkülözésen kívül egyebük nincs. Azért a mostani rend tarthatatlan. A vagyon felosztandó, hogy mindenkinek legyen, amire szüksége van. Sorsunk csak akkor fog megjavulni, ha a gazdagok megosztózkodnak a szegényekkel, vagyis ha a teljes egyenlőség alapjára helyezkedik a társadalom.”*

Ezen emberek mindenekelőtt az elégedetlenség üszkét iparkodnak belevetni a gyanútlan nép szívébe. A nép barátjának adva ki magukat, így szónokolnak: Igazság-e az, hogy ti szegény emberek, ti kiscgazdák, kisiparosok és kereskedők és kivált ti munkások a megszakadásig dolgozzatok csak azért, hogy az urak meghízzanak, s becses életük és vagyonuk biztosítására a ti filléreiteken katonaságot tartsanak? Miért törnétek magatokat oly hitvány bérért, mely száraz kenyérré is alig elég, mialatt uraitok és munkaadóitok gazdagodnak és dözsolnek folyton a ti bőrötökre? Ennek véget kell vetni, ha békés úton nem lehet, akkor erőszakkal. Igen, *erőszakkal ragadjuk magunkhoz a gazdagok vagyonát, elosztjuk magunk között és egyenlők leszünk, nem lesz úr és szolga, szegény és gazdag; az emberek megelégedésben, jólétben, testvéri szeretetben fognak élni, szóval felvirrad az emberiség aranykorszaka.*

Ez K.! a szociáldemokraták tanainak azon pontja, mely legalkalmasabb arra, hogy a tapasztalatlan népet elhódítsa és felizgassa. Mert hisz ki ne óhajtaná sorsának jobbra fordulását, mit oly határozottan ígérnek? Ígérnek, mondom; ám az ígélet csak szép szó. A gonosz szellem is ígért első szüleinknek; cifra szavakkal azt ígérte nekik, hogy olyanok lesznek, mint az Isten. És mi történt, miután hittek szavának? Épp az ellenkezője; a legnagyobb testi s lelki nyomorba jutottak, mely utódaikra is átszállott. Miképpen fogadjuk

tehát ezen tant? Mily viszonyban áll az egyház e szocializmussal? K! A következő elmélkedésekből ki fog tűnni, hogy ezen álpróféták tanítása merő ámitás és hitegetés! Meg fogtok győződni arról, hogy a szegénység őszinte, hű barátja nem ezen népség, hanem az anyaszentegyház. Ma egyelőre arról beszélek, hogy a *teljes egyenlőség lehetetlen*; mert az *állapotok egyenlőtlenségének az emberi társadalomban maga az Isten a szerzője*.

Tárgyalás

Sok, máskülönben vallásos embernek fejét megzavarta már e szépen hangzó, sokat emlegetett szó: egyenlőség. E szóval azt akarják kifejezni, hogy az emberek között rangot, vagyont, tekintélyt illetőleg semmi különbségnek sem szabad léteznie. Fennhatóság, előljáróság, mely másoknak parancsolgasson, megszüntetendő. Továbbá magánvagyon törlendő; a vagyon az egész emberiségnek közös tulajdona; sőt némelyek még azt is mondták, hogy a magánvagyon lopás, embertársaink megkárosítása. Ezt értik a szocialisták az egyenlőség alatt; s végül még hivatkozni mertek az Istenre és sz. vallásunkra is, mely azt tanítja, hogy minden ember egyenlő. Ilyen állítás nem egyéb, mint az igazság elcsavarása. A mi sz. hitünk is hirdeti ugyan az emberek egyenlőségét, de ez alatt mindenkor azt értette, hogy az emberek az *Isten előtt egyenlők*, habár vagyonra, méltóságra, állapotjukra nézve különböznek egymástól. Isten, midőn az ember valódi értékéről van szó, nem tekint arra, vajon valaki úr-e vagy szolga, szegény vagy gazdag, tudós vagy tanulatlan, hanem csak arra, hogyan sáfárkodott a rábízott tehetségekkel, kegyelmekkel, vagyis, hogy milyen ember volt. Midőn tehát sz. hitünk az egyenlőséget hangoztatja, soha sem alkalmazza azt az állapotok egyenlőségére. Ellenkezőleg, az állapotok egyenlőtlensége nem jött létre véletlenül, sem pedig az emberek összebeszélése folytán, hanem a végtelenül bölcs *Isten rendeléséből*. Hiszen ily egyenlőtlenséget látunk magában a *természetben is* mindenütt; egyik teremtmény a fejlettség és tökéletesség magasabb fokán áll, mint egy másik. Isten teremtményei között élénk változatosság észlelhető: az égi testek fényre, nagyságra nézve különböznek egymástól; a növények alakja, színe, szépsége nem egyforma; az állatoknál is szembeűnő a különféleség. Hasonlóképpen az emberek is elütnek egymástól már természetüknél fogva szellemi tehetség, termet, erő stb. dolgában. Hiszen látjuk, hogy némely ember már vérmérsékleténél, rátermettségenél fogva is mintegy mások vezetésére, parancsolásra van hivatva, míg egy másik az ő parancsainak teljesítésére; az egyik ezen, a másik azon foglalkozásra, hivatalra termett; a felsőbbiséget maga az Isten rendelte, meghagyva az alattvalóknak, hogy neki engedelmeskedjenek: „*Minden lélek engedelmeskedjék a felsőbb hatalmasságoknak*” – olvassuk a sz. írásban – „*mert nincs hatalmasság, hanem csak Istentől, amelyek pedig vannak, az Istentől rendeltettek. Aki tehát ellene áll a hatalmasságnak, Isten rendelésének áll ellene; az ellenszegülők pedig magoknak szereznek kárhozatot.*” (Róm 13,1–2) Ugyanazon Isten rendelte a szolgálai és munkás állapotot is, midőn az embereket arra ítélte, hogy a földet műveljék és arcuk veritékével keressék kenyerüket, úgy, hogy sz. Pál az Úr ezen intézkedése alapján így szólítja meg a cselédeket és szolgálakat: „*Szolgák! mindenben engedelmeskedjetez testi uraitoknak, nem szemre szolgálván, mint embereknek kedveskedők, hanem egyenes szívvel, félvén az Istent.*” (Kol 3,22) S valóban már az emberi társadalom keletkezésénél látjuk, hogy az emberek *különböző osztályokba csoportosulnak*: voltak földművelők, pásztorok, harcosok, munkások stb. Különösen és kiváltképpen rendelte Isten a papi állást, mint olyat, mely a többiektől különbözik. Már az ószövetségi zsidó népből kiválasztott egyeseket ezen állásra s csak ezektől fogadott el áldozatot. Jézus Krisztus pedig tanítványai közül kiszemelt tizenkét apostolt, azt akarván ezáltal kifejezni, hogy az újszövetségben is létezzék olyan állás, melyet kizárólag illet meg a jog és kötelesség tanítani, áldozni és az egyházat kormányozni. „*Nem ti választottatok engem*”, mondja Krisztus, „*de én választottalak titeket.*” És ma is találkozunk azon három főosztállyal, melyek az emberi

társadalmat kezdettől fogva alkotják: papi, nemesi és munkásosztállyal. E három osztálynak szerzője maga az Isten; s azért nemcsak a művelt népeknél találjuk azokat, de a vadaknál is.

Ezen osztálykülönbséget önpéldájával is megerősítette Jézus Krisztus, midőn önmaga is egy bizonyos állást választott, melynek életét szentelé. Ő a királyok királya elrejtőzött, midőn a nép királlyá akarta megválasztani. A sz. írás azt mondja Róla, hogy első feladatának tekintette az embereket tanítani, nekik az égbe vezető utat megnyitni s magát értük feláldozni. Tehát a papi állást választotta, mint amelynek feladata a tanítás és az áldozatok bemutatása.

Így Mária is ki lett választva az Istentől arra, hogy szüzességének sérelme nélkül Fiának anyja legyen. És mily lelkiismeretesen, mily örömmel végzé állása kötelességeit! Az evangélium számos adatot szolgáltat erre. Látjuk őt a jászolban fekvő isteni Gyermeke mellett, amint szegényes pólyákkal védi őt a hideg ellen, pedig ő maga is fázik meleg ruha hiányában a hideg éjjelen és a hideg ólban. Gyermekeit Heródes dühe ellen megvédendő, Egyiptomba menekült Vele. Habár szeplőtlen, napnál tisztább volt, mégis alávetette magát a tisztulási szertartásnak, amint azt a törvény az anyáknak előírta. Fiát istenfélelemben, jámborságban nevelte fel; még csak tizenkét éves, és máris a messze fekvő Jeruzsálemben viszi magával az ünnepekre, s mily gonddal kereste elvesztett Fiát három napon át! S elérkezvén a szomorú pillanat, mely Megváltónkra, szeretett Fiára annyi kint s oly szörnyű halált hozott, akkor Máriát ott látjuk Fia oldalánál. Követi őt a kereszt útján a Golgotára – a halálig. S mindezen terhes kötelességeit szeretettel, Isten akaratába való megnyugvással végezte. Ó K.! Mária legyen ebben is a mi példánk és mintaképünk. Meggyőződve arról, hogy az emberi társadalomban létező összes állások, állapotok isteni rendelésen alapulnak, nézzünk irigy szemekkel azokra, kik nálunk följobb állanak, kiknek hatalma, vagyona, kényelme tán nagyobb a mienknél. Ne higgyünk a hamis prófétáknak, kik elhítenni akarják velünk, hogy a teljes egyenlőség meghozza az óhajtott jobb kort. Ez tévedés, mely veszélybe dönt; ez ámitás, mint ámitás volt az ördögnek ígérete, mely ideiglenes és örök romlásunkat célozza. Kerüljük ezen veszedelmes elemeket, s teljesítsük buzgón azon állásnak, azon munkakörnek kötelességeit, melybe az Úr hívott minket.

II. Fölösleges-e az osztálykülönbség?

„Aki köztetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok.” Mt 20,27

Itália fővárosában, Rómában két osztályba soroztattak hajdan a polgárok. Az egyikbe tartoztak a patríciusok – nemesek. Ezek gazdagok voltak, testileg nem dolgoztak, hanem az ország kormányügyeit vezették, politikával, művészettel, tudománnyal stb. foglalkoztak. A másik osztályba tartozott a munkásnép, mely a testi munkát végezte, s nem volt oly jómódú, mint a patríciusok. Egyszer a munkások megirigyelve nemes polgártársaiknak előnyösebb helyzetét, összegyülekeztek és a városból kivonulva, egy közeli dombon tábort ütöttek. Itt elhatározták, hogy Rómától végképp elszakadnak, és új várost alapítanak. A patríciusok erre követeket küldtek hozzájuk, hogy velük egyezkedjenek. Sokáig tanakodtak eredménytelenül. Végre egyik patrícius a következő példabeszédet mondotta a népnek: Egyszer a test tagjai megharagudtak a gyomorra, amiért nekik dolgozniuk kell, a gyomor pedig henyél s munkájuk eredményét egymaga emészti fel. Felmondták tehát a szolgálatot és elhatározták, hogy nem dolgoznak (sztrájkolnak). Ennek következtében a gyomor, mint az egész testnek s a tagoknak éléskamrája, táplálék hiányában nem küldhetett többé éltető vért, nedveket a tagokba. Elkezdtek sorvadni, erőtlenedni, a nélkül, hogy bajukon segíthettek volna; végre belátták, hogy ők és a gyomor egymás nélkül semmire sem mennek, és ismét munkába állottak. A római nép megértette e mesét s visszatért a városba munkájához. Valamint tehát testünk tagjai kölcsönösen kiegészítik egymást és az egész testet ép erőben tartják fel: úgy, K.! a

különféle állapotok, osztályok együttes működése létrehozza az emberi társadalom rendezett egészét. Mindenki azon körben működik, melyhez az Isten tehetséget adott neki. Mindnyájan nem lehetünk egyenlők munkát, hivatalt, vagy tán életmódot és vagyont illetőleg. Hogy ennek így kell lennie, azt belátja, be kell, hogy lássa minden józaneszű ember. És a szociáldemokraták mégis az egyenlőség után kiabálnak, azt állítva, hogy a mostani rend igazságtalan: *az emberek – így szólnak – legyenek teljesen egyenlők, testi munkát végezzen mindenki; az összes vagyon, minden kereslet és munka legyen az államé. A magánvagyon, egyesek vagyona törlendő. Ha a magánvagyon eltöröltetik, akkor mindenki dolgozni lesz kénytelen. És ha minden felnőtt polgár dolgoznék, akkor naponta kevés, legfeljebb 4 vagy csak 1 és fél óra munkaidő is elég lenne.*

A tapasztalatlan ember a társadalom ilyen berendezését első tekintetre jónak, kényelmesnek fogja találni. Ámde ez halomra döntené a társadalom alkotórészeit, az osztályokat, ami – mint tegnap láttuk – ellenkezik az Isten rendelésével; továbbá az ily rend lehetetlen is. Ezt teszem szóvá ma. A mai sz. beszédnek tárgya tehát az, hogy

a létező osztályok szükségesek az emberi társadalom fenntartásához. Ajánljuk fel K. ez elméledésünket is a szűz Máriának tiszteletére.

Tárgyalás

Az Isten által megalapított osztálykülönbség szükséges a világregend és az emberi társadalom fenntartásához. Az embernek sok igénye, szükséglete van, melyeket, ha élni akar, fedeznie kell. Ahány féle a szükséglet, annyi kezet kell foglalkoztatni; lehetetlen, hogy az ember egymaga elkészítse és beszerezze azt, amire szüksége van. Valamint az óraserkezetben egyik kerék a másikba illeszkedik s valamennyi hajtja, segíti egymást kölcsönösen, és ezen összműködésükkel egy szép egészet alkotnak, s valamint az óragépezet megáll, ha csak egy kerék is kiesik vagy elromlik: úgy az emberi társadalomban is az egyes osztályok egymásra lévén utalva, kölcsönösen segítik, támogatják és kiegészítik egymást. Egyik termeléssel foglalkozik, másik élelmi cikkeket gyárt, harmadik nyersanyagot szolgáltat, melyet egy másik feldolgoz. Ez a kardot forgatja a haza védelmére vagy a közbiztonság fenntartására, amaz iparral, kereskedelemmel foglalkozik. De ki tudná elszámolni az ember ezerféle szükségleteit? S ha még annyi volna is, az Isten által rendelt osztályok mindannyinak fedezéséről gondoskodnának. S ami ebben leginkább megragadja figyelmünket, s őszinte csodálkozásba ejt, az Istennek azon intézkedése, hogy minden ember csak bizonyos foglalkozásra, pályára érez kedvet és hivatást. Nincs, kinek minden állapothoz megkívántató képessége, minden hivatalhoz, foglalkozáshoz kedve volna; azért szálló ige: „kinek milyen a hivatása” ti. az Istentől. Még soha sem történt, s nem is fog, hogy az emberek valamennyien ugyanegy pályára és foglalkozásra adnák magukat; ellenkezőleg, az emberiség bizonyos része mindig a földművelésre fog érezni hajlamot, más része iparra és kereskedelemre, harmadik művészetre és tudományra stb. Az Isten kinek-kinek kijelöli pályáját. A szocialisták mást mondanak. Szerintük az egyesek által végzett munka a társadalom összességének a teendője. A munkás munkájáért kap az államtól teljes ellátást, egyéb semmi sem illeti őt szorgalma után. Kérdem, *mi ösztönözze szorgalmas és alapos munkára a munkást, ha neki abból semmi különös haszna nincs?* A szocialisták azt felelik erre, hogy a munkakör változatossága fokozni fogja a munkakedvet. Az ő tervük szerint az ember akár mindennap más-más munkába foghat, ahogy éppen kedve tartja. No jó. De kérdés, lesz-e képzettsége is azon munkához, melyhez kedve van? és szerezhet-e az ember szakképzettséget valamely munkában, ha minden pillanatban más-más munkába kontárokodik bele? És aztán, ki vállalkoznék oly társadalom kormányzására, melyben mindenki egyenlő egymással? Ki fog engedelmessé válni? Egyébiránt hányszor akarták a szocialisták tényekkel beigazolni, hogy az ő elveik alapján lehet társadalmat építeni, hányszor tettek már e téren

kísérleteket! És mi volt az eredmény? Tömérdék adósság hátrahagyásával csakhamar szét kellett menniük, mert társadalmukban senki sem akart engedelmeskedni, a dologtól, kivált a vastagabbjától mindenki oldalgott, ellenben élvezni, jól élni mindenki szeretett. Kitűnt, hogy szószátyárságuk fából vaskarika. Mi keresztények az osztálykülönbségben az isteni világkormányzásnak egy bölcs műveletét tekintjük. Abban a pillanatban, melyben az osztálykülönbség megszüntetésével behozatik a teljes egyenlőség, felbomlik a társadalom s minden rendnek vége e világon. De ettől nem kell tartani. Mert mióta a világ áll, mindig voltak urak és szolgák, szegények és gazdagok, kézművesek és tudósok – s lesznek is a világ végéig. Képzeltető-e rend, ha mindenki parancsolni akarna, és engedelmeskedni senki? Mivé lenne a jog- és igazságszolgáltatás, ha nem volna, ki kellő hatalommal és jártassággal rendelkeznek? Hogyan állhatna fel a világ, ki készítené élelmet, ruházatot, lakást, ha nem volnának különböző foglalkozások, iparágak, melyek az egyes emberek szükségleteiről gondoskodnak?

Hiábavaló ágaskodás tehát az Isten ellen az, midőn valaki az emberek közötti egyenlőtlenítés megszüntetésén fáradozik. Kivált az nem tetszik sokaknak, hogy az Isten a földi javakat oly egyenlőtlenül osztotta fel, egynek sokat, másnak keveset juttatván. Tegyük fel K! hogy Isten az embereket mindenben egyenlőknek teremtette, hogy mindenki egyforma tehetséggel, vagyonnal bír, mi következnek abból? *Ha mindenki mindennek bővében volna, és másra nem volna utalva*, ki végezné akkor a szükséges munkákat? A szántó föld parlagon heverne, ipar és kereskedelem pangna, szellemi tehetségeit senki sem akarná tanulással, önműveléssel erőltetni. Mindenki az élvezeteket hajhászná, gyönyörök után futkosna, s a *társadalom széthullana*. Sokat mondó és találó azon ókori mese, mely szerint Midas, trák király azon kegyet kérte és nyerte volna az istenektől, hogy minden, mit megérint, arannyá változzék. Szegény, majd éhen halt, mert az étel és ital, midőn hozzányúlt, szintén arannyá változott. Nagy rimánkodásra az istenek visszavették tőle ezt a szerencsétlen kegyet. Így járna az emberiség is, ha az Isten mindenkit gazdagnak teremtett volna: elpusztulnánk! Köszönjük meg inkább az Istennek, hogy csak némely embernek juttatott gazdagságot. – De az is baj volna, ha az Isten minden embert szegénynek teremtve, mindenkinek csak épp annyija volna, amennyi élete fenntartásához elkerülhetetlenül szükséges. A világnak szomorú képe volna ez esetben is; e föld valóban siralom, nyomor és szegénység völgye volna; akkor a világ nem volna más, mint egy óriási műhely, hol az emberek mint valami gyárban lázasan dolgoznának és fáradnának, hogy megélhessenek. Tudománynak, művészetnek híre sem volna; a felebaráti szeretet, annyi jónak forrása, kiapadna és elpusztulna mindaz, ami elkerülhetetlenül ugyan nem szükséges, de ami az életet kellemessé teszi és a földi létel sivárságát némileg enyhíti. Helyes rend e földön csakis az Isten által rendelt osztálykülönbség alapján lehetséges. Az isteni Gondviselés intézkedései bölcssek és csodálatra méltók!

Rosszul cselekszik tehát az, ki állapota miatt elégedetlenkedik. Napjainkban nagyfokú elégedetlenség észlelhető az emberiség minden rétegében. Mások nyakán emelkedni, mások zsírján meghízni ma napi renden van. S ha ez valakinek nem sikerül, akkor szívében izzó gyűlölet és irigység támad mindazok iránt, kik szerencsésebbek s magasabb polcon állanak, mint ő. Igen, az elégedetlenség és irigység talajában tenyésznek a szocializmus csírái s onnan kikelve most elpusztítással fenyegetik azon osztályokat is, melyeknek még némi vagyonuk és tekintélyük van; sőt már az Úr Isten ellen is lázognak mondván; „*nem kell nekünk örök boldogság, mi itt e földön akarunk jól élni és uralkodni.*” Igazán csak a pokol gondolhatta ki ezen szavakat; e szavak az ördögnek mézes-mázos, csábító hangjára emlékeztetnek, ki összeülnöket azon ígérettel, hogy olyanok lesznek, mint az Isten, a bűnre csábította.

Utasítsuk tehát vissza K! e maszlagot, mellyel elleneink kínáltnak, ígérve, hogy teljesen egyenlők leszünk, urak, felsőbbtség, engedelmisség nélkül. Ezt kivinni lehetetlen; és ha lehetséges volna is, távol legyen tőlünk, hogy ily dicsőségre áhítozzunk! Előttünk más példaképek lebegnek: Jézus és Mária. Jézus Krisztus Isten létére – mint sz. Pál írja –

megalázta magát és pedig a keresztfa haláláig. Ő világosan tanította, hogy az alázatosság igen kedves erény előtte, midőn így szólt: „én szelíd vagyok és alázatos szívű.” Anyát is nem a történelmi nevezetességű római családokból választott, hanem a legalázatosabb szüzet szemelte ki anyjául, mint ki az alázatosságban Hozzá legjobban hasonlított. Megható volt Máriának önmegalázkodása az angyali üdvözllet alkalmával. Ő jól ismerte az Istenanyaság nagy méltóságát, melyre emeltetett, s mégis megijedt, midőn az angyal dicsérő szavait hallotta s méltatlanságának tudatában az Úr szolgálójának nevezi magát. S midőn Erzsébet az „*Úr Anyja*” megszólítással fogadja, Mária minden dicsőséget az Istenre hárt, Őt magasztalja, ki szolgálójának alázatosságára tekintett. Az alázatosságot gyakorolta Jézus születésénél is, a betlehemi ólban, később a bemutatásnál és a kereszt alatt, hol tenger kínjait Istennek felajánlva, alázattal megnyugodott az Ő akaratában. Sőt jelenleg is a világ fölötti hatalma birtokában s dicsőségtől koszorúzottan e szavakkal dicséri Istenét: „íme az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a Te igéd szerint.”

Mária tehát, ámbár a mindenhatónak anyjává választott, mégis csak szolgáló, Istennek szolgálója akart maradni. Mi se fuvalkodjunk fel, K! s ne akarjunk állásunkon felül emelkedni, hanem vessük alá magunkat az Isten akaratának; minél magasabb a rangunk, annál mélyebben alázzak meg magunkat. „Aki köztetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok” monda Jézus apostolainak. Isten előtt csak haszontalan szolgák, nyomorult bűnösök vagyunk édes mindnyájan. Ha alacsony, egyszerű az állásunk, pl. munkások, napszámosok vagyunk, soh'se búsuljunk azért, hisz maga Jézus is egy szegény ács műhelyében, egyszerű emberek között töltötte életét, megmutatván ez által azt, hogy Isten előtt minden állás tiszteletre és becslésre méltó. Alázzuk meg magunkat Jézus és Mária nyomán, hogy egykor mi is, mint ők, felmagasztaltassunk az örök dicsőségbe. Amen.

III. Ki a munkásnépnek igazi barátja?

„Amit egynek legkisebb atyámfiái közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.” Mt 25,40.

Sz. hitünk azt tanítja, hogy az emberiség nyomora, szegénység, baj és szerencsétlenség stb. – a bűn büntetése. Ezt a tapasztalás is megerősíti. Aki olvasta a világtörténelmet, az tudja, hogy valahányszor egy nép az Istentől eltávolodott s a bűn útjára lépett, mindig jelentkezett nála a nyomor. Mivel a mai társadalom a gonoszság útjait tapossa sokkal inkább, mint valaha, azért oly nagy most a nyomor és zűrzavar.

Valóban nehéz idők járnak fölöttünk. Ha szétnézünk, megdöbbenve tapasztaljuk azt, hogy a nép rohamlépéssel halad a szegényedés lejtőjén. Panaszkodik a földműves, az iparos, a kereskedő, sóhajtozik a munkás, napszámos; jajjal, panasszal van tele a világ. Az emberiség nagyobbik fele, az egykor gazdag néposztályok ma tőke nélkül, pusztán kezük munkájából egyik napról a másikra tengetik életüket, folyton panaszkodva, hogy a csekély munkabér miatt összes erejük megfeszítésével is csak nagynehezen tarthatják fenn magukat és családjaikat. Sőt sokan főképp nagyvárosokban minden *kereset* nélkül élnek, és mivel nélkülözik az Istenben való hitet s bizalmat, az öngyilkosság által tizedeltetnek. A szegényházak, tébolydák tömve vannak. És ezen roncsolt társadalom közepében fényesen él egynéhány dúsgazdag, kiknek vagyona napról-napra óriási mértékben szaporodik. A társadalom tehetős középosztálya mindinkább enyészik, fogy, s helyén tátongó mélység képződik a kevés dúsgazdag és a sovány munkásosztály között. – A jóléttel arányosan csökken az Istenben való hit is. Sőt ezen egyetlen kincsétől is megrabolták már a szegény népet.

Éppen a *szocialisták* azok, kik, hogy a népet megnyerjék terveiknek, a hit utolsó szikráját is törekednek kioltani belőle. Ezen emberek folyton a nép szeme elé tartják az ő nyomorát, s ezt a vallás megdöntésére igyekeznek kihasználni. Azt mondják a népnek: *Az egyház a szegényeknek ellensége. A vallás a magánvagyon jogosultságának védelmezésével a gazdagok pártján van. A vallás földi szenvedéseinkért égi jutalommal kecsegtet ugyan, de nekünk ezen jutalom nem kell*, mert nem hiszünk benne, mi e földön akarunk jól élni. Az egyház 7-ik parancsával gátat emel ellenünk, nehogy szorultságunkban a gazdagok vagyonához nyúljunk. *Hát nem ellensége-e az egyház a szegényeknek?* Míg a világ az egyházra hallgat, addig nem jut *dűlőre*. Le tehát az egyházzal, a vallással. – Ezt hirdetik a szocialisták, mint az vezérek beszédeiből és irataiból kitéjük. De mi hű fiai egyházunknak azt kiáltjuk: *Az egyház és csakis az egyház a szegénynép barátja és védője. Az egyház beigazolta ezt a múltban, és ha szavát megszívlelik, beigazolja a jövőben is, mert örökké igaz marad, amit sz. Péter mondott: Nincs más név, melyben nekünk üdvözülnünk, boldogulnunk kellene, mint Jézus neve.* Csak a vallás képes sorsunkon javítani. Ezt fogjuk megbeszélni a mai előadásban, melyet Máriának, az egyház védasszonyának szentelünk.

Tárgyalás

Jézus Krisztus első s legnagyobb parancsa a szeretet, s hő óhaja, hogy a szeretet uralkodjék e földön. Azért látunk oly szép társadalmi rendet az első keresztyének között, kiknek szívében a felebaráti szeretet lángja lobogott. A sz. írás így beszél róluk: *„A hívek sokaságának pedig egy szívük, egy lelkük vala; nem vala közöttük senki szűkölködő, mivel mindazok, kik mezőket vagy házakat bírnak vala, eladván eléhozzák azok árát és az apostolok lábaihoz tevék; ez pedig elosztaték mindennek, amint kinek-kinek szüksége vala.”* Ilyen képe volt az első keresztyén községnek. Őszinte szeretettel segítettek egymás bajain.

Ilyen viszonyok azonban csak azok között voltak lehetségesek, kik telve sz. Lélekkel csak az égi javakat keresték. Mi értéke lehetett előttük a földi örömöknek, javaknak szemben a mennyei örömökkel, melyek után egyedül vágyódtak? Továbbá, az ő szeretetük oly nagy volt, hogy inkább maguk tűrtek nyomorúságot, sőt éhséget is, mintsem hogy nézhették volna testvéreik nyomorát. A keresztyén társadalomban ily rend lehetséges volt, de itt is csak addig, míg számuk fel nem szaporodott: de elterjedvén az egész világon, már akkor lehetetlen volt a keresztyéneknek vagyonszövetségben egy családként együtt élniük. Egyébiránt ezen rend nem alapult isteni parancson. Megváltónk mondta ugyan: *„add el, amid vagyon, oszd el a szegények között és kövess engem,”* de ezt, mint tudjuk, nem parancsképpen mondotta, hanem csak tanácsképpen azon buzgó lelkek számára, kik a legnagyobb tökélyre törekednek. Midőn tehát az egyház az egész földön elterjedett, kiki megtartotta vagyonát s önmaga gondolkodott magáról. De e vagyonszövetség dacára is tovább élt a keresztyének között az irgalom és szeretet, s készséggel segítettek szűkölködő testvéreiken. Később, midőn a szívekben hűlni kezdett, s még inkább ma, midőn sokak szívéből már teljesen kialudt az élő hit és szeretet, rossz idő virradt ugyan a szegényekre, de ennek oka nem a hit, hanem ennek hiánya, mert a hittel együtt elvesz a szeretet szelleme is. Hitünk, s ennek hirdetője *az anyaszentegyház mindenkor törekedett s ma is törekszik a szegények és gazdagok közötti ellentétek kiegyenlítésére s a szegénység nyomorának enyhítésére.* Egyrészt a gazdagokat irgalmasságra kötelezi, nem szűnve meg hangoztatni Jézus eme szavait: *„Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást, amint én szerettelek titeket”* és az örök Bíró semmiről sem fog tőlünk oly pontos számadást követelni, mint arról, hogyan teljesítettük a szeretet parancsát. Másrészt a szegényeket béketúrásra, Isten akaratában való megnyugvásra buzdítja az egyház, s így szól hozzájuk: Nem panaszkodhatol, hogy teljesen el volnál hagyatva, hogy nem volna szív, mely érted dobog; mert Jézus szíve mindnyájunkat szeretettel zár magába; Krisztus mindnyájunkért feláldozta magát. Értünk szegénnyé lett; s

megvetve, kifeszítve halt meg a kereszten. Panaszkozhatunk-e elhagyatottságunk miatt, ha eszünkbe jutnak Jézus vigaszteljes szavai: *jőjjetek hozzám ti, kik fáradoztok és terhelve vagytok...*

A hit továbbá az örök jutalom reményével vigasztalja a szegényt és szenvedése miatt bő kárpótlást ígér neki. Avagy ne higgyünk-e a halál utáni jutalmazásban? Mióta ember él e földön, tehát közel hat ezer éve, mindenkor megvolt a földön a sírontúli jutalomban való hit. A pogány népek is hittek benne kivétel nélkül; joggal mondhatjuk tehát, hogy e hitet maga az Isten oltotta be az emberek szívébe. Nem lehet, hogy az emberek a világ kezdetétől a mai napig csalódásban éltek volna. Jézus Krisztus pedig, az apostolok és a vértanúk ezrei vérüket ontották e hitért. Tették volna-e ezt pusztán képzelődésért, oly valamiért, amiről nem lettek volna teljesen meggyőződve? És ha egyházunk a túlvilági életéről hallgatna is, hinnénk benne; oly mélyen gyökeredzik e hit az ember szívében.

Így törekedett és törekszik az egyház a szeretet hangoztatásával és gyakorlásával kiegyenlíteni a gazdagok és szegények közötti ellentéteket; a gazdagot irgalomra, a szegényt türelemre kötelezve – mindkettőnek pedig ezért örök jutalmat ígérve.

Hit, Isten, egyház nélkül nem fogtok sorsotokon javítani. Vagy tán erőszakkal, forradalommal, osztozkodással akarjátok ezt elérni?

Mintegy 50 évvel ezelőtt a szocialisták kísérletet tettek arra nézve, hogy a munkát az ő elveik szerint berendezik. 1848. március 1-én Párizsban egy *kiáltványt* tettek közzé, melyben felhívnak mindenkit, ki dolgozni akar, hogy a közműhelyekben jelentkezék, hol 2 frank napi munkabért kap. Mi történt? Oly nagy számmal jöttek a jelentkezők, hogy mindnek nem adhattak munkát. Már március 1-én 10,000 voltak; márc. 19-én 87,000 ember keresett munkát. Elhagyva saját műhelyeiket, a közös műhelyekbe sereglettek. Ekkor elhatározottak, hogy azok, kik kiszorultak, 1 1/2 frank várakozási díjat kapnak naponként. Hamar belátták a munkások, hogy kényelmesebb naponta 1 1/2 frankon ingyen élni, mint 2 frankért dolgozni. Valamennyien beszüntették a munkát és várakozási díjat követeltek. Természetes, hogy az egész kísérlet kudarcot vallott.

Nem igaz-e, hogy az ilyen munkaberendezés csak a henyék inyére van, a szorgalmat pedig sújtja? Ki fog adni az államnak segédeszközöket annyi ember eltartásához, kik dolgozni nem akarnak? Tán a szorgalmas polgárok? De minek is dolgoznának ezek, látva, hogy munkájuk gyümölcsét mások elharácsolják?

Sok ehhez hasonló kísérlet megghiúsulása bebizonyította azt, hogy a munka- és vagyonszűkösségről szóló szocialisztikus tan beteges álomképnél nem egyéb. De erről máskor többet.

Keresztény szeretet nélkül az emberiség s kivált a szegényje soha sem fog boldogulni. Tudjuk, mily szálnalmas állapotban sínylődött a szegény nép Krisztus előtt a pogányság korában.

Borzasztó állapot volt az K! A munkásosztály általánosan csak rabszolganépnek tekintetett. A rabszolgák pedig pl. csak a nagy római birodalomban a lakosság 2/3 részét képezték. Minden jogaitól megfosztott nép volt ez, mellyel az oktalan állatnál is rosszabbul bántak. Adták-vették őket akár az árucikket. Nem volt feltűnő és senki sem törődött avval, ha az úr haragjában tucatszámra mézárolta le rabszolgáit. Joga volt hozzá. És miképp nyilatkoztak a szegénységről a legkiválóbb pogány bölcsek? Plátó pl. ezt mondja: „a koldusokat rendőrökkel kell az országból kiűzni, a nyomorékokat, betegeket pedig legjobb volna valamely épületbe bezárni, hogy ott éhen vesszenek.”

Íme így bánt a pogányság a szegényekkel. A mai hitetlen gazdagok és munkaadók semmivel sem jobbak ezeknél. Munkásaikat ők is csak lelketlen gépeknek, meggazdagodásuk eszközeinek tekintik. Ha egy munkás az ő szolgálatukban felemészítve életerejét, munkaképtelenné válik, miattuk akár éhen is halhatna szegény, ha a keresztény állam fel nem emelné tiltakozó szavát. – A szegények intézetei, szegényházak, árvaházak, aggok intézete,

kórházak, tébolydák s bármi néven nevezett jótékony intézeteknek szülő anyja az egyház, a ker. vallás. Irgalmas szüzek, irgalmas s egyéb rendek és intézmények (sz. Vince egyesület), melyek a nyomorgók, testi vagy lelki szükségét szenvedők gyámolítására alakultak, – mind az egyház fájának hajtásai.

És az egyház üldözői még azt merik állítani, hogy az egyház a szegények ellensége, hogy mit sem tesz a szegények érdekében. Ilyen beszéd rút bálátlanság. *Az egyház az ő tanításával s az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlásával, mint a szegények igazi barátja és hű védője mutatta be magát mindenkor!*

Az egyház nem is tehet másképp; mert neki e téren is Jézus és Mária, a szomorúak vigasztalójának példája után kell indulnia.

Mária már gyermekkorában megmutatta a szegények iránti szeretetét az által, hogy a jeruzsálemi templom szolgálatára szentelte magát; örökségét, hozományát a szegényeknek s a templomnak ajánlotta fel. A kánai menyegzőn Ő volt az első, ki a szegény háznép ügyét magáévá tette és értük Jézusnál közbenjárt mondván: „nincs boruk.” És ezen a szegények iránti szeretettől hevülő szívét magával vitte az égbe. Megszámlálhatlanok azon jótétemények, melyekkel Mária a szenvedőket s mindazokat, kik szükségeikben hozzá segélyért folyamodtak, elhalmozta. Ebben is, mint minden más erényben Mária J. Krisztus példáját követte, kinek parancsa ez: „*Legyetek irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas. Adjatok és adatik nektek – – azon mértékkel, mellyel mértek, visszaméretik nektek.*” (Lk 6,36.38.) És a szegényekre vonatkozólag így szól ezen jóságos Úr: „*Bizony, bizony mondom nektek, amit egynek legkisebb atyámfiái közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.*” E szavak szerint járt el Mária az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlásánál. Az egyház követi példáját. K. ne hallgassunk a rágalmakra, melyeket ellenségeink az egyházra szórnak, hanem tiszteljük egyházunkat, mint a szegények barátját s védelmezőjét, s kövessük őt az irgalmasságban és szeretetben; vagy ha Isten nem áldott meg a földi javak bőségével, akkor ugyancsak Jézus és Mária példája szerint gyakoroljuk a béketúrést és az Isten végzéseiben való megnyugvást – s a megígért jutalom nem marad el. Amen.

IV. Haladás

„Bölcsességnek széke, könyörögi érettünk!”

Előre! Haladás, civilisatio, műveltség! Ezek a mai kor jelszavai, szállóigéi. Haladás! Mily nagy haladás észlelhető a szellemi és anyagi munka minden szakában, az iskolaügy, tudomány, természettan, oknyomozó történet, művészet stb. terén! A gőz és villamosság korszakát éljük, mely annyi meglepő újdonságot tud felmutatni, hogy ha a múlt század embere sírjából felkelne s szétnézne a mai világon, ugyancsak törülgetné szeméit, hogy meggyőződjen, nem valami rejtély előtt áll-e. A hit ellenségei ujjongva mutatnak ez óriási haladásra és így dicsekednek: Lám, *mily nagyot haladt a világ ma*, midőn nem engedjük többé magunkat a papok által pórázon vezetett, midőn leráztuk a békókat, *széttörtük a bilincseket, melyekbe a vallás verte szellemünket s kezünket*. Míg a világ az egyház gyámkodó hatalma alatt tespedett, addig maradiak, visszaesők, tudatlanok, sötétencek voltak az emberek. De ma, hogy az egyházat félretoltuk utunkból, mekkora haladást mutathatunk fel! *az egyház ugyan ma is ellensége a haladásnak, műveltségnek, de mi nem törődünk vele többé.*”

K! Ily beszéd hálátlan rágalom. Az egyház soha sem volt ellensége a haladásnak és műveltségnek; ellenkezőleg a világ *mai haladását az egyháznak köszönheti*. Ez lesz beszédem tárgya.

Kérjük az Isten Anyját, az egyház védő asszonyát, árásszon onnan felülről elmélkedésünkre világosságot!

Tárgyalás

Az egyház a haladás ellensége volna?! Ezerszer nem! Kérdem, mi a műveltség terjesztésének eszköze? Mindenki azt feleli: elsősorban az iskola. *S ki alapította az iskolákat? Az egyház.* Abban az időben, mikor a világnak csak a vad katonai erő mutatott irányt, midőn Európa félvad népei a műveltséget híreből sem ismerték s a lovagok és nemesek, a népek eme virágai írni sem tudtak, legfeljebb karddal elleneik hátán, már akkor az egyház iskolákat alapított, melyeknek feladata nem csak a hitterjesztés volt, hanem az is, hogy a művelődés csíráit beoltsák az akkor még nyers embertömegbe. Minden plébánia és zárda területén épültek iskolák, melyek nem csak a nemesi családok, de, mint a történelem bizonyítja, az alsórendű néposztályok fiai előtt is nyitva állottak. Ezen iskolákból fejlődtek ki idő folyamán a mostani nemzeti és középiskolák. Ezen iskoláknak köszönheti magasabb műveltségű és nemesebb erkölcsű vezéregyéniségeit a történelem. Ha megfigyeljük a ker. hit terjedését, azt tapasztaljuk, hogy *hol e hit gyökeret eresztett, ott nyomban kivirágzott a műveltség is.* Nézzük pl. sz. Istvánt. Ő nem csak a ker. hitet honosította meg, de a műveltség fátylát is meggyújtotta országában. A történelemből napnál világosabban kiderül az, hogy az egyház, kizárólag az egyház vetette meg a társadalomban a műveltség alapját és a legújabb időkig a műveltség zászlóvivője volt. És ha elleneink azon haladással hozakodnak elő, mely a felsőbb tudományok és művészetek terén látható, erre ismét csak azt feleljük: *e magasabb műveltségnek is az egyház a szülőanyja* s dajkája. A mai felsőbb iskolák legnagyobb részét a pápák alapították és a magasabb tudományok, a bölcsélet, jog, történelem, orvosi tudomány első tanárai papok voltak; csak később kezdtek működni a felsőbb iskolák tanszékein világiak is. E szerint úgy a népiskolák, mint a magasabb tudományos intézetek az egyháznak köszönik eredetüket. És az egyház ellenei mégis azt merik állítani, hogy a papok a sötétség, tudatlanság lovagjai. Hol lennének ma műveltség dolgában, ha az egyház nem alapít iskolákat? De a legújabb felfedezéseknek, *a gyakorlati haladásnak is az egyház vetette meg alapját.* Amerikát Kolumbusz fedezte fel, tehát azon férfiú, kinek boldoggá avatása legközelebb várható; a csillagrendszer mai alakját Kopernik, pap tanította először; a lőpor egy papnak találmánya; a villámhárító nem Franklintól származik, mint eddig hitték, hanem mint bebizonyult egy morvaországi paptól; Liszt, a kiváló zeneművész egyházi férfiú volt; Secchi a híres csillagász, jezsuita. Így művelte és ápolta az egyház mindenkor a tudományt és művészetet, bebizonyítván ez által, hogy a haladást soha sem hátráltatta, de sőt épp e téren mutat fel legszebb eredményeket.

Még több érdemet szerzett az egyház az erkölcsi haladás terén. Ha az ókorba tekintünk, azt látjuk, hogy a pogányok az erényről és nemes erkölcsökről vajmi keveset tudtak. Babonaság és gonoszság uralkodott közöttük. De hogy is ne? Hisz isteneik, a helyett, hogy példájukkal az erkölcsösségben szolgáltak volna mintául a halandóknak, inkább a bűnre és erkölcstelenségre bátorították őket. Hogyan lehettek volna az emberek jobbak isteneiknél? A legműveltebb pogány népeknél, a görögök és rómaiaknál sem akadunk nemesebb erkölcsökre. A kegyetlenség és aljas szenvedélyek eme korszakában lépett fel Jézus Krisztus oly tanokkal, minőket előtte senki sem hirdetett. Legmagasztosabb tana és parancsa, melyet tanítványainak adott, így hangzik: „*Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.*” Krisztus tehát a tökéletesség legmagasabb fokát hirdette, mely az Isten és emberek iránti szeretetben, a rossz kívánságok leküzdésében nyeri megvalósulását. A pogányok ámultak az erkölcs és szeretet ama tisztaságán, mely az első keresztények életéből előragyogott. Vajon ezen új életmód, melyet az egyház kezdeményezett, nem volt-e óriási haladás a pogány erkölcstelenséggel szemben? Hosszas bizonyítgatás helyett egy példát mondok nektek Kr. u.

a 3-ik századból. E példából meglátjátok a pogányság és a kereszténység közötti különbséget a haladás terén.

A 3-ik században Kr. után élt Rómában két nemes szűz: Fabiola és Ágnes. Fabiola pogány, Ágnes pedig keresztény volt. Egész sereg férfi áhítozott Fabiola kezére, de ő büszkeségből, hogy ne kelljen egy férfi rabszolgájának lenni, pártában maradt. Cselédségén kegyetlen módon zsarnokoskodott. Legkisebb hibáért, egy meggondolatlan szóért szolgálóinak karjába dőfte törét, melyet mint fenyítő eszközt mindig magánál hordott; a sebből csergedező vér nem keltett benne részvétet. Mindene volt, mit megkívánt s élete mégis sivár, örömtelen volt, unalom és komorság volt szívének állandó lakója. Rokona a 13 éves Ágnes gyönyörűen kifejlett rendkívüli szépségű, szellemdús leányzó volt. Fabiola nem győzte őt csodálni. Úgy tetszett neki, mintha egész lényén valami titokzatos bűbáj ömlene szét; boldogságtól ragyogó arca, nyugodt vidámsága – mindez megragadta Fabiola figyelmét, ki tünődésében sokszor kérdezé magától: nem valamelyik istennő-e ez? – de hisz a római istennők hibákkal s rút vonásokkal telvék... Ágnes elfogtván mert keresztény, a vádlottak padjára került; ragyogó megjelenésével mintegy megigézte bíráit s a jelenvoltakat. Egyet gondoltak valamennyien: „ez nem lehet gonosztevő, ez valami felsőbb lény.” A bíró eleinte hízelgéssel akarta őt Jézustól eltántorítani, midőn ez nem használt, fényes házassági ajánlatot tett neki, mind hiába; majd azzal fenyegette, hogy erkölcstelen házban megbecstelenítteti, de az Isten csodamódon megvédte ártatlanságát. Égő magjára ítélték, ám a tűz nem ártott neki, sőt hús harmatként üdítőleg hatott rá. Végre fejvesztésre ítélték. Piros vére magasan szökellt fel az ég felé s ív alakban esett vissza a földre. Fabiolát, ki mindennek tanúja volt, az önmegszégyenülés majd megölte, magát Ágnessel összehasonlítván. Önszívében csak gögöt látott, érzékiséget, irigységet és bosszút, lelkén örökös életuntság rágódott, melyet szórakozásai csak fokoztak. És Ágnes? – Ekkor az isteni kegyelem megérinté szívét. Miután a hitben alapos oktatást nyert, megkereszteltetve, annyira megváltozott, hogy nem lehetett többé ráismerni; békesség és vidámság, életkedv és szeretet költözött szívébe; betegek ápolásával, szegények táplálásával, árvák gondozásával, holtak temetésével töltötte hátralevő életét, melyet a jámborság, önmegtagadás és szeretet dicsfénye aranyozá. E példából világosan láthatjuk, hogy az egyház mennyire képes megváltoztatni és megneemesíteni az emberek erkölceit. Hogyan, ez nem volna-e nagy haladás? És ezen haladást az egyház indította meg és elősegíti ma is a szeretet mindig új tanának hirdetésével.

Az egyház nagy haladást tett továbbá *társadalmi téren* is. A társadalmi rend alatt azon rend értendő, mely szerint az emberek kölcsönös baráti viszonyban élnek egymás mellett. Hogy az emberek teljes és tökéletes boldogságban éljenek, ez társadalmi szempontból lehetetlen. Ily társadalmi rend legfeljebb csak megközelíthető; és pedig a szeretet és igazságosság által, melyet e kereszténység vezetett be az emberi társadalomba. A pogányság nem ismert általános jogot, méltányosságot és szeretetet. Minő volt a pogányok társadalmi rendje? Az emberiség túlnyomó része, a rabszolgák zsarnokaik játékszeri voltak jog és védelem nélkül, s azok ma is a pogány népeknél. A pogány úr nem embernek nézte rabszolgáját, de árucikknek, eszköznek, kivel szeszélye szerint bánhatott. Tudunk esetet, hogy egy gazdag római hizlalóba fogta szolgáit, hogy aztán hússal szeretett halait etesse. A kereszténység kezdetben könnyített a rabszolgák sorsán, később egészen felszabadította őket. Már II. Pius pápa örömmel felkiálthatott: „Isten segítségével és a római szentszék befolyásával Európában már nincsenek rabszolgák.” Épp olyan jogfosztott volt a nő is. Ennek sorsa sem volt jobb, mint a rabszolgának. Az ázsiai pogány népeknél az öreg asszonyokat bárki megfojthatta s törvényük volt, mely szerint a férj halála esetén asszonyai megégettessenek. E kegyetlen szokás ma is dívik a pogány hinduknál. És micsoda tiszteletben részesülnek a nők a mai Törökországban? Ott a nő soha sem étkezik férjével, nem jár ki vele, hanem egész életét a hárem néma falai között kénytelen tölteni. Egész más sorsuk van a ker. nőknek. A kereszténység a nőt egyenlővé tette férjével, azt tanítva, hogy

mindketten ugyanegy földből vannak alkotva, mindkettőnek van halhatatlan lelke, mind a kettőért halt meg Krisztus, egykor mind a ketten feltámadnak. A férfi szabadon választja nejét, valamint a nő is szabadakaratból megyen férjhez, mert a ker. házasság alapja a kölcsönös vonzalom és szeretet. Hány nőt tisztelünk a szentek között! És minő méltóságra emeltettek az emberek leányai az által, hogy az Isten egyet közülük istenanyai méltósággal tüntetett ki! Így törte szét a nők rabbilincseit a kereszténység!

A pogányság a *gyermekeket* is megfosztotta jogaiktól. A pogány szülőt senki sem vonta kérdőre, ha gyermekét eldobta, megfojtotta vagy vízbe ölte, mint ez sok pogány népnél most is történik. A gyermek élete és halála apja kezében volt. A kínaiak sok gyermeket ma is éhes ebek és macskák elé vetnek. És a kereszténység? Éppen a *gyermekeket* védelmezi és gyámolítja legfőbb gonddal: „*Jaj annak, ki megbotránkoztat egyet a kisdetek közül*” mondá Jézus.

Hát még a *szegényekkel* hogyan bánt a pogányság! A szegényeket nyűgnek, élősdii állatoknak tartották az állam testén. Legnagyobb bölcseik (Seneca, Plautus, Plátó) megdorgálják azt, ki a szegénynek alamizsnát ad, vagy orvost hív egy beteg koldushoz, mert szerintük ezzel csak meghosszabbítja úgysis nyomorult létét. Valóban a pogányságnak nem volt szíve a szegények iránt. És a kereszténység? Ez a szegényben testvérét látja és a szegények gyámolítását szigorúan szívünkre köti.

Sőt egész népek fosztattak meg jogaiktól. A pogány fejedelmek zsarnokok voltak, kik élet s halál fölött korlátlanul rendelkeztek. Nabuchodonosor és a római császárok isteneknek kiáltották ki magukat istentiszteletet követelve alattvalóiktól. Ámde a keresztény hit, midőn egyrészt az alattvalókat fejedelmük iránti tiszteletre kötelezi, másrészt a fejedelmeket is alattvalóik iránti szeretetre figyelmezteti, miről egykor Isten előtt számolniuk kell.

Látnivaló tehát ezekből K., hogy az egyház úgy a tudomány és erkölcs mezején, mint pedig a társadalmi téren a haladás előharcosa volt. Újjá szülte az emberiséget. És az újkori haladás? Tagadhatatlan, hogy a találmányok terén sokat tettünk a legújabb időben, de ki veszi hasznát e felfedezéseknek? Minden ember? Hiszen sok találmány csak bajt hozott a világra. Sőt az új istentelen haladás sok tekintetben a régi embertelen pogány rendhez közeledett, már pedig mit ér a legdicsőbb vívmány is, ha Istentől eltávolít? És mily befolyással van az új haladás az erkölcsökre? Nem szaporodnak-e a bűntények mindig ijesztőbb mértékben? Ez az új jogtipró haladás jog nélküli, fehér rabszolgákká tette a munkásokat, nem hallja a szenvedők sóhajait, s az által, hogy a nőt családja köréből a gyárba kergeti, a régi rabszolgaságba úzi őt vissza. – Rágalom az, hogy az egyház a haladás ellensége. Az egyház mindig barátja volt a haladásnak, nagyban előmozdította azt főképp azon parancsával, hogy az Istent szeressük, az Istenért éljünk, s felebarátunkat az Istenért szeressük: „*Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes.*”

Jézus önfeláldozó életével megmutatta, hogyan haladjunk a tökéletesség útján; szintúgy Máriában is bírjuk az erény és tökéletesség mintaképét.

Mária Istennek legszebb képmása; jegyese Ő a sz. Léleknek, ki szeretetet áraszt lelkünkbe (Róm 5,5). A szeretetnek e Lelke megárnnyékolá s szeretettel árasztá el Máriát. Továbbá Jézus, ki maga a tökéletesség és szeretet, mily sokáig nyugodott Mária szíve alatt; hogy ne telt volna el e szív szeretettel, hogy ne volna irgalommal teljes? Mária a legtökéletesebb fokban bírta és gyakorolta az összes erényeket, de leginkább az irgalmasságot, szeretetet. Már a kánai menyegzőn beigazolta, mily kegyes és irgalmas, részvéttel teljes szív az övé. Nem olvassuk, hogy a násznép az ő közbenjárását kérte volna, és Mária mégis segített. Annál kevésbé fogja megtagadni támogatását akkor, ha őt kérjük, Hozzá kiáltunk.

Az Isten Anyja jóságos volt földi életében, vajon most az égi dicsőségben az ő kegyes, szeretetteljes szíve megváltozott volna? „Korántsem! – mondja Bonaventura, irántunk való szeretete nem fogyott, de nagyobbodott, mert most még jobban ismeri sebeinket, nyomorunkat.”

Nála keressünk tehát segítséget. Hozzá fussunk, ha jók, igazak vagyunk, ő kieszközli, hogy a jóban végig állhatatosak legyünk; Hozzá meneküljünk mi bűnösök, Ő megszabadít bűneinktől, bűnbánó, tökéletes életet esdve ki számunkra.

Sok veszély, ellenség leselkedik ránk földi pályautunkban. Mária örökdik felettünk. Ő megvédhet, mert hatalma nagy, lévén Ő ég és föld királynéja, Istennek Anyja; Ő akar is védeni, minket segíteni, mert Ő Irgalmasságnak anyja, kegyes Szűz, ki nem csak a jókat, igazakat szereti forrón, de a megtérő bűnösöket is szeretettel öleli anyai szívére. Hozzád folyamodunk tehát, oh édes sz. Mária, kérd ki nekünk azon kegyelmet, hogy a jóban folyton előbbre haladjunk, s tökéletesek legyünk mint a mi mennyei Atyánk is tökéletes. Amen.

V. A haladás Isten nélkül

„Gyümölcseikről ismeritek meg őket” Mt 7,16.

„A jólét forrása a műveltség.” Ezt hangoztatják a szocialisták és az egyház egyéb ellenségei. „Az egyház a műveltség terjedését akadályozza, tehát a jólétnek ellensége” – kiáltják tovább vak dühökben. K! Láttuk e szemrehányás igazságtalan voltát. Az egyház nem csak műveltté tette a világot, de a műveltséggel az emberek erkölcsait is megneemesítette és jólétet teremtett. De ne feledjük: az egyház csak oly műveltségnek barátja, mely az Istennel nem ellenkezik. Az utolsó 50 év alatt az emberi elme óriási haladást tett ugyan a tudomány, ipar, gazdaság stb. terén; ámde ezen haladás Isten nélkül történt, sőt sok tekintetben a hitelenséget mozdította elő. Mit ér az ilyen műveltség, haladás, jobban mondva visszaesés?

Ti, az egyház ellenségei, az egyházat a műveltség hátráltatásával vádoljátok, magatok pedig dicsekesztek, hogy a műveltséget, a civilizációt a virágzás magas fokára emeltétek s a világon elterjesztettétek a művelődést, és azt mondjátok, hogy a műveltség javítani fog az emberek sorsán! Ha ez így volna, méltán gondolhatnók, hogy a világ most érte el a jólét és a boldogság tetőpontját, hisz a ti istennélküli, sőt sok tekintetben istenellenes műveltségek ma már mindenütt elterjedt. De így van-e csakugyan? Épp ellenkezőleg, ma látunk a földön legtöbb nyomort, sőt ha a viszonyokat, amint most alakultak, megfigyeljük, látjuk, hogy a nyomor csaknem általános lett. Erről fogunk ma elmélkedni Mária, az elhagyatottak menedékének oltalma alatt.

Tárgyalás

Hitünk szerint nem szerencsétlenség az, ha szegények élnek a gazdagok mellett. „Szegények mindenkor lesznek veletek.” mondja Megváltónk. Tévedne tehát, ki azt hinné, hogy a szegénységet egykor teljesen sikerül majd megszüntetni. Nem, mert a szegények és gazdagok Isten rendeléséből vannak, ki a szegénységet az emberek megfenyítésére s megtérítésére használja. A nyomor Istenhez irányítja az embert. A tékozló fiú soha sem tért volna vissza atyjához, ha az éhség nem kényszeríti rá.

A szegénység nem csak fenytető és javító eszköz az Isten kezében, de alkalmat ad nekünk a szeretet és irgalmasság gyakorlására is. Azért mondja a Megváltó: „Szegények mindenkor lesznek veletek,” s hozzá teszi: „A mit egynek ezen szegény barátaim közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek,” és másutt: „Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.” Szegénység tehát bizonyos mértékben mindig lesz. Ámde ma másképp áll a dolog. Szegények mindig voltak; minden néposztályban akadt bizonyos számú szegény, szegény napszámos, iparos, földműves, hivatalnok, pap, tudós mindig volt, sőt gazdag nemes családok is jutottak koldusbotra. De ez a szegénység csak szórványosan jelentkezett és vagy szerencsétlenség, vagy az emberek önhibája volt okozója, nem mótelyezte meg a társadalom

összes rétegeit. Ma azonban a szegénység mint valami ragályos járvány az emberiség egész osztályait pusztítja, vesz-rabol, amit náluk talál, és kiűzve házaikból, telkeikből a végső nyomorba kergeti az embereket. És e nyomor műveltségével kérkedő korunkban nőtt naggyá. Azonnal meggyőződtek állításom igazságáról.

1. A polgári társadalom alapja a *földműves osztály*, mely méltán nevezetik a társadalom éllemezőjének, mert valóban az. A földműves munkája, verejtéke táplálja a világot. Az iparos és kereskedő könnyebben boldogul, ha a földműves jó módban van, mert a földműves élelmén kívül minden egyéb szükségleteit ezeknél szerzi be. Igaz e közmondás: „*ha a parasztembernek pénze van, az egész világnak van.*” Ámde minő viszonyok közé sodortatott ma a földművesség? Az egykor tehetős földműves osztály sorvad, szegényedik. Munkája nem fizeti ki magát, vagy mondjuk ki nyíltan: a földművest ma annyira nyúzzák, kopasztják, hogy szegénynek alig marad neki valami, vagy éppen semmi sem munkája gyümölcséből. Azért vagy meghúzza magát, vagy adósságba keveredik. Megint új kiadás: a kamat. Jóságot tenyészt, de azért sok vidéken ritkán látsz asztalán húseledelt. A tejet, egykor főélelmét, el kell adnia. Gabonája javarésztét szintén eladni kénytelen. Burgonya és pálinka ma főeledele. Vannak országok, hol a család minden tagja pálinkát iszik; ahol pedig ez az ital meghonosodott, oda behurcolkodik a nyomor.

Ha a földműves nem akar, vagy már nem tud szerényebben élni, akkor adósságba veri magát, mi végre is – tönkre teszi. Eladósodott földműves valóban szánandó egy teremtés. Szeretné megtartani az apai telket, a házat, melyben bölcsője ringott, az ősi vagyont szeretné gyermekeire hagyni, mivel tudja, hogy az ő portája, gazdasága nevének tiszteletet szerez; megfeszíti tehát minden erejét és takarékoskodik, amiben csak lehet. De ez is gyakran hiába történik, mert a súlyos terhek, kamatok, pálinka, uzsora alacsony gabonaár, rossz termés, állatvész, elemi csapások, betegség stb. csakhamar kimozdítják telkéből.

Elszörnyűködnénk, ha hallanók, mennyi adósság terheli a kisgazdák földjeit! Megdöbbenének, ha megmondanám, évente hány földműves adja el gazdaságát! Mennyi nyomor, kétségbeesés, véres könny fakad mindennek nyomán! Ezen osztályt bátran összehasonlíthatjuk az evangéliumi Lázárral.

2. Az emberi társadalom második alkotórészét képezik az *iparosok*. Régente „az iparnak arany volt a feneké.” Középkori városainkat az ipar bámulatos jóléthez juttatta. Ugyanegy iparágnak mesterei nem néztek görbe szemekkel egymásra. Nem igyekeztek meghízni egymás rovására, hanem testvéreknek, egy család tagjainak tekintették magukat; egymásnak boldogulásán őszintén örültek; céhekben egyesültek. Az Úr házába testületileg jártak és nem feledkeztek meg embertársaiknak tartozó kötelességeikről. Az erősebb nem falta fel, de gyámolították a gyengébbet. A mester özvegye és árvái a céhben menhelyet találtak, melynek gondja volt arra, hogy az árvák a háznak és örökségnek birtokába jussanak.

A szegényházakban és kórodákban minden céhnek megvolt a maga elkülönített osztálya. A segédek és inasok jó bért és ellátást nyertek. A mester nem csak vállalkozó volt, de velük együtt dolgozott; és büszke volt, ha műhelyéből csak jó, tartós munka került ki. Minden hamisítást, szédelgést keményen büntettek; a kontármunka megsemmisített. Persze arról is volt gondoskodva, hogy a város polgárai csak a helybeli iparosoktól szerezzék be szükségleteiket, miáltal az iparosok kereslete biztosítva volt. Takarékoság, rend, szorgalom az iparos osztályt pompás jóléthez segítette. Méltán mondták tehát: „az iparnak arany a feneké.” És ma? ...

Az iparos munkája sok iparosnak nem jólétet, de kellő megélhetést sem biztosít már. A fő dolog ma nem a szakképzettség és szorgalom, hanem a pénz. Ha valakinek tőkéje van, felcsap vállalkozónak s a nélkül, hogy a mesterséget értené vagy tanulná, foglalkoztathat szabót, cipészt, asztalost stb. ezek munkáját tetszése szerint díjazhatja, s nyithat üzletet ruha, lábbeli stb. eladására. Nézzétek csak azt a vállalkozót! Csak abban fárad, hogy cikkein, melyeket munkásaival olcsó pénzért készített, mentül drágábban töladjon. S ha egy

versenyársat megbuktatandó áruját leszállított áron adja, abból neki kevés kára van, mert a veszteséget munkásai bérének leszállításával hozza helyre. Így pusztulnak ki lassankint a független mesterek. Önálló munkájukat elhagyni kénytelenítettén, vagy segédnek, vagy egy ilyen vállalkozóhoz állanak be, ki potom áron veszi meg munkájukat, üzletet csinál verejtékükből és gazdagodik. Így lesznek az iparosokból páriák; sorsuk a segédek- és inasokénál is rosszabb, mert ezeknek legalább biztos bérük van, holott a mestereké a nagykereskedők szeszélyétől függ.

Egyébként az iparosok nyomorát sokszor magok a vevők is előmozdítják. Nem egy dúsgazdag, ki a bálokon, koncerteken, ünnepélyeken tele marékkal szórja a pénzt, az iparossal szemben zsugori; pár krajcárért órákon át is elalkuszik vele. És ha az iparos ezen jogosan felháborodik, elveszti vevőjét. Mások ismét az által károsítják meg az iparost, hogy a számla kifizetésével késnek. Sokszor hónapokig kell az iparosnak pénzére várnia.

Így aztán az iparos idegen pénzt kénytelen forгатni, vagyis kölcsönt venni fel. Ez a végnek kezdete. Már sok iparos ment így tönkre. Pénzét nem hajthatja be adósain, a hitelező meg nem akar várni. Szorultságában új, tán uzsora kölcsönhöz folyamodik és ezzel bukása meg van pecsételve.

Mondjátok meg ti iparosok, hogy vajon túloztam-e? E szerint ezen osztály is Lázárként hever nyomorában a társadalom lábainál.

3. Lépünk most a 3-ik, a társadalom legnépesebb osztályába. Ennek már nem kell a nyomortól tartani; benne van már. Ez a *munkásosztály*. A munkás, részint tőke, részint pedig képzettség hiánya miatt saját kezére nem dolgozhatik; gyárakban, műhelyekben keres tehát alkalmazást. Számuk, melyet bukott földművesek és iparosok szaporítanak, egyre nő. Ezen osztállyal részletesebben kell foglalkoznunk, hogy lássuk, mily nyomorban sínylik az emberiség túlnyomó része.

Legnagyobb bajuk a munkásoknak az, hogy nincs kilátásuk arra, miszerint sorsuk valaha jobbra fordul. Mily reménnyel nézzen jövőjébe a munkás? Hogy valaha önállóságra vergődjék, szó sincs róla; ideje sincs megszerezni az ahhoz szükséges szakképzettséget; idejét lefoglalta a gyár. A legnagyobb szorgalom s a legnagyobb mérvű takarékoság mellett sem jut el önállóságához. Le van kötve egész életére. A munkaadóknak pedig van rá gondjuk, hogy ezen függő viszony, ezen jobbágyság a munkás gyermekeire is kiterjesztessék.

Másik teher, mely a munkás vállait nyomja, az, hogy munkája nincsen biztosítva. Ő nem választhatja azt a munkanemet, melyhez kedvet és hívatást érez, hanem azon munkával kell foglalkoznia, melyet neki a felmerülő szükséghez képest kijelöl a gyár. Dolgozhatik-e aztán oly jó kedvvel, mint a hajdani iparos, ki tetszés szerint választhatta meg munkáját? Kényszerhelyzet és éhség kergeti a gyárba. Igaz ugyan, hogy a gyárakban a munka vastagabb részét a gépek végzik s így a munkás dolga nem oly terhes, de annál unalmasabb, egyhangú, sorvasztó és lelket ölő. Az ember a gép szolgájává, sőt maga is eleven géppé aljasul. Így dolgozik a munkás naponta 9, 10, 11, sőt 14 órát.

És mily bizonytalan a kenyere! Ma munkája s kenyere van, holnap elbocsájthatják s ő kenyér nélkül marad. Valamely esély következtében adjon meg a kereskedelmi forgalom, azonnal megreked a gyári munka is, a gép nem zakatol és ezer meg ezer ember, család jutott a végső szükségbe. Nem kegyetlen sorsa-e az embernek, ha nem bizonyos ma, lesz-e holnap betevő falatja? Hát még a munkadíj! Természeti törvény, – mondják – hogy a gyári munkás csak épp annyi munkadíjat kapjon, mennyi élete fenntartásához elkerülhetetlenül szükséges. Sőt sok helyen ennyit sem kap. És ha ily csekély bérért nem akar dolgozni, egyszerűen azt mondják neki: „gomb ház, ha leszakad, lesz más.” Hogy a hivatalnok rangjához mérten családjával tisztességesen éljen, ennek szükségét mindenki belátja; hogy azonban a munkásnak is joga van legalább oly jólléthez, mely állását megilleti, azt a mai kor fősvény szelleme nem ismeri el. Borzasztó dolgokat lehet hallani a munkásnép nyomoráról. Íme, ezen osztály is Lázárként fekszik előttünk rakva sebekkel.

4. És milyen a munkásnak családi élete? Ha apa is, anya is a házon kívül 12 órán át dolgozik, milyen családi életük lehet akkor? Ki nevelje a gyermekeket? Simulhat a gyermek szüleihez, kiket alig lát, bizalommal? És a gyermekek, kikerülve az iskolából szintén gyárba küldetnek, s ha éjszakára haza járnak, s hazulról élelmeztetnek is, mégis meglazul a családi kötelék. Az ily gyermekek a szülői háznál csak kosztosoknak tekintetnek, s mivel pénzt hoznak a házhoz, szüleiik sokszor korlátlan szabadságot engednek nekik. Ha másutt olcsóbb lakást és élelmezést találnak, végképp elhagyják a családi fészket. Micsoda családi élet ez? Pedig a családi élet igazi áldás egy munkásra nézve. Hosszú munkája után a családban üdülést, vigasztalást lelne s kibékülne kegyetlen sorsával. De nem így történik. Még a vasárnapját is elveszik tőle, s géppé aljasítják, melynek sem Istene, sem érzelme nincs.

E három néposztályt az evangéliumi Lázárral hasonlítottuk össze; de nem az a Lázár ez, ki keresztjét béketűréssel viselte, mert ezen néprétegekből az elégedetlenség vészjósló moraja hallatszik, s legnagyobb részük az egyedüli vigasztalást, ti. a vallás vigasztalását visszautasítja.

Íme, ily ijesztő viszonyok fejlődtek ki az utolsó időben ott, hol elterjedt a műveltség; az a műveltség ti., melynek nincs Istene, mely az erősebb jogát hangoztatja.

Mondja még valaki: nem kell a vallás, az általános műveltség maga is meghozza az emberiség jólétét. – És ha ilyenek történnek ma, mikor az emberiség egy része legalább látszólag az egyházzal tart, hova jutnánk, ha a hit egyáltalán nem volna?

Ily rend Isten ellen van. Az Isten, ki végtelen bölcsességében az emberiséget magára hagyja, hogy belássa, mire megy Őnékül, azt akarja, hogy e földön mindenkinek legalább tűrhető sorsa legyen, hogy az emberek egymáson kölcsönösen segítsenek. De a bírvágy, fősvénység harcra kel az Isten akaratával.

Jövő alkalommal látni fogjuk K! mily sokat tesz az egyház e válságos időben is a szegények érdekében.

A mai elmélekedésből magunk számára vonjuk le azon tanulságot, hogy mily rút a fősvénység, önzés, mely egész osztályokat irgalom nélkül képes a végső nyomorba taszítani. Jézus Krisztus az irgalmasságot sürgette leggyakrabban s életét adván juháiért, maga is a legmagasabb fokban gyakorolta ezt. Az irgalmasság példaképét látjuk továbbá az ő szent Anyjában, Máriában is, ki az elhagyatott szegények iránt kiválóan kegyelmes. Miként az anya gyermekei közül azt szereti legjobban, amelyik legszerencsétlenebb, s ezt gondozva többi gyermekeiről sokszor meg is feledkezik, úgy Mária is főképp azok iránt tanúsítja irgalmát, kik segélyre, vigasztalásra leginkább rászorulnak. Ő tudja, mily keserű a szenvedés, hisz szívét hét tör járta át. Nincs betegség, melyet meg nem gyógyíthatna, vagy már meg nem gyógyított volna; a bénáknak járást, a vakoknak látást eszközölt ki; majd a szülők egyetlen gyermekét mentette meg, majd a gyermekek apját, anyját ragadta ki a halál karjaiból. A búcsújáró kegyhelyek és az azokban látható hála ajándékok nagy sokasága bizonyítja, mennyi sebet gyógyított már meg Mária. – De mivel tudja, hogy lelkünknek végtelenül nagyobb értéke van, mint testünknek, azért elsősorban lelkünk üdvözítésére irányulnak gondjai. Nincs bűnös oly torz, kit Mária meg nem menthetne. Ő – mondja sz. Alfonz – a legmegrögzöttebb gonosztevőt is szívesen pártfogolja; egyik művében e szent azon zsidó menedékvárosokról értekezvén, hova a gyilkos vagy a rabló üldözői elől menekülhetett, Máriára mutat, felkiáltván a prófétával: „Ezeknél biztosabb menedéket nyújtasz nekünk Te, o Isten városa, Mária.”

Valamint ama menedékvárosok a legnagyobb gonosztevőknek is biztos menedéket nyújtottak, így talál minden bűnös menedéket az Isten Anyja védő palástja alatt. Hozzá fordulni elég, hogy lelki nyavalyáinktól megszabaduljunk. A fájdalmas Szűz maga bevallotta sz. Brigittának: Valahányszor az ember vétkezvén bűnbánólag hozzám fordul, mindig kész vagyok pártolni őt, mert nem tekintem bűneinek sokaságát, de jóakarátát. Szívesen gyógyítom meg sebeit, mert joggal neveznek engem az Irgalom anyjának.

Magasztaljuk tehát K! Jézus Krisztus Anyját, a mi irgalmas anyánkat, s forduljunk Hozzá testi bajainkban, lelki szükségünkben. De kövessük is Őt az irgalmasságban. Könyörüljünk szenvedő testvéreinken, senkit meg ne rövidítsünk, senkit ne sanyargassunk, hanem erők s tehetségünk szerint gyámolítsuk embertársainkat, hogy miként Mária, mi is kegyelmet találjunk az Istennél, és irgalmasságot nyerjünk. Amen.

VI. Az egyház mint a szegények barátja

„Szomorúak vigasztalója, könyörögj érettünk.”

Egy emberbarát a következő esetet beszéli, mely Prágában történt: Egyik szombat este sétaközben nagyszámú, szegény öltözetű asszonyt láttam egy nagy épület előtt csoportosulni. Sokan gyermekeiket is magukkal hozták. Férjeikre lestek, kik bent heti bérükre várakoztak. Az asszonyok a bejárat felé törekedtek, honnan minden pillanatban kilépett egy-egy munkás. Alig mutatkozott, már ott termett előtte a felesége, a háztartásra részt követelve a fizetésből. Az ily követelések nem lettek minden perelés és szóváltás nélkül elintézve. Megállítok egy asszonyt, kit négy síró gyermek kísért, s akinek sikerült már férjétől egy-két forintot kikunyerálni, s kérdem tőle; miért oly szomorú?

„Az már úgy van”, felelé, „amíg férjem imádkozott s templomba járt, addig heti keresményét szombatonként rendesen haza hozta, s mint jó apa gyermekeinek s családjának élt; de mióta a szocialisták közé állott s olvassa lapjaikat, azóta nem törődik családjával s minden pénzét házi kápolnájába, a korcsmába viszi. Ha valamit meg akarok menteni, ilyenkor rá kell támadnom s csak veszekedéssel tudok tőle pár forintot kierőszakolni, így tesznek a többi asszonyok is.”

„Sokat keres az ura?” kérdem.

„12–14 forintot hetenkint, ebből nekem alig ad 3 forintot, s ezt is csak úgy, ha nem engedem elillanni.”

„Az vajmi kevés”, mondám, mire az asszony keserű mosollyal felelé: „Csak legalább ez is megmaradna, én abból s amit magam keresek, megélnék; de ebből egész családomat kell tartanom, sőt hétfőn, midőn férjem mindenét eltékozolva haza jön, neki is adnom kell még, ha nem akarom magam megveretni, egy-két forint zsebpénzt.”

„És mire költi?” – kérdem remegve. – Az asszony nem törődve kérdésemmel, kinyújtotta nyakát s az utca felé mutatva felkiáltott:

„Már megint viszik!” – Vagy öt szocialista közre fogva a már kifizetett munkásokat, egyleti helyiségekbe vitték őket, hol reggelig tartó dorbézolás mellett legalább húsz különféle szocialista pártcélokra gyűjtöttek.

Ilyen jeleneteket, főképp nagy városokban, sűrűn láthatunk. A szocialisták a munkások barátainak adván ki magukat, aranyhegyeket ígérnek nekik, hogy pénzüket annál könnyebben kiszipolyozhassák. A gyanútlan munkás, ki hálójukba került, fizet busásan, és nem tudja mire. Mire? Talán beteg, munkaképtelen társainak segélyezésére? Korántsem! Az így összekaparított százezreken a párt fő és alvezérei osztozkodnak, némi részt juttatva a szocialista sajtóra és az izgatásra, mint ők mondják, agitációra is. *Még egyetlen kórházat, egyetlen árvaházat sem építettek ezen pénzből a munkások árváinak és betegeinek számára.* Bátran állíthatjuk, hogy ezen emberek a munkások érdekében még semmit sem tettek. A helyett az egyházat ócsárolják, mintha ez a szegények elnyomója volna, azt az egyházat, mely a szeretetet és jótékonytságot nem csak szájjal hirdeti, de tetteivel gyakorolja. Erről a világot keveset tud, mert az egyház Jézus szavait követve: „ne tudja bal kezéd, mit cselekszik jobbod”, – nem kürtöli világgá, de zaj nélkül gyakorolja a jótékony cselekedeteit.

Az egyház tényekkel tudja beigazolni azt, hogy ő a munkásoknak s általában a szegényeknek barátja volt a múltban, s az most is.

Az egyház áldásos működéseiről fogok ma beszélni. Jézus Krisztus az egyház fejének, s Sz. Anyja Máriának oltalma alatt.

Tárgyalás

Mindenki tudja, hogy az egyházban idők folyamán oly szerzetesrendek és intézetek létesültek, melyek Isten iránti szeretetből az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlását tűzték ki létcélul. Ide tartoznak: az irgalmas rendű szerzetesek, sz. Ferenc, paulai sz. Vince, B. sz. Károly leányai stb.

Elmondok egyet-mást ezen irgalmassági intézetek áldásdús működéséről.

Nézzük legelsőbben is *Borromei sz. Károly leányait*. Anyaházuk, mely Franciaországban van, e század elején az egész világra eresztett rajokat. Hercegnőtől kezdve az utolsó pórleányig minden állás és rang képviselve van e szerzetben.

Nehéz hivatásukra több évig készülnek e zárdaszüzek. Ez szükséges, mert nézhetnének-e oly bátran a ragályos betegek közt leskelődő halál szemébe, ha előbb lelkükbe nem szívták volna a hit, remény és szeretet erényeit? Ápolhatnák-e a legundokabb nyavalyában fekvő betegeket, ha előbb nem tanulták volna meg magukat legyőzni? És a türelmetlen betegek durva kifakadásait miképpen tudnák nyájassággal, szeretettel viszonzni, ha az alázatosság és önmegtartóztatás erényét teljesen el nem sajátították volna?

E nővérek sokoldalú tevékenységet fejtenek ki, de fő működési terük mégis a kórház. Lássuk pl. a berlini sz. Hedvig kórházat. 1846-ik évben alapították ők maguk jobbára szegény iparosok, cselédek, szóval a szegények filléreiből. Attól lehetett tartani, hogy ezen intézet a protestantizmus fészkeiben, a kényelmes berendezésű és bő pénzforrásokkal rendelkező állami kórházak mellett nem fog fennállhatni. A berliniek eleinte idegenkedtek tőlük, de látván, hogy az 1848-ki utcai harcok idején mily szeretettel ápolják a sebesülteket, ellenszenvük vonzalommal változott. Kérdeztetvén, mely párton állanak, az állam vagy a nép pártján-e, az akkori főnöknő Xaveria felelé: „A sebesültek pártján.” Ezzel kivívták maguknak a köztiszteletet. 1886. dec. 3-án 100 ezredik beteg helyeztetett el kórházukban. 1887. év folyamán 5014 beteget ápoltak, kik közt volt 3174 nem katolikus, 382 pedig alamizsnából ingyenes ellátást és ápolást nyert.

Ennyi ember talált náluk szeretetteljes gondozást. Minden rendű és rangú betegek fekszenek ott. Az egyik pl. szülővárosából Berlinbe jövén, itt megbetegedett. Hova forduljon? Ápolathatta volna magát pénzért is, de egy lelket sem ismert, ki őt szívélyes odaadással ápolta volna. Ezt a valóban édes anyai gondozást, mely után a beteg annyira vágyik, s melyet a köz-kórházak felügyelőjénél hiába keres, feltalálta a sz. Hedvig-kórházban. Amott egy szegény vándor iparos fekszik, ki betegen, pénz nélkül jött Berlinbe munkát keresni. A Hedvig-kórházban díjtalanul kapott menhelyet, míg lábra tud állani s munkába menni. Majd jelentkezik pl. elnyomorodott, erkölcsileg elzüllött színész. A nővérek befogadják, szeretettel, tapintattal a bűnbánat szükségességére figyelmeztetik, s ő Istennel kibékülve, boldogul hal meg. A szeretet, mellyel e nővérek a más vallásúakat felkarolták, oly nagyfokú bizalomra serkenti a nem katolikusokat is, hogy némely fennkölt gondolkozású protestáns urak kórházat alapítva, kikötötték, hogy a betegápolás kizárólag az irgalmas nővérekre bízassék. Az irgalmas nővérek magán házakban is vállalnak betegápolást, ha a háziak nem képesek vagy nem akarják betegeket ápolni.

Az 1870/71-ki francia-porosz háborúnak majdnem összes sebesültjeit ezen nővérek ápolák. Hogy pedig mily derekasan oldották meg feladatukat, tanú rá az akkori porosz hadügyminiszter, ki így nyilatkozott: „Az irgalmas nővérek nélkül nem akarok ezután háborút viselni.”

De más téren is működnek ők. Némethon Metz városának nagy porcelán gyáraiban nagyszámú munkásnép dolgozik a szomszédos helységekből, jobbra hajadonok és legények. Haza étkezni és hálni a nagy távolság miatt főképp tél idején nem járhatnak. Lebujokban kapnának ugyan ellátást, de mily nagy veszélyben forogna itt jó erkölcsük? Az irgalmas nővérek tehát e munkások számára nagy étkező helyiségeket rendeztek be, melyekben maguk viszik a felügyeletet és a legmérsékeltbb árakon erős és egészséges ételeket osztanak ki. Üres órákban a leányokat kézi munkára, főzésre stb. oktatva, jó gazdasszonyokat nevelnek belőlük. Imádságokat, ájtatosságokat közösen végeznek. Ha minden gyár mellett volnának ily intézetek, elejét lehetne venni a munkásnépnél mutatkozó erkölcsi romlottságnak. Állítottak továbbá menhelyeket szolgálóleányok részére, levesintézeteket, árvaházakat stb. Íme, miképp enyhíti a keresztény szeretet a szegények testi s lelki nyomorát.

Egy másik irgalmassági intézet: az Isteni Szeretet leányai. E kongregáció 1868-ban alapított oly célból, hogy szegény árvákat és cselédleányokat gondozzon és oktasson. Mily magasztos cél! Ki nem ismerné a borzasztó veszélyt, mely a hely nélküli szolgálót vagy az elhagyatott árvát fenyegeti?

Megalakulása után azonnal tömérdek hely nélküli szolgáló jelentkezett ezen intézetben. Az önfeláldozó nővérek száma 25-re szaporodott, kik a szegény szolgálóknak szentelték életüket. Nemcsak a szentszék, de a világi hatóságok is elismerőleg nyilatkoztak e nővérek működéséről. Ez intézet nemcsak hajlékot és ételmezt nyújtott a helynélküli szolgálóknak, de a szabad időt arra fordította, hogy őket oktassa, velük a munkát megkedveltesse s a kísértések ellen felfegyverezze. E végből esti és vasárnapi iskolát nyitott, hol a tanulni szerető szolgálóknak alkalmuk volt az öntökéletesítésre. A bécsi anyaház falai között rengeteg sok szegény talált otthonra. Később e nővérek működésük körébe vonták a gyármunkások gyermekeit is, óvodákat nyitván számukra s a gyári munkásleányok részére is nyitottak vasárnapi iskolát. Ily intézetet találunk Brünben és sok más helyen is. Magyarországon négy házuk van. A budapesti 1871-ben alapított s azóta 25-ezer cselédet és 8 száz árvát látott falai között.

A jótékonyágban kitűnik a breitenfurti ház alsó Ausztriában, hol jó viseletű, tisztességben megöszült cselédek tölthetik nyugalomban öreg napjaikat. Ezeken kívül befogad kórházból kikerült, de dolgozni még nem bíró cselédeket is. A ház közelében nagy terjedelmű gazdaság van, hol gazdasági teendőikben oktattatnak. – Ily intézetek majd minden országban léteznek.

Ezen Mária-intézetekben 25 év alatt 66,656 hely nélküli cseléd nyert ellátást, 6069 árva és 14,227 szolgáló nevelést, 8247 cseléd vasárnapi oktatást, 294 munkaképtelen és 2901 üdülő beteg gondozást. Ez intézet alapítása óta 9,184.306 napon át 1350 szegény lett élelemmel s egyéb szükségességekkel ellátva.¹

Ausztriában 1893-ik évben az irgalmasok 15 háza 14,448 beteget ápolt. Magában Prágában 3110 munkást ápoltak, aránylag mindegyiket 16 napig. Azonkívül számtalanok orvosi tanácsért, orvosságért fordultak hozzájuk. Bármily vallású kap itt segínyt és ápolást, még a felekezetnélküli is. És a szeretet eme hősei betegeik számára koldulni járnak!

Az irgalmas szamaritánusok legkiválóbbjai azonban a sz. Vince egylet tagjai. Ez egylet célja a szegények istápolása valláskülönbség nélkül. Házról-házra járva kutatnak a szegények és betegek után, s nem csak anyagilag támogatják, de lelki vigasz, tanács és intelemben is részesítik őket. A sz. Vince-egylet árvaházakat alapít, jó családból való szegényeknek állást szerez, munkás-legényegyleteket, aggok számára menhelyeket, elhanyagolt fiatalok részére ismétlő iskolákat alapít, helyet szerez munkanélküli cselédeknek, népkonyhákat, szegény-zálogházakat létesít. A szegényeknek nemcsak testi nyomorát enyhíti, de lelküket is gondjai

¹ Ez adatok 1895. évre szólnak. Ford.

alá veszi, megelégedésre, munkásságra, Istenben való bizalomra s más erényekre buzdítván őket.

Százezrekre rúg a sz. Vince-egylet tagjainak száma s nagyon messzire mennénk, ha elősorolni akarnók mindazt, amit a szenvedő emberiség javára áldoztak. Csehországban 1891-ben a sz. Vince-egyesület 1239 szegényt és 76 tanulót gyámolított; gondoskodik a szegények élelmezéséről, kifizeti házbérüket, gondoskodik tisztességes eltemetésükről, árvákat, elhanyagolt gyermekeket karol fel. Azon évben 45,213 forint kiadása volt, mely összeget jószívű adakozók fedeztek.

Íme, így gyámolítja az egyház a szegényeket, a munkás népet. Pedig az egyház működésének elenyészőleg csekély részét mondtam el csak. De ebből is látni való, hogy az egyház minden erejéből azon van, hogy a munkások helyzetét legalább tűrhetővé tegye.

Nos! Ki a munkásoknak, a szegényeknek igaz, hű barátja? Bizonyára az egyház. De ez természetes is. Az egyház nem teheti, hogy ne teljesítse Jézus Krisztus parancsát, s ne kövesse példáját, ki a jótékonyásra oly nagy súlyt fektet, hogy attól teszi függővé örök üdvösségünket. „Legyen bár oly nagy a hitem, hogy a hegyeket áthelyezhessem, ha szeretetem nincs, semmi vagyok”, mondja sz. Pál. Szeressük azért és tiszteljük az egyházat a szegény emberiség e nemes gyámolát. De tiszteljük és szeressük Máriát is, a szomorúak vigasztalóját, keresztények segítségét. Hisz Ő a mi szerető anyánk, ki mindig kész meghallgatni kérésünket, elűzni bánatunkat. Máriának hű gyermeke mitől se féljen a világon. Mária védi, nem engedi elveszni, mint ezt számtalan eset közül a következő is bizonyítja:

Nápolyban egy nagy ínség alkalmából néhány emberbarát Sz. Mária legtisztább szívének oltalma alatt a nyomorgók és sorsüldözöttek segélyezésére társulatba lépett. Tudomásukra jutott egy beteg asszony nyomorúságos helyzete is. Meglátogatták. Felmennek a lépcsőn és kopogtatnak. Az ajtó kinyílik, és kilép rajta egy kopott öltözetű, de angyalszépségű 16 éves leány. Attól tartva, hogy az idegenek, mint az gyakran megtörtént már, rossz szándékkal jöttek, szigorú hangon kérdi jövetelük célját. Azt felelték, hogy az Isten Anyja küldi őket a beteg segítségére; erre a leány zokogva felkiált: „Szent Anyja a Magasságbelinek, boldog, ki Benned bíz.” Nyomoruk már oly magasra hágott, hogy a kétségbeesett beteg asszony leánya becsületének eladására határozta magát. A leány az ajánlatot undorral visszautasítja. Anyja könnyezve mondá: „hát azt akarod, gyermekem, hogy elpusztuljak?” „Ne essél kétségbe, anyám”, felelt a leány, „Jézus anyja nem fogja engedni, hogy éhen haljunk. Levágom hajamat, s árán néhány napig még fenntarthatjuk magunkat.” Erre kibontá szép haját, levágta s a szomszédasszony közvetítésével eladta. Azonnal ételmezt vásárolt s hazahozva, mondá: „mire ez elfogy, az Isten Anyja biztosan megsegít bennünket.” És segített is, mert ama férfiak bőkezűen gondoskodtak Mária tisztelőjéről.

Minket is megsegít, ha bízva Hozzá fordulunk. Mert sz. Bernárd azt mondja: Bajban, szükségedben, nyomorúságodban gondolj Máriára, hívjad Máriát – az ő oltalma alatt nem bukhatsz el. Amen.

VII. Hit nélkül nem boldogulhatunk

„Tudom, hogy elmenetelem után ragadozó farkasok jönnek közétek.” ApCsel 20,29

A hitetlenség Krisztusellenes szelleme ma főképp a munkásosztályból szedi áldozatait, nemcsak a polgári rend ellen, de hitökre s vallásukra áhítózza, az egyház ellen is lázítván a munkásokat. Sajnos, a munkások igen nagy része a csábítónak lépre megy és az egyházat lassan megszokja ellenségének tekinteni. Katolikus munkások! Emlékezzetek vissza az egyház múltjára! Nemde az egyház volt az, mely a rabszolgák bilincseit széttörte, és a

munkásokat, kik közmegvetés tárgyai és uraik szeszélyének s durvaságának játékszerei valának, védelmébe vette? Mikor a munkások emberi méltósága sárba tiportatott, akkor az egyház felemelve őket a porból, mint embertársainkat és testvéreinket mutatta be a világnak. Az egyház templomaiban és zárdáiban minden szegény és üldözött biztos menhelyre talált. A munkásnép fiait felvette papjainak sorába, a legmagasabb méltóságokra emelve őket, sőt sokat közülük szentjei közé iktatott.

Ma talán az ő szíve a munkások iránt meghidegült volna? Nem! *Ő a munkásokat ma jobban szereti, mint valaha; minden szükségletükre talál fedezetet, minden sebükre irt, gondolja a megöszült aggot és a serdülő gyermeket egyaránt. Igaz, egyet nem tett és nem fog tenni soha! Nem tartotta a munkásokat üres ígéretekkel s hazug álmokképekkel; soha sem mondta s nem is fogja mondani nekik, hogy paradicsomukat e földön keressék, mintha az ember életcélja csak az volna, hogy mint a bogár, párosodjék, táplálkozzék, és azután örökre eltűnjék a lények sorából, soha sem mondta nekik, hogy az alárendeltség szégyen, hogy a munka igazságtalanság, soha sem hitegette azzal, hogy jönni fog idő, mikor munka és gond nélkül élhetünk. Ellenkezőleg az egyház szüntelen azt hangoztatja, hogy az embernek igaz értékét a kötelességteljesítés adja meg és nem az élvezetek, hogy gond, szegénység mindig lesz e földön, de hozzáteszi, hogy a szegénység a hit által megszenteltetik, a szeretet által enyhítettik és a remény által vigasztaltatik. E mellett azonban nem feledkeznek meg a munkások földi érdekeiről sem ... nem egyszer sürgette az államhatalom hordnokait, hogy a munkások helyzetét javítsák, és a munkaadókat, hogy a munkásokat az igazságosság elvei szerint díjazzák.*

Ily értelemben szólnak híveikhez 1891-ki körlevelükben az osztrák püspökök és XIII. Leó sz. Atyánk lelkes felszólítására az egyház hű fiai mindent elkövetnek, hogy a munkásokat jóléthez s jogaikhoz segítsék. Ezen munkásbarátok, kik a sz. hit alapján törvényes úton törekednek a munkásnép helyzetén javítani, ker. szociológusoknak² neveztetnek. Soraik közt találunk magas egyházi méltóságokat és egyszerű papokat, törvényhozókat, gyárosokat, sőt munkásembereket is. A munkások javára már sok üdvös javítást léptettek életbe, szóval a nép igazi barátjainak bizonyultak. És a nép bizalommal kezd feljűk fordulni. Ettől félnek a szocialisták vezérei, azért félreverik a harangot s azt mondják a népnek: „Jönnek a szociológusok, a ti zsarnokaitok, jaj nektek, ha uralomra jutnak, ismét égetni, kínozni, börtönözni fogják mindazokat, kik nem tolják az egyház szekerét. A papok reverendás rendőrök, égi zsandárok, kiknek feladatuk a 7-ik parancs fegyverével őrt állani a pénzeszsákok rablott milliói fölött – ne higgyetek nekik!”

Ilyen madárijesztőkkel iparkodnak a népet a ker. szociológusoktól elriasztani. De erőlködésük hiábavaló. Vaknak kellene lenni a népnek, ha a *szociológusokban* nem ismerné fel barátait.

E ker. *szociológusok* áldásos működéséről fogok szólni Mária, a jóakaratók pártfogójának nevében.

Tárgyalás

Sokan a magas állású egyházi férfiak közül célul tűzték ki maguknak a leigázott munkásnép védelmét és helyzetének javítását. Ezek között kiváló helyet foglal el Gibbons amerikai bíboros. Élénk színekkel ecseteli a munkaadók kapzsiságát, mely karmai közé kerítette s irgalmatlanul nyúzza nemcsak a munkásokat, de ezek feleségeit, gyermekeit is. A nemzet kötelességének ismerje, – mondja ő – hogy a munkásokat elnyomóik elleni küzdelmükben támogassa és sorsuk javítására módokat keressen. A munkások társulatokba

² A társadalmi tudományt keresztény alapon művelő férfiak.

egyesüljenek, mert csak egyesült erővel fognak jogos követeléseiknek nyomatékot szerezni szemben a kőszívű gazdagokkal, kik az igazságosság és emberiség legelemibb jogait is megtagadják tőlük. Az egyház feladata tehát, hogy a szorongatott munkásokat pártfogásába vegye, a ker. okosság mérlegén ítélje meg, mennyiben igazságosak kívánalmaik, jogosult kívánalmaikért törvényesen folytatott harcukban győzelemre segítse és a gonosz utaktól óvja őket.

Ily gondolkodásmód vezérelte e bíborost a munkások igazáért vívott harcában. XIII. Leóhoz intézett levelében írja: „a jövőnek napirendje nem a háború, kereskedelem, de a szociális kérdés; most az emberiség legnagyobb részének felszabadításáról van szó, s e kérdésben az egyháznak a nép pártjára kell állani.”

Egy másik nagy ker. *szociológus* a nem rég elhalt *Manning* angol bíboros. Menjetek el Angliának bármely munkáskörébe, említsétek ott e nevet, s meglássátok, hogyan lángol fel minden munkás szeme és szíve e férfiú hálás emlékezetén! Nemes szív, sz. élet, a munkások önzetlen szeretete jellemzi e férfiút. Egy protestáns angol lap ezt írta róla halálára: „Ezer és ezer munkás, kiknek érdekében küzdött, jobban volt öltözve és jobban táplálkozott, mint ő, ki utolsó fillérét is elosztotta. Kopott fekete talár fakult veres gombokkal képezte ruházatát, zabkenyér és víz főtáplálékát.” Mily készséggel megjelent ő a munkások gyülekezeteiben, s mily tüzzel szólott a munkások jogairól.

Lássuk pl. azon pásztorlevelét, melyet két évvel halála előtt bocsátott ki. A többi között a munkabérről így nyilatkozik benne: Minden munkás számára állandó (fix) bér alapítandó meg, melyet leszállítani ne lehessen. Olyannak kell e bérnek lennie, melyből ő és családja megélhessen és némi szerény jólét biztosíttassék számára. A természeti törvény is követeli ezt, az lévén a természet rendje szerint az ember normális állapota, hogy családi tűzhelye legyen és a közéletnek ne csak terheiben, de kellemeiben is részesüljön. Azon ember, ki nem bír saját tűzhellyel, gondatlan és fásult. Igaz ugyan, hogy munka és munka között fáradtság és veszély tekintetében különbség van, de bizonyos mértéken alul semmiféle munkának bérért leszállítani nem szabad.

Manning hangsúlyozta, hogy a nő, mikor férjhez megy, kötelességet vállal arra, hogy a háztartásról, családjáról, gyermekeinek neveléséről gondoskodni fog. Nem létezik tehát jog és hatalom, mely a hitvest, az anyát arra kötelezhetné, hogy háziasszonyi és anyai kötelességeit félretéve, a gyár munkába fogassa be magát. – Az anyai kötelesség minden másnál előbbre való és azért a legkisebb munkabérnek is olyannak kell lenni, hogy abból a munkás feleségét és családját is eltarthassa.

Másutt azt írta: Ha a családapák és anyák eleven gépeknek tartatnak, kik mint a denevérek csak éjjel jelennek meg a családi körben, a munkaidőnek illetően beosztása a családi élet feldúlását és a gyermeknevelés elhanyagolását vonja maga után, s nekünk minden erőnkkel oda kell hatni, hogy ezen állapot megszűnjék; ez ügyet maga az állam vegye kezébe s a munkaidőt szorítsa törvényes korlátok közé.

Hasonló buzgalommal működnek a munkások javán más magas állású egyházi férfiak is. Theodor brünni hercegérsek nem csak papjait kötelezi szigorúan, hogy a munkásokra különös gondot fordítsanak, őket támogassák, munkásegyleteket alakítsanak, melyekben a munkások jogaik védelmére egyesüljenek, istenfélelemben, műveltségben haladjanak, de ő maga is jóakaró és jótévő atyja a szegényeknek. Az ő bőkezűségéről azonban nem szükséges beszélnem, hisz az újságok az ő adakozásairól majdnem állandó rovatot tartanak, inkább egy esetet mondok el, melyből megtudjátok, mily aranyszívű ő a munkások irányában.

Az érseki uradalom földjén dolgozó munkásokat megnézte egykor egy pap, ki látható érdeklődéssel tudakozódott hogylétük után, mennyi a napszámjuk, mint vannak megelégedve stb. Érdeklődése a munkásokat meglepte s miután mindent elmondottak, így szólt hozzájuk: „Pap vagyok, nevemet nem szükséges tudnotok, de biztosítlak, hogy munkátok mától fogva jobban lesz fizetve s ti teljesen meg lesztek elégedve.” Ez a pap nem volt más, mint a

szeretett hercegérsek. Azonnal felkereste jószágigazgatóját, kinél azt tapasztalta, hogy a lelketlen tisztek a munkások bérét nyirbálják. Rögtön elbocsájtotta a jószágigazgatót, utódjának pedig szigorúan meghagyta, hogy a munkásokat méltányosan fizesse.

Az egyház továbbá a törvényhozóknak is szoros kötelességévé teszi, hogy a törvényhozás útján a munkások védelmére siessenek. És akadtak is buzgó kat. férfiak, kik az egyház intő szavára hallgatva, az országházakban szavukat a munkások érdekében felemelték. Pl. Belgiumban a kat. párt XIII. Leo 1891-ik évi körlevele alapján a következő követelésekkel állott elő.

1. Követeljük, hogy a munkásokkal ne bánjanak mint lelketlen géppel, de mint velünk egyenlő testvérünkkel.

2. Követeljük, hogy a munkás erejét felülhaladó munkával ne terheltsék.

3. Követeljük, hogy a munkásnak zavartalan családi élete legyen, *s feleségét a gyár ne vonja el a családi körtől.*

4. Követelünk zavartalan vasárnapi nyugalmat.

5. Követeljük, hogy betegség, öregség, vagy szerencsétlenség esetére biztosítva legyen.

6. Követeljük, hogy munkájáért oly bért húzzon, mely neki tisztességes megélhetést biztosít.

7. Követeljük, hogy az egyesületi jog a munkásokra is kiterjesztessék, s hogy a munkások úgy országos, mint községi testületekben képviselve legyenek.

Ily jogokat igyekeznek a munkások részére kivívni a katolikusok. És a szocialisták? Hogy a munkások érdekeit mennyire szívükön hordják, azt elárulták azzal, hogy a német birodalmi gyűlésen a kat. képviselők ellen szavaztak akkor, midőn ezek a belgiumi kat. párt elvei alapján a munkások javát célzó törvényjavaslatot terjesztettek be. Ki dolgozik tehát a nép érdekében? Bizonyára csakis azok, kiket a ker. hit lelkesít, kik az egyházra hallgatnak, mely a nyomorgó munkásnép gyámolítását írja elő.

De a törvény magában véve nem sokat ér. Magatok tudjátok K! mily ügyesen lehet gyakran a törvényt megkerülni. A munkásnép sorsának megjavításához szükséges a munkaadók jó akarata is. Azért az egyház nagy érdemeket szerez a nép körül, midőn a munkaadókat munkásaikkal szemben igazságosságra és lelkiismeretes bánásmódra kötelezi. Az egyház szavának van is foganatja, mert sok kat. munkaadó gyárát az egyház útmutatása szerint rendezte be. És íme, ezen gyárak munkásai boldogok, gazdáikkal meg vannak elégedve, szorgalmasan és örömmel dolgoznak.

Így tett pl. Brandtse J. kat. gyáros München-Gladbachban.

Hogy erről némi fogalmunk legyen, néhány szabályt hozok fel, melyek szerint *Brandtse úr* berendezte a gyárát.

Fődolog a munkások erkölcsi viselete: minden felügyelő, tiszt és mester tartozik a munkásoknak jó példát adni valláserkölcsei kötelességek hű teljesítése által. Kötelességük továbbá felügyelni, hogy a gyárban és azon kívül istentelen beszédek, aljas tettek, kihágások ne történjenek; ezen szabályok áthágóját az előljáróság megint, a javulni nem akarókat pedig a gyárból végleg elbocsátja.

Fiatal, kiskorú munkások kezébe nem adnak bért, ez a szülőknek kézbesítetik. Minden munkás csekély összeget fizet a betegek pénztárába, melyet egy, öregebb munkásokból választott bizottság kezel. A munkaidő 10 órán túl soha sem terjed, a bér akkora, hogy a munkások családjakkal gond nélkül megélhetnek; férjes nők és 14 éven aluli gyermekek a gyárból ki vannak zárva. Naponkint 1/2 óra van kitűzve azon célra, ha a munkások személyes ügyeikről a munkaadóval értekezni akarnának, sürgős esetben ezen kívül is szabad a munkaadó elé járulni. Rendes és szorgalmas munkások jutalomban részesülnek, valamint az is, aki kimutatja, hogy egész hónapon át nem ivott pálinkát. Állandó munkás esküvője alkalmával nászajándékban részesül, s ki 10 évig dolgozik, 50 márkás takarékpénztári könyvecskét kap. Közel a gyárhoz szép kert közepén „sz. József” című épület áll a munkások

rendelkezésére, hol szabad órákat olvasással, énekkel, zenével s más szórakozásokkal tölthetik. – Van továbbá a gyárnak kiseddóvója, kézimunka-iskola, mosó-, fürdőház, melyeket a munkások csekély krajcáros díjért használhatnak.

Felemlítendőek még a munkásnők részére felállított házak, melyekben leányok és asszonyok oktatást, lakást és ételmezést nyerne. Erkölcsi tekintetben pedig szintén kifogástalanul vannak vezetve.

Látjátok-e K! mily szerencsések azon gyárak munkásai, melyek *keresztény szívű vezetők* alatt állanak. Mily szép ott a rend! A munkaadó nem zsarnoka, hanem atyja munkásainak, kik egy család tagjainak tekintik magukat, kenyéradójukat szeretik, és nem nyomorognak. Ilyen gyáros több is van. „A munkásokért” nevezet alatt egyletbe léptek s közös erővel dolgoznak a munkások jólétéért.

Világos ebből, hogy a munkások csak a ker. szeretet alapján juthatnak jóléthez, megelégedéshez.

Ily sokat tesz az egyház a munkások érdekében, az az egyház, melyet a munkások ellenségének kiáltottak ki. A munkáskérdés könnyen lenne megoldható, ha mind a munkások, mind pedig a munkaadók az egyház szavára hallgatnának. Hallgassatok az egyházra! mondja Megváltónk. „*Ki az egyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány és vámos.*” – Az egyház iránti engedelmisségre szóval és példával tanít az Isten Anyja, Mária is. A kánai menyegzőn így szólt a szolgálkhoz: „*amit nektek mond, cselekedjétek.*” E szavak nekünk is szólnak. Engedelmeskedjünk tehát az egyháznak, ha fejének, Jézusnak nevében hozzánk beszél. Mária a legtiszteltebb engedelmisséggel viseltetett Jézus iránt. Mily odaadással csüggött ajkain, midőn parancsait adá, szívében forgatván mind amaz ígéket, vagyis híven és lelkiismeretesen teljesíté mindazt, amit Jézus parancsolt és tanácsolt. És ha maga is ennyire gyakorolta a Jézus iránti engedelmisséget, bizonyára forrón óhajtja, hogy mi is hallgassunk Jézusra és helyettesítőjére, az egyházra. „*Amit nektek mond, cselekedjétek.*” Mária sok lelket kalauzolt már a mai napig az egyház iránti engedelmisség útjára és sok bűnöst meg szakadárt vezérelt vissza az egyházba, megnyitván szíveiket, hogy az egyház szavára hallgassanak és az ő tanítása szerint cselekedjenek.

Bizonyos párisi szennylap a következő gúnyos felhívást tette közzé: „aki csodát akar látni, csütörtöki vagy szombati napon esti 7–8 óra között menjen a győzedelmi Mária templomába.” Egy öreg urat, a lap régi olvasóját nagyon meglepte e hír és a legközelebbi csütörtökön a jelzett templomba sietett látni a csodát. 1879. év májusában történt. A templom plébánosa a bold. Szűz irgalmasságáról, a bűnösök menedékéről beszélt, és íme az öreg, ki évek óta nem gondolt Istenével, pillanat alatt megtért. Beszéd után a sekrestyébe ment, hol így szólt a plébánoshoz: „egy vén hitetlen áll Ön előtt, főtisztelendő úr. Az én újságom azt hirdette, hogy itt csodák történnek. Kíváncsiságból eljöttem ide, hallottam Önt a belső békéről beszélni, és a győzedelmi Mária fölöttem is győzedelmeskedett. Gyónni szeretnék.”

Gyónás után még egyszer a plébánoshoz fordult: „örömöm, melyet érzek, oly nagy, hogy hálából a b. Szűz iránt valami áldozatot szeretnék hozni. Tanácsoljon, kérem, mit tevé legyek. Gazdag vagyok és kész bármilyen hálaajándékot nyújtani Annak, ki engem megmentett.”

„Csak egyet kíván Öntől az Isten Anyja”, volt a pap nyájas válasza, „Önt lapjának közleménye vezette a megtérés útjára. Hozza ide jövőre e lap szerkesztőjét.”

„Ezt nem tehetem” – monda a megtért, – „nem akarom többé e lapot olvasni, s azért kiadójával megszakítok minden érintkezést.”

„Pedig az Isten Anyja ezt kívánja Öntől” – szólt a pap és elbúcsúzott.

Az öreg úr nem tehetett mást, – másnap felkereste a szerkesztőt.

„Jókor jön”, – mondja a szerkesztő, – „éppen a hírovtat akarom összeállítani. Mi újságot tud?”

„Fontos újságot, azt ti., hogy tegnap valóban megtörtént, mit lapjában hirdetett.”

„Ah, csoda! Beszélje el kérem, törjünk ismét egy kis borsot a papok orra alá.”

„Igen, ott valóban történnek csodák”, – mondja komolyan az öreg úr, – „de kérem Önt, jöjjön el velem a templomba s győződjék meg személyesen. Szombat este itt leszek önért.”

Az újságíró szabadkozott, hogy lehetetlen, nincs ideje stb., de végre kénytelen volt engedni. Elmentek a templomba. Szétnéz, hallgatja az éneket, „nagyszerű templom, szép ének, de hol vannak a csodák?”

„Legyen szíves pár percig türelemmel várni”, – biztatja őt barátja, – a csodát azonnal látni fogjuk.”

E percben szószékre lép a plébános. Az újságíró izgatottan mondja barátjának: „Mit, prédikáció? jó éjt! Semmi kedvem prédikációt hallgatni. Később talán visszatérek.”

„Világért se, csak maradjon. A csodák éppen a szentbeszéd alatt történnek.”

Barátja kedvéért maradt tehát és egy szögletbe húzódott. A szónok első szavaira alig figyelt, később nagyobb, majd feszült figyelemmel hallgatta a sz. beszédet, végre könnyek törtek elő szemeiből. Egy órával később a gyónószékben térdelt, hol buzgón meggyónt. Ettől kezdve egészen az egyháznak élt, és mint jeles író sok magvas és szép olvasmányt szerkesztett a keresztények oktatására és buzdítására.

Így vezérel minket Mária sokszor titokzatos, csodálatos módon vissza az anyaszentegyházba. Határozzuk el magunkat, K! hogy az egyházat hallgatni és őt a jótékonyságban követni fogjuk. Ez által eleget teszünk Mária óhajának: „*Amit nektek mond, cselekedjétek*”, amiért bizonyára örök jutalmat eszközöl ki nekünk. Amen.

VIII. Mit tegyünk?

„Szeplőtelen fogantatás királynéja könyörögj értünk.”

A kereszténység az általános nyomor előtt nem akar szemet hunyni; látja, hogy igaztalanság történik sok, nagyon sok emberen, és kész segíteni. Hogyan? Elsősorban, mint már láttuk, az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlásával, – de a hit igazságainak hirdetésével is. Az egyház kiáltó szava ez: „ember! javítsd meg magadat, újulj meg lelkedben, törekedjél ker. tökéletességre és kiderül fölötted az ég. „*Orvos! gyógyítsd tenmagadat.*” (Lk 4,23) Ez a helyes út. Ha mindenki tökéletességre törekednék, ha minden szívet a ker. szeretet nemes tüze hevítene, akkor nem volnának elnyomók az egyik, sem elégedetlenek a másik oldalon. Térjünk vissza Krisztus hitéhez, teljesítsük mindnyájan az Isten parancsait és meghátrál a nyomor. Ámde a szocialisták erről hallani sem akarnak. Ők az egész társadalmat erőszakkal *felforgatni és romjain új rendet szervezni szándékoznak*, még pedig az Istenben való hit teljes kizárásával. Lehetséges-e ez? Tekintsük a mai társadalmat! Mi oka annak, hogy annyi igazságtalanság történik? Talán a hit? Ellenkezőleg a hitetlenség keményítette meg a szíveket. És honnan vannak a bűntények, gyilkosságok, csalások, aljasságok, elleneskedések stb., melyekkel ma lépten-nyomon találkozhatni? Mindez az emberek hitetlen, kemény szívéből fakad. Ha most, midőn az Istenben való hit még nem veszett ki teljesen, erőszakra, a törvény fegyveres karjára van szükség, hogy a társadalmi rend fenntartassék, vajon az új társadalomban, melyből a vallást teljesen száműzik, melyben nem lesz fennhatóság, törvény, hogyan fogják majd a rendet fenntartani?

Erre a szocializmus azt mondja: Nem igaz, hogy a hitetlenség gonoszságot és igazságtalanságot szülne: ha kihágások történnek, ez azért van, mivel az emberek elégedetlenek, látva, hogy minden fáradásuk mellett is csak nyomorogniuk kell, mialatt mások dúsan terített asztaloknál kéjelegnek. Rendezzétek be a társadalmat úgy, hogy a nyomor és ínség kizárva legyen belőle, akkor a bűn és igazságtalanság önmagától megszűnik, és az emberek testvéri szeretetben fognak egymás mellett élni; mert – így folytatja – *az ember természeténél fogva jó*, de a nyomor és viszonyok elkeserítették és elrontották. – Ámde ez K!

végzetes tévedés; mert *az ember természeténél fogva nem jó, de inkább a gonoszra hajló, és ha a szocializmus azt állítja, hogy jó, akkor nem ismeri az ember természetét*, és ha ezen bal véleményből indulva ki akar új társadalmat szervezni, akkor ezen társadalom nem a rendnek, de zűrzavarnak leszen állandó színhelye.

Ez lesz tárgya mai elmélkedésünknek. Helyezzük ezt is Mária a bölcsesség székének oltalma alá.

Tárgyalás

Soha sem beszéltek annyit a humanizmusról, (emberiességről) mint napjainkban. Könyvekben, lapokban csak úgy hemzseg e szó: humanizmus. Tárcacikkek, szónoklatok e szóval kezdődnek és végződnek. Akit nagyon meg akarnak dicsérni, azt mondják róla, hogy emberbarát, vagy művelt nyelven szólva: „humánus”; ellenben meg van bélyegezve az, kire rámondják, hogy „inhumanus,” nem emberbarát. – Az emberi jólét emelésére soha sem rendelkezünk annyi segédeszközzel, mint ma. Mesteri gépek ezer és ezer kezet kímélnek meg; ma egy nap alatt annyi iparcikk készül el, amennyinek előállítására azelőtt egész sereg munkás és hosszú idő kívántatott. Vasutak, távírók és telefonok a föld legtávolibb részeit kötik össze. Ha az emberiség valaha boldog lehetett, úgy most lehetne az. – És mégis a világ talán soha sem volt oly elégedetlen, mint ma, mikor a nyomor általános és oly gyakoriak a kétségbeesés kitörései, a lázadások. Honnan e jelenség? Egy nagynevű férfiú e kérdésre így felel: „az emberiségről és a humanizmusról fecsegnek folyton, és nem tudják, mi az ember.” Terveket főznek, mintha az emberiség jólétét örök időkre akarnák biztosítani, és megesküsznek rá, hogy tervük csalhatatlan; e közben nem veszik észre, hogy egy óriási hibában leledzenek, ti. félreismerik az embert. Innen van, hogy valahányszor terveikkel a gyakorlatban kísérletet tesznek, azonnal belátják, hogy az nem megy. Miért? Mert az ember más a valóságban és más az ő képzeletükben.

A jóléthez csak egy út vezet, és ezen utat a ker. hit mutatja nekünk. A keresztény hit ugyanis azt tanítja az emberről, hogy természete az eredendő bűn következtében megromlott. Kezdetben jó volt és szent, amint az Istentől teremtett. Gyűlölte a rosszat és nem vágyott rá; elégedett volt. Övé volt a világ, fájdalmat nem szenvedett, gondot, betegséget, nyomort nem ismert. Ezen boldog állapotnak véget vetett a bűn, mely a világra hozta a halált és ezerféle testi-lelki nyomorba döntötte az embert. A bűn következménye lett, hogy a jót ismerjük ugyan, de nem cselekedszük, inkább a rosszra hajlunk, és ha békéhez, nyugalomhoz akarunk eljutni, visszás hajlamainkkal és szenvedélyekkel szakadatlanul viaskodnunk kell.

Ki az eredendő bűnről szóló tant tagadja, az soha sem jut el az igazsághoz. Egyedül ezen tan adja kezünkbe a kulcsot a világon látható rossznak megfejtéséhez. Az eredendő bűn tagadása épp oly esztelenség, mint azon állítás, hogy a földön nincs rossz. Hogy e földön van rossz, baj és nyomor, azt mindenki látja. De sokan kérdik: honnan e sok rossz? És a szenvedő így szól: De miért kell nekem annyit szenvedni? Ha Isten volna, nézhetné-e kínjaimat? Vagy tán véletlen az egész? avagy kegyetlen vaksors uralkodik-e felettem? Aki így gondolkodik, az szenvedni fog anélkül, hogy szenvedése érdemül tudatnék be, remény és vigasztalás nélkül, s nem csoda, ha egy csapással, az öngyilkossággal véget vet életének.

De ha tudom, hogy keresztm bűneimnek büntetése, úgy más szemmel fogok rá tekinteni; nem fogom átkozni balsorsomat, és igazságtalanságról vádolni az Istent, de enmagamra vetek. Így gondolkodom: Talán kevélységem hozta rám e bajt, mivel másokat megvettem és semmi megaláztatást tűrni nem akartam; vagy talán fősvény voltam, a magamét keveselltem, a másokéra áhítóztam és irigy szomorúsággal néztem mások szerencsáját; vagy más bűn: tisztátalanság, harag, türelmetlenség, mértéktelenség, restség miatt büntet az Isten. Ha elégedettek lenni és békét élvezni akarunk, úgy a bűn ellen teljes erőnkől kell küzdenünk mindaddig, míg teljesen ki nem űzzük szívünkől.

Hatezer éves tapasztalat bizonyítja szavaim igazságát. Nézzük pl. a puszták remetéit. Közülük sokan a legelőkelőbb családokból származtak, tehát csak kezüket kellett volna kinyújtani a dicsőség babéjára és a gyönyörök kelyhe után; és ők mindezt megvetették. Lemondva mindenről nélkülözés és szigorú önsanyargatásban töltötték életüket. Így jutottak el a békéhez és boldogsághoz, melyet a világ összes aranyáért sem cseréltek volna fel. Vagy tekintsük a vértanúkat! Irtóztató kíneszközök hevernek lábaiknál; nem sokára szaggatni, égetni, törni fogják tagjaikat, csontjaikat, de azért a csüggedésnek, rémületnek árnyékát sem látni arcukon, szívesen szenvednek Krisztusért, sőt dicséneket zengve mennek a borzasztó halálba. Mi erősítette őket? Ők folyton küzdöttek a rossz vágyak ellen és testüket előbb az önsanyargatás kínjaival edzve meg, most nem rettegnek ez újabb, még borzasztóbb kínoktól.

Enmagunkban, saját természetünkben és romlott akaratunkban keressük tehát bajaink okát. Az ember legnagyobb ellensége önmaga. Ha minden ember így fog önmagáról gondolkodni, biztosítlak, hogy megújul a föld színe. Így gondolkoztak a szentek és nagy dolgokat műveltek. Egy példával fogom ezt megvilágítani.

Képzeljünk magunknak két családapát; mindkettőnek van fia. Mindkettő szereti fiát a maga módja szerint és gondoskodik neveléséről, szerencséjéről. Eddig hasonlítanak egymáshoz. De minő a nevelés módja? Az egyik azon mód szerint neveli fiát, ahogyan őt nevelték szülei: engedelmisségre, önmegadásra oktatja és szoktatja őt már csecsemő korában. Az apa látja pl., hogy csecsemője bizonyos tárgy felé nyújtogatja kacsóit és sírással adja tudtul, hogy ő azt kezébe szeretné venni. Már most, ha olyat kíván, mit apja jó lelkiismerettel adhat kezébe, akkor kívánsága teljesítetik; ellenben ha a dolog, melyet kíván, neki nem való, úgy nem, ha még úgy kiabálna és kapálódznék is. És így bánik vele később is midőn már eszmélni kezd. Neki csak az szabad, mit apja megenged, amit megtilt, azt soha semmiféle körülmények között tennie nem szabad. Ha a fiú pajkosságában a cselédek ellen vét, és megveretvén általuk, apjához panaszra megy, ez megvizsgálja a dolgot, s ha hibásnak találja őt, jóváhagyja a cselédek eljárását. Vagy ha a fiú széttépett ruhával, beütött kalappal és feldagadt képpel kerül haza egy utcai harcból, ezért otthon büntetés vár rá, melytől nem menti meg az sem, hogy a hibát iskolatársaira keni rá. Végre a fiú belátja, hogy csak a jót kell tennie, a rosszat pedig kerülnie. És minthogy ezen meggyőződés állandóan ápoltatik benne, lassankint vérebe megy át; és sem apja, sem más nem fog panaszkodni a már felnőtt legényre, mert szenvedélyeit féken tartani s szívében a rosszat elnyomni már szokásává lett. Így lett belőle rendes, becsületes ember.

Nézzük most a másik apát. Ez azt mondja: az én fiam jó, a rosszat más gyermekektől tanulja. Ha fiacskája elpityergi magát, azonnal óhaja után tudakozódik s vakon teljesíti minden kívánságát. Ha a cselédek nem tudnak szeszélyeinek eleget tenni, *szidást kapnak a szülőktől*, így beéli magát azon gondolatba, hogy a háznál ő az úr, kinek a szülők is engedelmeskedni tartoznak. Felkerülvén az iskolába, azt hiszi, hogy miként otthon, itt is minden szabad neki, s ha megbüntettetik, szülei nem tudják elképzelni, hogy az ő gyönyörűséges magzatjuk mivel szolgált rá a büntetésre; szerintük a tanító igazságtalansága, vagy iskolatársainak rosszakarata okozta a büntetést. Otthon természetesen a fiúnak van igaza s így megszokja akaratát mindig érvényesíteni; később mikor korával felnőnek rendetlen vágyai is, ha hízelgéssel nem bírja, úgy daccal, durvasággal érvényesíti akaratát, melyet nem tanult meg megtagadni. Most már nem bírnak vele s a háznál napirendre kerül a civódás, perpatvar. Szülei szidják a rossz világot s azt mondják: mily kedves és jó volt az ő gyermekük s lám a társadalom mivé tette őt! Hát igaz, hogy a társadalom rontotta el, de az ő első társadalma a család volt s elsősorban a szülők, kik rossz kívánságait ártatlanoknak, dacosságát pusztá gyerekeskedésnek, gaz furfangjait életrevalóságnak mondták, esztelen kívánalmainak ellenszegülni nem tudtak, s hibáit másokra tolták. Röviden szólva, nem ismerték gyermeküket, mint ahogy nem ismerik az emberi természetet azok, kik az eredendő bűnt tagadják.

Mint ez az oktalán apa, úgy gondolkoznak a szocialisták is, kik szintén azt hirdetik, hogy az ember természeténél fogva jó és hogy a társadalom a megrontója.

Feltéve azt, hogy a rossz nem az én természetemben bírja gyökerét, hanem énkívülem, vagyis az emberi társadalomban keletkezett, akkor bosszú és gyűlölet kél bennem ezen társadalom ellen. De vajon gyűlöletem jogosult-e?

Minden ember érzi magában a boldogság utáni vágyat. Ami ezen vágyamnak útját állja, arra azt mondom, hogy rossz; és azért ezt a rosszat mindig gyűlölni és üldözni fogom, s ezzel az egész emberi társadalomnak teszek szolgálatot. De kérdés, mit tartanak az emberek rossznak? A keresztény azt mondja: egyedüli, igazi rossz a bűn, mivel az Isten akaratával ellenkezik. Ezt a rosszat magamban és magamon kívül irtani kötelességem. „Igen – mondja a szocialista – a rosszat pusztítani én is kötelességemnek ismerem; de a ker. hitnek nincs igaza, midőn azt mondja, hogy a rossz magában az emberben van. *Az ember jó; rossz az emberek összessége, vagyis a társadalom, mely megrontja az egyedet is. Az emberi társadalom tehát ellenségünk, melyet gyűlölnünk és üldöznünk kell, következésképpen minden forradalom, mely az emberi társadalom megsemmisítését célozza, jogos és megengedett.* Úgy de a kereszténység azt tanítja, hogy a fennálló társadalmi rend szerzője az Isten. A szocialisták tehát gyűlöletüket az egyházra és az Istenre is kiterjesztik és hitetlenséget hirdetnek.

Az a tan, mely szerint az ember maga jó, hogy nyomorának nem ő, de más az oka, bizonyára tetszik az embereknek, ámde hibás és sok rossznak lett már szülőanyja. Midőn a pogányság idejében elemi csapások látogatták az emberiséget, a lázítók ezekért a keresztényeket hibáztatták: „a keresztények hozták ránk e nyomort, halál a keresztényekre!” és az így felbőszített nép a papságra, a keresztényekre vetette magát. Így keletkezett a keresztényüldözés. Az újkori lázítók szintén így uszítják a szegény munkásnépet a vagyonos osztályok, trónok és egész társadalom ellen. „*A gazdagok – így kiáltanak a néphez – a te zsarnokaid, visszaélnék munkáddal, verítékeddel, kiszívják életerődet, géppé, kapzsiságuk rabjává tesznek. Itt a baj oka*”. Csoda-e, ha a nép visszhangul feleli: „*A gazdagok a mi piócaink, öljük meg őket, vagyonukat ragadjuk magunkhoz és osztjuk meg.*”

„*Az állam – üvöltene tovább a bujtogatók, – a maga hivatalnokaival, törvényeivel csak a gazdagokat védi, velünk pedig nem törődik, nem kérdi, mi fáj, van-e kenyérünk? Az állam a pénzes zsákok őre!*” Csoda-e, ha ez így felbujtott nép forrongani kezd és felkiált: „*Le az állammal, nincs szükségünk törvényre, kormányra!*” Nem forradalmi elvek-e ezek?

„Továbbá – mondják ismét a bujtogatók – a mai társadalom alapja az igazságtalanság, nincs szíve, nincs benne igazságosság és irgalom a szegények iránt.” És az így elkábított nép izgatottan kiáltja: „*Úgy van, a mai társadalomban nincs igazság, romboljuk le tehát az egészet, és erőszakkal vívjuk ki, mit a társadalom megtagadott tőlünk.*”

Így születnek azon végzetes eszmék, melyek immár a nép között is kísértének. Megtagadva az emberi természet bűnös voltát, mindenért a társadalmat hibáztatják; következésképpen a világrendet felforgatandónak vélik. De mi lesz akkor? Nem lesz talán többé szenvedély, igazságtalanság és dulakodás az emberek között? Sokkal inkább, mint most; mert ha a hit kivesz, vele kivesz az erény, a szeretet is, és a lelkiismeretlenség, kegyetlenség, bűn és gaszág hatványozott mértékben fog fellépni a földön. *Ez úton az emberiség soha sem éri el boldogságát. Ez csak úgy érhető el, ha az emberek belátják, hogy a rossz bennük, az ő bűnös szívükben fészkel, s ha minden erőből küzdeni fognak szenvedélyeik ellen, szóval ha visszatérnek sz. hitünk igazságaihoz, mely az erényt s főleg a felebaráti szeretetet írta zászlajára.*

„*Szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket.*” mondja Megváltónk. E szavakban rejlik azon egyedüli erkölcsi erő, mely a társadalmat újjá szülni, az egész emberiséget a szeretet kötelékével egyesíteni s e szeretet alapján jólétet teremteni képes.

Mert ki hitét veszítve, megtagadja az Istent, az kevélységében magát tökéletesnek fogja tartani, és bűnös kívánságai szerint él. Míg jól megy dolga és a körülmények lehetővé teszik

bűnös vágyai és ösztöneinek kielégítését, addig talán nyugodt és csendes marad. Midőn azonban szerencsétlenség éri, nyomorba jut, és így vágyait nem elégítheti ki kedve szerint, akkor lelke mélyében szerencsétlennek érzi magát, s izzóan gyűlöli mindazokat, kik nála szerencsésebbek. Eszébe sem jut, hogy szerencsétlenségének maga az oka, mivel rossz kívánságai ellen küzdeni elmulasztott.

Mi azonban K. tudjuk azt, hogy szívünk rossz, a bűnre hajlandó. Mi Isten előtt méltatlan bűnösöknek valljuk magunkat s tudjuk, hogy a nyomorba az eredendő bűn, valamint személyes bűneink döntöttek bennünket. Ő' küzdjünk tehát a rossz vágyak ellen s iparkodjunk mindig nagyobb tökéletességre, Jézus szavai szerint: „*Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes.*”

Tanuljunk tökéletességre törekedni az Isten Anyjától, Máriától is. Ő az erény és tökéletesség mintaképe. Tőle, mint aki fölülmúlhatatlanul szép és tiszta, tanuljuk nagyra becsülni és gyakorolni az erényt és szentséget. Ő megmondja nekünk, hogy mi az ember legszebb ékessége s boldogságának feltétele, ti. a tisztaság, az ártatlanság. Rajta látjuk, hogy az Isten mily nagyon szereti az erényt. Ki Máriát őszintén tiszteli s benne bíz, az megtanulja Tőle szeretni a tisztaságot és a szép szeretetet. Ő mindenkor pártfogolta azokat, kik a tökéletességet szomjúhozzák. Szemmel tartsuk tehát rossz kívánságainkat és irtsuk őket irgalmatlanul. A kísértés idején ne ingadozzunk, de kiáltsunk segítségért ahhoz, ki tisztaságával s tökéletességével ragyog előttünk.

De a visszás vágyakozás a bűnnek nem egyedüli következménye és büntetése; az Isten külső csapásokkal, betegséggel, ínséggel stb. is büntet bűneinkért; rajta legyünk, hogy az Isten akaratába való megnyugvással, békén tűrjük mindezeket. Ebben is Mária a példaképünk.

Gondoljuk meg, mennyit szenvedett Mária a kereszt alatt. Egyszülött Fia, egyetlen kincse s egyszersmind Istene, kereszthez van szögezve. Látja kínos haldoklását és nem segíthet neki. Látja Őt lassan elvérzeni s nem enyhítheti kínjait. Látja, hogy a töviskorona alól szemeire vércseppek folynak, és nem törölheti le. Ajkai fonnyadtak, szomjúhozók és egy csepp vizet nem nyújthat neki. Látja, hogy Fia nem tudja, hova hajtja elkínzott fejét, ha a fán akarná pihentetni, a tövisek mélyebbre nyomulnak, ha lefelé hajtja, akkor a szegek égetik iszonyúan. Segítségért kiált? Senki sem felel neki. Hallgat? Gúnyt üznek belőle. Mindezt látnia és hallania kellett a szegény Anyának. Ő tudta, miért kellett az Úrnak annyit szenvedni; a mi bűneinkért. Ő is előre látta sokak hálátlanságát, tudta, hogy oly sokan kárhoznak el azok közül, kiknek megváltásáért Fia vérént ontotta. Mindez kimondhatatlanul fájt Jézus Anyjának.

Mária a kereszt alatt „áll”, mondja sz. János. Mi is gyakran állunk kereszt alatt, a mi életünk is egy keresztút, mely gyakran csak a sírnál végződik. Könnyeket ontunk, sóhajtozunk, jajgatunk és a kereszt súlya alatt már-már összeesünk. Emeljük fel ilyenkor szemeinket a Kálvária csúcsára; Jézus Anyja, a mi anyánk áll ott néma fájdalomban. Ő a mi Anyánk. Az anya szereti gyermekeit, tehát ő szeret minket, mit azzal mutat meg, hogy életünkben és halálunkban segítségünkre van. Ha türelemre van szükségünk éltünk bajai között, ő részvételt tekint ránk, s malasztot eszközöl ki nekünk, hogy szenvedéseinket a béketúrás kemencéjében arannyá változtassuk, melyen örök életet vehetünk. Végre segít halálunk órájában. Hisz naponta kérjük: „Imádkozzál érettünk most és halálunk óráján!” S miként jelen volt Fia haldoklásánál, úgy mellettünk is fog állani halálunk órájában, hogy földi zarándoklásunkat szerencsésen befejezve, egy új, szebb és boldogabb élet örömeibe jussunk. Amen.

IX. A keresztény és a vörös szocializmus közötti különbség

„Legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezhessem, ha szeretetem nincs: semmi vagyok.” 1Kor 13,2.

Midőn a múlt századbeli francia forradalomban a hóhér keze leütötte a francia király koronás fejét, sokan megdöbbenek ugyan e kegyetlenség láttára, de azért a forradalmároknak tapsoltak. A forradalomban ők egy jobb kor hajnalát vélték látni, remélve, hogy a szegény néposztályoknak is kijut végre a polgári jogokból és a hatalomból, mely eddig urak kezében volt összpontosulva. Ezen eszmék barátjai voltak a szocializmus úttörői. Ezen eszmék, melyek különben sok igazságot rejtenek magukban, később még jobban eltorzítottak, s ma ijesztő alakot öltve, véstjósító, komor fellegek gyanánt borulnak az emberi társadalomra.

Törüljétek el a vallást, a magánvagyonot, a házasságot, családot! Ez a szocializmusnak veleje. Ezt hirdetik szónoklataikban és irataikban a szocialisták kolomposai. És a tömeg túlnyomó része elfogadta s minden erővel megvalósítani igyekszik e tant, mely úgy különbözik az egyház tanaitól, mint a tűz a víztől, mint a menny a pokoltól. A ker. tanítás veleje ez: *„Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket.”* Így szólt Jézus Krisztus. (Jn 15,2). A szocialisták első jelszava ellenben ez: *„Gyűlöljük ezt a (mai) társadalmat, és gyűlölni fogjuk addig, míg meg nem semmisítjük.”* Hasonlítsuk össze ma a ker. szeretetet a szocializmus gyűlöletével s lássuk tisztán a különbséget, mely a szocialistáktól elválaszt bennünket.

Mária, az anyaszentegyház védőasszonya, légy velünk, míg erről elmélkedünk.

Tárgyalás

A kereszténységnek főparancsa a szeretet. *„Szeresd Uradat, Istenedet mindenkéül fölötte”*, monda Jézus, s nyomban hozzátette: *„és felebarátodat, mint tenmagadat”*; s csak azokat ismeri el tanítványainak, kik e parancsát pontosan teljesítik. Örök üdvösségünk attól függ, hogy megtartottuk-e e parancsot, vagy nem. Az Isten ítélőszéke előtt Jézus mindenekelőtt azon kérdéssel fordul hozzánk, hogy vajon tápláltuk-e az éhezőket, nyújtottunk-e italt a szomszédhozóknak, adtunk-e ruhát a mezíteleneknek, szállást a hajléktalanoknak stb. Az Úr kedves tanítványa, szent János is azt mondja: *„Aki nem szeret, halálban marad.”* (Jn 13,35) Vagyis: ne is remélje az örök életet.

Evvel szemben a szocialisták azt tanítják, hogy a mostani társadalom romlott, tehát gyűlöletre méltó. Ők nem megjavítani, de elpusztítani, megsemmisíteni akarják a társadalmat.

Azt szokták mondani, hogy a szeretet vak. Hát igen, a bűnös, érzéki szeretet; de az a szeretet, melynek neve keresztény erény, nyitva tartja mind a két szemét. A ker. szeretet hasonlít az anyai szeretethez. Ha egy anya megmutatja nekünk gyermekét, mi bizony semmi különöset nem fedezünk fel rajta, olyan, mint a többi gyerek – egy kis emberke. De ez csak nekünk látszik így; az anya szemében ő több, mint más gyermekek. Ez az ő *gyermeke*, s azért jobban szereti másoknál. Ő ismeri úgyszólván még a gondolatait is; szemmel kíséri, mint növekszik testben és lélekben. Mivel szereti, azért ismeri. Ismeri hibáit is, és ez fáj neki, de reményli, hogy idővel e hibákból kibontakozik. A keresztény is így szereti embertársait. Örvend, ha elismerőleg nyilatkozhatnak jó tulajdonaikról. Ellenben, ki gyűlöli embertársait, az nem látja rajtuk a jót, mert a gyűlölet elvakította őt. Csak a rosszat látja bennük, csak a sérelmet érzi, mellyel illetetett, s bosszút lihegve csak a megtorlásra gondol, s nem bánja, ha a bosszú fegyvere az ellenfél helyett őt magát sebzi meg. És legyen bár az ő ellensége egyike a legnemesebb lelkeknek, a szegények valódi őrangyala, ő szemet hunyva, nem akarja ezt

észrevenni, elismerni. A szocializmus így gyűlöli az emberiséget; nem ismeri el azon előnyöket, melyeket a társadalom nyújt, mert gyűlölete hályoggal vonta be szemeit.

2. Hát a keresztény vajon talán nem látja embertársai hibáit? Ő a jó és a rossz iránt talán közömbös? Korántsem! A keresztény fájdalommal látja embertársán a bűnt, ám ez csak még jobban fokozza szeretetét, s arra ösztönzi, hogy teljes erejével törekedjék őt a hibáktól megszabadítani és vele az erényt megszerettetni. Ebben mintául tekinti az Isten szeretetét a bűnösök iránt. Az Isten gyűlöli a bűnt, de a bűnöst szereti. Ha nem szeretné, már az első bűn után haladéktalanul eltörölt volna bennünket, s ezzel elérte volna ugyan azt, hogy bűnösök nem lennének, de akkor egyáltalán emberek sem lennének e földön. A keresztény szem előtt tartja ezt és bízva várakozik a bűnös megtérésére, mi, ha nem történik meg legott, azzal vigasztalja magát, hogy megtér később; hiszen míg e testben él, mindenki képes a megtérésre. A ker. szeretet sz. Pál apostol szerint „*tűrő, kegyes – nem keresi a magáét, nem gondol rosszat, nem gerjed haragra, mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.*” Szal. sz. Ferenc egykor egy beteget gyóntatott, ki feltűnő közönnyel vallá meg bűneit. Sz. Ferenc azonnal tisztában volt azzal, hogy ennek nincs igaz töredelme. Szavai, melyekkel bánatot akart szívében fakasztani, hatástalanok voltak. A bűnös eme töredelmetlensége oly heves fájdalommal töltötte el a szentnek szívét, hogy hangos zokogásra fakadt. Meglepetve kérde őt a gyónó: miért sir? „Hogy ne sírnék, mikor te nem sírsz”, válaszolá a szerető atya. És sz. Ferenc könnyei és édes szavai megtörték a bűnös szíve kérgét. Mire nem képes a ker. szeretet! Az irigység nem ismer türelmet, gyűlöl mindent, jót és rosszat egyaránt; mindent félremagyaráz; másokon semmi jót nem lát; tégy bármit is, az neki nem jó; ha pedig a jót eltagadnia már lehetetlen, akkor a jótett indokát gyanúsítja. Az irigység ferdít, gyanúsít és rágalmoz.

Nem így jártak-e el a farizeusok is Jézussal szemben? Bűnösnek, sőt a bűnösök legnagyobbjának kiáltották ki Őt, a Legszentebbet; Barrabás zsványnál alábbvalónak becsülték és keresztre szegezték az ártatlant. Ilyen az irigység. Ha a nép közé vegyült, ráfogták, hogy bujtogat, akár a szegényekkel érintkezett, akár a gazdagokkal, akár tett csodát, akár nem, tanított vagy hallgatott, a farizeusok irigysége ezt mind félremagyarázta. Nem gonosz rágalmozó-e tehát az irigység? Lennél buzgó, mint egy apostol, az irigység Júdást csinál belőled: lennél tiszta, mint az angyal, az irigység ördögöt képes csinálni belőled. Az irigység a buzgóságot képmutatásnak, az alázatosságot ravaszságnak, a béketűrést bambaságnak, a szeretetet hízelgésnek, az elszántságot durvaságnak bélyegzi. Mindenből rosszat csinál.

3. A szeretet készséggel elismeri a jótéteményt, melyben részesült, s igyekszik meghálálni azt. A szeretet ismeri az emberi természetet, tudja, hogy szeretettel megnyerhető. Az eb mintegy hálából megnyalja a kezét, mely darabka kenyeret vetett elébe. Az ember is érzi szívében, hogy a hálátlanság természetellenes. Nem háborodik-e fel egész lényünk, ha látjuk, hogy valaki a jót rosszal fizeti? Az irigység ellenben nem ismer hálát. Olyan az, mint Saul, ki lándzsát vetett jótévőjére, Dávidra. Kétségbeesve ül hajlékában Saul, mert Góliáth népét gúnyolja, káromolja Istenét, s nincs, aki őt ezért megfenyítene; mily kedves lenne előtte, ki ezen óriástól megszabadítaná. Ekkor megjelenik Dávid és az óriást leteríti, seregét pedig széjjelveri. De Saul sápadni és remegni kezd. Miért? Az irigységtől, mert a nép Dávidot magasztalja. Már nem emlékszik az öröme, melyet Dávid az óriás leterítésével szerzett neki, lándzsát ragad és célba veszi Dávidot, ki menekülni s bolyongni kénytelen. Ily hálátlan nyomorultat csinált Saulból az irigység. Az irigység beszél a szocialistákból, midőn azt mondják, hogy a nekik nyújtott jótétemény nem irgalmasság, nem alamizsna, de visszatérítés, és hogy a szegények gondozása a gazdagok kötelessége. Szikrányi hálaérzet sincs bennük; az egyik kezükkel elfogadva a jótéteményt, a másikkal arcul verik a jótévőt.

A ker. *szeretet* midőn mással jót tesz, nem önmagát keresi; a hálátlanság nem bénítja meg, de serkenti a jótékonyságát. Félrevonulva örül, ha mások boldogulnak és célhoz jutnak.

Két csapat deák találkozik az utcán. Szóvitába keverednek. Csakhamar lárma támad, és szitkok hallatszanak; majd kardot rántva, viaskodni kezdenek egymással. Ekkor egyikük hirtelen felkiált, melléhez kap és összerogy. A harcot abbahagyják és a sebesült köré gyülemlenek. Halálos sebet kapott szegény és már meghalt. Ellenfele remegve tartja kezében a véres kardot és sehogy sem fér a fejébe, miképp történhetett ez? De midőn e szavakat hallja: „a gyilkos, fogjátok meg!”, egyszerre világos lett előtte minden. Eldobja a kardot s vad futással menekül; üldözői utána. Már-már megkapják, de egy nyitott kapun beoson, s menekül fel a lépcsőn. Ott egy asszonnyal találkozik, ki kíváncsian néz rá. „Istenre kérem”, rimáncodik a gyilkos, „rejtse el, meg akarnak ölni.” Az asszony szó nélkül kinyitja szobáját, s ő már biztos helyen van. Üldözői hiába keresik. Nem sokára kopognak az ajtón. Ki az? Az üldözők? Nem, néhány férfi hozza amaz ifjú holttestét, ki a viadalomban elesett. Az asszony az ő anyja, kinek a halott egyetlen fia volt K.! elítélnék-e ezt az asszonyt, ha a gyilkost a bíróságnak kiszolgáltatóná? De ő a keresztre tekint, s azt olvassa le róla: „Enyim a bosszúállás.” Nem árulja el fiának gyilkosát, hanem éjnek idején, nehogy észrevegyék, elbocsájtja. Minek nevezzük ez anyának eljárását fiának gyilkosával szemben? Nevezzétek ezt hősi cselekedetnek, vagy bárminek, én a ker. szeretet tényének nevezem. – Ilyenre csak az képes, kinek szívében az isteni szeretet lángja ég, mely önmagáról is megfeledkezik, hogy máson segítsen. Ellenben az irigység a gyűlölt személynek csak gyengeségeire irányítja tekintetét, nem ismer nagylelkűséget, nem érez részvétet az elhagyottak iránt. Atyafiság, barátság előtte semmi, egyedül gyűlöletével van elfoglalva. Ellenfelének ártani, őt tönkre tenni egyedüli vágya. Boldog csak akkor, ha embertársai veszedelmén örülhet. Oh irigység, oh gyűlölség, mily kegyetlen vagy te!

A tatárokról azt mondják, hogy lovaik patkója nyomán hét évig nem termett fű. Nem tudom, igaz-e ez, de azt tudom, hogy hol felburjánzott az irigység, ott ez a gaz elnyom és kitúr minden jót: a szeretetet, részvétet, irgalmat, igazságosságot, nyomán csak keserűség, bosszúvágy, kegyetlenség fakad. Ne csodálkozzunk tehát azon, hogy egy szociáldemokrata vezér egy nyilvános gyülekezésben így nyilatkozott: „*nem akarunk irgalmat, nem ismerünk szeretetet. Törekvésünk, hogy a szegény nép gyűlölete a többi osztályok ellen állandóan a felszínen tartassék.*”

Ó K.! Ne engedjük az irigységet szívébe hatolni, mert az irigység elördögiesíti az embert. Szívében az a szeretet lobogjon, melyet Jézus hozott az égből.

Mária lebegjen szemeink előtt, mint az önfeláldozó ker. szeretet mintaképe. Ő életét és mindenét az Istennek ajánlotta. „Legyen a Te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen a földön is.” Ez volt cselekedetének zsinórmértéke. Mária, Istennek boldogságos Anyja teljes volt szeretettel; mindenki iránt kegyes és nyájas, szüleinek engedelmes, jótevőihez hálás, isteni Gyermeke iránt gondos, jegyese iránt szeretetteljes, irgalmas a szegények és ügyefogyottak iránt. Az alázatosságot, szeretetet s a türelmet az emberek hibái iránt oly magas fokban bírta és gyakorolta, hogy nálánál tökéletesebbet, jobbat a teremtmények között hiába keresünk. Kövessük erényeit. Alázatos, irgalmas, szerető szív a legnagyobb kincs Isten és emberek előtt. Ellenségeskedés, vita, perelés, gyanúsítás, rágalmazás távol legyen tőlünk. A szeretet, béke, egyetértés, kölcsönös támogatás, vigasztalás honosuljon meg közöttünk. Akkor e földön újra megjelen az elvesztett paradicsom s eljutunk az égi paradicsomba, hol Istennel és Máriával elválhatlanul egyesülünk. Amen.

X. Van Isten, ezt bizonyítják az összes teremtmények

„Midőn az eget készíté, jelen voltam.” (Péld 8,72)

Kepler a nagy csillagász sokáig hiába igyekezett egy tudós, de hitetlen barátját meggyőzni az Isten létéről. Ez makacsul ragaszkodott balvéleményéhez, hogy ti. a világ önmagától lett, a teremtés agyrém stb. Kepler egy nagy és szép glóbust (földgömb) készített, s azt titokban barátja szobájában helyezte el, ki észre vevén a szép remekművet, fölötte megörült. Össze-vissza nézegette, nem tudva betelni nézésével. Örömeben aludni sem tudott s már kora reggel hívatta szolgáját megtudandó, hogy került ide a glóbus, ki készítette, ki hozta ide? Az inas nem tudott felvilágosítást adni, ő – úgymond – ezt a gömböt most látja először; „tegnap este rendbehozva a szobát, az ajtót bezártam, oda tehát idegen ember be nem léphetett.” Inasa bárgyúságán felbosszankodva, felkereste Keplert és elbeszélte neki a dolgot. Kepler így szólt: „Ha úgy áll a dolog, amint szolgád állítja, úgy én nem tudok más magyarázatot, mint azt, hogy az a glóbus szobádban önmagától termett.”

„Lehetetlen, te tréfálsz,” – mondá gúnyosan barátja. „Mért volna az lehetetlen? ha az egész világ önmagától jöhetett létre, mint te állítod, miért nem keletkezhetett volna önmagától ez a hitvány gömb?” Ezen érv lefegyverezte barátját, ki hívó lett.

Ámbár az Isten létezése a józan ész előtt nyilvánvaló, mégis akadnak manapság áltudósok, kik komoly képpel hirdetik, hogy nincs Isten, hogy az ember csak állat, a halállal mindennek vége stb. Az értelmes ember csodálkozik azon, hogy e bolondokat még eddig össze nem fogdosták s nem szállították méltó helyükre: a bolondok házába; e helyett rögeszméiket papírra vetik, kinyomatják, az emberek megveszik és mohón olvassák. – A szocialisták is istentagadók; a szoc. demokraták azt szeretnék ugyan a világgal elhitetni, hogy a vallás nekik mellékes, hogy ők nem bántják az Istenben való hitet, ámde a lólábat nem tudták eltakarni, mert 1872-ben egyik vezérük, Bebel, a német birodalmi gyűlésben kibökkentette, hogy ők atheisták (istentelenek). Egy másik szóvivőjük, Liebknecht, Hallében oda nyilatkozott, hogy a *szocialista munkáspárt csak azért nem foglal nyíltan állást az Istenben való hit ellen, nehogy azzal a népet zászlójától elriassza*. Egy német lap („Arbeiterfreund”) írja, hogy a Rajna-melléken szocialista izgatók a nép között röpiratokat osztogattak, melyekben nyíltan hirdetik, hogy ők vallási tekintetben a hitetlen tudomány álláspontján vannak, mely az Istent tagadja s az embert a majomtól származtatja. Kisült tehát, hogy a szoc. demokraták istentelenek, s mihelyt uralomra jutnának, első dolguk lenne a vallásnak *hadat üzenni*.

Mi azonban K. erős hittel valljuk hitünknek azon alapigazságát, mely azt mondja: *él az Isten*. És minél lármásabb az istentagadók káromlása, mi annál nagyobb hévvel hirdessük, s tele szívvel kiáltsuk: *él az Isten*. Minthogy ezen a hitigazságon nyugszik sz. vallásunk egész rendszere, ezen épül örökkévalóságunk, azért e fontos tárgyról részletesebben és többször fogok szólani. Ma egyelőre arról, hogy az *egész természet, az egész világ és saját lelkiismeretünk szava bizonyítja az Isten létezését*. Kérünk téged, ó sz. Szűz, Isten Anyja, ki a mennyben az Istent színről színre szemléled, áldd meg ezen elméledünket, melyet a te tiszteletedre ajánlunk.

Tárgyalás

Az első kat. zsinaton az apostolok mindennek előtt ezen hitigazságot hirdették ki: „Hiszek egy Istenben.” És méltán tették az első helyre, mert az *Istenben való hit a többi összes vallási igazságoknak alapja*, reményeink összefoglalója. E nélkül más hitigazságot elfogadni lehetetlen. Ha Isten nincs, mi lesz belőlünk? Akkor mi árvák vagyunk e világon, nincs, ki

rólunk gondoskodjék s minket oltalmazzon; akkor örökkévalóság sincs. Ki fog vigasztalni bajainkban? Ki jutalmazza meg erényeinket? Isten nélkül nincs erény, nincs kötelesség. Borzasztó! Valóban csak „az esztelen mondja szívében: nincs Isten.”

K! A természet és az egész teremtett világ nyitott könyv, melyből mindenki, tudós és tudatlan kiolvashatja azon nagy és magasztos igazságot, hogy van Isten. A természet dacára némaságának érthetőbben beszél hozzánk az Isten létéről, mint a világ összes bölcsei. „*A teremtmények szépségének nagy voltából elég nyilván megismerhető azok teremtője.*” (Bölcs 13,5) „*Kérdezd meg a barmokat és megtanítanak téged; és az égi madarakat, és megjelentik neked. Szólj a földnek és megfelel neked és elbeszéli a tenger halai. Ki nem tudja, hogy ezeket mind az úr keze alkotta?*” (Jób. 12, 7.) „*Ami Benne láthatlan, úgymint örökkévaló ereje és Istensége, munkáiból megérthető és látható, úgy hogy ők menthetetlenek.*” (Róm 1,20) Tekintsük az eget! Nem teremtőjéről beszél-e nekünk? Ki helyezte az égbolt mérhetetlen térségeibe a napot, holdat és egyéb égi testek miriádjait? Óriási súllyal és tömeggel bír minden még a legkisebb csillag is, és mégis mily könnyedén mozognak már évezredek óta, és évezredek alatt egy hajszálnyira sem tértek el kijelölt pályájuktól. – Ki adott nekik fényt és hőt és pedig éppen csak annyit, hogy a földet melegítsék, de fel ne perzseljék? Ki tanította őket úgy haladni pályájukon, hogy a földön felváltva nappalt és éjjelt képezzenek? Kitől kapták azon erőt, hogy a föld páráit magukhoz vonzzák, és mint termékeny esőt, havat a földnek ismét visszaadják? Ki hintette be az égboltot csillagokkal, mindmegannyi tündöklő gyémántkövekkel? Ha az ég csodáit szemléljük, kénytelenek vagyunk felkiáltani: „van Isten!” Az égi testek azt mondják: nem enmagunktól lettünk, az Isten teremtett bennünket! „*Az eget beszéli Isten dicsőségét és az ő kezei alkotmányát hirdeti az égboltozat.*” (Zsolt 18) És mindez önmagától lenne? Hogyan? A vak véletlen hozta létre e szép testeket? Valóban, csak az esztelen mondja: nincs Isten.

Nézzük a földet. Mily sok teremtény áll itt készen bizonyosságot tenni Teremtője mellett! Ki alkotta a földet s mindazt, mi a földön él, mozog és nő? Ki mérte ki a tenger határait, hogy eddig jöhet és ne tovább!? Ki népesítette be a vizeket ezernyi ezer állatfajokkal? „Azok, kik leszállanak a tenger mélyére és a vizek fenekén munkálkodtak, látták az Isten műveit,” mondja a zsoltáros. Ki díszíté fel a földet a rétek és mezők virágaival? Honnan a hegyek, völgyek erdők, patakok, források? Hogy kerültek a föld ölébe a drágakövek, nemes ércek, az arany, ezüst, vas, só? Hát a fák, növények? Az állatok, az őserdő elefántja és a lég láthatatlan rovarja, a puszták oroszlánja és a föld férge? Mindezt vak véletlen hozta volna létre? De miért nem hozott létre ez a vaksors mindeddig egy szép képet, palotát, órát, költeményt? Ha egy szép remekművet látunk, rögtön eszünkbe jut a művész, ki azt készíté; és a föld, a mérhetetlen ég véletlenül keletkezett?! Valóban csak „*az esztelen mondja szívében: nincs Isten.*”

Eddig a külvilágban kerestük a Teremtőt; tekintsünk most belsőkbe, lelkiismeretünkbe. Itt is megláthatjuk őt.

Nem szólok K. testünk szervezetéről, ezen minden ízében tökéletes gépezetről, hisz az maga is egy kis világ. Ez a csodálatos szervezet véletlenül jött volna létre? Esztelenség! Ha látjuk testi szervezetünk bámulatos egységét, fel kell kiáltanunk Dáviddal: „*Minden csontjaim, ó Uram, kiáltják; ki hasonló Hozzád?*” Tehát már testünk is az Isten mellett bizonyít. De tekintsünk el ettől, és figyeljük meg lelkünket, értelmünket, akaratomkat, emlékező, képzelő, beszélő tehetségeinket! Mindezen szellemi képességek egy vak, holt, értelem nélküli véletlen alkotásai volnának-e? Én gondolkodom – tehát szellemi munkát végzek. Ami bennem gondolkodik, az nem lehet élettelen anyag, hanem szellem, mely ismét csak egy gondolkodó szellemi lényben bírhatja létokát. Nem csak gondolkodom, de különbséget teszek az egyik gondolatom és a másik között, egyik cselekedetem és a másik között; érzem, hogy nem mindegy ezt gondolom és cselekszem-e vagy mást, – szóval különbséget teszünk jó és rossz között; bensőkben egy hangot hallunk, a lelkiismeret

szózatát, mely azt mondja: ez jó, emez vagy az rossz. E hang büntet, ijeszt és dorgál, ha nem hallgatunk rá, és dicsér, megnyugtat és boldogít, ha követtük. E hangot semmi sem tudja elnémítani, elfojtani. Hogyan került belénk ezen törvény? Honnan van az, hogy bánkódunk, pirulunk, félünk, rettegünk – örülünk, békét élvezünk? Ha nem volna Örök Bíró, ki e törvényt szívünkbe írta, nem tudnánk jó és rossz között különbséget tenni. Ily érzelmek nem támadhatnak bennünk véletlenül. Valóban csak „*az esztelen mondá: nincs Isten!*”

Egy francia katonatiszt az orosz hadjáratból mint hitetlen tért vissza hazájába. A háború iszonyatosságai kiölték szívéből nem csak az Istenben, de az ember magasabb rendeltetésében való hitet is. Az ember, szerinte, csak a vak véletlen játéka. Amint erről egyik reggelen szállodájának ablakán kikönyökölve gondolkodik vala, észreveszi, hogy az utcán egy rozoga szekér közeledik; egy apáca és nagy néptömeg követi azt. Szánalmas mosoly ült ajkaira. Ezek, gondolá, bizonyára valami jámbor cselekedettel vannak elfoglalva azon csalfa reményben, hogy az Istentől majd fényes jutalmat kapnak érte. De amint közelebb jöttek, a mosoly eltűnt ajkairól. Kíváncsiságtól űzve az utcára ment, megtudni mi történt. Ott azt hallotta, hogy ez az irgalmas nővér az utcán felszedett egy beteg embert, s most a zárda kórházába viszi ápolás végett. A tiszt elámult, midőn látta, mily féltő gonddal vigyáz betegére az apáca. Nemes érzelmek tolultak most szívébe. Tiszteletet érzett az apáca és mindazok iránt, kik életüket a betegeknek szentelték. Visszasietett lakására, hol térdre borulva imádkozott; s annyi idő múltán most újra érezte szívében a hit vigasztaló erejét. Nem, kiáltott fel, ennyi emberszeretetet, ily lelki erőt, mely az embert képessé teszi arra, hogy egész életét a betegek ápolásával töltsse el földi jutalom és visszafizetés reménye nélkül, a vak véletlen nem képes az ember szívében fakasztani. Ezt csak egy legfőbb Lény teheti, ki maga is irgalommal teljes. Igen, van Isten, és én érzem jelenlétét. Így vezette vissza az Istenhez egy nő önfeláldozása és önzetlen erénye a hitetlen katonatisztet.

Úgy van, K. mi nem bírnánk érzékkel a jó, szép és nemes iránt, nem éreznénk részvétet és irgalmat a szenvedők iránt, nem fakadnánk könnyekre a megható és fonséges láttára, nem tudnánk borzalommal és utálattal tekinteni az embertelenségre és kegyetlenségre, nem vonzódnánk tisztelettel az erényhez, ha a legszentebb és legigazságosabb Isten ezen érzelmeket szívünkbe nem oltotta volna, ha nem volna Isten, ki a jót szereti és a rosszat gyűlöli.

És múltunk? Nem tapasztaltuk-e számtalanszor, hogy az Isten keze vezérelt, védve vagy sújtva bennünket? hogy sok dolog másképp történt, mint ahogy mi terveztük, és nem következett be az, amitől féltünk? Soha sem éreztük-e az Isten vezető kezének érintését magunkon?

Tehát a teremtmények, lelkiismeretünk szava és érzelmeink azt hirdetik, hogy van Isten. És ha egy gonosz, szenvedélyektől elvakított ember káromolva tagadja ezt, ne higgyünk neki, mert tudva nem mond igazat. Csak „*az esztelen monda szívében: nincs Isten.*” Ó imádkozzunk gyakran a hit ajándokáért, azon megdönthetlen meggyőződésért, hogy van Isten, ki uralkodik fölöttünk és vezérli lépteinket, ki életet adott és fenntartja azt, ki egykor ítélni fog bennünket. Teljesítsük az Ő parancsait, mert ez által hitünket tápláljuk. Te pedig, ájtatosságnak jeles edénye, Mária ki élő hiteddel és égő szeretetteddel minden teremtmény közül kimagaslottal, engeddd, hogy példádat kövessük. Te az eltévelyedettek és szerencsétlenek megmentője, eszközöld ki nekünk is a kegyelmet, hogy hitünkhöz szilárdan ragaszkodjunk, s legyen bátorságunk visszautasítani Krisztus keresztjének ellenségeit, kik azon gonosz szándékkal közelednek hozzánk, hogy hitünktől eltántorítsanak. Add, hogy hitünket az utolsó leheletig megőrizve, egykor Veledd az Istenben örökké örvendhessünk. Amen.

XI. Isten létét bizonyítja a történelem

„Gyönyörűségem az emberek fiaival lenni.” Péld 8,31.

Egy sz. életű író érdekes dolgot mond el egy félkegyelmű legényről, ki sertéspásztor volt. Ez a legény egyike volt a legjobb természetű embereknek, szolgálatkész, nyájas mindenkihez; szívélyesen üdvözölte reggelenkint még a – sertéseit is. Csak egyben volt makacs és hajthatatlan. Nem akarta ugyanis elhinni azt, hogy ő is meghal. Minden érvelés, bizonyítgatás, példázgatás hiábavaló volt. Hogy halhatna ő meg? Ki hallott ilyet stb. ez volt állandó felelete. Hát ezen mi nem csodálkozunk, hisz tudjuk, hogy hülye volt az istenadta. De vannak emberek, nem hülye, de – legalább ők azt hiszik – nagy tudományú emberek, kik hiszik ugyan, hogy meg fognak halni, de hogy a halál után még vár rájuk valami, ti. ítélet és örökkévalóság, az már nem fér a fejükbe. Amit mindenki, még a vad néger is természetesnek tart, azt ők elfogadni nem akarják, mert kevélységük vaksággal verte meg őket. Próbáltak ugyan érveket is felhozni hitetlenségük igazolására, de erőlködésük hiábavaló. Ezeket a tudós urakat majmolják a szociáldemokraták, kik az istentagadásban szörnyű nagy bölcsességet fedeztek fel. Ha némely nagy urak roppant bölcsességükben elhitetik magukkal, hogy ők nem egyebek, mint majmok, ám legyen nekik ízlésük szerint; de midőn tapasztaljuk, hogy *a szegény munkásnép is, mely a szociáldemokraták zömét alkotja, könnyelműen eldobja magától legrágább kincsét, az Istenben való hitet, ez már megdöbbenő és elszomorító jelenség.* Kinek van nagyobb szüksége a vallás vigasztalásaira, mint a munkásnak? Hogy lelketlen emberek a szegény munkásnépet koldusbotra juttatták, az bizony nagy baj; de hogy az egyetlen támasztól és vigasztól, mely nyomorában legalább a kétségbeeséstől óvja őt, ti. hitétől is meg akarják rabolni, ez végtelenül nagyobb szerencsétlenség. Már pedig a szociáldemokrácia vezetői erre törnek, jól tudván, hogy *hívó néppel nem lehet véres forradalmat kezdeni, a papokat, fejedelmeket és uralkodókat rakásra ölni s a hatalmat kezükbe ragadni.* Tehát a szocialisták is azt vallják, hogy nincs Isten, a halállal mindennek vége. Már tegnap hallottuk, K! hogy Isten létezését bizonyítja a természet, az egész világ és saját lelkünk, *de bizonyítást tesz az Istenről, továbbá a történelem, sőt magok a hitetlenek is.* Erről beszélek ma, bízva az Isten Anyjának segédelmében.

Tárgyalás

Van Isten! Minden nép és század története bizonyítja ezt. Az ókor összes népei, az európaiak, ázsiaiak, afrikaiak, továbbá mindazok, melyek később fedeztetek fel s a régi világgal semmi összeköttetésben sem állottak, – *vallják az Istenben való hitet.* „Utazzuk be az egész földet”, írja 2000 év előtt Plutarch, „találunk népeket erődök, műveltség, fejedelem, lakóházak, pénz, gazdagság híján, de oly népre, melynek nem volna istene, oltára, még nem akadott senki.” És Cicero: „Nincs oly nyers és vad nép, mely egy Istenben nem hinne, vagy már lényét is nem ismerné.” A népek ezen egyhangú tanúságtétele ellen ágaskodni lehet, de azt letagadni nem lehet. Szokások, törvények, alkotmány tekintetében a népek elütnek egymástól, de abban, hogy van Isten, mindnyájan egyetértenek. Ezen közmegegyezésből már a pogányok következtettek az Isten léteire. A fent említett Cicero mondja: „azon érvek között, melyek az Isten létét bizonyítják, legerősebbnek látszik nekem az, hogy nincs a földön oly vad és műveletlen nép, mely egy felsőbb lényben nem hinne.” Ami minden emberrel közös, azt méltán tekinthetjük természetes igazságnak; úgyde az Istenben való hit minden emberrel közös, tehát ezen hit az ember természetében gyökeredzik, az Isten eszméje az emberrel vele születik. E szerint az istentagadó természetellenes tanokat hirdet, az istentagadó szörnyeteg.

És mégis akadnak elvakult emberek, kik a világ közmegegyezése ellenére azt merészelték mondani: nincs Isten. Pedig ezen istentagadók magok is bizonyítják az Isten létét. Ők az Istent nem azért tagadják, mintha erről meg volnának győződve, vagy azt beigazolni tudnák, hanem mert félnek az Istentől, ki a gonoszokat megbünteti. „Senki sem tagadja Istent, csak az, aki szeretné, ha Isten nem léteznék”, mondja sz. Ágoston. Valamint fényes nappal senki sem mondhatja: nincs nap, úgy az ember elméje nem szegülhet ellene azon igazságnak, hogy van Isten. Tagadják őt azért, mert nemtelen szívük retteg azon gondolattól, hogy van Isten, ki látja és büntetni fogja a rosszat. Azért a sz. írás szerint is az esztelen nem elméjében, de „szívében” mondja: nincs Isten. Az istentagadás a józan ész arculcsapása. – Egyébiránt az istentelenek, kik az Istent gúnyolták és rágalmazták, a halál vagy szerencsétlenség idején Hozzá fordultak segítségért. Protagoras száműzetvén hazájából, Athénből, tengerre szállt, hol nemsokára vihar tört ki, mely őt és társait a legnagyobb fokú rémületbe ejtette. Egyszerre nagyot dördült az ég, és azon pillanatban villám csapott le közvetlen közelében. Protagoras elsápadt s minden tagjában remegve térdre esett és szemeit az ég felé emelve felkiáltott: „óh Isten, hogy üldözesz te engem!” Tehát megvallotta az Istent. Maga Plinius (az ifjabb) írja: „A halál órájában maga az istentagadó is beismeri az Isten létezését.” Úgy van. Az istentagadó a halállal szemben feladja álláspontját és Istenhez menekül, bűnbánólag visszavonva mindazt, mit valaha ellene írt vagy beszélt. Ha villám dörren meg feje fölött, árvíz vagy földrengés veszélybe dönti életét – szóval a halál szele meglegyinti őt, akkor meghallja szívében a természet és igazság őszinte szavát, melyet senki el nem némíthat, mely azt kiáltja: Igen, van Isten!

Van Isten! Ezt hirdetik a teremtmények, a világ, ég és föld, levegő, víz. Van Isten! ezt mondja testünk csodálatos szervezete és lelkiismeretünk, mely a jó és nemes felett örömét, a gonoszság felett pedig visszatetszését nyilvánítja. Az Istenben való hitet hirdetik minden helynek és időnek népei; sőt magok a hitetlenek is tanúskodnak az Isten mellett. Mily gonosz ember tehát az, ki ajkaira e káromló szót veszi fel: nincs Isten. Miért tenne jót az, ki halála után nem vár érte jutalmat? Mitől félne az, ki nem hisz egy igazságos Bíróban? Az istentelen minden gonoszságra képes. Ha valaki méltó a halálra, úgy az istentagadó az. És a pogányok ki is üzték városaikból és halálra ítélték az istentagadókat, irataikat pedig nyilvánosan elégették. És a szociáldemokraták mégis azt merészlik világgá kürtölni, hogy Isten nem létezik, nyíltan bevallják hitetlenségüket s avval kérkednek, hogy a világ csak tőlük várhat boldogabb létet, melynek első feltétele szerintük az volna, hogy a lelkiismeretet az Istentől függetlenítsék; az ember – mondják – akkor teheti majd, amit akar, semmiféle Istentől nem kell tartania többé. Azért nem is csodálkozunk azon, hogy a szocialisták „*a rablókat és az erkölcsi posványban fetregő egyéb semmirevalókat és sehonnaiakat elvtársaik közé számítják.*” („Vorwärts” 1892-ik év március hó 9.) Isten őrizzen az ilyen új társadalomtól! Fájdalommal tapasztaljuk azonban, hogy ámbár ezen emberek éppen nem titkolják veszedelmes terveiket s elveiket, mégis sokan akadnak még a keresztények között is, kik szívesen felkeresik gyűléseiket, meghallgatják érveléseiket, sőt lapjaikat is olvassák, melyek gyűlölettel vannak telve Isten és egyháza ellen. Csoda-e, ha az ily lanyha keresztények azt mondják: a szocialistáknak nincs mindenben igazuk, de azért mégis van valami a dologban. Az Istenért! K. aki így beszél, az már nincs messze az Isten ellenségeinek táborától, óh, kerülj ezen embereket mint a mérges kígyókat és Máriához menekülj, hogy megmenthesd hitedet. A szép szeretet anyja, Mária, mitsém óhajt annyira, mint hogy az Istenben való hit biztos talaján megmaradjunk és Vele a szeretetben egyesüljünk. Gondold meg, mily nagy volt Mária öröme, midőn a betlehemi pásztorok és a napkeleti bölcsek hittel, reménnyel és szeretettel közeledtek isteni Gyermekehez; örömittasan kiáltott fel: „Örvendezz lelkem az én Üdvözítő Istenemben!” A mi hitünkön is így örvendez Mária az égben. Ő őrizzük és ápoljuk szívünkben az Istenben való hitet, hogy ezáltal az égi Királynénak örömet szerezzünk. Igen, erősen hisszük és valljuk, hogy van Isten, ki teremtett, megváltott s egykor ítélni fog

bennünket. E hit vezéreljen életünk útjain. E hittel szívünkben fogunk este lenyugodni és reggel felébredni. Eszközöld ki nekünk, Mária, hogy hitünket bátran és állhatatosan valljuk! Ne engedd, ó Isten Anyja, hogy hű gyermekeidnek csak egyike is hűtelenül elhagyja hitét! Szánd meg az eltévelyedetteket, az elámítottakat, kik a hitetlenség árnyékában ülnek és kérd ki számukra a megtérés kegyelmét! E kérelemmel ajánljuk magunkat hathatós pártfogásodba, hogy méltók lehessünk Veled és a szentekkel egyetemben magasztalni az Urat, mondván: Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene, teljes az ég és föld az Ő dicsőségével. Amen.

XII. Az istentagadás minden rossznak forrása

„A rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem.” Mt 7,17.

A nyomor szülőoka a szegénység. Egyik beszédemben szólottam már arról, hogy az anyaszentegyház a szegények gyámola s nyomorukban egyedüli vigasztalója volt mindenkor és a gazdagság és szegénység között fennálló ellentétek kiegyenlítését ma is egyik feladatának tekinti. De a szegénységet egészen meg nem szüntetheti, nem is törekszik erre, mivel tudja, hogy ez lehetetlen. Jézus maga monda: „*Szegények mindenkor lesznek veletek.*” Ellenben a túloldal vezérei, kik új rend létesítésén erőlködnek, *azt ígérik, hogy a szegénységet, a nélkülözést teljesen kiküszöbölik a világból és az emberiségnek Isten segítségével nélkül is tökéletes jólétet szereznek. Amit a vallás – mondják ők – eddig nem tudott elérni, azt majd megteszi a műveltség, ha az új államban az emberiség közkincsévé válik.*

Köszönjük szépen ezt az ígéretet, de azt mondjátok meg nekünk, mi módon akarjátok ezen ígéretet beváltani?

Azt felelitek: „elközösítjük a magánvagyonot!” De ez, mint láttuk már, lehetetlen.” Akkor felosztjuk egyenlő részekre, hogy vagyoniilag egyenlők legyünk.” De meddig fog tartani ezen egyenlőség?

Azok a gonosztevők és mihasznák, kiket – mint tegnap láttuk – elvtársaitok sorába felvettétek, bizonyára sietni fognak a rájuk eső részből jó napokat csinálni magoknak, és miután mindent elpazaroltak, zsebük megint üres lesz. Mi lesz ezután? Megint új osztzkodás? Vagyoni egyenlőtlenség mindig volt és lesz épp úgy, mint a testi vagy észbeli egyenlőtlenség. – Végül azt mondjátok, hogy ami nem sikerült az anyaszentegyháznak, ti. megszüntetni a szegénységet és általános jólétet teremteni, azt kivívja majd a haladás, a műveltség, természetesen hitetlen műveltség, melynek vesszőparipája: nincs Isten, az ember csak állat.

Azt olvastam egy könyvben, hogy a tudomány és műveltség az utóbbi 50 év alatt nagyobb haladást tett, több vívmánnyal dicsekedhetik, mint amennyit a rómaiak óta lefolyt századok együttvéve felmutatni tudnak. A műveltség ezen előrehaladottsága bizonyára a jólétet is előmozdította? Hisz azt mondjátok, hogy a műveltség és nyomor összeférhetetlenek. S mégis mit tapasztalunk? Lendített-e valamit a szegény néposztályok sorsán a kifejlett tudomány? Nem. Ma több a panasz és szegénység, mint volt valaha. Hajdan az iparmesterek megélhetése biztosítva volt. Az „iparnak arany volt a feneké.” És ma? Ti legjobban tudjátok, mivé lett ma a kisipar. A földműves osztály is jómódban élt. És ma? Kérdezzétek meg a gazdákat. Tele vannak panasszal. Segített-e hát az istentelen tudomány és műveltség a szegényeken? Segített, de nem a szegényeken. Az istentagadó tudomány és műveltség éppen nem mondható a népek szabadítójának, – ellenkezőleg, amely mértékben csökken az Istenben való hit, oly mértékben nő a nyomor; mert ha az emberiség elfordul az Istentől,

1. elveszti emberi méltóságát, s anyagilag is tönkre fut,
2. az emberiség nagyobb fele a kétségbeesésbe sodortatik,

3. a bűntények ijesztő mérvben elszaporodnak.

Ez lesz tárgya mai elmélkedésünknek, melyet az „irgalmasság Anyjának” felajánlunk.

Tárgyalás

Ha nincs Isten, örökkévalóság, *akkor az ember és az állat között nincs lényeges különbség*; akkor az ember, hasonlóan az állathoz, világra jön, egy kis zörejt csinál és a semmibe esik vissza. Az embert csak a halhatatlan lélek különbözteti meg az állattól. Már pedig ha nincs Isten, akkor a lélek halhatatlansága lehetetlenség; akkor az ember és ló vagy majom között csak az a különbség, ami a majom és fereg között. De szabad volna-e akkor az állatokkal oly kegyetlenül bánni, mint ahogy tényleg bánunk velük? Szabad volna-e akkor lótestvérünket szekérbe fogni és utolsó leheletéig igában tartani? naponként saját testvéreink húsával táplálkozni? akkor egy állat levágása gyilkosság lenne, mégpedig orgyilkosság, mert a szegény állat nem védheti magát. Nemde észreveszitek, mily oktalan folyományai vannak a hitetlen tudománynak és mily alacsony fokra süllyesztik le a hitetlenek az emberi méltóságot! Ha nincs Isten és örökkévalóság, *akkor az ember a legszerencsétlenebb lény a világon. Az állat megelégszik és boldog, ha enni, inni kap; és az embernek, kinek lelkében magasabb boldogság, nemesebb élvek, az örök élet utáni vágy rejlik, vajon nem volna-e több kívánni valója? Mily szánandó volna akkor az ember! Ilyen tanokkal akarnak ellenségeink boldogítani!*

2. Mily következményei vannak még az istentagadásnak? Nézd ezt a szegény embert! annyija sincs, amiből jóllakjék és legalább szegényesen öltözködjék; még hajléka sincs, vagy ha van, az piszkos, sötét, nyirkos: a nagyurak istállói hozzá képest valóságos uri szobák; tán munkát sem tud kapni, vagy életlő munkát kénytelen hitvány bérért végezni; hozzájárul, hogy a világ megveti őt s talán tréfát is űz rongyaiból. És azon reményben sem ringathatja magát, hogy valaha jobb napokat lát; ha most nem tud zöld ágra vergődni, míg erős és fiatal, mi lesz, ha megöregszik? Nézz meg egy ilyen nyomorgót – és hány van ma ilyen! – képzeld el az ő bűjét, keserveit, dühét, mely álmait zavarja, nappalait keseríti. Vagy pedig tekintsd meg ezt a beteget. Kínjai megmérhetetlenek, és orvosa, mint sokszor történik, nem tud rajta segíteni; és betegsége talán tartósabb lesz vagy éppen gyógyíthatlan! Avagy nézd e szegény özvegyet! Míg a férje élt, mindennek bővében volt. De a családfenntartó meghalt s lelketlen emberek az örökségből kitúrták őt árvaival együtt s talán becsületét is tönkretették. Állítsátok ide e szerencsétleneket, kiknek száma millió, és mondjátok meg nekik: nincs Isten, nincs örökkévalóság. Nem a legokosabban tennének-e, ha nyomorú életüknek önkezüleg véget vetnének? E földön csak fájdalom, gond, szenvedés az ő osztályrészük, a halál után pedig semmi, éppen semmi. Jobb nem lenni, mint szenvedni reménytelenül. Az öngyilkossághoz nem szükséges nagy elszántság, hiszen pillanat alatt, hosszas küzdelem nélkül meghalhat az ember. Látjátok-e K., *hová vezet a hitelenség? az öngyilkosságba. Az öngyilkosságokért, melyek ma oly gyakoriak, a hitelenség terjesztőit terheli a felelősség.*

3. Vegyétek el az emberek hitét, és nyomban kivesz az erény és elharapózik a bűn és gonoszság. Az uzsorás szabadon lophat és csalhat, hogy meggazdagodjék, az utolsó csepp vért is kiszívhatja áldozataiból. Miért ne tehetné, ha nincs Isten? Minek hagyja magát rászedni az ostoba szegény? És a kéjenc miért ne csábíthatná el, ki szemeinek megtetszett? Mitől féljen, ha nincs egy bosszúálló Isten? A földi igazságszolgáltatást ügyesen kijátssza, a földön túl pedig nincs semmi. De a becsület, a jó hírnév – mondhatja valaki – visszatart a bűntényektől és igazságtalanságtól. De mit neveztek ti becsületnek? Manapság sokféle becsület van. Amit az egyik alávalóságnak mond, azt egy másik megengedett, sőt tisztességes dolognak tartja. Kinek sok a pénze, azt megbecsülik, tehát van becsülete. Egy gazdag bankár monda: „aki elrabolja pénzemet, az elrabolja a becsületemet.” A becsület tehát nem tart vissza a bűntől, nem pótolhatja az Istent. Mások meg azt mondják, hogy a lelkiismeret ellenzi

a bűnt és gaszágot. De lehet-e az istentagadónak, a hitetlennek lelkiismerete? Hiszen a lelkiismeret az Isten szava szívünkben.

Tehát sem a becsület, sem a lelkiismeret, vagy más valami nem képes a hitlent a bűn, uzsora, igazságtalanság, fajtalanság, mértékletesség stb. útjától visszatartani. Bizony a hitlenségtől nem telik ki jó. A hitlenség az állathoz süllyeszti az embert, az állatnál is szerencsétlenebbé teszi őt és a nyomor, öngyilkosság, bűnök és erkölcstelenségek tágas kapuját nyitja meg az emberiség előtt.

Egészen más gyümölcsöt terem a hit. Hitünk azt tanítja, hogy az ember a *teremtmények koronája*, lelkénél, értelménél és szabad akaratánál fogva az Istenségnek, a legszentebb és legszebb lénynek képmása, hogy nem csupán a földi életre van hívatva, de a végtelenül boldog mennyei életre is. Íme a hit mily magasztos méltóságot kölcsönöz az embernek.

Hitünk a szegényeket, beteget, szenvedőket vigasztalással tölti el. Béketűrésre buzdítja őket, s ezért ha nem is ezen, de a más világon jutalmat, örökkévaló örömeiket ígér nekik. Minden fájdalom, üldöztetés, sérelem, szóval minden, még legkisebb keresztettség is, melyet Istenért, Isten iránti szeretetből hordozunk, a menny örömeiben százszorosan lesz megjutalmazva. Rövid földi szenvedés örökkétartó, kimondhatatlan jutalmat nyer. Ily módon a beteg, a szegény, az elnyomott mindennap új érdemeket és örömeiket gyűjt a jövő élet számára. vajon ez a remény, melyet a hitből merítünk, nem igazi balzsam-e sajgó sebeinkre?

Hitünk a sz. türelemnek legragyogóbb példaképeit állítja szemünk elé: az isteni Szervedőt, ki oly türelemmel hordozta keresztjét, viselte a gúnyt és gyalázatot s meghalt ártatlanul; a fájdalmas Anyát, ki a kereszt alatt állta szívében a fájdalom törével; a vértanúk ezreit, kik örömmel, hálaénekekkel ajkaikon mentek meghalni Jézusért. És mily vigasztalók Jézus eme szavai: *Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik igazságtalanságot szenvedtek és fáradoztok és én megenyhítek titeket...*

Az Istenben való hit a szegények anyagi helyzetén is segít az által, hogy a gazdagokat irgalmasságra és jótékonyosságra kötelezi. Íme mily tengere a hit vigaszainak! És mit nyújt a szenvedőknek a hitlenség? Semmit. Az nem tud a szeretet nyelvén beszélni, nem ismer irgalmasságot.

A sz. hit figyelmeztet a csalatkozhatlan, mindentudó Bírónak, a bosszuló és jutalmazó Istennek törvényeire, melyek felelősség terhe alatt kivétel nélkül mindenkit arra köteleznek, hogy a jót gyakorolja, a rosszat pedig kerülje. Ez a törvény oly szigorú, hogy még gondolatban, kívánságban sem szabad megsérteni, mert az ítélet napján a gondolatok is nyilvánosságra hozatnak és megjutalmaztatnak vagy megbüntettetnek. Ennek fejében a hit békét ad, a szív békéjét, mely az embert nyomorában is boldoggá teszi.

Úgy van K. nem a hitlenség, hanem csakis a hit képes megújítani az emberi társadalmat, s jóléthez segíteni az embereket. „*Nem adatott más név az ég alatt az embereknek, melyben nekünk üdvözlőnk kellene Jézus nevének kívül.*” sz. Péter.

Ó Krisztusban k. K., résen álljatok, hogy az ellenség törvéteit kikerülhessétek. Erélyesen utasítsátok el a káromlókat, kik ádáz nyelvükkel a Legfelsőbbet sem átallják megrágalmazni. Minél nagyobb dühvel rontanak a keresztény hit ellen, mi annál féltékenyebben örködünk e drága kincs fölött. Emeljük szemeinket a mi példaképünkre, Máriára, ki a kereszt alatt áll; látja Fiának eltorzított arcát, látja kifolyni vérét és kilehelni lelkét; ő bizonyosságot tehet arról, hogy mily nagyon szereti Isten az embereket. De Jézus ellenségei ezt a szeretetet és áldozatot nem tudják méltányolni; e helyett káromolják Őt. Mária sziklaszilárd hittel áll a kereszt alatt; a gúnykacaj nem csak nem ingatta meg hitében, de sőt arra bírta Őt, hogy Jézussal az elvakult káromlókért imádkozzék. Kövessük Őt. A hitetlenek gúnynyilait hitünk pajzsával fogjuk fel, és imádkozzunk értük, hogy belássák borzasztó bűnüket és tévelyeiket.

Hozzád fohászok, ó Mária, e sanyarú napokban. Valamint egykor a napkeleti bölcsenek egy csillag mutatta meg a Jézushoz vezető utat, úgy mutasd meg nekünk Te,

tenger csillaga, az utat, mely az égben trónoló Fiadhoz vezet. Legyen erényed, hited példánk s vezérünk éltünk útjain, hogy a hitetlenség útvesztőire soha ne tévedjünk. Űzd el a világból a hitetlenség pokoli füstjét, mely oly sok elmére borult. Kérd ki számunkra a tiszta látás és megtérés kegyelmét, hogy mint az egyház hű gyermekei e földön egyek legyünk a hitben s a halál után is egyesülten örvendjünk Vele az Istenben. Amen.

XIII. Fölösleges-e a felsőbbtség?

„Általam uralkodnak a fejedelmek.” (Péld 8,14)

A szocializmus képére alkotandó társadalomból a szocialisták tervei szerint ki lesz zárva az Istenben való hit, ennek helyét a tudomány és művészet van hívatva betölteni. Hogy milyen viszonyok alakulnának egy ily társadalomban, azt kifejtettem nektek K. a múlt alkalommal. – Ámde a tervbe vett társadalomból nem csak az isteni, de az emberi tekintélyt is száműzni akarják; nekik tekintély, felsőbbtség, fennhatóság egyáltalán nem kell. Egyik vezérük, Liebknecht, a német Hallében tartott nagygyűlésükön ekképp nyilatkozott: „*Semmi féle hatalmat nem ismerünk el sem az égen sem a földön.*” A német szocialisták egy másik vezére, Bebel, (Frau, 152. old.) írja „Törvények és rendeletek fölöslegessé válnak.” Ezen emberek lépten-nyomon elárulják a felsőbbtség és főleg a fejedelmük iránti gyűlöletüket, s ezt szóval és tollal a nép szívébe is beoltani törekednek. Vakmerőségükben odáig mentek már, hogy Németországban „vörös ördög” utálatos címe alatt folyóiratot indítottak, mely a trónok és hatóságok támadását tűzte ki céljául.

1887. május 28-án Franciaországban kimondották, hogy „*az emberiség egyetlen ellensége a trón és az oltár, ezek tehát minden áron ledöntendők.*” Elvtársaik e kijelentést az egész világon ujjongva fogadták. Ilyen és hasonló jeleneteket már nyílt színpadon mernek rendezni, mivel tudják, hogy az Isten tiszteletének hanyatlása maga után vonta sok helyütt a fejedelmek és a felsőbbtség iránti tisztelet hanyatlását is. A forradalmi szellem ma diadalmi bevonulását tartja úgy a tudósok termeibe, mint a szegények konyhóiba, sűrűn hallunk híreket politikai gyilkosságok és merényletekről – szóval majd minden nemzet társadalmában bizonyos izgatottság és forrongás észlelhető. A hatalmak óriási hadseregeket tartanak készenlétben, melyek a rendet ideig-óráig fenntartják ugyan, de ha a lázongás minden oldalon megindul majd, lehet-e azt akkor fegyverrel és erőszakkal elfojtani? Korántsem! A fejedelmek és trónok legbiztosabb s legerősebb támasza a vallás. Az államnak csak úgy lehetnek hű és engedelmes alattvalói, ha a hitetlenséget visszaszorítani s a hit terjedését előmozdítani igyekeznek. Mi katolikusok minden olyan mozgalmat elítélünk, mely a világi hatóság ellen irányul, mert Megváltónk meghagyta nekünk: „*Adjátok meg az Istennek, ami Istené és a császárnak, a mi a császáré.*”

A hit bűn terhe alatt, lelkiismeretben kötelez minket, hívő alattvalókat előljáróink iránti tiszteletre és engedelmességre.

Ez lesz tárgya mai elmélkedésünknek. Ajánljuk fel az égi királyné, mint a népek közötti egyetértés oltalmazójának tiszteletére.

Tárgyalás

Már maga a természet rendje hozza magával azt, hogy minden családban, községben és minden társaságban legyen egy fő, ki a rendet fenntartja; mert ha mindenki tetszése szerint cselekednék, ha mindenki parancsolni, engedelmeskedni pedig senki sem akarna, a társaságban csakhamar a legnagyobb rendetlenség támadna, rend és béke helyett egyenetlenség és zűrzavar állana be. Ugyanezt kell mondanunk az államról is, annyiival is

inkább, mert az állam nem egyéb, mint nagymennyiségű családnak egy nagy egységben összefoglalója. De ha már egy család sem állhat fenn fej és parancsoló nélkül, annál kevésbé állhatna fel az állam, mely oly sok egyén, család, község egyesítője. Azért minden országban, minden államban kell, hogy legyen valaki, ki a polgárokat bölcs törvények által összetartja és gondoskodik arról, hogy az országban rend és béke uralkodjék, az állampolgárok élete és vagyona biztonságban legyenek. Ezen valakit államfőnek hívják, legyen az császár, király, fejedelem, vagy bármi néven nevezzék is őt az egyes nemzetek szokásaik és alkotmányformáik szerint. Minden államfőnek kötelessége alattvalóival atyailag bánni, az élet- és vagyonbiztonságról, valamint arról is gondoskodni, hogy alattvalóinak jog és igazság szolgáltassák; hogy anyagi érdekeik csorbát ne szenvedjenek, de előmozdítassanak. Szóval úgy kell gondoskodnia alattvalóiról, mint az atya gondoskodik gyermekeiről.

Tévedne azonban, ki azt vélné, hogy az államfő a nép kegyelméből birtokolja a hatalmat, hogy ő csupán a nép nevében uralkodik. A szociáldemokraták vezérei azt tanítják, hogy minden hatalom a népben bírja eredetét s a fejedelemnek csak annyi hatalma van, amennyit a nép bízott reá, s hogy tehát a népnek joga van a fejedelmet tetszés szerint letenni, és vagy újat választani, megosztva vele hatalmát, vagy egyáltalán fej nélkül élni. Nem úgy van! A nemzetek fölött az Isten, ég és föld Ura s Teremtője uralkodik. A fejedelmek Tőle kapják hatalmukat. Ugyanis Isten rendelte e földön a különféle állapotokat és nevezetesen az elüljárói és alattvalói állapotot. Azért mondá: *„Általam (az én nevemben) uralkodnak a fejedelmek, és adnak ki törvényeket.”* Az emberek természetük szerint bizonyára egyenlők, egy húsból és csontból valók s egynek sem szabad a másik fölött hatalmat gyakorolni, hacsak az Isten ezzel meg nem bízta. Azért kezdetben nem volt elüljáróság, felsőbbtség. Összüleink Ádám és Éva teljes egyenlőségben éltek megismerés, szabad akarat és szabad elhatározás tekintetében.

Ezen egyenlőséget megzavarta a bűn. A bűn úgy a megismerést, mint a szabad akaratot megrontotta, elhomályosította, minek következtében felsőbbtség, elüljáróság vált szükségessé, mely az embereket vezesse és a ballépésektől óvja. Ekkor határozta meg az Isten először is az asszonynak alárendeltségét, férje hatalma alá helyezvén őt. Mert így szólt Évához: *„A férjed hatalma alatt leszel és ő uralkodni fog rajtad.”* Isten e szavakkal a férfit a család fejévé tette. Isten nem csak a családnak, de egész nemzeteknek is rendelt felsőbbtséget és fejedelmeket. Így pl. Izrael népének maga az Úr adott királyokat s azt akarta, hogy őket, mint az ő helyetteseit mindenki tisztelje s nekik engedelmeskedjék; mert így szól az Úr: *„Általam országolnak a királyok és végeznek igazat a törvényszerzők.”* (Péld 8,14) Isten ezen intézkedése az új szövetségben is teljes érvényben maradt. Maga Jézus Krisztus mondotta, hogy minden hatalom az Istentől ered, s hogy neki, mint Isten megbízottjának engedelmisséggel tartozunk. *„Adjátok meg a császárnak, ami a császáré.”* Ugyanezen igazságot hangoztatta, midőn a vádlottak padján Pilátus előtt állott. Akkor mondá Pilátusnak: *„Nem volna semmi hatalmad fölöttem, ha az neked onnan felülről nem adatott volna.”* Majdnem ugyanazon szavakkal tanítja ezt sz. Pál a rómaiakhoz írt levelében: *„Minden lélek engedelmeskedjék a felsőbb hatalmasságoknak, mert nincs hatalmasság, hanem csak Istentől, amelyek pedig vannak, az Istentől rendeltettek. Aki tehát ellene áll a hatalmasságnak, Isten rendelésének áll ellene; az ellenszegülő pedig maguknak szereznek kárhozatot.”* A sz. írás tehát világosan tanítja, hogy a felsőbbtség hatalma az Istentől származik és Isten akarata, hogy a hatóságnak engedelmeskedjünk.

Mivel minden hatalom az Istentől ered, azért beszélünk „Isten kegyelméből” való királyokról és ezen okból díszítettnek fel a királyok ünnepélyes alkalmakkor a hatalom jelvényeivel, minő a korona, királyi pálca, bíbor stb. A királyok és uralkodók ezen címe: „Isten kegyelméből” tehát arra figyelmeztessen bennünket, hogy az emberi társadalom fennálló rendje nem emberi mű, de Isten intézkedése, és hogy nem tetszésunktől függ, engedelmeskedjünk-e a hatalmasságnak vagy sem. Minden ellenszegülés az uralkodó

hatalom ellen egyszersmind merénylet az Isten ellen is. „*Annak okáért – írja sz. Pál – szükség, hogy engedelmeskedjete nem csak a büntetés miatt, hanem a lelkiismeretét is.*” A hívő keresztény tehát, ki lelkiismerete szavát követi, a törvényes hatalom iránt tisztelettel és engedelmességgel fog viseltetni. Aki pedig ellenszegül és forradalmi alapra helyezkedik, az nem lehet más, mint hitetlen.

Hallgassunk tehát K. az anyaszentegyház szavára, mely arra int, hogy a hatalmasságok iránt tisztelettel és engedelmisséggel viseltessünk, az ellenszegüléstől pedig tartózkodjunk. Szeretett uralkodónknak hű és lelkiismeretes alattvalói legyünk és pedig nem csak fölment személye iránti szeretetből és hálából, de főleg Isten iránti engedelmisségből. Mária, a mi úrnőnk, ebben is jó példát hagyott számunkra, midőn szent Józseffel a hosszú és fárasztó betlehemi útra indult, hogy a császár rendeletének engedelmeskedjék. Később meg a jeruzsálemi templomba látjuk őt menni szent Józseffel és isteni Gyermekével, hogy a törvény értelmében, habár a napnál is tisztább vala ő, a tisztulás szertartásainak alávesse magát. Íme, mily páratlan az ő engedelmissége. Kövessük példáját.

Ó királyok királya, tekints le ránk szeretettel és könyörülj meg rajtunk. Fülünkbe minden oldalról az engedetlenség, pártütés és forrongás moraja zúg. A kevélységtől elvakítottak sokan sem égi sem földi hatalom előtt meghajolni nem akarnak, sőt a te hű tisztelőidet az engedelmes polgárokat is lázadásra bujtogatják. A mennyei királynő esedezésére kérünk, vigasztalj meg bennünket, és adj erőt, hogy megvetve ellenségeink csábítását, az Általad rendelt felsőbbséghez rendületlenül ragaszkodjunk, hogy úgy a földi hon törvénytisztelő, hithű polgárai, valamint egykoron a Te égi országod boldog lakói lehessünk. Amen.

XIV. Forradalom és – „ne ölj!”

„Én ölk és én eleveníték.” (MTörv 33,39)

A forradalomnak már a neve is borzalmat kelt bennünk. Forradalomban valóban borzasztó dolgok történnek: a vér patakokban folyik, jajkiáltások töltik be a levegőt, ártatlanok és gonosztevők hullái hevernek szerteszét. És ezen szerrel ti. forradalommal akarják az emberi társadalmat újjá alakítani. A forradalom már ki is szemelte első áldozatait; ezek: a királyok, császárok s általában a hatalom hordnokai. „Célunk kiirtani a fejedelmeket, minisztereket, mágnásokat és egyéb elnyomókat.” Ez a program; ily terveket forral azon tábor, mely a fennálló rend ellen tör. A jövő vérkorszakáról még nyíltabban nyilatkozott egy olasz újság: „*Királyok és tábornokok, képviselők és rendőrtisztviselők a halál fiaai.*” És hogy ez nem pusztá ijesztgetés, bizonyítják az események. Sándor cár meggyilkoltatása után tartott párizsi szocialista kongresszuson Lawroff nevű szociáldemokrata szónok többi között ezt mondotta: „Üldözött pártunk Oroszthonban az imént tetteleg ... merénylettel hirdette elveit. Egy császár feje a porba hullott. Rajta, folytassuk tovább!” ti. a fejedelmek legyilkolását. Az elvtársak mindenütt megtapsolták e szavakat.

A brüsszeli szocialista gyűlésen titokzatos, misztikus módon lettek bemutatva a szoc. demokrácia tervei. A gyűlésteremben Lipót belga király mellszobra állott; nyakát vörös posztó övezte és pedig oly ügyes módon, hogy úgy látszott, mintha csak az imént lefejeztetett volna. A jelen voltak mindegyike megértette e jelzést. A be nem avatottak megnyílhattak szemei a szomszéd kabinetben, hol különféle tárgyak, mint ritkaságok voltak kiállítva, a többi között „Lipót király utolsó nyakravalója” – egy darab kötél.

A szoc. demokraták tehát éppen nem titkolják tervüket, mely abban áll, hogy erőszakkal, vérontással, a fejedelmek és hatóságok kiirtásával átalakítsák a társadalmat. Mi lesz ennek következménye? Ha nem lesz törvény, felsőbbség, ki fogja akkor a felbőszült tömeget féken tartani? Egy új, iszonyatos és általános véruralom állana be, mint a francia forradalomban,

midőn a föld vértől ázott, a folyók és tengerek vértől piroslottak és a király feje porba hullott. A francia szocialisták különben avval bíztatnak, hogy *a jövőendő állapotok gonoszabbak lesznek, mint aminők a francia forradalomban voltak*. Ha majd a társadalom alapjai recsegní és inogni fognak, *oly dolgok fognak végbe menni, minőket eddig nem látott ez a világ*. – De legyen elég K. ezen iszonyatosságokból. Csak azt akartam megmutatni, hogy hová vezet a szociális demokrácia: rablás, gyilkosság, vérontáshoz. Az ember, Isten ezen képmása, kinek szívébe az Isten e parancsot véste: „ne ölj!” – s kit az Isten parancsa arra kötelez, hogy embertársait testvéreinek tekintse, s mint testvéreit szeresse – vérengző fenevaddá fajulhat, ha a szoc. demokrácia zászlajához szegődik. Ma K. azt fogom előadni, hogy a gyilkosság szörnyű bűn, s hogy az Isten nemcsak a gyilkosságot tiltja, de minden ellenséges indulatot is. Te pedig, a szép szeretet anyja, kérd ki nekünk azon kegyelmet, hogy Téged a felebaráti szeretet gyakorlásában követhessünk.

Tárgyalás

Nincs iszonyatosabb bűntény, mint a szándékos gyilkosság. Égbe kiáltó, rettenetes bűn ez; mert 1-ör a gyilkos megsérti az Isten jogait. Isten adja az embernek az életet; Ő rendelkezik tehát az ember élete és halála fölött. Az Isten maga világosan mondotta ki ezt: „*Én ölok, és én elevenítek*.” Így olvassuk ezt Mózes könyvében (MTörv 32,39). Az Isten jogaiba avatkozik tehát az, ki embertársait az élettől megfosztja. Embertársaink élete szent és sérthetetlen; mert minden ember az Istennek képmása. Azért mondja az Úr: „*Aki embervért ont, ontassék annak vére, mert az ember Isten képeére alkottatott*.” (Ter 9,6) A gyilkos Isten ellen merényletet követ el, mert tettével az Isten legjelesebb, legszebb művét, a teremtés célját és koronáját, az ő képmását semmisíti meg e földön.

A gyilkos 2-or megrendíti a társadalom közbiztonságát. A közbiztonság alapja az emberi társadalomban ugyanis a kölcsönös bizalom és azon meggyőződés, hogy a társadalom tagjai egymásnak javait és jogait nem bántják, de védik. A társadalmi közbiztonság emez alapját a gyilkos jobban megrendíti, mint bármely másfajta gonosztevő. Mert miképp tarthatná szentnek és sérthetetlennek embertársának másféle javait és jogait az, ki nem borzad kioltani az ő életét, mely a földön a legnagyobb jó?

A gyilkosság a társadalmat sokszor legkiválóbb jeleseitől a jog és igazságosság bajnokaitól fosztja meg, kik az emberiséget lelkiismeretlen emberek nemtelen támadásai ellen védelmezik.

A gyilkos a legnagyobb földi és sokszor örökké tartó veszedelembé ejti embertársát. Azonkívül, hogy kimondhatlan testi fájdalmat okoz neki, megfosztja őt a földi élet legbecsesebb javától ti. életétől, úgy hogy még a lehetősége is ki van zárva annak, hogy ezért valamikor kárpótolhatná őt. És ha a meggyilkolt a gyilkosság idején bűn állapotában volt, bűnbánatot tartani pedig már nem volt ideje, akkor talán *az örök boldogságtól is megfosztotta gyilkosa*. – A sz. írásból tudjuk, hogy Isten a gyilkosságot gyakran már ez életben bünteti. Így pl. a testvérgyilkos Káin rémes tetteinek elkövetése után sehol sem talált nyugalmat; lelkiismeretének kínzó mardosásai között helyről helyre bujdosott haláláig. Másik példa Ácháb és feleségének Jezabelnek esete, kik Nábót-ot igazságtalanul meggyilkoltatták. Ácháb nemzetsége kiirtatott; Jezabel pedig saját palotájának ablakából az utcára dobatott, hol lovak patái szétronsolták és ebek falták fel holttestét. Ezekon kívül még számos példát tudnék felhozni annak beigazolására, hogy a gyilkost már e földön utoléri az Isten büntetése. Hát a másvilágon mily büntetés vár reá!?

E gonoszságot már a legrégebb idők pogány népei is halállal sújtották. Nekünk keresztényeknek azonban nem csak az ölés van megtiltva, vagy felebarátaink testének bármily megsértése; Jézus Krisztus sokkal tökéletesebb törvényt adott nekünk, midőn hegyi beszédében az ötödik parancsot ekképpen magyarázta meg:

„Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: ne ölj; aki pedig öl, méltó az ítéletre; én pedig azt mondom nektek: minden, ki haragszik atyjafiára, méltó az ítéletre, aki pedig mondja atyjafiának: raka, méltó a főtörvényszékre, aki pedig mondja: bolond, méltó a gehenna tüzére.”

E szavakkal azt akarta mondani az Isten Fia: a parancs, mely a gyilkosságot tiltja, már a legrégebb idő óta ismeretes; apáitoknak adatott a Sina hegyén. E parancsot mindeddig úgy magyarázták nektek, mintha az csupán tényleges emberölésre vonatkoznék. Ámde ezen magyarázat korlátolt és csak a betűhöz ragaszkodik, a törvény szellemét pedig figyelmen kívül hagyja. Az Isten, ki azt kívánja, hogy azok, kik őt imádják, lélekben és igazságban imádják őt, azt akarja, hogy parancsait is nem a betű, hanem a szellem értelmében tartsuk meg. Mert az Isten nemcsak külső cselekedeteinket látja, de belát szívünkbe is. E parancs: „ne ölj”, nemcsak a tényleges gyilkosságot tiltja, a szándékos emberölést, hanem tiltja a belső gyűlöletet, haragot, ellenségeskedést, bosszút, felebarátunk kicsinylését is, szóval mindazt, mi gyilkosságra ragadhatna vagy azt megelőzni szokta. Azért mondom nektek, ki felebarátja ellen szívében haragot, gyűlölséget táplál, Isten előtt épp oly büntetésre méltó, mint a gyilkos. Még büntetendőbb akkor, ha gyűlölete gyalázó és szidalmazó szavakban tör ki, mely esetben az ő bűne Isten előtt oly nagy, mint nálatok azé, ki a főtörvényszékre idéztetik. Ha pedig gyűlöletében odáig halad, hogy embertársát bolondnak, azaz a társadalom söpredékének mondja, azt Isten oly bűnnek tekinti, mint ti azon gonosztevőét, kit halálra ítélték, s holttestét a Hinnon völgy minden piszkot felemészítő tüzébe dobjátok, vagyis Isten ezen bűnt a pokol tüzével bünteti.

Az Isten törvénye tehát szigorúan kötelez minket arra, hogy embertársaink ellen ne csak tettel, de gonosz indulattal se vétkezzünk. Sőt Megváltónk ezenfelül még a szeretet gyakorlását is szívünkre köti, s azt akarja, hogy szenvedő és szűkölködő embertársainkon segítsünk. Halljuk sz. Pál magasztos szavait: „A szeretet tűrő, kegyes, a szeretet nem irigykedik, nem cselekszik gonoszul, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örül a hamisságon, hanem az igazságon örvend, mindent elvisel, mindent elhisz, mindent remél, mindent elszenved.” (1Kor 13,4–7) Ily kirívó különbség van a sz. kereszt tanítása és azok tanítása között, kik szociáldemokratáknak vallják magukat. Jézus így kiáltott fel: a szeretetet szomjúhozom, szeressétek Istent mindenek fölött, a szeretet szent köteléke egyesítsen mindnyájatokat: szeressétek egymást, – ellenben a szocializmus a gyűlölséget hirdeti, istentagadást és gyilkosságot, ó, ragaszkodjunk erősen Jézus tanításához, s keresztje köré sorakozzunk. Mi kárhozzátjuk a gyűlölködést és a szeretetet választjuk, miként azt a b. Szűz Mária cselekedte.

Szt. Anzelm írja, hogy Mária az öregebbek iránt tisztelettel és engedelmességgel viseltetett; magához hasonlókkal béke s egyetértésben élt, alattvalóival nyájasan és kegyesen bánt, jótévköi iránt hálás, ellenségei iránt elnéző volt s nekik megbocsátott.

Sz. Ambrus pedig azt mondja, hogy ő értette annak titkát, hogyan kell a házbeliakkal s szomszédokkal a békét és egyetértést fenntartani. Nem irigykedett senkire, nem bántott senkit; kész volt jót tenni és szolgálni mindenkinek. Öröme telt abban, ha embertársairól jót mondhatott és értük Jézusnál közbenjárhatott. Mindenki vehetett tőle jó példát. Mily nagy volt öröme, midőn látta és hallotta, hogy Jézus jótéteményeivel a szegény emberiséget valósággal elárasztja, s még inkább, midőn tapasztalta, hogy sokan Jézus tanítását elfogadják s tanítványai közé állanak. Cselekedjünk hasonlóképpen. Távol tartva magunktól a gyűlölséget és igazságtalanságot, mindenkivel tegyünk jót, s örvendjünk, ha derék, istenfélő embereket látunk. Legyünk a szeretet apostolai, mert csak a szeretet boldogíthat, valamint a szeretetlenség és gyűlölködés veszélybe és romlásba sodor.

A szeretetben Máriát tekintsük példaképünknek. Mi lenne belőlünk és az egész társadalomból, ha Mária, a szeretet királynéja nem járna előttünk jó példájával, szeretetre

nem buzdítana, érettünk nem könyörögne? Eszközöld ki nekünk, ó Mária, a malasztot, hogy az Isten és felebarátunk iránti szeretetben Hozzád mindig jobban hasonlítsunk. Amen.

XV. Magánvagyon legyen-e vagy közvagyon?

„Ne orozz!”

Kérdem: miért fáradozik arca verítékével a földműves, forróságban, fagyban s mindennemű viszontagságok közepette? Miért dolgozik oly szorgalmasan műhelyében a kézműves? Miért izzad és sül a gyár tüzes kemencéjénél az érc- és vasöntő? És a bányász miért ereszkedik le mélyen a föld ölébe élete kockáztatásával keresni a föld kincseit? Miért teszi kockára életét a kereskedő, dacolva a tenger bőszejével? Az írnok, hivatalnok miért görnyed íróasztala fölött? Miért végez a cseléd oly nehéz és kellemetlen munkákat? Zakatoló gyári gépek szolgálatában miért sűrög-forog a munkás? Mi célból fáradoznak mindezek? Ennek bizonyára megvan a maga oka. Ugyanis mindegyik szeretne vagyont szerezni, valamit bírni, mit sajátjának mondhatson. Mindegyik gondoskodni akar élelméről, családjáról, szeretettjeiről, szeretne valamit félre is tenni az öregség, vagy szerencsétlenség idejére. Minden ember vágyik némi vagyon után, melynek ő legyen ura és birtokosa.

Elítéljük-e ezen törekvést? Avagy nem kell-e inkább örülnünk ezen általános igyekezet és pezsgő munkásélet láttára?

Ó, ha mindenki legalább egy kis vagyonkával bírna, mily boldog lenne akkor az emberi társadalom, mily boldogoknak mondanák magukat azok, kik most szegénységben nyomorognak!

Vagyonnal bírni, valaminek ura lenni! E tudat oly édes, boldogító érzelmet fakaszt, aminőt érezhetett Ádám, midőn Isten a föld urává tette őt, mondván: *„uralkodjál fölötté és hajtsd birodalmad alá!”*

Az ember a föld és a földi teremtmények fölötti uralmat a bűn következtében elvesztette s csak foszlányok maradtak meg belőle, amennyiben az ember legalább vagyona fölött gyakorol némi uralmat.

És e jog, *a tulajdonjog szent és sérthetetlen*. E jogot a földön élő valamennyi népnek törvényei és szokásai szentesítették; e jogot már az ókor bölcsei a világrend alapjának mondták; különösen pedig szentesítette azt az Isten, mikor a Sinai hegyen mennydörgések és villámlások között kiadta e parancsot: „Ne orozz!” A közvagyonról, a birtok felosztásáról szóló tan tehát úgy az emberi, mint az isteni jogokba ütközik. A szocialisták tanítása: „a tulajdon lopás,” és „a magánvagyon felfedezője az emberiség legnagyobb ellensége volt,” nem egyéb, mint istenkáromlás, melynek életbeléptetése az emberi társadalmat fenekestől felforgatná; mert a *magánvagyon védő ezen Isteni parancs: „ne orozz,” 1. mint természeti törvény minden ember szívébe van oltva, 2. megtartásából számtalan előny és áldás, 3. megszegéséből pedig veszedelem és felforgatás háramlik az emberi társadalomra.*

Erről beszélek ma Jézus Krisztus, a mennyei törvényhozó dicsőségére és kegyelmes Anyja, Mária oltalma alatt.

Tárgyalás

Isten e parancsa: „ne orozz” az ember szívében oly mélyen gyökeredzik, hogy fölösleges volna bizonyítani, miszerint a lopás bűn. Nincs, ki e parancs iránt komoly kételyeket támaszthatna. Nincs oly vad és műveletlen nép, mely a vagyonbiztonságot a társadalom mindenkori és legszilárdabb alapjának nem tekintené és be nem látná, hogy az idegen vagyon önkényes eltulajdonításának megengedése minden rend és egység gyors felbomlását vonná

maga után. Cicero pogány bölcs, ki az isteni kinyilatkoztatást bizonyára nem ismerte, hanem csak esze után indult, az ember természetes kötelességeiről könyvet írt, vagyis olyanokról, melyeket maga a természet vésett az ember szívébe, s ott azt mondja (de off. 1, 3.): „Elvenni a másét s abból gazdagodni, ez inkább ellenkezik emberi természetünkkel, mint bármi más rossz, mely testünket vagy állapotunkat érheti ... Mindenki szívlelje meg ez igazságot: ami a közjónak hasznos, az az én javamra is szolgál; aki a közjóra irányuló intézkedéseket önérdékből megszegi, az meglazítja azon köteleket, melyek az embereket egymáshoz fűzik, s ez által önmagának is árt. Ha a természet arra kötelez, hogy szerencsétlen embertársunkon, bárki legyen is az, segítsünk, épp úgy az ember természetében fekszik az is, hogy a közjót olyannak tekintsük, mely a mi javunkat is előmozdítja. Ebből pedig következik az, hogy mi bizonyos természeti törvények uralma alatt állunk, melyek arra figyelmeztetnek, hogy mi mindnyájan a nagy emberi társaságnak tagjai vagyunk s egymásnak ártani tilos.”

Ezt írta egy pogány, ki a 7-ik parancsról mit sem tudott. Honnan ismerte e törvényt? szívébe volt írva. De lássuk

2. mily nagy jótétemény az emberi társadalomra a vagyon sérthetlenségéről szóló törvény.

Elöljárók és fejedelmek! Ha alattvalóitok az adót pontosan befizetik s a köteles szolgálmányokat teljesítik, tudjátok meg, hogy alattvalóitok hűsége és áldozatkészsége ezen parancsnak köszönhető. Országok, városok és községek! Ha nálatok a közhivatalok rendesen vezetettek, ha tisztán kezeltetik a közvagyon, ha önzetlen előljárósággal dicsekedhettek, ha hatóságaitok az igazságot tartják szem előtt s nem zsarnokoskodnak rajtatok, úgy az ő önzetlenségük és igazságosságuk ezen parancsnak folyománya. Urak és parancsolók! ha szolgálóitok és sáfáraitok vagyonotokkal lelkiismeretesen bánnak, embereitek hű becsületessége ezen parancsban bírja gyökerét. Szolgák és cselédek! Ha gazdáitok irántatok igazságosak és munkátokat méltányosan fizetik, nem nyirbálják meg béretek, tudjátok meg, hogy e parancsnál fogva cselekednek így. Szülők! Ha fiaitok és leányaitok nem prédálják el a vagyont, mit ti arcotok veritékével szereztetek, ha nem válnak házi tolvajokká, – gyermekek, ha szüleitek vagyonukat a ti felneveltetésekre s kiképeztetésekre fordítják, ti szegény árvák, ha gyámjaitok lelkiismeretesen kezelik apáitok örökét, tudjátok meg ti mind, hogy ezen igazságosságra a 7-ik parancs kötelezi őket. K. A hetedik parancs: „ne orozz” az igazságosság útjára tereli minden cselekedetünket; az adás-vevésben, mértékkezelésben őszintékké és becsületesekké teszi az embereket. A hetedik parancsnak köszönhetjük, ha mezőink terményeit sértetlenül csüreinkebe szállíthatjuk. E parancs azon alap, melyen az egész emberi társadalomnak nyugodnia kell. Ezen parancs eszközli, hogy kenyérünket nyugodtan elkölthetjük, hogy a földműves bevetheti földjét s remélheti, hogy munkájának gyümölcsét haza is hordhatja; hogy a kereskedő hegyen-völgyön, szárazon és vízen küldheti áruit; hogy az iparos biztosan várhatja munkájának díját; hogy vagyonunkat idegen kézre bízhatjuk, hogy hajlékainkban nyugodtan alhatunk – mindennek alapja és eszközlője a 7-ik parancs. Micsoda életünk volna, s hova lenne a kölcsönös bizalom, ha e parancs nem léteznék!

3. E parancs megszegéséből megmérhetlen kár háramlanék a társadalomra, sőt a társadalom teljesen tönkre jutna.

Méltán mondja a bölcs Cicero: „A vagyon sérthetlensége nélkül minden összeköttetés megszűnnék az emberek között. Ha felszínre jutna azon vélemény, mely szerint meggazdagodás céljából mást kifosztani szabad, úgy szétszakadna a kötelék, mely az embereket egymással egyesíti. Ha testünk valamely tagja a többiek rovására az összes életerőt magába szívna, nem gyengülne-e s nem pusztulna-e el a test? Épp úgy el kellene pusztulnia az emberi társadalom soktagú testének is, ha tagjai csak a saját érdeküket tartva szem előtt, a másét erőszakkal ragadnák magukhoz, hogy meggazdagodjanak.” Valóban szomorú képe volna társadalmunknak, ha ezen parancs nem volna, vagy ha bárki büntetlenül

megsérthetné azt. Állandó dulakodás, vadság és barbárság honosulna meg a földön, s az erősebb joga érvényesülne. Mik lennének az egyesületek és községek? Tolvajok és csalók szövetkezetei. Mik lennének a városok, falvak? Rablóbandák tanyái. Az erősebb, a furfangosabb a gyengébbek kizsákmányolására használná erőit és tehetségeit. Mik lennének a hatóságok? A nép zsarnokai, legfélelmesebb fajtájú zsványok. És az alattvalók? Az előljárók ámítói és nyílt lázadók, ha a hatóságok gyengéknek bizonyulnának. Mivé fajulnának a közhivatalok? A meggazdagodás és zsarolás eszközeivé. Mik lennének a cselédek, szolgák? Uraik fosztogatói. A gyermekek? Házi tolvajok. Mi volna minden ember? Felebarátjának megrablója. És micsoda életünk volna akkor? Folytonos harcban állanánk a többiekkel, állig felfegyverezve, hogy a támadókat visszaverhessük. Óh, csak ejtsétek el e parancsot: „ne orozz,” törüljétek el a magánvagyon sérthetlenségét és rögtön széthull a társadalom. Fog-e akkor segíteni a vagyonszövetség? És ki fogná azt kezelni, ha kivesz a hit és a becsületesség?

Ó mily nagy horderejű e parancs! Mily nagy hálaival tartozunk az Istennek, hogy kiadta e parancsot s azt hatalmával s a lelkiismeret erejével védelmezi!

Evvel szemben azt tanítják a szocialisták: „*A magánvagyon lopás! A vagyon legyen közös, mindenkié. Ezen elvünk – mondják – nem is ütközik Krisztus tanításába, mert az első keresztények vagyonszövetségben éltek.*”

Felelet: Igaz ugyan, hogy Jézus tanítványai, mint a szent írásban olvassuk, egy értelműek s egy akaratúak valának; szegények nem voltak közöttük, mert a gazdagok vagyonukat az apostolok lábaihoz tették le, hogy abból árvák, özvegyek, betegek s általában a kerestképtelenek eltartassanak, sőt azt is olvassuk róluk, hogy inkább magok szűkölködtek, mintsem hogy másokat nyomorogni engedtek volna. Az első keresztények mintaközséget képeztek, hol nem volt sem szegény, sem gazdag, hol nem az önérdek, hanem a közjó volt az irányadó. De ez a rend nem alapult Krisztus parancsán, valamint nem parancs, hanem csak tanács Krisztus eme szava: „oszd el, amid vagyon!” Ily társadalmi rend csak azoknál volt lehetséges, kik testileg ugyan a földön, de lelkileg inkább az égben, mint a földön éltek. Ők csak az égi kincseket és örömeiket keresték, a földieket pedig megvetették. Ily lelkek között a vagyonszövetség lehetséges volt. Ma azonban, mikor az embereket önzés és szenvedély vezérli, erről szó sem lehet. Egyébiránt mihelyt a keresztények a szeretet gyakorlásában lankadni kezdtek, a vagyonszövetség tarthatatlanná vált közöttük is. Már az apostolok megrótták egyes gazdagabb keresztények kapzsiságát, kik vagyonukat kezükből kiadni nem akarták. Ha tehát az egyház első éveiben, mikor a szeretet tüze élénk lánggal lobogott a szívekben, sem volt a vagyonszövetség fenntartható, hogyan volna az lehetséges ma, mikor a szeretet sok szívből egészen kialudt? Még kevésbé volna az lehető egy hitetlen, istentelen társadalomban, minőről a szocialisták álmodoznak. Hiszen tudjuk, hogy az ember minél inkább távolodik az Istentől, szívében annál nagyobbra nő, nem a szeretet, de a fősvénység. Az egyház jól ismeri az embert, azért a vagyonszövetségnek nem barátja, hanem „ne orozz” parancsával a magánvagyon mellett foglal állást.

E mellett azonban az egyház nem gátolja azt, hogy valaki mások érdekében vagyonáról lemondjon. És valóban, *az egyházban mindenkor találunk oly községeket, melyeknek tagjai – Isten iránti szeretetből – minden vagyonról lemondtak.* Ezen községeket K. nem is kell valahol az óperenciás tengeren túl keresnünk, találunk ilyeneket mindenütt a világon. E községek vagy társulatok tagjai teljes egyenlőségben élnek. Mindenki, még a legszegényebb családból való is nyerhet ott hivatalt, sőt a község fejévé is lehet. A megválasztott előljáró volt tagtársai részéről a legmélyebb tiszteletnek örvend. Hivatali idejének letelte után épp oly tisztelettel és odaadó engedelmisséggel viseltetik utódja iránt, minőt azelőtt ő követelt alattvalóitól. A munkát felosztják maguk közt, kiki oly munkával bízván meg, melyhez hivatást és tehetséget érez. Az egyik tanító, a másik szónok, a harmadik mezei munkánál van alkalmazva, a negyedik állatokat tenyészt, az ötödik könyveket ír stb. Személyes vagyona egynek sincs. A ruha, melyet hord, a toll, mellyel ír, az ágy, melyben nyugszik, a kanál,

mellyel eszik, nem az övé, hanem az összességé. Ily dolgokkal ő nem is törődik; ha a ruhája elkopik, újat kap, az étkezéshez csengettyűszó hívja, szóval kap mindent, amire szüksége van; de ennek fejében köteles az előjárónak pontosan engedelmeskedni. Ezen emberek kötelességei terhesek és szigorúak, de azért nem akad köztük olyan, ki elégedetlenkednék; ellenkezőleg mindegyik dicséri ezen életmódot és hálával gondol rendjének alapítójára, kit szentként tisztel. Aki ily községbe, társadalomba belépni óhajt, annak előbb mindenről le kell mondania, még a nevééről is és különleges új ruhába öltöztetik. Aztán évek hosszú során át azon kell fáradoznia, hogy bensejében teljesen megújuljon, régi szokásaiból, hajlamaiból kivetközzék, és rendjének szabályait a legtökéletesebben teljesítse. De boldogok is ám ezen emberek! mindegyik ismeri hibáit s öntökéletesebben fáradhatlanul munkálkodik; ezért boldog. Talán eltaláltatok már K. hogy miféle társaságokról beszélék: az egyházi szerzetesrendek ezek, kolostorok, melyekben a szerzetesek magánvagyon nélkül, kölcsönös szeretetben és teljes egyenlőségben élnek egymással.

Ilyen alapon, ti. az Isten iránti szeretetből fakadó önkéntes lemondás alapján igenis fennállhat egy emberi társaság; *de vagyonszövetség oly társadalomban, mely az Isten iránti szeretet kizárásával az istentagadás álláspontjára helyezkedik, merő lehetetlenség, beteges képzelődés szüleménye.* Az emberek között, ténylegesen tekintve őket, valamelyes rend csak úgy állhat fenn, ha kiki meghagyatik személyes vagyona birtokában s érvényesítettik a 7-ik parancs, mely felebarátunk megkárosítását tiltja, s azt kívánja, hogy mindenkinek megadjuk és meghagyjuk, ami az övé.

Ezen igazságosságot a b. Szűz Máriában szemlélhetjük a legszebb világításban. Szülése után a jeruzsálemi templomba siet, hogy ott Fiát Istennek feláldozza és érte az előírt gerlepárt bemutassa! Íme, mily híven fizeti a templomadót az, kinek Fia az ég és föld ura. Nincs kétség benne, hogy Mária Fiát mindenek fölött szerette, hogy gyermeke volt egyetlen öröme, legdrágább kincse. És íme, ezen örömet nem foglalja le egészen a maga számára, hanem készséggel megosztja azt a pásztorokkal s a királyi bölcsekkel, és örül, hogy az Úr ezeknek is kinyilatkoztatta magát. És alig hogy felnevelte, máris el kellett veszítenie őt, midőn megkezdé tanítói hivatalát. Melyik anya nem szenvedne, ki úgy szereti gyermekét, mint Mária szerette Jézust? De Mária örült, midőn Jézus tetteiről, csodáiról értesült; ő tudta azt, hogy Fia nem csak érte jött a földre, de minden emberért s azért átengedte őt az embereknek. És ki írja le az ő fájalmát, mely szívét hasította, midőn Fiát elfogták, kínozták, felfeszítették; midőn ölébe zárta holttestét; s ennek dacára Fiát szívesen áldozta fel az emberekért, örömmel adta őt a bűnösökért. Szívleljük meg K. az igazságosság e ragyogó példáját! Ő legdrágább kincsét, egyetlen gazdagságát, Jézust adta nekünk. Mi is készséggel adjuk mindenkinek azt, ami őt illeti; mások iránt igazságosak legyünk, hogy mi is igazságosságot nyerjünk. Mert Jézus Krisztus mondotta: „*Mindeneket, amiket akartok, hogy nektek cselekedjenek az emberek, ti is azt cselekedjétek nekik!*” És amily mértékkel mi mérünk embertársainknak, oly mértékkel fog nekünk is mérni az Isten, ítélő Bíránk. Kérd ki nekünk Mária azon kegyelmet, hogy szívünket az igaztalanság előtt bezárva a Te példád szerint mindenki iránt igazságosak legyünk. Amen.

XVI. Honnét annyi nyomor a világon?

„E siralomnak völgyében, hozzád sóhajtunk mennyégbe.”

Napjainkban sokan azért tagadják meg az Istent, mivel a földön kevés jót látnak. Így okoskodnak: mennyi nyomor, ínség, szerencsétlenség, betegség, testi és lelki fájdalom, kín létezik e világon; egy mindenható és irgalmas Isten nézhetne-e ennyi bajt és nyomort? Ha fölöttünk egy igazságos és gondviselő Isten élne, akkor az embereket olyan viszonyok közé

helyezte volna, hogy mindenki már e földön boldog lenne, már pedig azt tapasztaljuk, hogy a jóból kevés embernek jutott, legtöbben a nyomorúság keserű kenyerét eszik; azért inkább nem kell semmilyen, mint egy igazságtalan Isten. Az ember segítsen magán Isten nélkül is. És mert az ember egymaga nem képes segíteni, azért fogjunk kezét, egyesüljünk és az emberi társadalmat úgy rendezzük be, hogy mindenkinek legyen anyyija, amennyire szüksége van és akkor boldogok leszünk. Így hangzik az ő káromkodásuk.

Hogyan, a mai kuszált társadalmi viszonyoknak Isten volna az okozója? Az Isten bajra, boldogtalanságra teremtette volna az embereket? Ez a legnagyobb hazugság, mely valaha kimondatott. A sz. írás világosan tanítja, hogy az első emberek, az Isten kezéből kikerülve, kimondhatatlanul boldogok s megelégedettek valának. Ezen boldogság az egész emberiségre vala kiterjesztendő már e földön; – a nyomor száműzve lett volna. De az első bűn sorsunknak más fordulatot adott. Az első bűn következtében az emberek elvesztették a teremtett dolgok fölötti uralmat s a bűn rabságába estek; e szerint a bajt s mindenféle sanyarúságot a bűn hozta e világra.

Tehát nem az Istennek, hanem magának az emberi nemnek rovandó fel a világon látható általános nyomor. Rút hálátlanság volna irgalmatlansággal vádolni azon Istent, ki úgy szerette a világot, hogy saját egyszülött Fiát adá érte, s ez által nekünk lehetővé tette azt, hogy ha már e siralom völgyében rosszul folynak is dolgaink, hát a halál után fellelhessük a boldogságot. Egyébiránt az Isten e földön sem vonja meg tőlünk áldását, s ha küld is ránk bajt, keresztet, ezt ő a legjobb szándékból teszi, sőt éppen ezáltal végtelen irgalmasságát mutatja ki irántunk, s e szerint, ami a hitetlenek előtt botránykő, az az Isten és végtelenül bölcs végzéseinek megismeréséhez vezet bennünket.

Miért engedi tehát az Isten ránk a bajt és nyomort? E kérdésre megfelelek a mai sz. beszédben. Te pedig jó Anyánk, szomorúak vigasztalója, kérünk, engedj betekintenünk az Isten kifürkészhetlen bölcsességű végzéseibe, ki rólunk, gyermekeiről oly atyailag gondoskodik!

Tárgyalás

Egy istenfélő pap ezt az igénytelen eseményt beszéli életéből: Plébános voltam egy hegyvidéki községben; egyik évben a tél szokatlanul hosszúra nyúlt. Az apró madarak nem juthatván élelemhez, koldulásra szánták magukat. Könyörületből ablakomra diómagot hintettem nekik; rögtön oda szálltak, s lassankint annyira megszelídültek, hogy közeledésem sem riasztotta el őket. Egy kis madár annyira neki bátorodott, hogy kezemre szállt és bevihettem őt a szobámba; távollétemben az ablakot kopogtatta. Tavasszal, ha a kertben sétáltam, madaram mihelyt észrevett, azonnal közelembe szállt s oly kedves éneklésbe, csicsérgésbe fogott, mintha bennem régi ismerősét akarta volna üdvözölni. Miért ragaszkodott hozzám ez a különben félénk állat? Mi okozta, hogy természetes félénkségét megtagadja s ennyire megszelídüljön? A sok hó, az éhség és nyomor. E nélkül bizonyára nem törődött volna velem.

A félénk és vad állatokról általában tudva van, hogy rendes körülmények között nem sokat törődnek az emberrel, vagy csak kárt csinálnak neki. De ha megszorulnak, akkor menedéket keresnek nála. Így pl. látjuk, hogy kemény tél idején a nyulak az emberek hajlékaihoz húzódnak; megtörtént már, hogy a héjától űzött pacsirta az emberhez menekült s kebelébe rejtőzött el. Nagy vihar s még inkább földrengés idején az állatok ijedtükben az emberhez sietnek, hozzá simulnak, mintha segítséget kérnének tőle. Ugyanezt mondhatni az emberekről is. A baj és nyomor eszükbe juttatja az Istent, és akiről a jó napokon megfélekedtek, most oltalmat keresnek Nála.

Sz. Lukács írja, hogy egy ember nagy lakomát szerze és sokakat meghíva. De a meghívottak nagyobb része a meghívást visszautasította. Miért? Mert jól ment dolguk, nem

éreztek szükségét annak, hogy a más asztalánál jóllakjanak, mindegyik szíve vágyát követte. Ilyen az ember, ha nincs baja. Az egyház szolgája Isten nevében így kiált: „bűnösök, térjete Istenhez, nehogy bűneitekben meghaljatok! A halál sarkotokban van, s nem tudjátok a napot, sem az órát ... jaj nektek, ha bűneitekben meghaltok!” De mi haszna? Sok ember, kivált fiatal és erős talán ki is neveti őt. Mások meghallgatják ugyan, de maradnak, amik voltak; kiki meggyén oda, hová szíve vonzza, bűnbe, kéjekbe, és az ellenségeskedés, részegeskedés, fajtalanosság stb. folyik tovább.

Ennyire elvakította az embert a bűn; akarata megromlott, inkább a bűnre, mint erényre hajlandó; elméje elhomályosulván, nem látja be, hogy az igazi boldogság Istennél keresendő. De mikor az Isten kereszttel, szerencsétlenséggel, betegséggel stb. látogatja meg őt, ajkán elnémul a nevetés, elcsendesül az örömjaj, megborzad, mintha kígyóra lépne, bűnétől, jó elhatározásokra gerjed, megjavul és Istenhez tér.

Mennyi dolgot adnak a gyóntatónak a fiatalok, míg velük a bűnt megtálatja. Hiába beszél nekik az ártatlanság szépségeiről, hiába a meny örömeiről, hiába tárja eléjük a pokol borzadalmait; – de ha egy ily lelket, mely a fajtalanosság sarában nyakig gázol, valami szerencsétlenség ér, pl. bűneinek következményei kezdenek mutatkozni, vagy bűnös szeretetének tárgya meghal, ó mily üdvösen hat rá az ily kereszt és csapás! Belátja a bűn üres, becstelen voltát s visszatér Istenéhez.

A sz. írás sok oly esetet hoz fel, melyekből látnivaló, hogy az Isten az embereket azon célból látogatja keresztekkel, hogy a jó útra, magához, egyedüli céljukhoz térítse őket. Így sújtotta az Úr Nabuchodonozor királyt, kit a kevélység annyira felfűjt, hogy alattvalóitól oly hódolatot követelt, mely csak az Istent illeti; az Isten megfosztá őt eszétől, úgy, hogy állatnak tekintvén magát, csak oktalan állatok között szeretett tartózkodni. És e büntetés hasznára vált, mert hét év múlva visszanyervén elméleti tehetségét, alázattal hálát adott az Istennek s meghódolt előtte. *„Áldom a Fölségest – így imádkozik az egykor büszke király – és az örökkön élőt dicsérem és dicsőítem. A föld minden lakója Ő hozzá képest semmiség; mert akarata szerint cselekszik Ő mind az ég erőseivel, mind a föld lakóival és nincs, ki ellenálljon kezének és mondja neki: Miért cselekedted? Azért most én, Nabuchodonozor, dicsérem, magasztalom és dicsőítem a menynek királyát, mert minden cselekedetei tökéletesek és az Ő utai igazságosak és a kevélységben járókat meg tudja alázni.”* Az ószövetségi sz. írás több ily esetet említ.

Az evangéliumban pedig a tékozló fiúnak megható példáját olvassuk, ki rá sem gondolt Istenre s atyjára, míg öröksége tartott; de kifogyván a pénzből s koldusbotra jutván, észére tért s bűnbánólag visszament atyjához.

E történet ma is sokszor ismétlődik.

A mellbajban szenvedők erősen remélik, hogy sorvadásuk dacára is még nagyon sokáig fognak élni, mert szívük, tüdejük – mondják ők – rendben van, bajuk mindössze csak gyenge meghülés – az a kis köhögés, meg nyilallás a mellben majd elmúlik. A halálra való készülétről hallani sem akarnak, és megneheztelnek, ha valaki megjíjed, midőn véreset köpnek. A sorvasztó betegség azonban lassankint más véleményre téríti és sokszor az Istennel is egyesíti őket; megnyugodnak az Isten rendelésén, s ha megkérdezed őket, mit szeretnének inkább, felépülni-e vagy meghalni, áhítattal felelik: ha Isten is úgy akarja, inkább meghalni. Mily tökéletesség! szívük éppen nem vágyik már e világ javai s örömei után, egyedül az Istent, az örök üdvösséget szomjúhozza. Honnan e változás? Ez a kereszt műve, melyet az Úr bocsátott reájuk, ó, hányan vannak a mennyei szentek között, kik most hálálkodnak az Úrnak azért, hogy őket valamely kereszttel az üdvösség útjára térítette, ami nélkül talán elkárhoztak volna.

Nemcsak a bűnösökre, az igazakra is bocsát az Isten kereszteket, bajokat. Igazságos-e ez? Felelem: az Isten jól tudja, mit cselekedjék. Az igaznak is hasznára válnak a keresztek. Ezt is képletesen fogom nektek megmagyarázni.

Ha szép madarat fogtunk és meg akarjuk tartani, mit teszünk? Először is bezárjuk az ajtót, ablakot, hogy a madár ki ne meneküljön. De ha az ajtót vagy ablakot véletlenül nyitva felejtjük, mi lenne akkor? Hogy tehát a madarat el ne veszítsük, szárnyait szegjük. Hogy pedig vonzalmát is megnyerjük, néha kissé megkoplaltatjuk őt, akkor kérni, dalolni fog s hálás lesz hozzánk. Ily bánásmóddal lassankint magunkhoz szoktatjuk, megbarátkozik velünk s kezünkre száll.

Az Isten is így jár el az emberekkel szemben. Hogy el ne repüljünk, Tőle el ne pártoljunk s el ne vaduljunk, vagyis istentelenek ne legyünk, elzárja előttünk a világba vezető utat: betegséget, nyavalyát küld reánk és mi nem járhatunk azon társaságba, házba, melyben üdvösségünk oly gyakran veszélyben forgott. Az Isten továbbá, nehogy nagyon magasan találjunk felszállani, sokszor megszegi szárnyunkat is, vagyis megengedi, hogy rossz nyelvek rágalmazzanak, jó hírnevünket megtépázzák; ez igen érzékeny intés arra, hogy fel ne fuvalkodjunk, hanem alázasak legyünk. Vagy anyagi veszteséget, kárt, szerencsétlenséget enged ránk jönni, hogy megvetvén a földi javakat, megkívánjuk az Istent. Hogy valóban így cselekszik az Isten, ezt a tapasztaláson kívül bizonyítja a sz. írás is. Dávidot pl. a megpróbáltatások és csapások tették Isten szíve szerinti férfiúvá. „*Hálát adok neked egyenes szívvel – mondá – hogy megtanultam a te igazságod ítéleteit*” (118. zsoltár) s ugyanott: „*Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam igazságaidat.*”

Nem jó és irgalmas-e hát a mi Istenünk, ki nyomorunkat s bajainkat is javunkra tudja fordítani? Iparkodjunk K. a jóban állhatatosan megmaradni, hogy az Isten ne legyen kénytelen kemény eszközökhöz fordulni, s csapásokkal, ostorral terelni vissza minket az igaz útra, melyről letértünk. És ha ez megtörténnék, ne őt okoljuk azért, hanem magunkra vessünk, és keresztünket türelemmel hordozzuk, remélve, hogy a menybeli Atya mindent jóra vezet. Mit is mondott Xav. sz. Ferenc a megpróbáltatás idején?: „Uram, még több szenvedést!” Földi szenvedésünk csekély azon gyötrelmhez képest, mely a síron túl várna ránk, ha Isten az ő irgalmasságában alkalmat nem nyújtana nekünk már e földön letörleszteni, leszenedni részben vagy egészben bűneinknek adósságát.

Sz. hitünk, mely arra int, hogy szenvedéseink közepette az Isten akaratában megnyugodjunk, egyszersmind szemünk elé állítja a béketűrés és megnyugvás egy magasztos példaképét is, ti. az Isten Anyját.

Te panaszkodol, hogy szegény vagy, hogy egész életedet fárasztó munkával kell töltened. Tekints Máriára! Ő is szegény volt; jegyese szegény ács volt; szegénysége miatt ólban kénytelen világra szülni az egek urát! A templomban gerlét áldozott; a törvény ezt a legszegényebektől kívánta. De ő békén viselte szegénységét, sőt megszerette azt; s akkor sem akart tőle megválni, midőn a Megváltónak Anyja lett. Tőle, a világ Teremtőjétől kérhetett volna gazdagságot; Jézus, ki a vizet borrá változtatta, az ő óhajára csinálhatott volna aranyat még a kövekből is; de Mária az Úrnak alázas, szegény szolgálója akart maradni. Miért panaszkodjunk tehát, ha az Isten a földi javak bőségével nem áldott meg kívánságunk szerint, vagy ha kár éri vagyonunkat? Inkább türelemmel és odaadással fogadjuk a szegénységet. „Legyen a Te akaratod”, így imádkozunk a Miatyánkban. Cselekedjünk is e szerint s legyünk megelégedettek.

Mária, a szegény szolgáló leány egyszersmind fájdalmas Anya is volt. Ezen májusi beszédek egyikében már fontolóra vettük Mária keserves fájdalmait. Láttuk, hogy a fájdalom legélesebb töre akkor járta át szívét, midőn a kereszt alatt állott és Jézus kínjait, halálát szemlélte. Azt mondhatná valaki: miért engedte meg az Isten azt, hogy Mária Jézus gyötrelmeit lássa? Hiszen ettől megkímélhette volna őt. Nem intézkedhetett volna-e úgy, hogy Mária a kínszenvedés idején pl. Názáretben tartózkodjék s csak később, Jézus feltámadása napján ment volna Jeruzsálembe örülni Fia győzelmének és dicsőségének? Vagy pedig kiszólíthatta volna őt ez életből, mint Józseffel tevő. Jézus nem ezt akarta.

Jézus nem csak szeplőtelen ártatlanságát, szilárd hitét és szeretetét akarta megjutalmazni az által, hogy őt a szüzek, apostolok és az angyalok királynéjává tette, de nagy fájdalmait, hősi béketűrését is akarta kitüntetni a vértanúk királynéja magasztos címével. Ezzel Jézus arra tanít minket, hogy, miként azt később sz. Pál nyíltan is hirdette, amely mértékben részesei vagyunk Jézus szenvedésének, oly mértékben részesei leszünk dicsőségének is; és hogy a szenvedés, nyomor, ínség s egyéb keresztetek nem azt jelentik, hogy az Isten nem szeret, hanem ellenkezőleg azt, hogy gondol ránk s törődik velünk. Ha szenvedünk, ez jele annak, hogy az Isten választottai vagyunk, ki minket a bűnbánat és javulás útján át országába akar vezetni. Szenvédjünk tehát, ha nem is örömmel, legalább zúgolódás nélkül, megnyugodva az Isten akaratában; rendíthetlennül álljunk a kereszt alatt, miképp Mária állott Jézus keresztje alatt, ekképp mi is eljutunk oda, hol Mária trónol dicsőségében, ti. az örök boldogságba. Amen.

XVII. A szenvedés nem a legnagyobb rossz

„Szomorúak vigasztalója, könyörögj érettünk.”

Sz. Lukácsnál olvassuk, hogy Jézus halálának harmadnapján két tanítvány Jeruzsálemből Emmausba utazott. Beszédjükből kivehető volt, hogy valami nyomja szívüket. „*Mi reménylők*” – így beszélgettek – „*hogy ő megváltja Izraelt. És most mindezek után harmadnapja ma, hogy ezek történtek.*” A remény, melyet még néhány nap előtt tápláltak, szétfoszlott, helyébe kétely furakodott s most azon tanakodnak, vajon Krisztus Messiás volt, és hogy feltámadott-e? mert így szóltak tovább: „*De némely közülünk való asszonyok is rémítenek minket, kik virradat előtt a sírnál voltak, és nem találván az ő testét, visszajöttek, mondván, hogy ők angyalok jelenését is látták, kik őt élni mondják. És némelyek közülünk a sírhoz siettek és úgy találták, amint az asszonyok mondották, őt magát pedig nem találták.*” Utóbbi szavakkal mintha mondták volna: nem gondoljuk, hogy élne, alighanem csalatkoztunk benne.

Íme, mily változás történt a két tanítvány szívében! Míg Jézus velük volt, ajkairól az élet igéit hallgatták s örültek jelenlétének, addig telve voltak hittel és reménnyel Jézus iránt. De bekövetkezvén a szomorú óra, mely Jézusra annyi kint, megaláztatást és oly szörnyű halált hozott, akkor az Istenbe való hit és bizalom egyszerre eltűnt szívükből. A gyorsan bekövetkezett gyászesemény zavarba hozta őket. Elcsüggedtek. Ami a két tanítvánnyal történt, az történik Jézusnak sok más követőjével is: míg az Isten áldó keze nyugszik rajtuk s távol áll tőlük a baj és szerencsétlenség, szívük csak úgy olvadoz az Isten iránti bizalomtól. A baj és szerencsétlenség szele azonban mint a pelyhet elfújja bizodalomukat, elcsüggednek s nem tudják, hogy mit tevék legyenek.

Azonban a két tanítvány szívébe a remény újra visszatért és ők összeszedték magukat, amint megjelent nekik Jézus és felvilágosította őket, hogy az, mi őket annyira leverte, az irgalmas Isten intézkedése vala az ő javukra és üdvösségükre. Bajaink között Jézus bennünket is felkeres, vigasztal bennünket egyházának ajkaival és buzdít, hogy ne essünk kétségbe, hanem gondjainkat, terheinket az Istenre bizzuk. Tegnap láttuk, hogy az élet bajai és terhei az Isten jósága és szeretete mellett tesznek bizonyosságot, hogy Isten szenvedésünkkel lelkünk üdvét célozza. Lássuk most, *miképp viselje magát a keresztény viszontagságai közepette?* Ó Fájdalmas Anya, kinek szívét a fájdalomnak hét töre járta át, áldd meg elmélkedésünket!

Tárgyalás

A legszentebb, ki valaha a földön élt, ti. isteni Megváltónk, Jézus Krisztus úgy szóval, mint példájával arra tanít minket, hogy fájdalmainkat, szenvedéseinket bizzuk az Istenre, az ő végtelenül bölcs akaratára. Mily odaadással és megnyugvással tűrte Jézus kínjait, kitűnik azon szavaiból is, melyeket a gethsemani kertben Atyjához intézett, felkiáltván: „*Atyám, ne az enyém, hanem a Te akaratod legyen!*” Az apostolok Jézus példáját követve, szintén türelemmel viselték az élet viszontagságait. „*Mindenkor – írja sz. Pál – úgy viseljük magunkat, mint Krisztus szolgái, sok tűrésben, háborúságban, szükségben, szorongatásban, vereségben, tömlöcben, lázadásban, fáradságban, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, tudományban, kegyességben, színletlen szeretetben.*” (2Kor 6)

Sorsunk odaadó viselésére maga a természet is utal minket. A teremtmények mintha így kiáltanának hozzánk: A végtelenül jó Isten kormányoz mindnyájunkat! Ő gondot visel minden teremtményére, kicsinyre és nagyra egyaránt. Harmattal táplálja s napsugárral melengeti a fűszálat. Élelmet ad a madaraknak és az erdők vadainak, melyek sem nem vetnek, sem nem aratnak és ruházza a mezei liliomot, mely sem nem sző, sem nem fon s mégis ékebben van öltözve, mint az emberek. És melyik atya gondolja gyermekeit úgy, mint Isten gondolja az embereket? Mindjárt születésük után őrizetükre angyalt rendelt melléjük; a szülők szívébe szeretetet oltott gyermekeik iránt, hogy legyen kinek gondoskodni róluk. Sőt Fiát adá nekünk, ki minket megváltson és üdvözítsen. Hogy pedig testi életünkről is gondoskodik, bizonyítja a sz. írás, mely szerint Isten akarata nélkül hajunk szála sem eshetik le fejünkről. Ki nem tapasztalta volna már közülünk az isteni Gondviselés kegyességét? Hány szerencsétlenségtől, mennyi bajtól és kellemetlenségtől óvott meg már az Isten! Mi lett volna velünk, ha gondjaiba nem vett volna bennünket már gyermekkorunkban? Ha nem adott volna jó szülőket, nevelőket, kik oktattak minket? Isten ezen gondviselését tisztán láthatja minden ember. Hányszor szó az ember terveket, számításokat, melyek biztos veszedelembé sodornák őt, ha az Isten még jókor meg nem hiúsítaná azokat! Azért szoktuk mondani: ember tervez, Isten végez. Pál Damaszkuszba indult, hogy a keresztényeket üldözze; és szerencséjére egészen más eredménnyel végződött ezen útja. Az ember gyakran szinte szemmel látja, hogy a Gondviselés vezetési lépteit és pedig nem oda, hova ő vágyakozik, s akarva nem akarva be kell vallania: valóban Isten intézi életem sorát s biztos vagyok benne, hogy csak jó végre. De ha meg vagyunk győződve arról, hogy a világon mindent a végtelenül jó Isten kormányoz, akkor miért panaszkodunk és jajgatunk nyomorúságunk fölött? Isten intézkedett így velünk, az ő akarata pedig bizonyára csak javunkat célozza. Imádjuk tehát az Ő mindenható nagy hatalmát és bölcsességét!

A szerencsétlenség pillanatában *ne hallgassunk szívünkre, hanem eszünkre*, mert a szív a sors csapásai alatt elámít és tévútra vezet bennünket. Mondjátok magatok K. midőn szerencsétlenség ért titeket, nemde az első benyomás, az első érzelm hatása alatt állottatok akkor? Pedig ezen első benyomás, mely egy szerencsétlen esetről szívünkben támadt, nem a leghelyesebb s a legjobb. Mily csüggeteg és levert, hogy úgy mondjam fásult az ember, ha baj éri őt! Hogy megijed a rossz hír hallatára! Mily hamar elveszti lélekjelenlétét, ha vagyoni veszteség éri őt! Mily érzékeny az emberi szív a sérelem iránt! Mily benyomást tesz ránk a koporsó, mely egy drága halottat zár magába! Hogy elborul kedélyünk, ha hirtelen szétfoszlottak szép reményeink! Kezeinket tördelve siránkozunk, se látunk, se hallunk ilyenkor, semmiféle vigasztalást elfogadni nem akarunk. Úgy teszünk, mint az éretlen gyermek, ki midőn elesett, nem akar felkelni. Csak a sebet látjuk, mely szívünkben sajog; minden más iránt vakok, érzéketlenek vagyunk. Mindez onnan van, mert nem hallgattunk eszünkre, hanem szívünket követtük. Kérjük azért Istent, hogy a veszély idején világosítsa fel sz. Lelkével elménket; a hit világánál eszünk más színben fogja látni a rajtunk ejtett sebet, szívünk pedig vigasztalással telik meg. Elménk azon kérdéssel fordul hozzánk: vajon valami

hallatlan eset történt-e rajtad? Nem tudod-e, hogy miként a természetben, úgy az ember életében is derűre ború, öröme baj következik és megfordítva? Belátjuk, hogy a csapás azért méretett ránk, hogy megtérve, buzgóbban szolgáljunk Istennek és többet törődjünk a lelki, mint a mulandó dolgokkal. Eszünk ezen gondolattal fog vigasztalni: ki tudja, mire jó e baj; talán nagyobb kárt szenvedtünk volna ti. lelkünkben akkor, ha kívánságunk teljesedik, ha egészségesek, gazdagok maradtunk volna stb. Bajaink között, szerencsétlenség idején tehát bízva forduljunk Istenhez s Ő megvigasztal, megsegít, hogy keresztünket becsülettel hordozzuk Jézus után az örök haza felé.

Így vigasztal, bátorít és erősít minket szenvedéseinkben a hit. Különös vigasztalással tölt el pedig sz. vallásunk az által, hogy a sz. béketűrés magasztos példaképeit állítja szemünk elé ti. a szent vértanúkat s ezek közt első helyen a szenvedő megváltót és a Fájdalmas Anyát!

500 évvel ezelőtt egy hollandi éjjeli ór leánya 33 évig feküdt beteg ágyon. Csak fejét és balkarját mozgathatta; jobb karján egész csontig lehullott a hús. A sok évi fekvés következtében egész testén nagy és fájdalmas sebek támadtak, melyek minden mozdulatnál kimondhatlan kínt szereztek neki. Később vízi betegségbe is esett s egész haláláig nagy fő- és fogfájás gyötörte szegényt. A legkeményebb téli időben is hideg szobában kellett feküdnie, úgy hogy a hidegtől sokszor egészen megmerevedett. Élete utolsó évében kínjait nagyban fokozta még köbetege is, úgy hogy kínjában fogait csikorgatta s napjában többször elájult. Legnagyobb baj az volt, hogy álom majd soha sem jött szemére. Betegsége kezdetén nem a legnagyobb béketűrést tanúsította. Lehetetlen, gondolá, hogy annyit szenvedjen, holott barátnői egészségben örülnek az életnek. De végre is belenyugodott és megtanulta vigasztalását keresni ott, hova egészséges korában nem gondolt. Lelke Jézus keresztjéhez szállt. Naponkint elmélkedett az úr kínszenvedéséről s Jézus sebeibe olykor annyira elmerült, hogy a saját sebeiről megfeledkezett. Ez a szenvedő beteg sz. Lidvina volt, ki betegsége által a tökéletesség és szentség legmagasabb fokára emelkedett.

Ennyi fájdalmat csak úgy volt képes oly türelemmel végig szenvedni, mert Jézusnál keresett vigasztalást s az Ő példáját tartotta szem előtt. E fényes példakép lebegjen előttünk is bajaink között. Tanuljuk meg követni őt, mint követte fájdalmas Anyja, a Szűz Mária. Szakadatlan szenvedés volt a Fájdalmas Anyának élete. Képzeld el, mily fájdalmat és keserűséget állott ki, midőn Fiával a keresztúton találkozott, midőn rajta az ostorok nyomait, a töviskoronát látta, és a csöcselék gúnyjait hallotta! S ki írja le kínját, melyet érzett, midőn Fiát a kereszthez szegeztek, midőn halálgyötrelmeit nézte? Ámde ő nem jajveszékelt, nem zúgolódott; tenger fájdalmát békén tűrte s azt Fia szenvedésével egyesítve, a mennyei Atyának ajánlotta fel az emberekért. És ezen odaadásával, melyet a kereszt alatt tanúsított, érdemelte ki magának azon dicsőséget s felülmúlhatlan boldogságot, melynek most részese. Tanuljuk meg Tőle miképpen kell tűrni a nyomort, fájdalmat és keserűséget. Szüneteseinket mi is az Istennek ajánljuk fel, az Ő oltalmába és az égi királyné pártfogásába helyezvén bizodalunkat, ekképpen a mi szenvedésünk is elnyeri jutalmát: az örök boldogságot. Amen.

XVIII. Az öngyilkosság nem segít rajtunk!

„Hajnali szép csillag, könyörögj érettünk!”

Mily magasztos sz. hitünknek a keresztéről szóló tanítása! Hitünk, mint előbbi elmélkedéseinkből meggyőződhattunk, arról biztosít, hogy az Isten szerető Atyánk, ki javunkat akarja akkor is, ha sanyargat bennünket. Teszi ezt vagy azért, hogy bűneinkből az erény útjára térítsen, vagy azért, hogy a gonoszság ösvényeitől óvjon bennünket. Hitünk tehát nem hagy magunkra bajaink között, hanem felemeli és a végtelen irgalmú Istenben való bizalomra serkenti lelkünket; elűzi tőlünk a kétségbeesés sötét szellemeit s arra buzdít, hogy

keresztünket békén hordozzuk Jézus, a béketűrés mestere után. Ezen tan kibékít balsorsunkkal s gyógyító írt önt megsebzett szívünkbe. – Lássuk most, micsoda vigasztalással szolgál a hitetlenség. A hitetlenség megenged minden bűnt s felold minden kötelességtől, mellyel Istennek és embertársainak tartozunk. Élvezd az életet kedved szerint; ez a hitetlenség első és utolsó szava. És midőn az ember a megundorodásig végig élvezte már a bűn gyönyöreit, úgy, hogy sivár, kiaszott szíve nem talál többé örömet ez életben, mivel vigasztalja akkor a hitetlenség? Semmivel sem. Az ily önmagával s az egész világgal meghasonlott hitetlennek nem marad hátra más, mint – ha csak Istenhez nem tér – erőszakkal, öngyilkossággal véget vetni életének, mely csak teher neki. – Fontoljuk meg továbbá azt, hogy a szocialisták bármint erőlködnek is, a társadalmat soha sem fogják berendezni úgy, hogy az élvezetekhez szükséges eszközöknek kivétel nélkül mindenki birtokába jusson. Mert míg a világ világ lesz, a gazdagság mindig csak néhány embernek kiváltsága marad, míg a többségnek csak szegénység és nélkülözés jut osztályrészül. A szegénységet s egyéb sanyarúságot soha sem sikerülend a világból teljesen kiküszöbölni. És ha ezen szerencsétlenek még az Istenben való hitet is nélkülözni fogják, hol találnak majd erőt és vigasztalást bajaik között? Borzasztó egy hitetlennek sorsa baj és szerencsétlenség esetében! Azonban a hitetlenség evvel nem sokat törődik, egyszerűen azt tanácsolja: ha terhes az életed, dobd el magadtól – légy öngyilkos. Innen van, hogy hitetlen korunkban az öngyilkosság oly rohamosan terjed az emberek közt. A hitetlen sajtó látható örömmel közli ezen öngyilkossági eseteket, nem elrettentő például, de buzdításul, úgy tüntetve fel az öngyilkosokat, mint bölcs, önérzetes embereket, kik e tettel csak kötelességüket teljesítették. *Meg van-e engedve az öngyilkosság? Derék, dicséretre méltó-e az öngyilkos? És midőn életének önkezűleg véget vetett, mindennek véget vetett-e?*

E kérdésekről szólunk ma K. Az Isten, élet és halál ura, Mária, a bűnösök menedéke álljon mellettünk ezen elmélkedésünk alatt, hogy tisztán lássuk az öngyilkosság utálatosságát.

Tárgyalás

Az öngyilkos súlyosan vétkezik s ezen egy ténnyel három iszonyú bűnt követ el: 1) vétkezik az Isten Felsége ellen, aki egyedül rendelkezik élet és halál fölött; 2) saját lelke ellen, melyet irgalom nélkül örök kárhozatba dönt; 3) az emberi társadalom s főleg családja ellen, melyet mély bánatba ejt.

Az ember nem független ura és tulajdonosa életének, éppen úgy, miként nem szerzője annak; ő csak felelős sáfára ezen becses jónak, melyet Isten rábízott, hogy még becsesebb javakat, az örök élet javait szerezze meg vele. Látnivaló ebből, mily gonosz és büntetésre méltó a bűn, melyet az öngyilkos Isten ellen elkövet. Eldobja magától a talentumot, melyet Isten hű kezelés végett rá bízott, mintha az egyedül az övé volna, s ezzel megtagadja az Isten főnnhatóságát. Eldobja az életet, mint valami nyűgöt, mely csak gyötrelmet okoz neki és ez által káromolja Isten jóságát és bölcsességét, ki végtelen szeretetből adott neki életet, hogy őt úgy ezen, mint a más világon boldogítsa.

De az öngyilkos nem csak Isten ellen vétkezik, de *önmaga* ellen is. Megfosztja magát az időtől, mely arra való, hogy az ember bűnbánatot tartson, magát az erényekben gyakorolja és érdemeket gyűjtsön az örök életre. Hidegvérrel és tudatosan rohan, mintha önmagának esküdt ellensége volna, az örök kárhozatba és önként kiszolgáltatja magát az Isten büntető igazságosságának, mint kárhozatra méltó, lázadó alattvaló.

Az öngyilkos nem csak az Isten és önmaga ellen vétkezik, de családja ellen is, melyet szegyenbe, bánatba és szomorúságba dönt; ő ellensége az emberi társadalomnak, a hazának, melynek, ha életében marad, talán hasznos tagja lehetett volna; megsértette végre az egész emberi társadalmat, mert rossz példájával nyilvános botrányt okozott.

Azért az egyház a legocsmányabb bűnnek tartja az öngyilkosságot. Ha bebizonyul, hogy az öngyilkos ép ésszel és érett megfontolással követte el tettét, az egyház kitagadja őt gyermekei sorából, megtagadja tőle az egyházi temetést s még azt sem engedi meg, hogy szentelt helyen feküdjék. Az egyház ezen intézkedésével azt célozza, hogy híveiben az öngyilkosság iránt undort és borzadályt ébresszen.

Ne csodálkozzunk K. az egyház eme szigora fölött, mert hisz manapság sokan nem csak helyeslik az öngyilkosságot, de az öngyilkosokat hősök gyanánt dicsőítik. Gyönyörű hősiesség megijedni és gyáván meghátrálni a földi lét nehézségei s keservei elől! Hős-e az, ki gazzetteinek hosszú sorozatát, melyek által boldogtalanná tette magát, a legnagyobb gonoszsággal fejezi be, hogy megkezdje az örök tűz szenvedését? Ily tett nem elszántságot, de gyávaságot, hitelenséget, gőgöt s vad kétségbeesést tételez föl. Hős az, ki magát legyőzve, lemond a tiltott gyönyörökről, melyeket eddig hajhászott s igazi bűnbánatot tart. Ellenben hitvány és semmirevaló az, ki miután tönkre tette szerencsáját, nem tudván elviselni az élet terheit, kétségbeesik és önmagának hóhéra lesz.

Íme, K. hová viszi az embert gonoszsága és hitelensége! Ó emeljük fel szemeinket égi Anyánkhoz s esedezzünk nála az eltévedt bűnösökért, hogy a kétségbeesés karjaiból kiragadni s őket vallási vigasztalásban részesíteni kegyeskedjék. Már sokan, kiket az ördög az öngyilkosságba édesgetett, Mária közbenjárására meggondolták magukat s felhagyva tervükkel, visszatértek a helyes útra. A sok eset közül elmondok egyet, melyet maga azon férfiú beszélt el, kit Mária az öngyilkosságtól megmentett. Ide figyeljete K., s tanuljátok meg ebből tisztelni, és a kísértés idején segítségül hívni Máriát, mint a bűnösök menedékét. Ez a megmentett bűnös körülbelül így szólt: „Egy szerencsétlen esély folytán elvesztettem sok éven át viselt hivatalomat. Családos ember vagyok s öreg anyámat is tartottam fizetésemből. Azonnal új állás után néztem. Bejártam az egész Prágát, tanácsot, pártfogást kérve ismerőseimtől – hasztalan; napok, hónapok múltak el, és én még mindig munka nélkül állottam. Lakásunk úgy nézett ki, mintha leégtünk volna. Értékesebb bútorok, ruhadarabok részint zsidóhoz, részint zálogházba vándoroltak s a nyomor mindig közelebről tárta felénk sovány karjait. Voltak napok, és pedig sokszor, mikor betevő falatunk sem volt s én órákon át éhesem támolyogtam az utcán nem tudva, mit keresek ott tulajdonképpen. Fájdalmas volt lefekvésem s kínos a felébredésem. Agyamban borzasztó gondolatok támadtak egyre fenyegetőbbben. Nem láttam és nem hallottam mást, mint a Moldva zúgó hullámain és a Károly-hídat, honnan – úgy rémlett előttem – a nép riadt kiáltásai közt levetettem magamat. Leghelyesebbnek véltem a vízbe ölni magamat, ha a szárazon élni nem tudok. Csak jó gyermekeimre, derék feleségemre s jámbor anyámra való emlékezés tartott még vissza. Bensőmben rettenetes harc dúlt, melyről szeretteim mit sem tudtak. Végre határoztam. Holnap reggel, szerdán, elmégy a Károly-hídra s onnan a vízbe veted magadat.

Szerdán reggel felkelve, megcsókoltam anyámat, feleségemet s utolsó „Isten hozzád”-ot mondva gyors léptekkel a folyó felé tartottam. Útközben úgy tetszett, mintha minden ház és kő azt kiáltaná rám: „Nézz meg bennünket még egyszer, nézz meg jól, mert nem látjuk többé egymást.” Így jutottam el a sz. Miklós-templomig. Nem tudom hogyan, de valami csodálatos erő a templomba vonzott. Beléptem, hogy a bűnös lelkemért néhány Miatyánkot elmondjak. Beültem a legközelebbi padba s gondolataimba merültem; hogy meddig elmélkedtem, nem tudom, mert felemelve fejemet, a templomban már senkit sem láttam. Amint a szent helyen szétnéztem, az előttem való padon egy olvasót vettem észre. Hirtelen felkaptam és zsebembe csúsztatva siettem ki a hídra, a lopott jószágot folyton kezeimmel szorongatva. De mi ez? Lelkiismeretem lázongni kezd. Rémes szemrehányások fenyegetnek s úgy tetszik, mintha a mellettem elhaladó emberek, hintók és szekerek egyhangúlag rám kiáltanák: „Szentségrabló, templomtolvaj!” Tovább menni lehetetlen volt. „Fordulj vissza”, szóltam magamhoz, az olvasót tedd vissza helyére s ne terheld ily bűnnel lelkedet!” úgy is tettem. De a templom már zárva volt és én dobogó szívvel állottam ott tanácstalanul. „Várd meg a holnapi napot”, szólt

bennem egy hang, „holnap visszaviszed az olvasót és aztán” – egész testemben megrázkódtam a gondolatra – „halj meg.” Hazamentem még izgatottabb belsővel, mint ahogy reggel távoztam. Másnap mihelyt kinyitották a templomot, már ott voltam. Az olvasót helyére téve egy darabig imádkoztam. Imádság után újra kezembe vettem, most már nem lopási szándékkal, de hogy imádkozzam rajta s aztán visszategyem. De zavaromban erről megfeledkeztem, s megint magammal véve kiléptem az utcára sötét arccal, de már nyugodtabb kedéllyel. Újra a híd felé vettem utamat. Gondolataimba elmerülve érzéketlen voltam minden iránt, mi körülöttem történt, midőn hirtelen egy kéz nehezedett vállamra és megrázva engem így szólít meg valaki: „Adj Isten testvér, hogy vagy?” Rábámultam az idegenre és a másik pillanatban egy régi ismerősömet ismertem fel benne fiatal koromból. Azóta gazdag úr és keresett orvos lett belőle. Őszintén elmondtam neki mindent nem hallgatva el az olvasó történetét sem. Mélyen meghatva felszólított, hogy üljek vele kocsiba s kísérem el lakására. Ott a jó ember, nem felejttem el, amíg élek – viselt, de még jó karban levő öltözet ruhát ajándékozott nekem, felesége pedig anyám és nőm részére hoztak ruhát, kis gyermekei szintén előkerestek egyet-mást szegény kicsinyeim számára. Jól tartottak étellel, megajándékoztak pénzzel is s támogatásukat ígérve arra kértek, ne dobjam el magamtól az életet s ne tegyem szerencsétlenné családomat. „Tegnap az olvasó mentett meg” – szolt az orvos, – „ma én segítettem, holnap az Isten ismét küld más segítőt, és hogyha nem, úgy rám biztosan számíthatsz.” Könnyek tolultak szemeimbe s köszönetet rebegve széleseben haza futottam. Útközben ajkaimhoz szorítottam az olvasót, és csókokkal árasztottam el azt. Hazaérve magasra emeltem az olvasót kiáltván: „Ide nézzetek, ez mentette meg életemet! Jertek ide, csókoljátok meg az olvasót, mely engem visszaadott az életnek!” Elbeszéltem, mi velem történt. Mindnyájan sírtunk. Jó anyám hozzám lépve, így szolt: „Én kis korodtól fogva imádkoztam érted és veled az olvasót, kérve a sz. Szüzet, hogy halálod órájában melletted álljon. Lám, Józsefem, ő meghallgatott. Soha se felejtsd el ezt, s hasonlóképpen neveld gyermekeidet te is.” Erre mindnyájan letérdepeltünk s hálaadásul elmondtak az olvasót. Másnap visszavittem a templomba, hol az egyházfi tudtomra adá, hogy az egy agg úrnőé volt, ki már meghalt, tehát megtarthatom. Nem sokára a sz. Vince-egylet közvetítésével munkát is kaptam. Így köszönhetem életemet a sz. Olvasónak.”

Igaz tehát, hogy Mária nem egy bűnöst mentett már meg közbenjárásával az öngyilkosság karjaiból. Mély utálattal forduljunk el K. e borzasztó bűntől s mondjunk hálát Máriának azon támogatásáért, melyben a bűnösöket kísértéseik idején részesítette; tiszteljük őt forrón, s meneküljünk oltalma alá, hogy bajainkban védjen meg a csüggedéstől és kétségbeeséstől s szemeinket az égre irányítsa, Istenhez, ki megpróbálja, de el nem hagyja hű szolgálait. Amen.

XIX. Rózsafüzér mint a nyomor elűzője

„Rózsafüzér királynéja, könyörögj érettünk!”

Tegnap láttuk, K. mily utálatos az öngyilkosság, és hogy Mária segít akkor is, mikor az embert elhagyta minden reménye, midőn elkárhozottnak hiszi magát s nem lát más kivezető utat, mint az öngyilkosságot. A tegnap elmondott példából láttuk, miképp nyújtá Mária, a rózsafüzér által megkérlelve mentő kezét a szegény szerencsétlen felé akkor, midőn segítséget már sehonnan sem várt. Úgy van, a rózsafüzér leghathatósabb imádság az égi Királynő színe előtt; azért szentséges Atyánk, a római pápa minden évben felhívja a keresztény híveket a rózsafüzér imádkozására; mert, mint az egyház legfőbb feje mondja, a rózsafüzérrel legkönnyebben bírhatjuk rá az Isten Anyját arra, hogy szorongatott napjainkban segítséget nyújtson és Istenhez térítse azon szerencsétleneket, kik nem csak hogy magok szakadtak el az Istentől, hanem ördögi káromlásaikkal, csábító szavakkal és ígéretekkel az

Istenben való hitet a szegény nép, főleg a munkások szívéből is kiirtani törekednek. XIII. Leó, sz. Atyánk mindent a rózsafüzértől remél. Mily nagy erejűnek kell tehát az olvasó imádságnak lennie. Jól tudják ezt ellenségeink és azért egy ájtatosság ellen sem kelnek ki annyira, mint a sz. olvasó ellen. És – panaszképp legyen mondva – annyit elértek már, hogy sok keresztény, ki különben jó katolikusnak tartja magát, a rózsafüzért fitymálja, azt mondván, hogy az csak olvasós asszonyoknak és szenteskedőknek való. Szegény emberek! Szándékosan megfosztják magukat a leghathatósabb eszköztől, mellyel minden bajban legkönnyebben megnyerhetni a b. Szűz közbenjárását. Azért ma K. arról lesz szó, hogy a rózsafüzér Isten Anyja előtt legkedvesebb s legajánlatosabb imádság. Mária, rózsafüzér királynéja, áldd meg mai elmélkedésünket.

Tárgyalás

A rózsafüzér nagy becsét bizonyítja ezen ájtatosságnak már az eredete is. A rózsafüzér atyja sz. Domonkos volt, ki 700 év előtt élt. Ő volt a mi ájtatosságunknak és a rózsafüzér-társulatoknak megalapítója.

De ne gondoljuk azt K., mintha sz. Domonkos találta volna ki ez ájtatosságot; nem, maga az Isten Anyja volt, ki őt a rózsafüzérré megtanította és ez imádságot melegen ajánlotta.

A pápák által hitelesített legenda erről a következőleg értesít bennünket: A szentszék kiküldte sz. Domonkost déli Franciaországba, hol az eretnek Albigensek féktelenül garázdálkodtak s borzalommal töltötték be az egész tartományt. Sz. Domonkos hosszabb ideig fáradozott megtérítésükön, de sikertelenül. Ekkor az Isten Anyjába vetette minden reményét. Bizonyos napon Toulouse városához közel fekvő erdőbe vonult s ott az erdő csendes magányában három nap és három éjjel térdenállva buzgó imában fohászodott segítségért Istenhez és sz. Anyjához. Kimerülve a földre rogyott és ekkor vakító szépségben megjelent neki az égi Szűz Anya. Ki is így szólt hozzá: „Fiam! ismeretesek előtted az eszközök, melyeket Isten az emberek megváltásánál használt. Az első volt az üdvözlő, melyet Gábriel az égből hozott; ezt követte Jézus Krisztus kegyelemteljes születése és sz. élete, azután keserves kínszenvedése és halála, végre dicsőséges feltámadása és mennybemenetele. Krisztus életének és szenvedésének eme titkai az úr imádságától és az angyali üdvözlőtől mintegy körülfonva, képezik az én rózsafüzéremet. Ezt hirdesd a hitben tévelygő és a hitehagyott keresztényeknek; ez lesz megtérítésük kezdete. Ezen ájtatosság Fiam előtt a legkedvesebb és leghathatósabb eszköz a tévelygők megtérítésére, a bűn kiirtására, az erény elterjesztésére, az Isten irgalmának és az én különös védelmem megnyerésére.”

E szavak után a fejedelmi asszony eltűnt.

Domonkos pedig megvigasztalódva s megerősödve a városba sietett és egyenesen a főtemplom felé vette útját. E közben a harangok maguktól megszólaltak és pedig mennyeileg szép és kedves hangokon. A lakosok a szokatlan harangszóra egész csoportokban siettek a templomba, úgy hogy a tágas templom zsúfolásig megtelt. Sz. Domonkos most a szószékre lépett és a legélénkebb színekkel ecsetelte az Isten szigorú igazságosságát és rettentő büntetéseit a megrögzött bűnösök iránt, kijelentvén, hogy azok elhárítására a legbiztosabb eszköz a Rózsafüzér buzgó elmondása; és azután magyarázni kezdte nekik a Rózsafüzért. A jelenvolt eretnekek hallván, hogy őket mint gyermekeket a Miatyánkra és Üdvözlőre akarja tanítani, sértődötten elhagyták a templomot. De íme! Hatalmas vihar keletkezett hirtelen, mely őket a templomba szorította vissza. Villámcsikázás, menydörgés és esőzuhogás között beszélt tovább sz. Domonkos mindig erőteljesebben, meggyőzőbben és lelkesebben. Végre térdre hullt az Isten Anyja képe előtt és elkezdte imádkozni a Rózsafüzért. Vele együtt imádkozott az egész gyülekezet és most az első ízben lett nyilvánvaló ez imádság csodás ereje. Sokan még azon órában elvetették a hamis tanítást. A sötét felhők közül előragyogott a nap és az égboltozat kiderült. De kiderült sok szívben az igazság napja és békéje is. Mindezek

sz. Domonkos köré csoportosultak és megalakították az első Rózsafüzér-társulatot. Így keletkezett ezen ájtatosság.

Csakhamar csodahírek keltek szárnyra ez imádság erejéről és hatalmáról.

Ó K. ezen imádság csodákat művelt a múltban és művel ma is. Ezen imádság megszilárdít hitünkben, táplálja reményünket s meggyújtja szívünkben az isteni Megváltó és sz. Anyja iránti szeretet tüzét. Szemünk elé állítja sz. hitünknek legfontosabb igazságait s Jézus és Mária erényeinek követésére buzdít bennünket. A történelem tanú rá, hogy mily csodálatos a sz. Olvasó ereje.

Különös erővel hat a bűnösök megtérítésére. B. Hoffbauer Kelemen, ki csak nem régen működött Bécsben, ha beteghez hívatott, útközben rendszeren az Olvasót végezte, főleg akkor, ha a beteg megrögzött bűnös volt. És ezen sz. férfiú határozottan állította, hogy fáradozása soha sem volt eredménytelen.

A rózsafüzér megalázta a kereszténység látható ellenségeit is. 1571-ben okt. 17-én a rózsafüzér kemény csapást mért a törökökre. És 1716-ban Jenő herceg 200.000 török fölött aratott fényes diadalt ugyancsak a rózsafüzér segítségével.

És ki számlálná el azon csodálatos eseteket, melyekben Mária a szenvedőket és szerencsétleneket segítette, ha a rózsafüzér által pártfogásáért folyamodtak! Legyen szabad buzdításul egy ilyen esetet felhoznom.

Bizonyos városba beköltözött egy vidéki szegény szabó azon reményben, hogy ott többet fog keresni. Csalatkozott. A városban elegendő számmal laktak szabók és pedig helybeli, ismerős emberek. Őt, az idegent senki sem ismerte, senki sem törődött vele. Munkát nem kapott, legfeljebb foldozással keresett pár krajcárt. Megtakarított pénzéhez kellett nyúlnia, s így egyik forint a másik után vándorolt zsebéből; várt, hogy helyzete jobbra fordul; de a jobbra fordulás nem akart bekövetkezni. Templomba járt, imádkozott, – úgy látszott, hiába! A munka nem jött, de jött helyette a tél. A szegény szabónak egy hasáb fája sem volt s lakásába ajtón, ablakon besivított a fagyos szél.

Egyik este ablaknál ült. Kint zivataros idő volt, nagy esőcseppek verdesték az ablakot. Szomorúan horgasztá le sápadt fejét. Felesége betegen feküdt; a nyomor és gond leverte a lábáról, s gyermekei sírva simultak hozzá a takaró alatt.

„Anyám, éhes vagyok!” siránkozott a fiúcska.

„Apa, azt ígérted nekünk, hogy estére kenyeret hozol és nem hoztál!” siránkozott a kis leány.

Az asszony behunyta szemeit, fejét a párna alá rejté, hogy ne halljon és ne lásson semmit. A szabó örültként felugrott s kezeit homlokához szorítva, kínosan nyöszörögte: „Jézus, Mária sz. József!”

Majd megfordulva tompa hangon monda: „Csend, gyerekek; ha majd eláll az eső hozok kenyeret. Ilyen zuhogó esőben csak nem mozdulhatok ki.”

A gyermekek elcsendesedtek s nem sokára álomba merültek. Az asszony így szólt férjéhez: „miért ígérsz gyermekeidnek kenyeret, ha nem adhatsz nekik? Hol veszed rá a pénzt?”

„Én nem tudom, de pénzt szereznem kell, ha mindjárt – –”

„Az Istenért, Józsefem, üzd el e sötét gondolatokat. Jobb éhen halni, mint becstellenül élni.”

„Hiszen az éhhaláltól már nem vagyunk messze.” – monda leverten a szabó és megragadta felesége kezét, forrón megszorítva azt.

Az asszony behunyta szemeit és tetszhalottként feküdt egy darabig; majd így szólt nyugalommal: „József, nyomorunk tetőpontra hágott – feljebb már nem mehet. Ha éhen kell halnunk, ám legyen, de akkor a Szűz Mária nem lenne anyánk – és ez lehetetlen. Térdepelj le és mondjuk el hozzá a fájdalmas olvasót – kell, hogy megmentsen bennünket.”

A szabó gyermekként engedelmeskedve, letérdelt és feleségével együtt imádkozott; így kopogtattak a meny kapuján kétségbeesett aggódásukban.

Aznap este egy úr érkezett a városba. Bírónak nevezték ki s most eljött elfoglalni hivatalát. Nem messze a várostól kocsija árokba dőlt s ő kiesett. Szerencsére az ijedtségen kívül egyéb baja nem történt. De midőn a vendéglőben megvizsgálta volna ruháját, észrevette, hogy az esés alkalmával megrongálódott. Mit tegyen? Más öltözete nem volt, és holnap a városban tisztelegni szándékozott. Zavarából a vendéglős segítette ki, biztosítva őt, hogy reggelig új ruhát szerez. Az inas, kire a dolog bízott, a közeli boltban kelmét vásárolván, kényelemből a legközelebb lakó szabót kereste fel, ki nem volt más, mint a mi szegény szabónk. Ki írja le örömeiket, midőn az inastól átvették a megbízást! „Igaz-e hát, amit mondtam”, kiáltott fel a beteg asszony, „a Szűz Mária megszabadított a végső szükségéből.”

A szabó egész éjjel dolgozott. Reggel a bíró fizetés közben észrevette, hogy a szabónak könnybe lábadtak szemei. Csodálkozva kérde, miért sír. A szabó erre elbeszélte sanyarú sorsát. A bíró meg volt hatva. Tisztelgés közben mindenütt elbeszélte, mi történt vele az úton s nem mulasztá el megdicsérni a szabó ügyességét. Rövid idő alatt annyi munkája volt, hogy műhelyét bővítenie kellett. Ma jólétnek örvend.

A menyek királynéja számtalanszor beigazolta már, hogy nem hagyja el azt, ki tiszteletére szeret olvasót végezni. Imádkozzuk tehát K. gyakran és áhítattal a sz. olvasót. Olvasót mondani nem szégyen. Olvasót imádkoztak mindenkor a szentek és minden rendű és rangú emberek, szegények és gazdagok, tudósok és tanulatlanok, koldusok és királyok egyaránt.

Ígérjük neked, ó Mária, hogy a Te sz. rózsafüzéredet szívesen és ájtatosan fogjuk imádkozni. Igen, mondani fogjuk otthon a családi körben és közösen a templomban, a szerencse napjaiban és a szerencsétlenség idején, éjjel és nappal, otthon és útbán, különösen a kísértés idején s végre halálunk órájában.

Ó őrizd meg, rózsafüzér királynéja, az örök életre mindazon sz. olvasókat, melyeket eddig elmondottunk, s amelyeket a jövőben fogunk végezni; fonj belőlük koszorút s méltóztassál minket avval megkoszorúzni egykor a menyei dicsőségben. Amen.

XX. Csodák!

„Teremtőnk sz. Anyja, könyörögj érettünk!”

Az utolsó két alkalommal láttuk K. miképp pártfogolja az Isten Anyja hű alattvalóit és segít rajtuk, ha kell csodás módon is. Ennek beigazolására ezer és ezer esetet hozhatnánk fel. amikor Sz. Mária közbenjárására csodák történtek. Csak a lourdesi csodák sokaságára emlékeztetlek. De ezzel oly tárgyat érintettünk, melyről a hitetlenek hallani sem akarnak ti. a csodákat. Azok, kik az istentagadás álláspontján állanak, természetesen nem tehetnek másképp, minthogy a csodákból gúnyt űznek. De vannak emberek, kik, mint magok mondják, hiszik az Istent, jó keresztényeknek tartják magukat és a csodákban hinni még sem akarnak, sőt nem állják állítani azt, hogy a csoda merőben lehetetlen. Halljuk csak, hogyan gúnyolódnak. „Régente”, mondják, nem volt hiány a csodákban. Ki a szentek legendáit olvassa, haja szála is az égnek mered a sok mindenféle csodára. Hallani is borzasztó, hogy mi minden nem történt meg a szentekkel és a szentek által! De hát mire való a csoda? A csodákban való hit sérti az Istent, mintha Isten a teremtés alkalmával valamit elfelejtett volna, mit most csodákkal kellene utánpótolni. Nem ellenkezik-e ez az Isten legfőbb hatalmával és bölcsességével? Az Isten úgy rendezte be a világot, hogy bizonyos törvények és szabályok szerint történik minden, miért tegyen tehát az Isten kivételt? Miért tegyen olyat, mi a természeti törvények szerint meg nem fejthető? A csodák csak babonáságot terjesztenek a

nép között. Innen van, hogy a katolikusok azonnal csodát kiáltanak, ha valamit megfejtteni nem tudnak. Ez népámítás.”

Ilyen beszédekkel törekednek az Istennek és sz. hitünknek ellenségei megingatni bennünk a csodákban való hitet. És mily sokan akadnak a keresztények között, kik beveszik e maszlagot és elpártolnak hitüktől!

K. Mindaz, mit a hitetlenek összefecsegnek, ámitás és csalás. Hitünk szerint a *csoda lehetséges* és az Isten bölcsességével éppen nem ellenkezik. Sőt vannak csodák, melyeknek elfogadására az egyház egyenesen kötelez bennünket úgy, hogy súlyosan vétkezik és megszűnik igaz hívő lenni, ki azokat el nem hiszi. Mindezt elő fogom adni és megindokolni a következőkben. Mivel pedig ez bővebb tárgyalást igényel, felosztom három részre; ma azt adom elő, *mi a csoda, és miért tesz az Isten csodákat*. A többit pedig hagyjuk máskorra.

És Te, csodálatos Anya, kegyes védő Asszonyunk, eszközölj ki ezen nagyfontosságú elmélkedéshez értelmünknek világosságot.

Tárgyalás

Mindenek előtt jöjjünk tisztába azzal, mi a csoda; mert vannak emberek, kik nem hisznek csodákban és másokból e hit miatt gúnyt üznek egyedül azon okból, mert nem tudják, mi a csoda.

A csoda oly bámulatra méltó (rendkívüli) cselekmény, melyet sem az ember saját erejéből, sem a természet ereje, hanem csak a mindenható és végtelenül bölcs Isten közvetlen behatása által vihet végbe és pedig sz. nevének tiszteletére és megdicsőítésére vagy az emberek üdvére.

Részletezzük e mondatokat.

Csoda alatt értünk valami bámulatra méltó dolgot, vagyis eseményt, mely az ember testén, vagy lelkén vitetik végbe, mint pl. sz. Pál megtérítése, az apostolok megvilágosítása a sz. Lélek által, holtak feltámasztása, vakon születettnek meggyógyítása, – vagy amely egyéb élő, vagy élettelen lényeken történik, pl. a csodálatos halfogás, kenyérszaporítás, a víznek borra változtatása stb.

Azt mondtam továbbá: a csoda oly rendkívüli cselekmény, melyet sem az ember saját erejéből, sem a természet ereje, hanem csak a mindenható Isten képes véghezvinni. Pl. valakit az igazságról meggyőzni, őt az igaz hitre téríteni oktatással, érveléssel az igazság kifejtése által emberileg is lehetséges; de hirtelen, pillanat alatt a hit legbuzgóbb apostolává tenni azt, ki eddig a hitnek esküdt ellensége volt, mint az szent Pállal történt, erre senki sem képes; ez csoda, Isten műve. Félénk emberbe bátorságot önteni rábeszéléssel, ígérekkel, támogatással, hőstettek elbeszélésével nem nehéz dolog, úgyszintén emberileg lehetséges valakit leckeadással idegen nyelvre megtanítani; de félénk emberből egy pillanat alatt elszánt hőst csinálni, tudatlanból bölcsét, ki mindenféle idegen nyelvet beszéljen, mintha anyanyelve volna – mint ez az apostolokkal történt – ezt senki fia megtenni nem képes; ez csoda, Istennek közvetlen működése.

Orvossággal gyógyítani természetes dolog; de érintéssel vagy pusztá szóval, egyszerre, vagy gyógyíthatlan betegségből kigyógyítani valakit, csoda, melyet csak az Isten tehet meg.

Négy napos s már rothadásnak indult halottat feltámasztani emberileg lehetetlen; ezt csak az Isten teheti meg közvetlenül; őt kenyeret annyira megszaporítani, hogy 5000 ember lakjék belőle jól, ez nem fog egy halandónak sem sikerülni, ha a természet legtitkosabb erőit ismerné is.

Ilyen tettek mind csodáknak neveztetnek.

A csoda, mint mondtam, a legbölcsebb, legszentebb s legjóságosabb Istennek műve; vagyis az Isten soha sem művel csodát céltalanul, vagy talán az emberek mulattatására, de mindig a legmagasztosabb és a legbölcsebb célokból. Ezen célok, melyeket Isten a csoda által

elérni óhajt: nevének tisztelete és dicsősége és az emberek legfőbb java, ti. megváltása, üdvözítése; vagy még világosabban szólva, Isten a csodával azt célozza, hogy magát az embereknek kinyilatkoztassa, velük magát megismertesse, őket a hitben megerősítse, a bűntől óvja és az erényre felbuzdítsa.

Lássak ezt példákban.

Isten a zsidóknak meg akarta mutatni, hogy az ő hitük nem tetsző színe előtt, mert elferdítették és emberi tévelyekkel összekeverték, hanem hogy Jézus tanítása az egyedül igaz. E célból egy oly férfit térített a keresztény hitre, ki a zsidó hitért rajongott, a keresztényeket üldözte, s ki nagy tudománya s a törvényben való jártassága miatt a zsidóknál nagy tekintélynek örvendett. E férfiú Saul volt, a későbbi szent Pál.

A kereszténység e kérlelhetlen ellenségét az Isten csoda által és hirtelenül Jézus leglelkesebb apostolává avatta. Hogy álmélkodtak a zsidók, midőn sz. Pált egész váratlanul Jézust hirdetni, a zsidó hitet pedig kárhóztatni hallották. És mivel általában mint nagy tudományú férfiú volt ismeretes, sokan példáját követve, elfogadták a kereszténységet.

Nem bölcsen cselekedett-e hát az Isten? Ha Saul egyszerű, tanulatlan ember, rögtöni megtérését tapasztalatlanságának s hiszékenységének rótták volna fel, s csak hamar napirendre tértek volna fölötte.

Az apostolok, kik iskolázatlan, egyszerű halászberek voltak, a sz. Lélek eljövele által egyszerre bölcsökké lettek, tele tüsszel, tudománnyal. E változást a világ kénytelen volt nyílt csodának tekinteni s bölcsességüket Istentől beléöntött ajándéknak elismerni. Ennek következménye pedig az volt, hogy sokan elfogadták tanításukat.

Íme, e csodában is láthatjuk az Isten végtelen bölcsességét.

Általában minden csodánál észrevehetjük az Istennek bölcs terveit és szándékait.

Az ószövetségben is tett az Isten számtalan csodát azon szándékból, hogy a nyers, babonaságra és bálványimádásra hajlandó zsidó népet mindenható hatalmára figyelmeztesse, és benne az igaz Istenben való hitet fenntartsa. Isten az újszövetségben Jézus és az apostolok által számtalan csodát tett annak bebizonyítására, hogy Jézus Krisztus igazi Isten s hogy tehát szava Isten szava. Maga Jézus mondotta: „*Azon cselekedetek, melyeket én cselekszem, bizonyosságot tesznek felőlem.*” (Jn 5,36)

Isten a későbbi időben is művelt csodákat ugyancsak azon célból, hogy megemlékezve az ő isteni nagy voltáról, bizalommal térjünk Hozzá bűneinkből.

Íme, így tüntetik elő a csodák Istennek bölcsességét.

Dicsőítsük hát és magasztaljuk az Isten bölcs Gondviselését, ki oly hatalmas érvekkel teszi nyilvánvalóvá hitünk égi származását. És kövessük ebben is a Szűz Máriának ragyogó példáját. Mily lelkesedéssel magasztalta Ő az Urat, midőn rajta az Isten Fia megtestesülésének nagy csodája végbevitetett, méhében foganva a sz. Lélektől! Mily áhítat és hálaérzelem hevíté szívét! Mint sietett hegyen-völgyön át a távolba kedves rokonaihoz, Zachariás és Erzsébethez! És mily magasztos volt az első szó, mellyel szeretett nagynénjét üdvözölte! Ihletten éneklé: Magasztalja én lelkem az Urat, és örvendez lelkem az én Üdvözítő Istenemben, mert nagy dolgokat cselekedett velem a Mindenható ...

Mária példája szerint adjunk hálát és tiszteletet az Urnak mi is. Minden erőnkől magasztaljuk az Ő bölcsességét és jóságát; mert azért teremtett, hogy tiszteljük, dicsőítsük és imádjuk őt. És az, mi a hitetlenek szemében botránykő, ti. a csoda, nekünk indokul szolgáljon az Isten dicsőítésére. Igen, a szent és háromegegy Istennek legyen tisztelet és dicsőség. Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene! Amen.

XXI. Törtétek-e valóban csodák?

„Hacsak csodákat és jeleket nem láttok, nem hisztek.” (Jn 4,8)

Mily furfangos módon szedte rá őszüleinket az ördög! Így szólt Évához: „Ha esztek e gyümölcsből, megnyílnak szemeitek és lesztek olyanok, mint az Isten!” E szavak, K. telve vannak ördögi ravaszsággal. Igazság és hazugság van bennük összekeverve. „Megnyílnak szemeitek”, vagyis új dolgokat fogtok látni, megismerni, mondá az ördög; és ebben igaza volt. A tiltott fát maga az Isten tudás fájának nevezte el. Azért nem kételkedtek az ördög eme szavainak igazságában: „Megnyílnak szemeitek, azaz új világ tárul szemeitek elé.” És mert az ördög beszédjének bevezető részét helyesnek találták, ebből azt következtették, hogy az is igaz lesz, mit az ördög folytatólagosan mondott nekik, ti., hogy mit fognak látni, azaz olyanok lesznek, mint az Isten; ezt annál könnyebben hitték, mivel az ígélet kevélységüknek oly hízelgő volt. Így vezette őket tévútra a kísértő, az igazságot hazugsággal kevervén össze. Ma is ilyen az ő eljárása. Avagy nem így cselekednek-e az ő küldöttei és segédei? Mondanak ők igazságot is, de csak azért, hogy a nép hajlandó legyen elfogadni a hazugságot is, melyet az igazságba vegyítenek. Így áll a dolog pl. a csodákkal is. Ha ők előre kijelentenék azt, hogy nem hisznek az Istenben, s csak azután kezdenének a csodák ellen dörögni, a nép undorral fordulna el tőlük. Azért ravaszsághoz folyamodnak, mondván: „*Mi jó keresztények vagyunk, az Istenben hiszünk, de a csodákban nem hiszünk.*” S a nép hallván ezt, így okosodik: ha ezen emberek azt állítják magukról, hogy ők jó keresztények s még sem hisznek a csodákban, akkor a csodákban való hitet talán nem is kell olyan nagyon szigorúan venni. Így történik aztán, hogy sokan elvetik egyelőre a csodákban való hitet, azután az egyház egyéb tanításait, később a templomlátogatást és a szentségek felvételét kezdik elhanyagolni és így tovább, míg végre teljesen elszakadnak a hittől. Nem is lehet ez másképp. Ki az egyházat megveti, elveszti az alapot, melyen hite épül. Azért ha a hit drága kincsét elveszíteni nem akarjátok, hallgassatok az egyházra, kételyeitekben hozzá fordultatok és ő eloszlatja azokat. *Az egyház jóváhagyta a csodákban való hitet, s azért csodákban hinni kötelességünk.* Hogy pedig ezen hit ésszerű, arról meggyőződtek, ha figyeltek a mai sz. beszédre, melyet azon Anya oltalmába ajánlunk, ki „mind e jeleket szívében forgatja vala.”

Tárgyalás

Sok féltudós gőgös felfuvalkodásában azt állítja, hogy csodák soha sem történtek s nem is történnek, és hogy mindaz, mit csodának mondanak, természetes módon megfeythető. K! azt mondják, hogy kit az Isten meg akar verni, kioltja esze világát. Bátran alkalmazhatjuk ezt ezen álprófétákra is, kik a legképtelenebb dolgokat is készek elfogadni, csak hogy ne kelljen hinniük a csodákban. Hallgassuk csak meg szellemeskedésüket és szánjuk meg őket!

A sz. írás azt állítja, hogy Jézus Krisztus tengeren járt. Ebben, mondják ők, nincsen semmi csodálatos, mert Jézus Krisztus e célra parafából készült cipőket használt annyira ügyességgel, hogy alá nem merült. A legújabb vizsgálat ugyanis kiderítette, hogy ily facipőben csakugyan lehet a vízszínen járni. Ámde mit tudtak még akkor az ily facipőkről? hiszen ilyen facipő a legújabb kor találmánya. És ha azon korban már ismerték volna, mi azonban nem áll, akkor Péter nem bocsátkozott volna a tengerbe, hogy Jézus elé menjen, de átkiáltott volna talán így:

„Uram, hogy mehessek át Hozzád, mikor nincsen – facipőm?”

Az is megfeythető – mondják – hogy Jézus a háborgó tengert lecsendesítette; ugyanis néhány tonna olajat öntött a tengerbe; ez szerintük lecsendesíti a tenger hullámain. A kenyérszaporítás sem volt csoda, mert a jelenvoltak mindegyike hozott magával kenyeret.

Azt az öt kenyeret az apostolok csak azon kevesek között osztották szét, kiknek nem volt kenyerük. A felszedett morzsalékok kenyérdarabok voltak, mik a tolongásban az emberek kezéből kiestek.

A sinai törvényhozás alkalmával támadt villámlás és menydörgés szerintük nem volt semmi rendkívüli dolog; mert Mózes várt, míg a vihar ki nem tört.

Jézus színe változása a Tábor hegyén, Illés és Mózes megjelenése szerintük nem történt meg tényleg; az apostolok csak képzelődtek.

De nem folytatom e képtelenségeket. Csak olvassátok el K. otthon Jézus csodatételeit, és ámulni fogtok azon, hogy miképp képes józanészű ember Jézus csodáit ennyire elferdíteni. Valóban fölöslegesnek tartom elöttetek bizonyítgatni, hogy ez örült képtelenség, belátja ezt a gyermek is.

És honnan merítik ezen szörnyű nagy bölcsességüket? Talán a sz. írásban akadtak nyomára? Nem, mindez az ő torzelméjük szüleménye.

És miképp fogják megfejteni Jézus egyéb csodáit – Lázár feltámasztását, a nap elsötétedését, a földrengést, a kősziklák repedését halála óráján, hogyan fejtik meg az Ő feltámadását, mennybemenetelét?! Vagy talán érzéki csalódás, szemfényvesztés volt mindez?

Jézus maga is csodáknak nevezi ezen tetteit; Sz. János Jézus eme szavait idézi evangéliumában: (4,8) „*Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek;*” s másutt azt mondja Jézus: „*Azon cselekedetek, melyeket én cselekszem, bizonyágot tesznek felőlem, hogy az Atyától jöttem ki.*”

És mégis azt mondják, mi jó keresztények vagyunk, hiszünk Jézusban és csodatételeiben hinni nem akarnak.

Avagy az Isten Fia, ki azt mondhatta a farizeusok szemébe: „*Ti az ördög-atyától vagytok, ki hazug és a hazugság atyja*” – csaló lett volna? És az apostolok, Jézus tanítványai népámítók, kik a zsidó népet, sőt az egész világot felültették, becsapták?

Miképp vélitek megfejthetőknak azon csodákat, melyeket Jézus tanítványai és apostolai műveltek, mint azt a sz. írásban olvassuk, (ApCsel 3,4–6) hogy ruhájuk árnyékával is gyógyítottak betegeket?

Vajon ők is népcsalók lettek volna? Hiszen ők Jézus szavainak és csodáinak igazságáért életüket áldozták fel, vérüket ontották és vértanúi halált szenvedtek! Csalóknál pedig önfeláldozást hiába keresnénk.

És ha Jézus tettei nem csodák, hanem, mint ti mondjátok, népámítás lettek volna, vajon akkor Júdás, miután Mesterének árulójává lett, nem fedezte volna-e fel mindezt?

Jézus nem titokban, alattomban, de nyíltan az egész nép előtt művelte csodáit. És a nép igazi csodáknak ismerte el azokat, (Mt 9,8–14) álmélkodásba esett, és imádta Jézust mondván: „*Valóban Isten Fia vagy te.*” Nem csak a tudatlan köznép gondolkodott így Jézus felől, hanem a művelt és tanult farizeusok is csodáknak ismerték el tetteit s néhányan közülük hittek is Benne. Pl. Nikodemus írástudó így szólt Jézushoz: (Jn 3,2) „*Mester, tudjuk, hogy az Istentől jöttél ki, mert senki e jeleket nem cselekedheti, melyeket te cselekszel, hacsak Isten nincs vele.*”

Sőt Jézus ellenségei, a legtudósabb farizeusok, főpapok és írástudók is valamennyien Jézus csodáinak valódisága mellett tanúskodnak. Ezek vizsga szemmel kísérték minden lépését. Ha észrevették volna, hogy az, mit Jézus csodának mond, nem valódi csoda, bizonyára nagy örömmel leleplezték és megszégyenítették volna őt a nép előtt. De nem teheték. Felbőszülve csodatételein, Őt és követőit egyházukból kiközösítették, ostromozták, felfeszítették, apostolait és tanítványait meggyilkolták, de csodáinak valódiságát nem tagadhatták.

Végül fontoljuk meg, K! hogy a csodákban való hit a katolikus világban közel kétezer éve áll fenn. Gondolható-e, hogy az emberek ennyi időn keresztül csalni hagyták volna magukat? Lehetetlen.

Jézus egész földi élete a csodáknak szakadatlan sorozata volt. És e csodákat, melyeket vagy ő maga vagy általa az Isten művelt, az apostolok írásba is foglalták.

Az apostolok, kik az újszövetségi sz. írást szerzetek, Jézus állandó kísérői és társai, tetteinek és szavainak szem- és fültanúi voltak. És mindezt a sz. Lélek vezetése mellett írták le, úgy hogy mindaz, mi a sz. írásban áll, Isten szavának tekintendő.

Látjuk tehát ebből K. hogy ki Jézus csodáiban nem hisz, az megtagadja a sz. írást s annyi hite sincs, mint a protestánsoknak és más nem katolikus keresztényeknek, kik a sz. írást hitük egyetlen forrásának tekintik, s annak minden szavában hisznek. Sőt ki egyáltalán nem hisz a csodákban, annak annyi hite sincs, mint a zsidóknak, kik az ószövetségi szentírást, mely oly sok csodát említ, a legnagyobb tiszteletben tartják.

A csodákban Isten mindenható hatalma, végtelen jósága és bölcsessége nyilatkozik meg, ki tehát a csodát elveti, megtagadja ez által Isten mindenhatóságát, jóságát és bölcsességét, s annyi hittel sem bír, mint a pogányok, kik isteneiknek nagy hatalmat, jóságot és bölcsességet tulajdonítottak és a csodákban hittek.

Vagy talán oly erős lábon állanak ma az emberek hit és erkölcs dolgában, hogy azt lehessen mondani, miszerint a csodára most már nincs szükségünk, s ha még is történik, azt fölöslegesnek mondjuk?

Az Isten, mint számtalan eset bizonyítja, a későbbi korban is művelt csodákat. Az egyház ezeket jóváhagyván – ami minden egyes esetben csak hosszú és alapos vizsgálat után történt – bátran adhatunk nekik hitelt. A későbbi keletű csodák elfogadására azonban az egyház nem kötelez minket bűn alatt, mint ezt a hitigazságoknál teszi. Tőlünk függ tehát, ha elhisszük-e azokat, vagy sem; de miután azokat az egyház hitelesítette, azokból csúfot üzni vagy lehetőségüket tagadni senkinek sem szabad; ez által vétkeznénk az egyház ellen. Ki azonban a sz. írásban elősorolt csodáktól is megtagadja a hitet, az megszűnt hívő keresztény lenni; ezen csodákat csak úgy tartozunk hinni, mint a hitcikkelyeket.

Higgyünk tehát, K.! szilárdan a csodákban s kérjük Istent, tegye hitünket oly sziklaszilárddá, mint volt a Sz. Máriáé. Mily sok csodának volt szemtanúja, sőt eszköze Mária! Nem a legnagyobb csoda volt-e Jézus Krisztus fogantatása, születése? Nem csodamódon történt-e, hogy a pásztorok és bölcsek az újszülött Megváltót az istállóban megtalálták és imádták? És Mária tanúja volt e csodáknak. Tanúja volt azon csodáknak is, melyeket Jézus Krisztus művelt. Láta azon megfoghatatlan eseményt, midőn az Isten Fia, az örökkévaló, a kereszten haldoklott. Az apostolok e csoda láttára megrettenve elfutottak és kétségbe vonták Jézus isteni voltát, nem tudván megérteni, hogyan végezhette be földi pályáját oly gyalázatosan az ég és föld ura. Csak midőn Jézus dicsően feltámadt, hittek újra Benne. De Mária megőrizte Fiának istenségében való hitét azon borzasztó pillanatban is, melyben Fia a kereszten függött s holtteteme ölében nyugodott. Máriától tanuljunk hinni az Isten csodatevő hatalmában. Hiszen csodát akár mindennap láthatunk. Nem a legmagasztosabb csoda-e, hogy az Isten Fia a kenyér és bor színe alatt az égből oltárunkra száll, s magát nekünk eledelül adja? Legmélyebb alázattal imádjuk e rettenetes csodát, hogy az Istent az égi dicsőségben is imádhassuk. Amen.

XXII. Történnek-e még csodák?

„Szeplőtelen fogantatás királynéja könyörögj érettünk.”

A vasár- és ünnepnap evangéliumi szakaszok legtöbbje azon csodákról szól, melyeket Jézus vagy maga művelt, vagy amelyek az ő sz. személyén vitettek végbe. Hogyan volna tehát kereszténynek nevezhető az, ki nem hisz Jézus csodáiban? Jézus tanítványainak is ígért csodatevő hatalmat, midőn így szólt: „Azokat pedig, kik hisznek, ezen jelek követik: az én

nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, kígyókat vesznek fel, és ha valami halálost isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeiket teszik és meggyógyulnak.”

Mindez az utolsó betűig beteljesedett. A nép, mint a sz. írásban olvassuk, az utcára vitte betegeit, hogy a mellettük elhaladó sz. Péternek legalább árnyéka érje őket és meggyógyuljanak. Messze vidékről hoztak az apostolok elé Jeruzsálembe betegeket, és az apostolok meggyógyították őket, és a gonosz szellemeket a megszállottakból kiűzték. (ApCsel 5,15.16) Liddában sz. Péter feltámasztja Tabithát e szóval: Tabitha, kelj föl! és kezét nyújtván neki, felemelé őt. (Uott 9,40.41) Pál Troásban feltámasztja a gyermek Eutichest, ki a harmadik emeletről leesett és szörnyet halt. (Uott 20,9.10.12) Málta szigetén mérges kígyó megmarja sz. Pál kezét, és Pál lerázván azt kezéről, sértetlen marad. De ki tudná elszámolni mindazon csodákat, melyeket az Isten Jézus első tanítványai által művelt! Későbbi korban is elég sűrűn történtek csodák. Természetesen nem oly gyakran, mint az egyház kezdetén. Miért? Kezdetben szükség volt a csodákra, mert akkor a hit a szívekben még csak ébredett. De hogy később is nagy számmal történtek csodák, a szentek által és főleg Szűz Mária közbenjárására ki nem tudná ezt? Bizonyítja ezt azon templomok nagy sokasága, melyek oly helyeken épültek, hol Mária megjelent, vagy hol az emberek baján, nyomorán csodamódon segített.

Ez utóbbiról fogok beszélni ma a csodálatos Anya védelme alatt.

Tárgyalás

Máriának szentelt búcsújáró helyek legnevezetesebbje Loretto Olaszországban. Itt áll azon názáreti sz. házikó, melyben Mária lakott, mikor az angyaltól üdvözlötett s méhében fogant a sz. Lélektől. Midőn ugyanis a törökök elfoglalták Galileát, a sz. házat azon veszély fenyegette, hogy a törökök által megszentéségtelenítették; az Isten tehát ezt megakadályozandó, angyalai által előbb Slavóniába, majd déli Olaszországba, Ankonába vitette azt, hol is Laureta nevű istenfélő és nemes özvegy tulajdonát képező erdőben találtatott meg. Az akkori pápa, VIII. Bonifác értesülvén e csodáról, azonnal szigorú vizsgálatot rendelt el és egy bizottságot küldött ki a sz. földre azon megbízással, hogy Názáretben a helyszínén mindent gondosan szemügyre vegyenek és megvizsgáljanak. Hosszú és alapos vizsgálat után a visszatért bizottság kijelentette, hogy a lorettói házikó a Sz. Máriának názárethi házával azonos. A bizottság eskü alatt tett jelentését jegyzőkönyvbe foglalva, a város levéltárába helyezték, s később nem egy pápa hitelesítette azt.

E sz. ház megszámlálhatlan csodáknak színhelye volt már. A sok közül elmondok egyet. Boldog emlékü IX. Pius pápa a Mastai-Ferreti grófok nemzetségéből, gyermekkorától gyógyíthatlan betegségben szenvedett. Midőn VII. Pius udvarába akarta felvenni a fiatal grófot, ez könnyek között vallotta be reménytelen állapotát, mondván: „Oda van minden reményem s jövőm!” A pápa megvigasztalta és Mária hatalmára figyelmeztette őt, ki segíthet akkor is, midőn az ember a szabadulás minden reményét elvesztette. Erre a gróf Lorettóba utazott, hol nyavalyájából tökéletesen kigyógyult, 86 évet élt s pápa korában is nyíltan vallotta, hogy életét a csodálatos Anyának köszönheti.

Lorettón kívül tömérdek sok Mára-kegyhely létezik, hol Mária közbenjárására csodák történtek és ma is történnek. Hazánkban is nagyszámmal találunk ilyeneket.

Valaki ellenvetheti: Régi időben egy csoda kipuhatolása nem történhetett nagy alaposággal, mert akkor a természeti törvények nem voltak oly ismeretesek, mint ma. Ma lehetetlen volna felfedezni egy csodát, mert az előrehaladt tudomány mindent természetes úton tud megfejtetni. Ez ellenvetésre megfelelt maga az Isten azzal, hogy a legújabb időben száz meg száz csodatettet vitt végbe. Lourdest értem. Ki nem hallott volna még a lourdesi csodák és jelenésekről? 1858-ki februárban a lourdesi barlangban megjelent a sz. Szűz egy 14 éves parasztleánynak, Bernadettének. Nevezett leánynak megjelent egy női alak, égi fénytől

ragyogó, a fiatalság legtisztább zománcával arcán, vakító fehér ruhában, derekán világoskék övvel és világos színű olvasóval kezében. Az égi jelenés e szavakat mondá az álmélkodó leánynak: „*En vagyok a Szeplőtelen Fogantatás!*” A leány azonnal jelentést tett erről a helybeli plébánosnak, Peyramalnak. Ez a tiszteletreméltó pap azzal utasította el a leányt, kérje fel a sz. Szüzet, hogy valódi megjelenésének bebizonyítására a barlangtól nem messze álló rózsabokron fakasszon virágot. Tél volt. Midőn a következő jelenéskor a leány előterjeszté óhaját, az Isten Anyja kegyesen mosolygott és monda: „*Inkább hozzatok nekem betegeket*”, és a bokor egyszerre kivirított. A jelenés helyétől nem messze pedig gazdag vízforrás fakadt fel, melyből már számtalan beteg, kik ittak e vízből vagy benne megmosdottak, gyógyulást merített.

Hamarosan elterjedt ennek következtében mindenütt az Istenanya tisztelete. De ez szállka volt a hitetlenek szemében, kik is minden követ megmozgattak, hogy e tiszteletet és a csodák hírért elfojtsák. Elsőbben is Massy kerületi előljáró mindazon ékítményeket és díszes ajándékokat, melyekkel a meggyógyultak és Mária-tisztelők a barlangot feldíszítették, kihordatta onnan, így akarván a barlanghoz való tömeges zarándoklást visszaszorítani. De a nép nem akart megválni a barlangtól, és a zarándokcsapatok még inkább szaporodtak. A hitetlen sajtó teljes erejével támadta és becsmérelte a dolgot. Így pl. a „Siècle” nevű lap pusztán a hidegvíz hatásának tulajdonította a csodás gyógyulásokat, azt állítván, hogy a forrásvíz még bámulatosabb gyógyulásokat eszközölt egészen természetes módon; egy másik lap, „Courier von Amsterdam” Bernadettét komédiásnak, szédelgőnek mondotta. A hivatalnoksereg is talpra állott a lourdesi csodák ellen. A lourdesi vizet megvizsgáltatták A. Latour de Trie vegyésszel, ki a vízben nem talált gyógyító elemet, de a tudomány – úgymond – rá fog jönni egyszer a nyitjára annak, hogy miért gyógyító erejű ezen víz, s kiderül majd, hogy mindez természetes dolog s ekképp csodáról szó sem lesz majd többé. A hivatalos világ e nyilatkozatra azonnal rányomta a csalhatatlanság bélyegét, s a búcsújáratokat és a víz használatát minden módon meggátolni igyekezett, – de mind hiába. A nép látta a nyilvánvaló csodákat és nem tántorodott. Ekkor az állam erőszakhoz nyúlt. Lefoglalta a vizet; a forráshoz és a barlangba való belépést pedig betiltotta, azzal indokolván ezen eljárását, hogy a közjó követeli ezt, mert nem tudni még, miféle víz az; lehetséges – mondották – hogy ártalmas részeket tartalmaz, azért be kell vární, míg a vizet tökéletesen kiismerik s használatát az állam megengedi. A várost kordonnal vonták körül, s „Tilos a belépés!” feliratú plakátokat függesztettek fel, s rendőrök szorították vissza, ki a forráshoz közeledni bátorkodott. Sokáig tartott e vad erőszak, míglén megtörtént, hogy 1858 őszén Napóleon császár Lourdes vidékére vetődött. Azonnal kérvényt adott be hozzá a vidék lakossága.

„Felség!” írták a kérvényben, „nem akarjuk kutatni, történt-e itt, vagy sem valami égi jelenés, ámbár az itt történt csodák folytán ország-világ meg van győződve e jelenés valódiságáról. Bizonyos azonban az, hogy e forrásvíz, mely hirtelen támadt, s melytől eltiltottak bennünket a nélkül, hogy egészségrontó hatását bebizonyították volna, még senkinek sem ártott meg, sőt ellenkezőleg sok beteg meggyógyult tőle. A lelkiismeret-szabadság nevében kérjük Felségedet, engedtessek meg a hívó népnek a víz használata; az emberiesség nevében engedje meg Felséged, hogy a betegek ott gyógyulást keressenek; és a szabad kutatás nevében rendelje el, hogy a víz szakértők által megvizsgáltassék.”

E kérvényre a császár azonnal intézkedett, hogy a nép a forráshoz bocsáttassék; az egyházmegye főpásztora pedig papokból, hittudósokból, orvosok, vegyészek és egyéb szakértőkből bizottságot alakított, mely a dolgot tüzetesen megvizsgálja.

Legelőször is a csodavizet vették vizsgálat alá. E feladattal Filholt a vegytan tanárát és kiváló szakembert bízták meg Toulouse-ból. És mi volt az eredmény? Filhol kideríté, hogy a vízben semmi különlegesség nincs, hanem a közönséges forrásvízzel mindenben egyező. „Ez a víz – monda – semmiféle gyógyító részeket nem foglal magában.” Erre a vizsgálóbizottság kezdé meg működését. A vizsgálat eredményét közölték az egyházmegye püspökével, ki

híveihez intézett levelében nyilvánosságra hozta azt. Leveléből közöljük legalább a következő részletet:

„Fölösleges volna valamennyi csodás gyógyulást elősorolni. Betegek ittak a barlang vizéből és meggyógyultak. Sokan közülük az orvosi tudomány minden lehető eszközét vették igénybe – hiába, és a csodavíz pillanat alatt meggyógyította őket. E rendkívüli gyógyulások általános bámulatot keltettek s hírük csakhamar elterjedt mindenfelé.

Betegek minden nemzetből, ha személyesen nem jöttek Lourdesbe, legalább hozattak a csodaforrásból. Mily sok szerencsétlenül lón segítve! Ha tanúbizonyságra hívnók fel őket, megszámlálhatlan sokaság emelné fel szavát egyhangúlag bizonyítva, hogy mily nagy eredményeket mutatott fel e barlang vize. Lehetetlen valamennyi csodás meghallgatást felsorolni; de nem szabad hallgatással mellőzni azt, hogy oly betegek is meggyógyultak, kik orvosaik véleménye szerint gyógyíthatlanok valának. És mindez azon víznek tulajdonítandó, mely híres vegyészek ítélete szerint gyógyító elemet nem tartalmaz. Sokan hirtelen, mások csak ismételt használat után nyerték vissza egészségüket. Kérdem, minő erő eszközölte e gyógyulást? Talán az emberi természet ereje? A tudomány szerint maga a természet itt tehetetlen volt. Ezen gyógyulások tehát az isteni mindenhatóság műve. És mindezen gyógyulások a korábbi égi jelenésekkel állanak összefüggésben, mert ez a jelenés volt valamennyi csodának kezdete. E jelenés öntött reményt a betegekbe; e jelenésnek az égből kellett jönnie. Ami az Istentől jön, az igaz. Azért az a jelenés, mely magát Szeplőtelen Fogantatásnak mondotta, nem lehetett más, mint Sz. Mária. Mily csodálatosak az isteni Gondviselés utai! 1854 végén hirdette ki IX. Pius a szeplőtelen fogantatás dogmáját és szava visszhangra talált az egész világon; a katolikusok ujjongtak, s az ég királynője tiszteletére mindenütt fényes ünnepeket rendeztek. És íme! három év múlva megjelenik a sz. Szűz és azt mondja: „Én vagyok a szeplőtelen fogantatás s óhajtom, hogy tiszteletemre e helyen kápolna emeltessék!”

Ennyit akartam felhozni a pásztorlevélből. És a lourdesi barlang fölött immár csodaszép templom emelkedik a magasba, üdvözölve a csodák forrásánál megjelenő zarándokok és Mária-tisztelők százezreit.

K! mily öröndetes dolgok ezek ránk nézve! Öröm kél szívünkben, ha meggondoljuk, hogy ily hatalmas pártfogót és oltalmazót bírnak a mennyben! Nincs oly nyomasztó nyomor, oly fájó szenvedés, melyet Anyánk eloszlatni nem tudna. Emeljük fel hát Hozzá szemeinket és bízva bízunk Benne! Beszédemet sz. Bemard, Mária eme lelkes tisztelőjének lángoló szavaival zárom be: Ha a világ vészes hullámai ostromolják élted sajkáját, úgy hogy már alámerülni készül, Máriára irányítsd tekinteted és megmenekülsz. Ha heves kísértéssel kell viaskodnod, ha bánat örvénye tárja fel rád ijesztő torkát, tekints e csillagra, hívjad Máriát! Ha kevélység, dicsvágy, rágalom és irigység piszkos árja elsodorni készül, tekints e csillagra, hívd Máriát! Ha gonosz akarat, gyűlölség, fősvénység és testi vágyak szíved békéjére törnek, hívd Máriát! Ha bűneid rút szörnyek gyanánt ijesztenek, ha lelkiismereted szemrehányásai mardosnak, ha az ítélet borzalmi halálfélelemben ejtenek, ha szomorúság fellege borul szívedre, sőt ha már a kétségbeesés vett rajtad erőt, eszmélj fel és gondolj Máriára. Mindennemű bajodban, minden szükségben és szorongatásban gondolj Máriára, hívd Máriát! Szívedben sohase hiányozzék a Máriában való bizodalom – akkor Mária nem csak e földön fog védelmezni téged, de arról is fog gondoskodni, hogy egykor vele az égben örvendj. Amen

XXIII. A fájdalmas Anya

„Mártírok királynéja, könyörögj érettünk!”

Utolsó sz. beszédemben beszéltem nektek K. az Istenanya hatalmas pártfogásáról s arról, hogy az ő közbenjárására az Isten számos csodát tett. E sz. beszéd bizonyára azon vigasztaló reménnyel töltötte el szíveiteket, hogy Mária által minden ügyeinket diadalra vihetjük. – De azt mondhatja valaki: Hányszor fordultam én már inségemben és szükségemben a legnagyobb bizalommal Máriához, de azért még sincs jobb dolgom; a kereszt máig is nyomja vállaimat. – De ki az oka, hogy imád nem nyert meghallgattatást? Talán az Isten Anyja? Korántsem! Te magad, mert nem tudod, mit és hogyan kelljen kérned. Vannak, kik csak földi javakért imádkoznak, imáikban is csak anyagi érdek lebeg szemük előtt, lelkükkel pedig nem törődnek. A szükség idején panaszkodnak és jajveszékelnak és egészen boldogtalanok, ha az Isten rögtön nem teljesíti kéréseiket. Hogy a kereszt, melyet Isten rájuk bocsátott, lelkük üdvére szolgál, az nem jut eszükbe. „Kit az Isten szeret, azt megfenyíti;” mondja a sz. írás; de ők nem gondolják meg, hogy a kereszt az Istennek nagy jótéteménye, melyet vagy azért bocsát ránk, hogy bűneinkből Hozzá térjünk vagy azért, hogy bűneinkért megszenvedjünk s érdemeiket szerezzünk az örök életre. Isten jól tudja, mit cselekszik, azért hajoljunk meg sz. akarata előtt. Hogyan kell imádkoznunk, azt megmutatta isteni Mesterünk, Jézus Krisztus, midőn az Olajfák hegyén vérrel verejtékezve, és a bekövetkezendő kínzatástól való félelmében majdnem halálra válva, szívének keserűségében felkiáltott: „Atyám, ha lehetséges múljék el tőlem e pohár!” vagyis a kinszenvedés, mely rám várakozik, de nyomban hozzátette: „ne az enyém, hanem a Te akaratod legyen!” Mi is ily bizalommal imádkozzunk nyomorunkban és bajaink között, keresztünket pedig bízunk az Isten akaratára, iránta való szeretetből a béketűrésben gyakorolva magunkat. „Istenem, legyen a Te akaratod,” így imádkozzunk, „ha leveszed vállaimról a keresztet, hálás leszek érte; különben pedig békével akarom azt hordozni Irántad való szeretetből.” Az Isten tehát türelmet kíván tőlünk szenvedéseinkben; s íme! előttünk áll *Mária, mint a béketűrés legszebb példaképe.*

Ma K. a fájdalmas Anya ezen kiváló erényéről fogunk elmélkedni. Töltsd meg szíveinket, ó Mária, a béketűrés erényével és taníts meg minket, hogyan kelljen bajainkban, szükségünkben magunkat viselnünk.

Tárgyalás

Máriának egész élete a fájdalomnak szakadatlan sorozata volt. Már Jézus születése előtt látjuk őt bánkódni és szenvedni Betlehemben. Nézzétek őt, hogyan jár József társaságában házról házra éjjeli szállást könyörögve; mindenkinek jutott olyan amilyen emberi hajlék, csak Mária és sz. jegyese számára nincsen hely sehol. Nyomorult ólban kellett meghúzódniuk! Ó mily megaláztatáson ment akkor keresztül az Isten Anyja! És alig, hogy megszületett Jézus, máris üldözőbe veszik Őt ellenségei és Mária kénytelen hazájából Egyiptomba menekülni, hol új gond és szenvedés vár reá. Fontoljuk meg továbbá, mily kínos aggodalmakat állott ki Mária akkor, midőn három napon át elveszett Fiát kereste Jeruzsálemben. De későbbi élete is nem volt-e csupa nélkülözés és lemondás? Jézus azt monda magáról: „*A rókának van barlangja és a madaraknak fészük, de az ember Fiának nincs, hova fejét lehajthatná.*” Ha a Fiú ily szegény volt és elhagyatott, vajon jobb sorsa volt-e az Anyának? Azonban legtöbbet szenvedett Mária Jézus *halála és kinszenvedése* idején.

Ha egy anyának hírül hoznák, hogy egyetlen gyermeke vad, kegyetlen rablók hatalmába került, nem fog-e azonnal utána sietni? Így sietett Mária Jézus után, midőn kegyetlen hóhérok a Kálváriára hurcolták őt. Találkoznak egymással. Ó de mily iszonyú állapotban látja

szeretett Fiát! Fején töviskorona, sz. arca vérrel, köpéssel borítva, sz. teste ostoroktól szétmarcangolva, vállain pedig nehéz kereszt. Ó minő fájdalom járta át e látványra anyai szívé! És nem vigasztalhatja meg őt, nem csókolhatja meg *szenvedő arcát!*

Azt mondják, hogy az anya, ki szereti gyermekét, együtt érez vele. A fájdalmat, mely gyermeke szeméből könnyeket facsar, az ő szíve is érzi. Ha ez így van, elképzelhetjük, mit szenvedett Mária, ki jelen volt Fia felfeszítettetésénél. Láta, amint a keresztre fektetik, hallotta a kalapácsütéseket, melyek kezeit és lábait átlukasztották, látta, amint a sebekből fölfreccsent a vér, látta égető szomját, hallotta panaszszavait, midőn elhagyatottsága fölött kesergett, hallotta, hogy ellenségei még a kereszt alatt is csúfolják és káromolják őt. Láta sápadt, halovány arcát, beesett szemét, lehajtott fejét és halálgyötreimét. Ti anyák bizonysgot tehettek arról, hogy mily nagy volt Mária kínja, ki Fiát életénél is jobban szeretete!

Annál örvedetesebb volt Mária halála. Mily nagy volt öröme, midőn halála órájában megjelent előtte a Megváltó, az ő Fia, Jézus Krisztus; örömét még a halálgyötreim sem tudták szívéből kiszorítani.

Még örvedetesebb volt menybevitele. Örömekek között vitték fel őt az angyalok az Isten trónja elé. Mint csodálkoztak az angyalok az ő szüzi szépsége fölött, mily kegyesen és szeretetteljesen fogadta a menyei atya kedves leányát, a Fiúisten szeretett Anyját, a sz. Lélek az ő szép jegyesét! És mi nagy örömet érzett maga Mária? Ki tudná ezt szavakkal kifejezni? Ha sz. Pál szerint szem nem látta, fül nem hallotta, mit az Isten az őt szeretőknak készített a menyben, minő örömeiket készített hát Máriának!

Mária a szenvedésben és örömben egyaránt a mi példaképünk. Ha az égi örömekek részesei akarunk lenni, azon az úton kell haladnunk, melyen Mária járt ti. a kereszt és szenvedés útján. Ehhez pedig az életben nagyon sok alkalom kínálkozik. Nem nagy emberismeret kell azon tapasztalat megszerzésére, hogy a szenvedés az emberiség osztályrésze e földön. Mennyi mindenféle bajon keresztül kell vándorolniuk a szegény halandóknak e síralom völgyében! Mennyi a beteg! Az egészségeseknek megint más bajokkal kell küszködniük, pl. ínséggel, szegénységgel. Ha pedig ettől megkímélt a sors, akkor talán embertársaid zavarják nyugalmadat; álnok, gonosz nyelvek rágalmaznak és keserítik életedet. Vagy ha ilyenek sem háborgatnak, akkor talán hálátlan gyermekeid, családi vizsály vagy szenvedélyeid zavarják élted nyugalmát...

Ki tudná elsorolni mindazon kint, mi az ember szívére nehezedik! Egyik csak egy, másik több kereszt terhe alatt is nyög egyszerre.

Mit tegyünk tehát? Türelmetlenkedjünk? Elcsüggedjünk, zúgolódjunk, káromkodjunk, vagy másokon töltsük bosszúságunkat? Isten mentsen! Vedd fel keresztedet és öleld át szeretettel, odaadással. Ez azon út, melyen Mária haladva eljutott a menyek országába. Haladj te is ez úton, a türelmes szenvedés útján, úgy te is oda jutsz.

Isten azért látogat meg kereszttel, mivel szeret. Talán nagyon sokszor vétettél Ellene. No hát, most azért büntet. Ó fogadd szívesen e büntetést! „*Boldog ember, ki az Úrtól fenýítettik,*” mondja Jób (5,17) Isten szeretetét mutatja irántad, midőn ezen a világon fenýít. Ha itt megszenvedsz bűneidért, szabad leszel ott, „hol egy órai bűnhődés rettenetesebb, mint száz évig tartó legkeményebb penitencia e földön.” (Kempis Tamás)

Vagy azért küld rád keresztet, hogy megtérítsen. Stolz Albán, buzgó pap írja: (A jó Isten képes könyve 12. old.) Ha szerencsétlenné lettél és az ördög kerülget s füledbe súgja: Mit kínlódsz, vess véget mindennek, oltsd ki életedet! – akkor lépj ki házad udvarára s tekints fel a csillagos égre; a jó Isten a csillagoknak mint intő őrszemeknek alakjában írta fel prédikációját. Olyan szépen leolvashatod onnét, hogy: „Az, ki a mindenséget teremtette, aki az egész világ fölött uralkodik, az a te legjobb menyei atyád; amint megolvasta az ég csillagait, úgy számon tartja ő hajadnak minden szálát, s előre kimérte, mennyi szenvedést és bajt bírsz elviselni. A te lelked előtte több, mint az egész látható világ. Ő csak azért látogat,

sanyargat téged, hogy letisztítsa lelkedről a bűn salakját.” Azért kiáltott fel sz. Ágoston:
„Uram itt vágj, itt égess, csak ott (az örökkévalóságban) kegyelmezz!”

Avagy azért látogat keresztrel, hogy kipróbálja erényedet, állhatatosságodat. Vigyázz, hogy derekasan megálljad helyedet! mert csak az, „ki mindvégig hű marad, üdvözülni.”

Az Isten nem minden szenvedőnek ígért jutalmat, hanem csak annak, ki türelmesen, zúgolódás nélkül szenved. Csak az ilyen kereszt kedves Isten előtt. Ilyen türelmes szenvedő volt Mária. Ő Istennek ajánlotta fájdalmait Jézus iránti szeretetből szenvedve el azokat. Mi is így viseljük keresztünket. Meddig fogunk szenvedni? Csak rövid ideig – azután következik a jutalom, az öröm és boldogság.

Gyakran jusson eszünkbe, hogy Mária tövises úton haladott az örök dicsőségbe. Kövessük őt! Példája ragyogjon előttünk, pártfogása, esedezése pedig erősítsen.

Úgy van, ha szerencsétleneknek, elhagyatottaknak tudjuk magunkat – s van-e, kire a szerencse állandóan mosolyogna? – bizalommal kiáltsunk Máriához, menynek királynéjához, a szomorúak vigasztalójához!

Nyugodjatok meg, édes véreim!
Az Úr Istennek rendelésein,
Nyugodjatok meg, amit Isten ad,
Mind üdvösséges; – legyen béke, had,
Legyen napfény, vagy hosszú éjszaka,
Legyen szárazság, vagy ég harmata,
És legyen éhség, vagy dőlt gabona,
Élet, halál az ő ajándoka.

Mit ér átkoznod a kemény eget?
Tán gondolod, hogy boltját bevered?
Az Isten, Isten; bár dicsérd, gyalázd,
S csak tenfejedre gyűjtöd a parázst,
Ha azt bántod, ki most ver, majd segít,
Ront és épít, öl és elevenít;
Imádság hozzá az egyetlen út,
Az átok nyíl, mely tentestedbe fut.

Bátran! ne csüggedj, túrd el, bármi fáj,
Nézz a keresztre, ott a búkirály.
Ott Krisztus, kinek néma ajkai
A béketűrés apostolai.
Ez istenajkak megtanítanak,
Hogy zúgolódnod, ember, nem szabad, –
Hogy bár egymásra torlik a veszély,
Te tűrj, te higj és szebb napot remélj.
Nyugodjatok meg édes véreim!
Az Úr Istennek rendelésein. Amen.
Mindszenty Gedeon

XXIV. Boldogítanak-e az élvezetek?

„A dőzsölők és az étkeket egybehordók megemésztetnek.”
(Péld 23,21)

A katolikus hit szerint az ember végső célja az örök boldogság elnyerése; ennek ellenében a szocializmus tanítja: az ember azért van a földön, hogy élvezzen; mennyország, örökkévalóság semmi. Hitünk azt tanítja, hogy a nyomort, szegénységet, szenvedést az Isten javunkra engedi reánk jönni, s hogy tehát türelemmel, a jövő jutalom reményében, Istennek és Máriának segítségébe vetett bizalommal kell azt viselnünk; a szocializmus ellenben a szegénységet a legnagyobb szerencsétlenségnek tartja, s avval biztat, hogy az új társadalomban, melyet a mainak romjain akar felépíteni, az emberek teljes egyenlőségben és testvéri szeretetben fognak egymással élni és senkinek sem tartoznak majd engedelmességgel; *nyomornak, inségnek híre sem lesz, mindenki élvezhet kedve szerint, mert a kereszténységnek azon parancsa, mely az élvhajhászatot tiltja, el lesz törölve.* A szocializmus tehát az élvezetekben, féktelen dőzsölésben keresi az ember egyedüli boldogságát. Hogy csakugyan ezt hirdetik ők, kitűnik a szociáldemokraták irataiból és szónoklataiból. Egyik írójuk (Stern: Thesen über den Sozialismus 12., 13 old.) így ecseteli a jövő boldog korszakot: „Ki be tudja igazolni, hogy napi munkáját elvégezte, az élvezetek minden neméhez korlátlan jogot nyer. Ha szép ruhára lesz szüksége, egyszerűen elsétál egy közruhatárba, és kiválaszt magának egyet; vendéglőben tetszés szerint rendel magának, amit akar, ha pedig kényelmesebbnek találja otthon költeni el vacsoráját, a vendéglőből hozat olyan ételleket, amelyeket éppen megkíván, vagy otthon készítteti el. A szociáldemokrácia zászlajára írta a nemi erkölcstelenséget is, mert a szocialista vezérek nyilatkozatai szerint³ a jövő társadalomban nem lesz házasság, hanem szabad szerelem – tehát erkölcstelenség.

Tobzódás, élv, mértékletlenség és erkölcstelenség van tehát a szocialisták szerint hivatva arra, hogy az embereknek meg hozza a tökéletes boldogságot. Sz. hitünk ellenben azt tanítja, hogy úgy egyeseket, mint az egész társadalmat éppen ezen dolgok döntik a legnagyobb veszedelembé. Ezt fejtem ki nektek K. ma és a két következő alkalommal. Ma az ivásban való mértékletlenségről fogok értekezni, kimutatván, hogy e bűn testi-lelki romlásba dönti az embert, mert megfosztja őt 1. becsületétől és emberi méltóságától, 2. egészségétől, 3. hitétől. Ajánljuk fel ezen elmélkedést is az Istenanya tiszteletére és dicséretére, kit az egyház minden erény illatos rózsájának nevez.

Tárgyalás

I. Az ivásban való mértékletlenség, vagyis a részegség az embert megfosztja minden méltóságától.

Az ember a teremtés koronája, az Istennek csodálatraméltó remekműve. Testi és lelki tulajdonságai a teremtett dolgok királyává avatták őt, úgy hogy méltósága hasonló az angyalokéhoz. „*Kevéssel tetted őt kisebbé az angyaloknál.*” (Zsolt 8,6) Még magasabbra emelkedik e méltóság *a keresztény emberben.* Mint keresztény az Isten Fiával a szeretetben belsőleg egyesül, a sz. Lélek választott edénye ő. Ezen méltóságunk felülmúlja még az angyalokét is Aranyszájú sz. János szavai szerint: „Mi, mint Isten gyermekei előbbre valók vagyunk az angyalok és arkangyaloknál.” És hogy becsüli meg ezen méltóságát a részeg? Van-e csak parányi méltóság is azon, ki éjjel-nappal az üveget hajtogatja, akadozó nyelvvel

³ Bebel „Die Frau” című iratában a házasság felbonthatatlanságára célozva azt írja: „a vonzalom megszűntével megszűnik a házasság is.”

tücsköt-bogarat összebeszél, majd pityereg, mint a gyerek, majd dicsekszik és kérkedik, tántorog, vagy talán az út sarában fekszik? Hová lett emberi méltósága? Az elzúllásnak még utálatosabb képét nyújtja az asszony, ha részegségre adja fejét.

A részegség az állatig aljasítja az embert.

A részeg elissza esztét, az ember ezen drága kincsét, mely őt az állattól megkülönbözteti. Több-e vajon egy részeg, mint egy állat? De bizony nem több; az állat használhatja tagjait, érzékeit, de a részeg nem, ez hasonlít a vihartól hányatott hajóhoz, melynek kormányrúdja letörött. Ugyanígy gondolkoznak a részegségről a sz. atyák is. Sz. Vazul (hom. 14. de ebr.) azt mondja: „Ki a mértékletlenség által elveszti esztét, az állathoz lesz hasonlónak.” Még keményebben szól Ar. sz. János: „a részegesek alávalóbbak az okatlan állatoknál.” (Serm. 231.)

Nem csoda, ha a részegest mindenki utálja. Már a pogányok is megvetőleg bántak a részegesekkel. A rómaiak megfosztották hivatalától s minden tisztjétől az iszákost. A régi spanyolok nem fogadták el tanúnak azt, kiről kitudódott, hogy – ha csak egyszer is – lerészegedett. A lacedemoniabeliek gyermekeiket az utcára utasították, hogy jól nézzék meg a korhelyeket, dobálják meg sárral s így riadjanak vissza a részegségtől. Ma is mindenki undorral tér ki a részeg útjából; sőt felesége, gyermekei, cselédjei sem tudják őt tisztelni. Kinek szívéből még nem halt ki a becsület érzése, az nem lép szorosabb barátságra egy korhely emberrel. Találónak mondja Ar. sz. János: „A részeg barátai megutálják, cselédei lenézik, felesége retteg tőle, senki sem állhatja ki és jobban megvetik, mint az okatlan állatot.” (Serm. de Laz.) A részegre illenek a sz. írás eme szavai: (Hab 2,16) „gyalázattal fogsz elhalmoztatni.”

II. A részegség tönkreteszi az ember egészségét.

Egyetlen lerészegedés is képes megbénítani az ember tagjainak erejét. A lerészegedett ember szeme elveszti fényét, nyelve megtagadja a szolgálatot, lábai inganak, végre az egész test erőtlenül lezuhan, s órákon át mozdulatlanul fekszik.

A részegségnek szomorú következményei vannak. Elpusztítván az ember testi szervezetét, idő előtt megvéni őt. Igaza van sz. Vazulnak (hom. de ebr.): „A részegség felemésztja az életerőt s korai megöregedést idéz elő”; és másutt: „Melyik ember, legyen bár még oly erős is, bírja ki a részegség következményeit? Lehetséges-e, hogy az ital által állandóan hevített és átázott test ne gyengüljön, ne butuljon és ne pusztuljon? Innen származik a reszketegség és gyengeség; mert a nagymennyiségű bor eltompítván a szellemet és elsorvasztván az idegzetet, végre az egész testet rendíti meg.” Mily nagy mérvben pusztítja a részegség a test egészségét, azt gyakran saját szemeinkkel láthatjuk. Nem ismerünk-e javakorbéli embereket, kikbe, mint mondani szokták, csak hálni jár a lélek? Keze, mely egykor izmos volt, ma alig bírja szájához emelni a poharat. Hogy némi erőhöz jusson és felrázza idegeit, újra csak italhoz kell fordulnia. A részegség a legmarkosabb legényt is leveri a lábáról s annyi erőt sem hagy benne, amennyi egy gyermekben van. Jól mondja tehát a sz. Lélek: „*A bor sokakat elvesztett*” (Sir 31,30)

III. Az ember a részegség által elveszti hitét; mert a részegség

a) elidegeníti őt az Istentől.

A részegség rabjai hamar elvesztik az Isten iránti gyermeki szeretetet; nem találnak örömet az imádságban, istentiszteletben, Isten ígéjének hallgatásában, nem a szentségek felvételében. Természetes! Ha egyszer e bűn az ember szívébe befészkelte magát, minden nemesebb érzelmet és örömet kitúr belőle; kipusztulnak ezek, mint a tavaszi virágok a szél fagyos leheletétől. A részeges másutt keresi örömet; a szívében trónoló bálványistent imádja ő. E bálvány az ivás. Ezért nem tud örülni menyei dolgokon. Ha az ember nem erősíti lelkét imádsággal, sz. beszéd hallgatásával, a szentségekkel, akkor mindinkább megfélemedzik az Istentől. Szívében egyre nő és hízik a szenvedély, gondolkozása és életmódja pedig lassankint egészen elállatiasodik. A hitközöny végre egészen megkeményíti szívet. Így lesz a

részeg emberből hitetlen és istentelen annyira, hogy minden vallási igazság, minden intelem vagy fenyegetés ránézve hatástalan. Vidd el őt bár azon sz. helyekre, melyeken az Isten Fia érettünk imádkozott és szenvedett, beszélj neki a getsemani kertről, az olajfák hegyéről, az ostorozásról, töviskoronáról, tartsd szeme elé a feszületet, mutasd neki Jézus véré, sebeit, ő hidegen elfordul tőled és bűne után siet. Vagy írd le neki a pokoli kínok borzalmait, mutasd meg neki az elkárhozottak láncait és tűzkönnyeit, a pokoli mélység lángtengerét és mondd neki: nézd, mily rettenetes az Úr ítélete! – ő érzéketlen marad, sőt rádförmed, mintha legnagyobb ellensége volnál.

b) A részegség a legocsmányabb bűnökbe kergeti az embert.

A sz. atyák a részegségről beszélve, azt mondják, hogy az sok más bűnnek kezdete és forrása. Így szent Ágoston (de ebriet.) írja: „A részegség minden vétkeknek anyja s összefoglalata minden gonoszságnak, az agynak megzavarója, az ész kioltója, a beszéd elrontója, testet őrlő féreg, a tisztaság megölkője, a kedély betegsége, utálatos kimerültség, az élet torzképe, a becsület sírásója s a lélek teljes elzüllése.” Hasonlót mond sz. Jeromos (in resp. Mont.): „Az iszákosság rabjai Belial fiainak neveztetnek, mert a bor által felhevített testük minden kicsapongásra kész”; és másutt: „Etna, Vezúv és Olympus tűzhányó hegyek nem oly izzók, mint az ifjúnak borral telt kebele.” Így írnak a sz. Atyák. Valóban nincs bűn, mely az embert oly sok gonoszságra ragadná, mint a részegség. Lopás, káromkodás, könnyelmű eskü, civakodás, verekedés, gyilkosság, szentségtörés, a fajtalanság legsötétebb bűnei – mind a részegségnek utálatos szülöttei. Mindig igaz marad az, hogy a részegesnek szíve Istentől elrugaskodott és a szenvedély rabszolgája.

Nem hiába óv a sz. Lélek (Péld 23,20.21): „*Ne légy a dözsölők lakomáiban se azok tobzódásaiban, mert a dözsölők és az étkeket egybehordók megemésztetnek.*” És ugyanott: (23,31.32) „*Ne nézd a bort, miképp sárgállik, midőn színe az üvegben ragyog; édesdeden megyen be, de utoljára megmar, mint a kígyó, és mint a basiliskus mérget áraszt.*” Hasonló értelmű idézetet a sz. írásból még számosat tudnék felhozni, ó bár mindenki hallgatna az Isten szavára! De nem oly könnyű ám elhagyni a bűnt, ha egyszer az ember megszokta azt. Az iszákos valóságos rabszolga, ki még halálos ágyán is az ital után nyújtja reszkető kezét. És ez boldogítsa az emberiséget? Örültség!

Ó bárha mindazok, kik e bűnt követik, elfordulnának azon társaságoktól, melyek őket e bűnre csábítják. Azt mondd, kedves barátom, hogy ily lemondás nagy megerőltetésedbe kerülne, sőt testi fájdalmat is okozna neked? De gondold meg, mi könnyebb, megtagadni magadat a legnagyobb megerőltetéssel bár, vagy pedig egykor a pokol lángjaiban égni és olthatatlan szomjúságtól gyötörtetni, mint az evangéliumi dúsgazdag? Ó ti mindnyájan, kiket e bűn bilincsei szorítanak, e mai napon férfiasan tegyétek fel magatokban, hogy megtértek, és e jó szándékot tegyétek ide az oltárra a menyei királyné lábaihoz. Gondoljátok meg, mily égető szomjúság gyötörte Megváltónkat halálórájában a kereszten! Jézus ezt a ti bűneitekért szenvedte. És mily kín hasította Mária szívét, midőn a keresztről anyai füleiben felhangzott a borzasztó szó: „szomjúhozom.” Ezen Anyához, a bűnösök menedékéhez forduljatok a bűntökök elleni küzdelemben; ő nem hagy el titeket, hanem erőt fog számotokra kieszeni, hogy a jövőben a kísértést legyőzhessétek. Hány bűnösnek, iszákosnak eszközölte ki már a megtérés kegyelmét! Egy szegény ember istenfélő, dolgos árvaleányt vett feleségül. Házasságuk első napjaiban a férfi legyőzte legénykori szenvedélyét, nem ivott; de később újra neki adta magát az ivásnak, még pedig sokkal nagyobb mértékben, mint annak előtte. Vége lett családi boldogságuknak. A férjnek semmi sem tetszett; elégedetlenkedett az étellel és mindennel, a szent képeket a falakról lehajigálta és összetörte, jámbor feleségének olvasóját tűzbe dobta, végre őt magát is kiűzte házából. A szegény asszony szomszédjainál keresett menedéket.

Az elűzött asszony kimondhatlan nyomorúságában és szíve bánatában elhatározta, hogy minden bizalmát az Istenanyába helyezi, kihez gyermekkorától óta őszinte szeretettel ragaszkodott.

Másnap a szerencsétlen asszonyka a közel fekvő búcsújáró helyre utazott, hogy ott a Fájdalmas Szűz képe előtt kisírja magát s könnyítsen szíve bánatán. Férje pedig ugyanakkor korcsmába indult leönteni a fölötti bosszúságát, hogy az asszony nem jött neki vissza. Útközben körmenettel találkozott. Tekintete akaratlanul is a Szentségtartóra esett, s ekkor oly rettegés szállotta meg szívét, hogy e kiáltással: „Úr Jézus, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek!” – magánkívül elterült a földön. – Házába vitték, hol midőn magához térve megtudta, hogy felesége mezítláb búcsúra ment férje megtéréséért könyörögni, megesküdt, hogy felesége, ha visszatér hozzá, soha sem látja őt többé részegen, hanem új életet kezd. Éjfélkor hazatérő felesége elébe sietett s találkozáskor vele, könnybe lábadt szemekkel nyakába borult s bocsánatért esedezett. Az asszony meglepetve kérdezte, honnét e változás? Hallván, mi történt a körmenet alkalmával, eszébe jutott, hogy ez éppen azon pillanat volt, midőn ő az Istenanya képe előtt férjéért imádkozott. Örömkönnyeket hullatva felkiáltott: „Áldott vagy te az asszonyok között, ó Szűz Mária! Valóban még nem lehetett hallani, hogy meg nem hallgattad volna azt, ki bízva Hozzád fordult!” Kibékülve haladtak együtt haza; a férj emberül megtartotta szavát és jámbor felesége kimondhatlan boldogságában őszinte hálát adott a bold. Sz. Máriának, mert csak az ő közbenjárása eszközölte ki férjének feltűnő megtérését, ki azon idő óta erényes, istenfélő életet élt. („A sz. Mária példákban.” Koliska Lipót II. 182. old.)

Bizalommal emeljétek fel tehát szemeiteket az Isten Anyjához ti, kiket e szenvedély, a részegség hatalmába kerített, és Mária nem hagy el titeket. De mi is valamennyien könyörögjünk hozzá ezen eltévélyedésekért, hogy az erény útjára visszatérjenek. Amen.

XXV. A ruházat teszi az embert?

„Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a Te igéd szerint!”

Napjainkban mutatkozó nyomornak nem utolsó oka a ruházatban való fényűzés. Illően, sőt gazdagon, divat szerint öltözködni magába véve még nem bűn. Minden a szándéktól függ. Így pl. a ruházatkodásban dicsőséget keresni, azzal kérkedni, vagy rangunkhoz nem illő ruházatot viselni, ez nem csak az Isten parancsaival, de a józan ésszel is ellenkezik. Kérdezzük meg csak egy kis gyermektől, kinek eszét az előítéletek még nem vesztegették meg: „mért hordasz te ruhát?” Minden gondolkodás nélkül azt fogja felelni: „hogy meg ne fázzam.” Kérdezzük ugyanezt egy másiktól, ez meg így felel: „hogy a nap heve ellen védjem magamat.” Kérdezzétek ezt egy harmadiktól, és azt fogja felelni: „mert ruha nélkül szégyen gyalázat volna járni.” Jól van, helyesen feleltetek, mert a ruha arra való, hogy vele a mostoha időjárás ellen védekezzünk és a tisztességet meg ne sértsük. Csak az jár el ésszerűen, ki ruhájáról a most említett okokból gondoskodik és viseli azt. Az ész ellen vétkezik tehát az, ki az embereket meggyőzni akarja arról, hogy boldogok lesznek, ha a ruhákban kedvük szerint válogathatnak és parádézhatnak. – Nem csak eszünk, de sz. vallásunk is kárhoztatja a ruhával való fényűzést, nem azért, mintha e hiúság mindig halálos bűn volna, de mivel belőle más bűnök erednek. Igen, a ruházatban való fényűzés bűnből született és maga is új bűnöket szül. Ezt választottam mai beszédem tárgyául. Mária, az Úr szolgáló leánya, könyörögj érettünk!

Tárgyalás

A ruházatban nyilatkozó kevélység régi bűnök következménye. Ádám bűne szülte és személyes bűnök nevelik nagygyá. Összűleink a bűnbeesés előtt a megszentelő malaszt és az ártatlanság ruháján kívül más ruhát nem ismertek. De – sajnos – vétkezvén, visszas vágyakozás ébredt fel bennük; látták, hogy ruha nélkül szűkölködnek, azért fügefalevelekből készítettek ruhát, hogy befödjék mezítelenségüket. Ez volt az első divat. Íme, K! ez eredete legújabb divatú ruháitoknak, melyekkel oly nagyra vagytok, s melyekkel magukat felékesítve némelyek oly büszkén lépdelnek, mintha a többiek őket imádni tartoznának. Nem arra emlékeztet-e a ruha, hogy bűnben születünk, és hogy azoknak vagyunk utódai, kik megbántották az Istent? Aki tehát ruháira büszke, az dicsőséget keres – gyalázatában.

A ruházkozásban való hiúság, mely az eredeti bűnből született, személyes bűneinkből táplálkozik. Valamint az orvosok a szem tisztaságából, az arc üdeségéből, az ajkak pirosságából s a szív rendes működéséből egészségre, úgy a sz. atyák a ruházat egyszerű és illedelmes voltából a szív ártatlanságára következtetnek. Azért már a pogány bölcsek is, hogy erényeseknek láttassanak, megvetették a ruhapompát, és szent Bernárd azt mondja róluk, hogy eljárásuk helyes lett volna, ha erényeik is őszinték és valódiak lettek volna. „Mert mi mást árul el – így szól szent Bernárd – a pompás ruha és a felcicomázott külső, mint a lélek elpuhultságát, beszennyezett lelkiismeretet és erkölcsi romlottságot? Sok ember bizonyára nem fordítana annyi fáradságot testének ékesítésére, ha már meg nem szűnt volna lelkét erényekkel ékesíteni; sokan nem aggatnának magukra annyi pompát, ha lelkük még az isteni szeretet fényében pompázna; sok nő nem koszorúzná virágokkal haját annyira, ha szívében a szemérmesség virága és a tisztaság lilioma már el nem hervadott volna.”

Kemény szó ez egy szentnek a szájából; de más szent atyák is egyetértenek vele e dologban. Így pl. szent Cyprián azt mondja: „Leginkább azok ékesítik magukat hiú piperével, kiknek tisztasága vagy eladatott már, vagy eladó”.

Te, kedves keresztényem, talán még nem jutottál idáig; ruháiddal talán csak könnyelműségből vagy vigyázatlanságból kényeskedtél. De most miután hallottad e figyelmeztető szót, hiúságodat nem mentegetheted többé. Avagy mivel tudnád igazolni a ruházatban való fényűzésedet? Azt mondd talán, hogy ez által csupán mások vonzalmát vagy szeretetét szándékozol megnyerni? Ha te nem érzed, testi szeretetre gondolsz, de ésszerű keresztény szeretetre, úgy ezt nem szép ruhával, de szíved jó tulajdonaival, becsületességeddel, istenfélelemmel, erényeiddel fogod csak megszerezni. Vagy talán avval mented magadat, hogy mások is úgy tesznek? Ó ez igen veszedelmes kifogás; erre vonatkoznak Jézus óvó szavai: „*A szoros kapun menjetek be; mert tágas a kapu és széles az út, mely a veszedelembé viszen, és sokan vannak, kik azon bemennek.*” (Mt 7,13)

A ruházatban való kevélység és hiúság sok bűnnek szülőanyja.

Messzire vezetne, ha részletesen akarnék szólani arról, mily sok bűn származik e hiúságból. Azért csak az igazságtalanság bűneire mutatok rá, melyek belőle származnak. A ruházkozás fényűzés ugyanis okozza azt, hogy az emberek nem adják meg másnak, ami az övé, sőt másokat meg is károsítanak.

Nem akarok arról beszélni, hogy sokan hitelbe csinálják a parádét, a kereskedő pedig várni kénytelen a pénze után, vagy sokszor talán bottal ütheti a nyomát; arról sem akarok beszélni, hogy hetyke legények és cifrálkodó hajadonok meglopják szüleiket, hogy parádés ruhában járhassanak; azt is hallgatással mellőzöm, hogy a túlhajtott fényűzés zavart okoz a gazdaságban és a háztartási költségvetésben, úgy hogy aztán nincs miből rendesen nevelni és ruházni a gyermekeket sem pedig félretenni valamit az öregség vagy betegség napjaira; azt sem akarom bővebben tárgyalni, hogy sok gyermek szegény öreg szüleit nyomorogni hagyja, mert minden keresményét cicomára költi el. Minderről fölösleges volna bővebben beszélni, mert hogy ez bűnös és igazságtalan eljárás, mindenki belátja.

De mondok valamit, mire kevesen gondolnak. A ruhával való túlhajtott fényűzés ugyanis okozza azt, hogy az emberek nem adják meg a szegényeknek, ami a szegényeké. „*Aki kér tőled,*” mondja a Megváltó, „*adj neki, és attól, ki kölcsön akar venni tőled, el ne fordulj.*” (Mt 6,42) S másutt azt mondja Krisztus Urunk: „*Adjatok alamizsnát abból, amivel bővelkedtek.*” (Lk 11,41) Ne higgye senki, hogy Jézus itt csak tanácsot ad és nem parancsot. A szent atyák megcáfolnák ezen hitedet. „*Kinek fölöslege vagyon,*” mondja szent Vazul, „*fordítsa azt mások javára, mert így akarja ezt Az, kitől mindent kaptunk.*” „*Ha sükségen felüli vagyonnal rendelkezel,*” így sz. Jeromos, „*semmi különös dolgot nem művelsz, hanem csak kötelességet teljesítesz, ha a szegényeknek adod azt.*” Így nyilatkoznak a szent atyák. E szerint különbséget kell tennünk a sükséges és a fölösleges vagyon között. Mit kell érteni a sükséges vagyon alatt? A sükséges vagyonhoz a hittudósok szerint tartozik mindaz, amire sükségünk van, hogy állásunkhoz illő életmódot folytathassunk, s gyermekeinket rendesen felnevelhessük és elláthassuk. Szabad továbbá némi kiadásokat tenni megengedett, mérsékelt szórakozásra, szabad vagyonunk némi részét félretenni öreg napjainkra vagy betegség esetére. Nem cselekednénk ugyanis okosan, ha mindazt, amire sükségünk nincs, azonnal a szegényeknek adnók, s így azon veszélynek tennők ki magunkat, hogy később mások terhére leszünk. A gyermekek rendes ellátásához tartozik az örökség vagy hozomány is, melyet birtokos szülők gyermekeiknek adni vagy hagyományozni tartoznak.

Az egész fölöslegünket tartozunk-e a szegényeknek adni? Bizonyára nem, mert ez esetben a szegényeknek több jutna, mint a mennyire sükségük van s a szegényekből gazdagok lennének. A szent atyák csak azt kötik szigorúan szívünkre, hogy a szegényekről, ha arra igazán sükség van, gondoskodjunk, és első sorban azokról, kik hozzánk legközelebb állanak.

Úgyde, rangunkon felüli cifra ruha nem tartozik életsücsüsgleteink közé. Az a fölösleges dolgok közé tartozik. Vajon, ha te minden keresményedet és pénzedet drága ruhára költöd el, tudsz-e akkor a szegénynek alamizsnát adni? És ez hogy nem volna bűn? Nézd, a szomszédságodban él csomó gyerekek egy szegény özvegy; nincs kenyere, tüzelője; amott egy szegény munkás fekszik betegen hiába várva egy irgalmas szamaritánusra, ki ápolná, vigasztalná, gyógyítaná őt; az utcán egy szegény, sápadt képű, rongyos ruhájú gyermekkel találkozol. Lám, te segíthetnél rajtuk. De a kevélység szelleme arra ösztökél, hogy mindenedet a parádéra költsd; és te elfojtva szívedben az irgalmasság érzetét, inkább szép ruhában feszítesz, mint egy páva, mintsem hogy az irgalmasság gyakorlásával szívednek örömet szereznél s kincset gyűjtenél az örök életre. Ó jusson eszedbe azon szó, mit az örök Bíró az irgalmatlan szívűekhez fog intézni: „*Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készítettett, mert éhes voltam, és nem adtatok ennem stb.*” (Mt 25,41–46) Te is rá akarsz-e szolgálni a hiú ruházkodással és kevély külsőddel e rettenetes ítéletre?

De a ruházattal való fényűzés és hiúság nyomán még más bűnök is teremnek. A felpiperézett, kacér öltözetű személy a könnyelmű emberekben felébreszti a testi ösztönöket. Egy felcicomázott alak szemlélése gonosz gondolatokra, buja sejtelmekre és képzelődésre, tilos vágyakra ingerel, s mivel a divatkóros személy rendesen nem valami szemérmes, sőt ruháját kihívólag csábításra használja, bátran mondhatjuk, hogy a ruhával való fényűzés sokszor bűnös cselekedeteket is von maga után. Azért Villan. szent Tamás a cifra ruhát az ördög hálójának nevezi. Hány ifjúnak elzüllesztését okozta már egy könnyelmű nőszemély kacér öltözete! És hány leányzó bukott már el, mert túlságos cifrázkodással magára vonta a kísértő figyelmét!

Óvakodjunk tehát K! ruházatunkban a kevélységtől és hiúságtól. Inkább lelkünket iparkodjunk érvényekkel ékesíteni, mint azt Mária, az Isten anyja tévé. Ne higgyük, hogy szép, drága ruha boldogíthat. Mária a világtól elvonulva egyszerűen, szegényesen élt. Külseje bizonyára nem volt szemkápráztató s az ég és föld Ura mégis őt választotta Anyjául. Így

jutalmazta meg szent egyszerűségét. A zsidó nemzet fényűző leányainak egyikére sem tekintett az Úr, hanem kiválasztotta Máriát, az egyszerű, szegény Szüzet; és az angyal mégis malaszttal, vagyis bájjal, szépséggel teljesnek szólította őt. Ékesítsük tehát inkább lelkünket erényekkel, főleg, Mária példája szerint az alázatosság erényével, akkor az Úr minket is kiválaszt az örök életre. Amen.

XXVI. Szabad szerelem

„Szüzeknek szüze, könyörögj érettünk!”

Az embert nem érheti nagyobb szerencsétlenség, mint az, ha bűn állapotában van, ha lelke bűnnel van beszenyezve akár a saját, akár a mások hibájából. – Illő és megfelelő volt, hogy e szerencsétlenségtől megóvassék ama Szűz, kitől az Isten Fia testet és vért vala magára veendő, hogy minket a bűn minden tisztátalanságától megszabadítson. Mária Isten kegyelméből minden bűntől tiszta és szép volt, mint az ég angyalai. Dicsérjük tehát és magasztaljuk Mária szépségét és tisztaságát! Ezen dicsérésünk azonban semmit sem használna nekünk, ha nem igyekeznénk a legtisztább, szeplőtelen szűz példája szerint egyszersmind tisztán és bűn nélkül élni is. Az ő példája szerinti tiszta és ártatlan életmód lesz Máriának legszebb dicsérete. Annak okáért igyekezzünk megőrizni a keresztségben Istentől nyert ártatlanságunkat. Kivált azon tisztaságot iparkodjunk megszerezni és megtartani, mely abban áll, hogy szívünk az érzéki ösztönök befolyásától s az erkölcstelenség tetteitől ment; azon tisztaságot, melyet Isten a hatodik parancsban oly szigorúan követel. Erre hív fel minket az anyaszentegyház. Ellenben azok, kik a házasság felbonthatóságát hirdetik, a léhaság és gyalázatosság minden nemére szabadítják fel az embereket. *Jelszavuk: szabad szerelem, mi nem egyéb, mint közerkölcstelenség.* Ez az élvgyönyörök harmadik és leggonoszabb fajtája. Hogyha vétkezik az ember Isten ellen a fényűzés, kevélység és torkosság által, sokkal inkább vétkezik azon szenvedélye által, melyet parázñaságnak nevezünk.

Mily nagy bűn a parázñaság?

Ez lesz mai elmélkedésünk tárgya. Te pedig, legszentebb Szűz Mária, kit Isten kegyelme oly ragyogó tisztasággal ékesített, e szent tisztaságodra kérünk, esedezzel ma értünk, hogy kegyelme őrizzen minket is a bűnmocsoktól és belássuk ma, mily utálatos e bűn. Kezdjük tehát Isten nevében s a tisztaságos szűz anya oltalma alatt!

Tárgyalás

A tisztátalanság bűne manap oly nagy mérvben burjánzott fel, mint soha azelőtt. Az időviszonyok mostohasága, melyre oly sok a panasz, a mindinkább terjedő nyomor és szegénység, az általános elégedetlenség és forrongás nagyrészt e bűnben, mint minden rossz méregforrásában bírja eredetét. Csakhogy a világ nem akarja ezt belátni; minden nyomor dacára azt mondják: „A fajtalanság nem bűn.”

Én ellenben azt mondom: a fajtalanság súlyos bűn, mert

1. a tisztátalanság fellázadás az Istennek nyíltan kifejezett parancsa ellen. Isten maga hirdette ki Sinai hegyén a parancsot: „Ne paráználkodjál!” Aki tehát paráználkodik, azaz tisztátalanságban él, az olyat tesz, mit az Isten, ég és föld Ura, megtiltott; megveti az Istennek nyíltan kifejezett akaratát – szóval az Isten ellen lázong. Vajon a hatodik parancs nem oly szigorú és érvényű-e, mint az ötödik, hetedik vagy a nyolcadik? Nem ugyanezen Isten mondja-e: „Ne paráználkodjál!” aki mondta: Ne ölj, ne orozz, hamis tanúságot ne szólj! Ha a hatodik parancs megszegése, vagyis a tisztátalanság nem bűn, akkor nem bűn a lopás,

hamis eskü, ünneptörés, a szülők bántalmazása, sőt a gyilkosság sem; akkor egyáltalán nincs is bűn. Mert ha az egyik parancs nem érvényes, a többi sem az.

Csak hogy nem úgy van. Isten a hatodik parancsnak épp oly kötelező erőt tulajdonít, mint a többinek, és nem csak kihirdette, de szívünkbe is beírta azt. És az Úr Istenből nem lehet csúfot üzni. Ő nem azért adá ki parancsait, hogy vele alkudozzunk, hogy bennük válogassunk és a nem tetszőket elvessük. Amit Ő egyszer megparancsolt, azt tennünk kell, és amit megtiltott, azt tennünk nem szabad, mivel Ő akarja. És aki engedetlenkedik, ki az Ő parancsait felülbírálni, aki a legfelségesebb Úrnak akaratából csúfot üzni merészel, azt utoléri, és lesújtja Isten büntető karja. *„Rettenetes az élő Isten kezébe esni”*, olvassuk a sz. írásban. És Jézus így szól: *„Ne féljete azoktól, kik a testet megölik, és a léleknek nem árthatnak, hanem féljete attól, ki a testet és lelket is a pokol tüzére vetheti.”*

2. A tisztátalanság merénylet azon rend ellen, melyet Isten az emberi társadalomban megállapított.

Az emberi hajlamok egyike sem bűn addig, míg át nem lépi a határt, melyet Isten eléje szabott. Ugyanez áll a nemi hajlamról is. E hajlamot maga az Isten oltotta be az emberi természetbe, mivel azt akarja, hogy az emberi nem fennmaradjon. De e célra a házasságot rendelte már a paradicsomban, megáldva a férfi és nő frigyét. Az Isten továbbá azt akarja, hogy az emberek ne csak szülessenek, de annak rendje szerint fel is neveltessenek; e végből rendeli, hogy az apát és anyát felbonthatlan kötelék egyesítse, szigorúan kötelezve őket arra, hogy istenadta gyermekeiket Isten és a mennyország számára felneveljék. – És mit tesz a fajtalan, kéjenc? Nem dönti-e meg, amennyire rajta áll, az Isten által megállapított rendet? Törekvése szemben az Isten akaratával az, hogy állati ösztöneit kielégítse, átlépve az Isten által felállított korlátokat; rendellenes módon keresve az egyesülést, melyet Isten kizárólag csak a házasságnak tartott fenn, megveti a házasság isteni intézményét, mintha ez fölösleges volna s gúnyt űz ezen intézményben nyilvánuló isteni bölcsességből. Isten csak a házassági frigyét engedi meg, megáldva és megszentelve azt, holott a kéjenc oly frigyre lép, melyet a szenvedély kínál s mely csak addig tart, ameddig a szenvedély ingere.

A kéjenc gyermekeket nemz, kiknek neveléséről azután keveset vagy éppen semmit sem törődik; hiszen személyesen nevelni őket sokszor módjában sincs; innen van, hogy a törvénytelen gyermekek rendszeren rossz nevelésűek s csakhamar a bűn áldozataivá lesznek ők is. És ilyen megsértése a világrendnek, melyet az emberi nem teremtője az emberiség érdekében kezdettől fogva meghatározott, nem volna bűn? Mivé lenne az emberi társadalom, ha az Isten nem intézkedett volna ekképp, hanem az emberek kénye-kedvére bízta volna a szaporítást?

Lehetne-e nevelésről szó akkor, ha a gyermek apját nem is ismerné? Az emberek csakhamar elállatiasodnának, és az emberi társadalom nem volna egyéb, mint barmok csordája, óriási Sodoma, emberképű vadállatok tanyája, minden gonoszság melegágya, igazi pokol ...

Ki tehát tisztátalanságban él, és a házasság határain kívül bitorolja azon jogokat, melyek egyedül a házasokat illetik meg, az, amennyire rajta áll, az emberi társadalom rendjét felforgatni és a fent említett borzasztó állapotokat előidézni törekszik. Vagy talán neked ez meg volna engedve? Ha neked ez szabad volna, akkor a többieknek is szabad. És ha mindenki a te példádát követné, felbomlana és széthullana az összes rend az emberi társadalomban. Mondja még valaki, hogy az Isten által az emberiség javára tett intézkedéssel való illetén vakmerő visszaélés nem bűn.

3. A tisztátalanság kiöli szívünkben az Isten iránti szeretetet és a szívben idegen istennek emel oltárt.

Senki két úrnak nem szolgálhat. Ki fajtalan életre adta magát, abban mindinkább meghízik és megerősödik a fajtalanság ösztöne, végre minden ízében állatiassá és minden magasztosabb dolog iránt érzéketlenné lesz. A fajtalanság ezen bűzét nem állja ki az Isten

szeretete, kiköltözködik onnan. Ide vonatkoznak azon szavak, melyeket Isten a vízözön előtt az emberiséghez intézett; „*Nem marad meg az én lelkem az emberben, mivel ő test.*” (Ter 6,3) Ozeás próféta pedig így szól: „*Nem gondolkodnak arról, hogy megtérjenek Istenükhöz, mert a paráznság lelke vagyon közöttük.*” (5,4) Minél tovább él az ember a tisztátalanságban, annál lanyhább lesz az Isten szolgálatában, végre rá sem gondol többé az Istenre, és nem talál örömet az imádságban. A testi kéjt szereti mindenek fölött. A bűn gyönyöre az ő istene, melyet imád s melynek szolgál.

És az emberi szívnek ilyen állapota, az embernek ezen elszakadása az Istentől és a legaljasabb gyönyörökbe való alámerülése nem volna-e súlyos bűn az Isten ellen? Űzhet-e valaki az Istenből nagyobb csúfságot, mint az, ki hátat fordít Teremtőjének és a bálványokhoz hajlik? Pedig ezt teszi a tisztátalan, mint ezt Salamon királyon látjuk, kit vénségében nyílt bálványimádásra ragadott a fajtalanság.

Ha a fajtalanság általában minden embernek bűnül rovatik fel, mennyivel nagyobb bünt követ el akkor a fajtalanság által a keresztény ember, kit ez a parancs kötelez: Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből és minden erődből. Igen a keresztény, kinek teste a szent keresztiség által a sz. Lélek templomává és Jézus testének tagjává avattatott, százszorta súlyosabban vétkezik, ha ily ocsmány tettel Jézus drága vérével megszentelt lelkét az ördögnek szolgáltatja ki.

Ó kerüljük e bűnt a legnagyobb aggodalommal!

Mária a bold. Szűz és Istenanya a legtisztább volt minden teremtmények és Éva leányai között. Szeplőtelenül fogantatott, szeplőtelenül élt és szeplőtelenül meghalt. Elméjéhez a tisztátalan beegyezésnek még árnyéka sem férközött; képzelő tehetségébe soha sem vésődött tisztátalan kép vagy gondolat; szívébe soha sem engedett hatolni tisztátalan kívánságot; kétértelmű, léha szó soha ajkaira nem jött. Lelke a földi pálya bevégezése után oly tisztán szállt vissza Teremtőjéhez, amilyen tisztán a Teremtő kezéből kikerült. Szűz teste nem lett a rothadás martalékává, hanem angyali kezek által az Isten trónja elé vitetett fel. Mi is tisztán tartjuk a lelkünket, melyet a sz. keresztiség megtisztított és megszentelt. Mária példáját követve, mindenki állapotához mért tiszta életet éljen. „*Ó mily szép a tiszta nemzetség fénységben*”, olvassuk a Bölcsesség könyvében, (4,1–2) *mert halhatatlan ennek emlékezete, mivel mind az Istennél, mind az embereknél ismeretes. Koronázottan örökké diadalmaskodik, a fertőzetlen viadalok jutalmát elnyervén.*”

Kísértéseinkben Máriához, a szeplőtelen Szűzhez menekülünk.

Vill. sz. Tamást a testi kísértések igen gyakran háborgatták, mi neki nagy szomorúságot okozott. De ismét megvigasztalódott és megerősödött, mihelyt Máriához fordult és segítségért fohászott. Azért azt a tanácsot adja nekünk irataiban, hogy a kísértés idején Máriához menekülünk, mint a csirkék menekülnek anyjuk szárnyai alá, ha ellenség közeledik feléjük.

Ó ne hallgassunk az ördögi csábbeszédre, mely a tisztátalanság karjaiba édesget, hanem a Szüzek sz. Szüzénél keressünk menedéket, akkor reánk is fog szállani azon áldás, melyet Jézus a tisztaszívűeknek ígért: „*Boldogok a tisztaszívűek.*”

XXVII. Mária mint a tisztaság, alázatosság és mértékletesség példaképe

„Igazságnak tüköré, könyörögj érettünk!”

Az utolsó három sz. beszédben arról volt szó, hogy miképp keresik e világ fiai és szeretői boldogságukat az élvezetekben és gyönyörökben; nevezetesen a fajtalanság aljas ösztöneinek kielégítésében, kevélységben és hiúságban, melyet főleg a ruházkodás által fejtenek ki,

valamint a torkosságban. Láttuk, hogy mindez nem boldogságot, de kárhozatot rejt magában. A tisztátalanság megbolygatja az Isten által megállapított rendet és az embert teljesen elszakítja az Istentől, a fényűzés a bűn lejtőjére viszi őt, az iszákosság és mértékletlenség pedig testi-lelki romlásba sodorja. E gonoszságokkal sz. hitünk három magasztos erényt állít szembe: a sz. tisztaságot, alázatosságot és mértékletességet, s arra hív fel, hogy gyakoroljuk ezeket. Ezen három erényt megtestesülve látjuk Máriában, kinek példája nekünk irányadó legyen.

Mária a tisztaságnak, alázatosságnak és a világi gyönyörök megvetésének mintaképe, ellentétben a világgal, mely fajtalanúságra, fényűzésre és mértékletlenségre szólítja fel követőit.

Ma erről fogunk elmélkedni.

Ó Mária, az erények illatos rózsája, add, hogy Téged a tisztaságban, alázatosságban és a lemondásban követhessünk!

Tárgyalás

Isten a bold. Szűzet azért adta nekünk, hogy tisztaságával a világ előtt fényeskedjék.

Róla monda az Úr: „Szép vagy én barátném és szeplő nincs Tebened.” A bold. Szűz pedig szeretettel és gonddal ápolá tisztaságát jól tudván, hogy az Úr tetszéssel csak azokra tekint le, kik testüket és lelküket tisztán megőrzik. Hogy egészen az Istené legyen, már zsenge korában örök szüzességet fogadott neki, és kész lett volna, mint szent Bernardin mondja, az Istenanyaságról is lemondani, ha nem lehetett volna Istennek Anyja szüzességének sérelme nélkül. Szent Józseffel csak azon kikötéssel jegyezte el magát, ha megmaradhat szűzi tisztaságában. József halála után pedig az Úr a szűzi Jánost rendelte öréül. Máriát éppen ezen testi-lelki szüzessége tette méltóvá arra, hogy Anyja legyen az Isten Fiának, ki Izaiás jövendölése szerint csak szüzanyától születhetett, „Íme, a szűz méhében fogan és fiat szül és neve Emmanuelnek (Isten velünk) fog hívatni.”

A világban pedig mily kevés tisztaságra és szemérmességre akad az ember. Mily sokan hódolnak a tisztátalanság bűnének, gyarlósággal mentegelve bűnös életmódjukat! Pedig szégyenkezniük és pirulniuk kellene, ha a legszentebb Szűzben a szent tisztaság ragyogó példaképét szemlélik. Nem kellene-e a bűnösöknek a szent Szűz képének láttára vagy nevének hallatára megrettenniük, ha meggondolnák, mily erkölcsi posványban fetreng a lelkük? S várhatnak-e oltalmat attól, kinek mennyei ártatlansága erkölcsi rútságuknak merő ellentéte?

Ó ne mulasszátok el K.! főleg ti, kiket illet, lelki nyomorúságtokat és vakságtokat a bold. Szűz angyali szépségével összehasonlítani, hogy ez által megnyíljanak szemeitek s megjobbítsátok magatokat. Egyiptomi Mária, a nagy bűnös nő egykor templomba akart bemenni, hogy a feszületet megtekintse, de valami láthatatlan erő visszatartotta őt. Ekkor a templom bejáratánál függő Mária-képre esett tekintete, és ő azt mondotta: „Tudom ugyan, hogy ily nagy bűnös, minő én vagyok, arra sem méltó, hogy Téged megszólítson vagy Reád tekintsen, ki legtisztább vagy az emberek között; beismerem, hogy a templomba való belépés méltán tiltatik nekem. De azt hallottam, hogy a Te Fiad azért jött a földre, hogy a bűnösöket megmentse, engedd meg tehát, kérlek, hogy a templomba beléphessek; meg akarok javulni.” S azonnal be lehetett lépnie. Tégy hasonlóképpen, ó bűnös! hívjad Máriát; ígérj neki javulást, s ő azonnal megnyitja a menny kapuját, mely eddig zárva volt előtted.

2. Isten azért adta nekünk Máriát, hogy alázatosságával megszegyenítse a világ gögösségét és pompaszeretétét.

Az angyal üdvözlő szavaira: „Üdvözlégy malasztal teljes, az Úr van Teveled, Te vagy áldott az asszonyok között”, Mária megijedt; mert úgy vélekedett, hogy ily dicséret nem illeti őt; azért nem adott választ. S midőn az angyal közölte vele, mily nagy méltóságra választatott

ki, Mária nem bírta el magát, hanem alázatosan felel: „Íme az Úr szolgálóleánya!” Azután Erzsébet rokonához sietett, és három hónapon át szolgált neki betegsége alatt. És midőn Erzsébet az asszonyok legáldottabbjának mondotta őt, Mária minden dicsőséget az Istenre hárit, mondván: „Magasztalja az én lelkem az Urat.” A császár parancsára messze útra kél, szegény ruhában kemény tél idején. Sőt annyira megalázta magát, hogy nem vonakodott a templomban a tisztulás szertartásaiban résztvevő asszonyok sorába állani, amint azt a törvény rendelte.

Ó, mennyire megszegyeníti az Isten Anyja azokat, kik hiúságukban a fényűzés által mások közül kitűnni iparkodnak! A világ ruha szerint ítélvén az embereket, arra törekednek, hogy öltözetükkel s pazar ruházkodással felülműlják a többieket; láttuk már, K., hogy ezzel csak szívük kevélységét árulják el. Már pedig Isten a kevélyeknek ellenáll. Maga Jézus is arra hív fel minket, hogy alázatos szívűek legyünk, mint ő. Szent Bernárd pedig azt mondja: Ruházkodásunkban kerülni kell mindazt, mi a szükség és illendőség határain túl megy, s csak annyiban ékesítsük testünket, amennyiben az lelkünknek üdvös. És szent Pál így szól: „*Elégedjete meg avval, mitek vagyon.*” (Zsid 13,5) Nem futja-e el arcodat a szégyen pírja, ó büszke teremtés, ha meggondolod, hogy az Isten Anyja szegényes ruházata miatt mennyit szenvedett a hidegtől, midőn a betlehemi istállóban tartózkodott és isteni Gyermekeit is csak szegényes pólyákba takarhatta? És te oly nagyra vagy ruháiddal!

Ó kövessük Mária szerénységét és alázatosságát!

3. Könnyelmű emberek a mértéktelen evésben és ivásban keresik boldogságukat. Ámde nem találják meg, hanem testileg és lelkileg elzülkenek. Testünk nem bírja el a túlságos élvezeteket. Szent Ágoston a mértéketlent mocsárhoz hasonlítja: „Minden iszákos olyan, mint a mocsár.” Valamint a mocsárban békák, kígyók s más utálatos férgek tartózkodnak, úgy a részeges szíve oly mocsár, melyben bűnös kívánságok, bolond beszédek, káromlások, rágalmozások s más utálatos bűnök teremnek. Szent Pál bálványimádóknak nevezi a mértékletleneket, „*kiknek istenük a has*”; (Fil 3,19) És a Példabeszédek könyvében olvassuk: (20,1 és 23,29.30) „*Bujaságra vivő szer a bor és háborgó a részegség. Kinek jaj? Kinek vannak ok nélkül sebei? Kinek vörösek szemei? Nemde azoknak, kik bor mellett mulatoznak és a poharak ürítgetésében szorgalmatosak?*” Jézus Krisztus józanságra, sőt önmegtagadásra int: „*Vedd fel keresztedet, és kövess engem!*”

És ebben ugyancsak Mária jár előttünk, mint az önmegtagadás példaképe. Íme, mily fárasztó és kényelmetlen volt hosszú betlehemi utazása, melyet éppen akkor kellett megtennie, midőn az Isten Fiát vala megszülendő! S még csak emberi hajlékban sem tölthette azon éjszakát, hanem hideg ólba volt kénytelen menekülni a fagyos éj elől. Fekvő helye a pusztta föld, Fiának bölcsője pedig kemény jászol. S ajkai még sem nyílnak jajra, panaszra!

Piruljatok ti kényelemszeretők s még inkább ti, kik a részegséget és mértékletlenséget kedvelitek. Állatias, elpuhult élteteket hasonlítsátok össze az Istenanya önsanyargatásával és hagyjátok el bűneiteket! „Nem az evésre és ivásra vagyunk teremtvé”, mondja Aranyszájú szent János, „azért csak annyit együnk és igyunk, amennyi életünk fenntartásához szükséges.” Eszközöld ki nekünk, ó Mária, hogy belátva a mértékletlenség bűnének súlyos voltát, megjobbíthassuk életünket.

Ne hallgassunk tehát, K.! az ámitók szavaira, kik a világ gyönyöreinek bűnös élvezete által földi mennyországot ígérnek nektek. A tisztátalanság, kevélység vagy torkosság még senkit sem tett boldoggá. Máriára tekintsünk, kövessük erényeit, hogy méltók lehessünk pártfogására. Amen.

XXVIII. Házasságot – és nem szabad szerelmet!

„... eljegyezve vala egy férfiúhoz, kinek neve vala József, Dávid házából, és a Szűz neve Mária.”

Nagyon fontos tényező az emberi társadalomban a család. Hol a család rendezett alapokon nyugszik, ott az egész társadalom jól rendezett és egészséges. Hol azonban a családi kötelek lazíthatnak, ott a társadalom alapja is megrendül. A család alapja a házasság. A pogányság idejében, mikor a nő férjének rabszolgája volt és a feleség árucikknek tekintett, boldog családi életről szó sem lehetett. A kereszténység a nőt egyenjogúsította férjével s a házasságot a szabad választás és a kölcsönös vonzalom alapjára helyezte. Szent hitünk tanítása szerint a házastársak egy szív, egy akarat kell, hogy legyenek és ne az érzéki szeretet fűzze őket egymáshoz, mely mint a szalmaláng hirtelen fellobban és épp oly hirtelen kialszik, hanem azon szeretet, mely mint szent Pál mondja, „*tűrő, kegyes, nem irigykedik, nem cselekszik rosszul, nem fuvalkodik fel, nem gondol rosszat..., mindent elvisel, mindent elhisz, mindent remél, mindent elszenved.*” Csak ilyen szeretet teszi képessé a házastársakat, hogy egymás életét megédesítsék, egymást vigasztalják, bátorítsák és gyermekeiket Isten félelmében felneveljék.

Semmi sem képes annyira megszilárdítani a családi köteleket s biztosítani a családi boldogságot, mint a házastársak szívében élő hit. Mit ér pl. a gazdagság, ha istentelen férj a házasság érdekeinek megsértésével istentelen célokra használja azt? Mit használ a szépség, ha istentelen asszony mások tetszésének hajhászására fordítja azt, a féltékenység üszkét vetvén ezáltal férje szívébe? A hit azonban megvédi őket e kísértésekkel szemben. Mindkettőjüket köteleseikre figyelmezteti, de védi kölcsönös jogaikat is. Törüljétek el a vallást és azonnal meglazul a családi kötelék s feldúlatik a család békéje, boldogsága. Nem csoda tehát, ha a szocialisták a házasságot eltörölni s helyébe a szabad szerelmet behozni szándékoznak. Tehát hűtlenséget, baromi kéjeket kínálnak a családi boldogság árán, s ekképp a társadalom alapjait ássák alá. Isten azonban felbonthatlan házasságot rendelt, bizonyos köteleseket róva a házastársakra, s boldogságukat azok teljesítésétől tette függővé. Hogy pedig *Istennek ezen intézkedése fölötté bölcs és a közjóra elkerülhetlenül szükséges*, arról meggyőződtek, ha figyeltek a mai szent beszédre, melyet sz. Máriának, a szent Lélek jegyesének ajánlunk.

Tárgyalás

Midőn az Isten Ádámot a paradicsomba helyezé, hogy művelje azt, akkor mondá: „*Nem jó az embernek egyedül lennie, teremtsünk neki hozzá hasonló segítőt.*” Bocsáta azért az Úr Isten mély álmat Ádámra, és mikor elaludt vala, vőn egyet az ő oldalcsontjából és asszonnyá alkotá és vivé őt Ádámhoz. És monda Ádám: „*Ez mostan csont az én csontomból és hús az én húsemból; ez férfiúinak hívatik, mert férfiúból vétetett. Annak okáért elhagyja ember atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik és lesznek ketten egy testben.*” Ádám, mint a Tridenti sz. zsinat megjegyzi, a szent Lélek sugallatából mondotta e szavakat. És megáldá őket az Úr, és mondá: „*Növekedjétek és sokasodjatok és töltsétek be a földet.*”

E szerint a házasságot, a férfi és nő közötti szövetséget maga az Isten szerezte és pedig azon célból, hogy magzatokat nemzzenek s neveljenek és egymásnak segítségére legyenek. Maga az Isten vivé Évát Ádámhoz és megáldá kettőjük frigyét; a házassági köteléknek tehát valami szentnek kell lennie. Az embernek nem szabad, nincs joga kénye-kedve szerint vétkezni a másneműekkel; az Isten nem azért alkotta a nemi különbséget, férfit és nőt, hogy tetszésük és az ösztön ingere szerinti egyesüléssel szaporítsák az emberi nemet. Így tettek az

emberek a vízözön előtt és az Isten egy család kivételével mind kiirtotta az embereket, azt akarván ez által jelezni, hogy inkább nem tűr embert a földön, ha az Istentől kitűzött végcéljáról megfeledkezik. Látnivaló ebből, hogy az emberiség szaporítása nem történhetik az emberek kénye-kedve szerint, szabad állapotban, hogy az Isten az ily cselekvést kárhóztatja és büntetéssel sújtja és hogy ezen szaporítás az Isten által kijelölt állapotban, a házasság állapotában történhetik csak. A családi kötelék felbonthatlanságát Jézus Krisztus is jóváhagyta ezen világos szavakkal: „*Mit az Isten összekötött, ember el ne válassza!*” – a házastársaknak egyházával való saját egyesülését adván jelképül: „*A férfiú feje az asszonynak, mint Krisztus feje az anyaszentegyháznak ... De mint az anyaszentegyház engedelmeskedik Krisztusnak, úgy az asszonyok is férjeiknek mindenben. Férfiak, szeressétek feleségeteket, mint Krisztus is szerette az anyaszentegyházat és önmagát adta érte.*” (Ef 5,23–25) E jelképezés a legszentebb dicsfényvel vonja körül a ker. házasságot. Krisztus leszállva az égből, mintegy *elhagyta* mennyei Atyját, hogy egyházával egyesüljön; a férfi is elhagyja atyját, anyját neje iránti szeretetből. Krisztus csak egy anyaszentegyházzal jegyezte el magát, és az egyház is csupán Krisztust vallja jegyesének, az Ő nevét viseli, egyedül Ő reá gondol, utána vágyik már tizenhét század óta, egyedül Benne bízunk és Őt szereti; hasonlóképpen a férfi is csak egy nőt ismerjen feleségének s a nő is csak egyért éljen és haljon, mással gondolatban se foglalkozzék. Krisztus elválatlanul egyesült egyházával és vele marad a világ végezetéig; valamint az egyház is hű marad Hozzá. Hasonlóképpen a férfi is *elválatlanul* egyesül nejével, s hű marad hozzá a halálig. – Krisztus egyházával való egyesülésének *célja*: lelki fiakat nemzeni az ég számára. E célból bízta egyházára malasztjainak tárházát és saját Testét az Oltári Szentségben. Az egyház pedig anyailag gondoskodik gyermekeiről, ápolja, tanításával táplálja őket s halhatatlan lelkeiket legfőbb kincsei közé számítja. A gyermeknevelés a keresztény házasságnak is főfeladata. Az egyház Krisztusnak van *alárendelve* s mindenben engedelmeskedik Neki; Krisztus szereti az egyházat, mint saját testét, részvétellel, irgalommal viseltetik iránta. Az asszony is engedelmeskedjék férjének, a férfi pedig szeresse feleségét s vele gyöngéden bánjék.

Íme, mily magasztos a keresztény házasság!

Ezen állapot igen nagy fontosságú, mert amint egyrészt emeltyűje lehet az emberek jólétének és boldogságának, úgy másrészt, ha visszaélnék vele, a legnagyobb fokú boldogtalanságnak lehet okozója.

A házasság nagy fontossága kihat első sorban, magukra a házastársakra. Nem létezik fontosabb és komolyabb dolog az emberre nézve, mint pályájának, állapotának kiválasztása. A házassági állapot választása annyival is fontosabb, mert ha valaki ezt választotta, azt többé el nem hagyhatja; a köteleket, mely őt társához fűzi, csak a halál szakíthatja meg. De éppen ezen felbonthatatlanságnak kell azon alapnak lenni, melyen jólétük és boldogságuk épül. Ha a házastársak nem csak testileg egyesülnek, hanem, mint Isten is akarja, egyek lélekben, akaratban is, ha szeretet egyesíti őket, nem érzékies, hanem a hitben gyökeredző szeretet, ha az élet terheinek viselésében kölcsönösen segítik, ha vigasztalják egymást, örömmel és bánaton egyaránt megosztóznak, akkor házasságuk a legnagyobb boldogság forrása lesz rájuk nézve.

A házasság továbbá nem csak a testi vágyak kielégítésére való, hanem az erény iskolája is kell, hogy legyen. Azzá lesz pedig akkor, ha a házastársak keresztény módon gondolkodnak és éreznek; ha egyik a másikat igáját hordozni segíti, ha egymás gyarlósága iránt kölcsönösen elnézők, ha egymást kölcsönösen gyöngéd szeretettel megjavítani, *az erények gyakorlására buzdítani* és megszentelni iparkodnak.

De a házastársak egyszersmind szülők is, s mint ilyeneknek külön kötelességeik vannak egymás és gyermekeik irányában. Senki sem követelhet mástól támogatást és segítséget nagyobb joggal, mint a férj feleségétől és viszont. És mily boldogság vár rájuk, ha

gyermekeiket jól, istenesen felnevelik! Azon reménnyel vigasztalhatják magukat, hogy gyermekeik a munkában és gazdálkodásban felváltandják őket, öreg napjaikban pedig támaszaik és fenntartóik lesznek. Azon tudat is boldogítja őket, hogy nevük, rangjuk és becsületük haláluk után is élni fog maradékaikban és végül tudják azt, micsoda kezekre száll vagyonuk, melyet annyi fáradsággal, verítéssel gyűjtöttek.

Íme, mily áldásthozó a házassági állapot, mely két lényt annyi jóval elhalmozni képes! Nem csak a házastársaknak, másoknak is hasznára szolgál ezen állapot.

Isten rendelése szerint az emberi nem házasság által szaporíttatik és tartatik fenn. A házasság nem csak anyagi létet ad az új nemzedéknek, de a *nevelés* által egyszersmind annak szellemi kifejlődéséről is gondoskodik. Csakis a házasság állapotában lehet a gyermekeket a társadalom hasznos tagjaivá, az állam hű alattvalóivá és a mennyország boldog örököséivé felnevelni!

A polgári állam a házasságból veszi alattvalóit, és mily sok függ attól, hogy az államnak rendszerető polgárai, szorgalmas munkásai, becsületes kereskedői, lelkiismeretes hivatalnokai legyenek, kik a rendet fenntartsák, és az állami társadalom fennállását, anyagi jólétének felvirágoztatását előmozdítják és biztosítják. Már pedig rendes családi nevelés nélkül a társadalmat sem mire való henyék, tolvajok s minden gonoszságra képes gazok fogják előzőlni s azt a tönk szélére sodorni. Csak a házasságon alapuló családi élet és nevelés lehet a polgári állam rendjének alapja!

Az anyaszentegyház is a házasságból nyer új tagokat, kiket nem csak a társadalom leghasznosabb polgáraivá nevel fel, de az örök boldogságba is vezérli őket.

És ezért a házasság és a ker. család az emberi társadalomnak és a világon mindennemű rendnek vezértényezője. Házasság és családi élet nélkül az emberi társadalom elpusztul.

Ti is, becsületes keresztény házastársak Máriáról vegyetek példát. Legtisztább szívében arra határozta magát e szent Szűz, hogy szüzességét Istennek szenteli, és azt örökké megőrzi. Midőn tehát az angyal üdvözölve őt, mondá: „Üdvözlégy Mária, malasztal teljes ... íme, méhedben fogansz és Fiat szülsz;” Mária szüzi szemérmességgel kérdi: „Miképpen leszen ez, holott férfit nem ismerek, azaz: holott örök szüzességet fogadtam?” Annyira szerette az ártatlanságot, hogy az Istenanyaság méltóságáról később lett volna lemondani, mint szüzességéről! Azért a szüzek királynéja és a tisztaság példaképe ő mindenki, tehát a házások számára is; a házastársak is tartoznak állapotukhoz mért tiszta, szemérmes életet folytatni: házassági jogaikat tisztesen használni, a hitvesi hűséget kölcsönösen megtartani, s mindazt kerülni, mi a házasság szentségét meggyalázná.

Sajnos azonban, hogy vannak hitvesek, kik nem riadnak vissza a házasságtöréstől, attól a gonoszságtól, mely az ószövetségben Isten rendelése szerint megkövezéssel büntettetett. Vannak hitvesek, kik azt hiszik, hogy a házassági állapot minden önmegtartóztatástól felmenti őket, s hogy minden ocsmányságot, mely buja képzelődésükben megfogamzik, büntetlenül üzhetnek. Ó jusson eszetekbe K! hogy testünk a szent Lélek temploma! Gondoljuk meg, hogy Isten a hűtlenséget és fajtalanságot keményen fogja megtorolni! Mint tette akkor, midőn az állatias emberiséget vízözönbe fullasztotta, midőn a fajtalan Sodomát és Gomorrhát tűzzel elpusztította. Kérjétek az Isten Anyját, a szent Lélek jegyesét, hogy a hűtlenségtői, a házastársi jogok bűnös használatától őrizzen meg titeket és segítsen arra, hogy hűségben és szeretetben munkálkodjatok azon feladatok megoldásán, melyeket a házasság, családi boldogságtoknak és az egész emberi társadalom jólétének ezen alapja, tűz elétek. Amen.

XXIX. A család, mint a társadalom alapja

„Nagy titok a házasság, én pedig Krisztusra és anyaszentegyházra nézve mondom.” (Ef 5,32)

Midőn Pompejus római hadvezér bevette Jeruzsálemet, vágya támadt megismerni az izraeliták Istenét, mint akiről oly sokat hallott már. Azon hiszembem, hogy a zsidók Istenük képét a templomban őrzik, mint a rómaiaknál volt szokásban, felkutatta a templom minden zugát, de az Isten képére nem akadt sehol. Ebből azt következtette, hogy a zsidó nép nem hisz Istenben, hogy tehát vallástalan. Ez a vélekedés a zsidókról általánosan elterjedt s rossz hírnevet szerzett nekik a pogányok között; mert a pogányok azt tartották, hogy istentelen nép csak erkölcstelen lehet. Amiért is a zsidók közmegvetés tárgyai voltak. Ha ma Pompejus feltámadna sírjából s látná, mily nagyot fordult azóta a világ, kétkedően rázná a fejét. Az ő korának véleménye az volt, hogy a hitetlenség az ember romlottságának netovábbja; ma pedig a romlottság a hitetlenséggel még csak kezdődik. Kérdezzünk csak meg egy telivér szociáldemokratát: „Ugyan miképp lehettek oly kegyetlenek, hogy tanaitokkal az egész világot akarjátok elbódítani? Nem látjátok-e, hogy az, mit ti új rendnek neveztek, csak vérontással vihető keresztül? Nem féltek-e az igazságos Isten bosszújától, kik a világrendet felforgatni akarjátok?” Mit fog erre felelni? Elneveti magát és azt mondja: „*Mi az Istenől nem félünk, mivel nem hiszünk Benne.*” Ez a szociáldemokráciának kiinduló pontja. Kérdezzük meg továbbá: De hát mire fogjátok alapítani az élet- és vagyonsbiztonságot, ha a vallást eltörölte? Csak nem fogtok minden egyes ház és minden pénztár elé egy rendőrt állítani, ki vagyontokat őrizze? És hátha az a rendőr is tolvaj, mivel istentelen? Erre azt fogja felelni: A tolvajoktól nem félünk, mert *a mi szocialisztikus államunkban nem lesz magánvagyon.* Egyesek nem fognak vagyonnal rendelkezni; minden az államé lesz. – De mihez fogtok kezdeni vagyon nélkül, hogyan fogják a szülők ellátni gyermekeiket, ha semmijük sem lesz? „Mi a családról tudni sem akarunk. A családi élet elveinknek legfőbb akadálya; azért a családnak buknia kell, és meg is bukik, mihelyt sikerül a házasság felbonthatóságát keresztülvinnünk.”

Mi ellenben szent hitünkkel tartva azt mondjuk: a családi élet minden egészséges rendnek alapja, nélküle az emberi társadalom tönkremegy.

Erről elmélkedünk ma. Szeretetreméltó Anya, keresztény házasság védő asszonya áldd meg szavaimat!

Tárgyalás

Utolsó alkalommal hallottuk, hogy Isten már a világ kezdetén rendelte a házasság felbonthatlanságát, Jézus Krisztus pedig jóváhagyta és megszentelte azt. Ma részletesebben akarom fejtegetni azt, hogy a házasság felbonthatlansága a családi boldogság alapja.

1. A házaspár az egybekelés alkalmával holtig tartó hűséget ígér egymásnak. Ugyan próbáld meg azt mondani egy menyasszonynak: te vőlegényedet egykor el fogod hagyni és más fogja megnyerni tetszésedet – meglásd, micsoda szemekkel fog rád nézni. Nem, ő soha sem hagyja el urát! És ugyanily őszinteséggel esküszik hűséget a vőlegény is. Ha van őszinte ígéret, úgy a házassági ígéret az. Ígéretüket esküvel pecsételik meg. És mily ünnepélyességek között! A földísztített oltáron gyertyák égnek; előtte áll méltóságának jelvényeivel a pap; a tanúk, vendégek ünneplő ruhában jelennek meg. Hát még maguk a jegyesek! Bizonyára soha senki sem öltözködik fel díszesebben, mint mikor házasodik. A lelkipásztor elragadó szavakkal ecseteli a házasok kötelességeit, hogy teljes tudatában legyenek a lépésnek, melyet éppen tesznek. Az Úr színe előtt, az egyház szolgája és a hívők gyülekezete jelenlétében

határozott és ünnepélyes ígéretet tesznek, hogy egymáséi akarnak lenni egyik vagy a másik haláláig. Vajon ily ünnepélyes alakban letett eskü ne legyen-e kötelező? Vajon a vőlegény, midőn menyasszonyának örök hűséget esküszik, ugyanakkor másra gondoljon-e? És a menyasszony, midőn ajkain elhangzik az örök hűség esküje, ugyanakkor szívében más férfi után vágyakoznék? Ez alávalóság lenne. És ha valóban úgy cselekednének, ha ünnepélyes esküjük dacára is egymást elhagynák, minek kellene neveznünk eljárásukat? Szégyen az, ha egy asszony férjétől elúzetik, és szüleihez kénytelen visszatérni. Igaz ugyan, hogy a házasság kétoldalú szerződés, és a szerződés azon esetben, midőn az egyik fél a kikötött feltételeknek meg nem felel, rendesen elveszti kötelező erejét. Ámde a házasság olyan szerződés, melyet felbontani sohasem szabad. Egy közönséges szerződés felbontásának esetében a felek visszakapják részüket, melyet a közös célra egyesítettek. De a házasságnál ilyen kiegyezésről szó sem lehet. A nő fiatalságát, szépségét, ártatlanságát és egészségét áldozza fel férjének; viszont a férfi felajánlja neki erejét, védelmét s kezeskedik, hogy eltartásáról gondoskodni fog. Tegyük fel, hogy az asszony, mivel már elöregedett, és szépségét, erejét a háztartással és gyermekneveléssel járó gondok felemésztették, férje által elúzetik, mivel fogja őt férje kárpótolni azért, amit neki feláldozott? Legfeljebb talán hozományát adja vissza. A férfi könnyen gondoskodik magáról, míg az asszonyra nyomorúság és bánat várakozik. Az egyház a házasság felbonthatlanságával a gyengébb fél, ti. a nő védelmezését célozza.

2. *A házasság felbonthatlansága még nagyobb súllyal bír a gyermekek nevelésére nézve.* Nincs gyámoltalanabb teremtés, mint az újszülött kisdéd. A madárfiak pár hét alatt kiszállnak fészükből, és maguk keresnek ételmet; egyéb állatok is hamar megtanulnak járni és magukról gondoskodni; de az embernek sok esztendőre van szüksége, míg önállóan keresheti kenyerét. A gyermek okvetlenül elpusztulna, ha Isten szüleinek szívébe annyi szeretetet nem oltott volna. Hogy pedig jóra való ember lehessen belőle, ehhez a leggondosabb szülői nevelés szükségeltetik. Az anya gondozza és ápolja a gyermekeket, az apa pedig ételműről gondoskodik. Az apa egyedül nem nevelheti fel őket; mert munkával lévén elfoglalva, nincs ideje gyermekeivel bíbelődni; másrészt az anya is képtelen egymaga arra, hogy felnőttebb gyermekeit fenyítse, felnőtt fiakkal szemben az anya gyenge. Innen van, hogy törvénytelen gyermekek félszeg nevelésűek. Ilyenek rendesen azon szánandó gyermekek is, kik mostoha keze alól kerülnek ki. A házasság felbonthatlanságának elejtésével nyomban felszaporodnak az elválások s evvel együtt azon szerencsétlen gyermekek száma, kik nevelés nélkül nőnek fel.

3. Midőn a gyermekek már szárnyukra vannak eresztve s önállóan keresik kenyerüket, a már megöregedett szülők most hozzájuk fordulnak támogatásért. A gyermekek kötelessége most visszafizetni azt, mit szülők rájuk áldoztak. Hálátlan gyermek van elég. Sok szülő nem tudja megérteni, miképp lehet az, hogy gyermekeik oly keményszívűek hozzájuk, holott ők legjobb tehetségük szerint igyekeztek felnevelni őket. Ha annyi panaszt hallunk a hálátlan gyermekekre ma, midőn mind a két szülő vállvetve gondoskodik gyermekeiről, mi lenne majd akkor, ha a szülők kényük szerint elhagyhatnák egymást?

Képzeljünk egy apát, ki évekkal ezelőtt elhagyta törvényes nejét, és máshoz szegődött. Most, megöregedvén, felkeresi törvényes nejétől született fiát, ki anyja fáradozása és szorgalma folytán némi jólétre tett szert, és azt mondja neki: Én apád vagyok; légy szíves a hála kötelmeit teljesíteni irányomban! Mit felel a fiú? Talán ezt: Miféle kötelmeket? Nem ismerem el apámnak azt, ki anyámat, feleségét hűtlenül elhagyta és gyermekeivel mit sem törődött. Önnek nem vagyok adósa! És fognak-e köszörsülni a gyermekek az anyán, ki atyjukat elhagyta? Nem állítom, hogy a gyermekek ilyen bánásmódja helyes volna, de igazat fogtok adni nekem, ha azt mondom, hogy a gyermekek tényleg ritkán pártfogolják ilyen szüleiket. Úgy van, *a házasság felbonthatlansága erősíti a család szeretet kötelékét, s hathatós tényezője annak, hogy a szülők és gyermekek kölcsönösen támogassák egymást.*

Ó bárha a házasulandók megszívnék a házasság felbonthatlanságáról szóló tanítást, akkor kétségkívül nem tennék meg vakon e fontos lépést, hanem előbb jól meglátolnák, ha vajon választottjuk méltó-e arra, hogy egész életükre hozzá kössék magukat! Akik pedig benne vannak már a házasságban, vajha ápolnák magukban azon tudatot, hogy nem csak egymás iránti kölcsönös hűségre és szeretetre kötelezvék, de gyermekeik iránti kötelességeiket is tartoznak pontosan teljesíteni, mert az Isten egykor számon kéri tőlük a gyermekeket, s jaj lenne nekik, ha csak egy is elveszne közülük az ő hibájuk miatt.

Akarjátok-e tudni, kedves keresztény házastársak és szülők, mi módon fogjátok családi boldogságotokat megalapítani? Tekintsetek a magasztos példaképre, a Szűz Máriára, Jézus Anyjára. Benne megtaláljátok mindazokat az erényeket, melyeket gyakorolnotok kell, hogy házasságotok boldog legyen.

Mindenek előtt találtok Benne *tiszta szívet*. Mária teljes volt 1. ártatlansággal; „ártatlanság,” mondja róla szent Gergely, „sugárzik testéből és lelkéből.” Helytelen gondolat soha sem homályosította el elméjét. Isten, a legszentebb Úr trónolt szívében. 2. Mária *alázatos* volt. Minden teremtmény fölé emeltetve, mint Teremtőjének Anyja, mégis alázatosan és szerényen az Úr szolgálójának nevezi magát és mint alázatos rokon beteg nénjének szolgál. 3. Mária kiváló módon gyakorolta a *családi és háztartási békét és egyetértést*. A világgal nem törődve gondosan vezette jegyesének, Józsefnek szerény háztartását s híven adott szavához szerető és hű élettársa maradt, a haláláig. De legjobban kitűnt Mária 4. *anyai szeretetével!* Teljes odaadással táplálta, gondozta és őrizte isteni gyermekét; midőn Jeruzsálemben elveszett, nem nyugodott addig, míg fel nem találta őt, s főfeladatának tekintette legdrágább kincsét az Isten örömeire és az emberek üdvére nevelni fel. Végre 5. találunk benne *béketűrést*, Isten akaratába való megnyugvást és rendíthetetlen bizodalmat. Nagy szenvedései között nem zúgolódik, nem csügged, hanem az Istenre bízva terhét. Családapák, hitvesek, kövessétek ezen erényeit!

Nézzétek, mily féltő gonddal öröködik ő házának, családjának boldogsága, békéje, egyetértése fölött! Ne keressetek örömet családjaitokon kívül, idegen személyeknél, a játékban, ivásban, fényezésben és egyéb szenvedély kielégítésében; mert örömet, békét csak családjaitokban lelhetek; igazi meglegedettséget csak a család szentélyében, gyermekeitek körében s a munkánál találhattok. Jólétetek és boldogságotok feltétele a kölcsönös szeretet s kötelességeitek teljesítése; az szerzi meg nektek azt a békét, melyet mint Krisztus Urunk mondja, a világ örömei nem adhatnak. Ezt a békét keressétek, mint Mária tette, akkor minden szenvedésetek közepette is boldogoknak fogjátok magatokat érezni e földön s végtelenül boldogabbaknak az égben. Amen.

XXX. Gyermeknevelés az anya tisztje

„Megváltónk szent Anyja, könyörögj érettünk.”

A szociáldemokraták nem csak a házasság eltörlését, de evvel együtt meg akarják szüntetni a gyermekek házi neveltetését is. A jövő kor szocialisztikus államában a gyermek mihelyt az anyatejtől elválasztatik, az ő terveik szerint nyilvános intézetbe adatik, hol további neveltetéséről az állam fog gondoskodni. Tehát e tan az anya legdrágább kincsét, gyermekét ragadja ki az anya öléből, s a gyermeket megfosztva az anyai szeretet melegétől az állam rabszolgájává tenné már zsenge korában.

Kiben még egy szikrája él az emberies érzésnek, az e kegyetlenséget csak kárhóztatni fogja. Még az állatok is megszegyenítik azokat, kik a gyermeket az anya karjaiból kiszakítják. A legvadabb állatban is él a szeretet ösztöne kölykei iránt. Táplálja, ápolja s az ellenségtől védi őket még élete veszélyeztetésével is. És az emberi anyának még annyi joga

sem volna gyermekéhez, amennyi az oktan állatnak van?! Kegyetlenség volna ezt a jogot megtagadni tőle! Már maga a józan ész, ha az Isten parancsától eltekintünk is, kegyetlenségnek, örütségnek bélyegzi az ily természetellenes állapotot. De az Isten is, ki az anyába a gyermeke iránti szeretetet oltotta, határozottan az anyát rendeli gyermekeinek nevelőjévé. Még magasztosabb tisztet bízott az anyára a kereszténység. A keresztény anya nem csak a föld számára tartozik felnevelni gyermekét, de Jézus Krisztus, a menyei pásztor példája szerint az örök élet számára is; mert az Isten első sorban az anyától fogja egykor követelni a gyermeket, kit gondjaira bízott.

Ó mily magasztos a keresztény anyának hivatása! Az egyház mielőtt szolgáit az Úr szőlejébe kiküldené, hogy az embereket ideiglenes jólétre és az örök boldogságra vezessék, négy egész éven át előbb neveli, előkészíti őket a legnagyobb gonddal, folyton-folyvást szemek elé tartva a magasztos hivatást, melyre vállalkoztak, s a felelősséget, mely vele jár. Ilyen a ti hivatástok is, keresztény anyák! Ti az Istentől arra vagytok rendelve, hogy gyermekeitek szívébe a hit, erkölcs első magvait elhintsetek. És e feladat oly fontos, hogy az emberiség összes jóléte s üdve függ tőle. Azért figyeljete, főleg ti keresztény anyák a mai szent beszédre, melyben az égi anya oltalma alatt előadom, mily jogokat és kötelességeket rótt rátok az Isten gyermekeitek irányában. Ebből az elmékedésből ki fog tűnni azon tanok alávaló és hazug volta, melyek oly durva kézzel nyúlnak szent jogaitok körébe.

Te pedig, csodálatos Anya, Megváltónk nevelője, áldd meg ezen elmékedésünket, melyet tiszteletedre és dicsőségedre fogunk végezni.

Tárgyalás

Az Isten minden anyába beleoltotta a gyermekei iránti szeretetet. Ezen természetes érzelem az anyát arra ösztönzi, hogy gyermeke fölött örködjék, s a szerencsétlenségtől védje őt, ha kell életével is. Így cselekedtek a pogány anyák is. Ez anyai kötelességeket a kereszténység megnemesítette és megszentelte; az egyház védi az anyák jogait gyermekeikhez és azon kötelességet rója rájuk, hogy gyermekeiket az Isten országa számára neveljék. Ünnepeles pillanat az, midőn az anya először lépi át gyermekével karján a templom küszöbét, hogy hálát mondjon a Mindenhatónak és felajánlja Neki gyermekét; az egyház ilyenkor mind a kettőért, az anyáért és gyermekéért könyörög az Úrhoz, hogy egykoron az ég örömeibe vezesse be őket. Magasztos hivatal tétetik itt a templomban az anya vállaira; az egyház átadja neki gyermekét, ki egyszersmind az egyházé is, azon megbízással, hogy viselje gondját, még megéri arra, hogy az egyház a hitben oktathassa, s őt az üdv útján vezesse. Az anya tehát a családi körben az egyházat helyettesíti; az anyaszentegyház pásztori hivatalát bízza reá. Nem magasztos hivatás-e ez?

És mily drága kincset bízott Isten az anyára! E drága kincs a gyermeke, kit az anya mindennél jobban szeret, kiben minden reménye összpontosul. Ő tudja, hogy gyermekében Jézus Krisztus drága vérén megváltott halhatatlan lélek lakozik, hogy gyermeke az Isten gyermeke is, és a mennyország örököse. Nem csak testéről, de lelkéről is tartozik gondoskodni. A keresztény anyának legdrágább és legföltettebb kincse gyermekének lelke; ő gyermekének testében csak a lélek porhüvelyét látja, lelkét pedig a szent Lélek templomának tekinti; azért nem csak testi szükségleteiről gondoskodik, de arra is törekszik, hogy gyermekét istenfélelemben jámbor kereszténnyé nevelje.

Mennyi gondot kell erre fordítania! Szent Bernárd azt mondja, hogy az emberi lelkek értékesebbek, mint Krisztus vére. És ha valaki, mondja tovább szent Bernárd, azzal volna megbízva, hogy törekeny edényben Jézus drága vérenek néhány cseppjét őrizze, ő mily aggódón örködnék e drága kincs fölött! Az anya is híven örködjék gyermekének lelke fölött.

Azt kérditek talán, keresztény anyák, mi módon fogtok ezen terhes kötelességeknek eleget tenni? Felelem: földolog az, hogy gyermekeiteknek jó példát mutassatok. A nyáj

pásztora után megyen, akár kövér legelőre vezetetik, akár pedig kopár helyekre. Ismeri pásztora szavát s hallgat rá. A gyermek kicsi korában föltétlenül anyja vezetésétől függ; anyja szavai, tettei mélyen bevésődnek lelkébe; eltanulja beszédmódját, elsajátítja jó és rossz szokásait; de hamarabb a rosszakat, mert akarata, mint minden emberé, inkább a rosszra hajlandó. Egy iskolás gyermek magaviseletéből, fejlődéséből biztosan lehet következtetni anyja életmódjára. Ha a gyermek látja, hogy anyja szereti a jót, utálja a rosszat, buzgón teljesíti köteleit, mindenki iránt nyájas és előzékeny, mindez egy istenfélő és erkölcsös élet talaját készíti elő lelkében. Édesanyjára való visszaemlékezés későbbi éveiben is megvédi őt a kísértések ellen.

Azért keresztény anyák, szent kötelességek gondosan ügyelni magatokra és mindazokra, kikkel gyermekeitek érintkeznek. A keresztény anya távortartja magától s házatól mindazt, mi gyermekében gonosz gondolatokat támaszthatna s ártatlanságát veszélyeztethetné.

Gondolatok kötelességekre s a nagy felelősségre! Jézus Krisztus átkot mondott azok fejére, kik egy kisedet megbotránkoztatnak; még nagyobb büntetés várokozik azon anyákra, kik rossz példájukkal maguk döntötték romlásba gyermekeiket. Mert „*gyermekeitek angyalai mindenkor látják az Atya orcáját, ki menyekben vagyon.*” (Mt 18,10) Ez a menyei Atya rettenetes ítéletet mondana rátok, ha gyermekeitek őrangyalai Isten trónja előtt azon vádat emelnék ellenetek, hogy gyermekeitek romlását ti magatok okoztátok. Mária egész életét Fiának szentelte. Érette cselekedett mindent; Iránta való szeretete kormányozta minden lépését. Védte életét, midőn Heródes dühe elől Egyiptomba menekült vele; bánkódva kereste három napon keresztül Jeruzsálemben, részt vett minden bajában, fájalmában. Midőn mindenki elhagyta Őt, ki volt az, ki híven követte a Kálváriára és kitartott Vele az utolsó leheletig? Mária. Minden gondolatát, szíve minden dobbanását, minden munkáját sőt egész életét Fiának, Jézusnak szentelé, kit mindenek fölött szeretett. Máriának Fia iránti ezen önfeláldozó szeretetéből példát vehetnek az anyák, miképp kell az Isten kezéből fogadni, s anyai szeretettel felnevelni gyermekeiket.

Miként Mária Fiát a templomba vitte, hogy őt Istennek felajánlja, s miként ő Fiának szentelte egész életét, úgy kell minden szülőnek gondoskodnia gyermekéről s magát érte feláldoznia.

Sokszor hallunk panaszkodni szegény anyákat, kiket az Isten sok gyermekkel áldott meg: „Óh én szegény, hogyan fogom valamennyit felnevelni, valamennyit ellátni?” A szülők s főleg az anyának kötelessége bizonyára terhes és felelősségteljes, de azért elcsüggedésre nincs semmi ok. Tegyetek meg mindent, amit tehettek; karoljátok fel őket hő szeretettel, gondozzátok minden erőtökből és az Isten megadja áldását. Isten nem kíván lehetetlent; csak ti jóra való keresztényeket neveljétek gyermekeitekből, tanítsátok meg őket megelégedetten élni, szorgalmasan dolgozni, a többit pedig bízzátok a jó Istenre; ő majd gondot visel rájuk. Kik sok gyermekük miatt az Isten ellen zúgolódnak, azok vétkeznek az Isten gondviselése ellen; az pedig súlyos bűn: Nem tudjuk, mit hoz a jövő; lehet, hogy épp az a gyermek, kinek világrajövetelét anyja nem szívesen látta, leghálásabb gyermeke lesz egykoron.

Példa az életből.

A felvidéki havasok között élt egy szegény pásztorember. Az Isten már a harmadik gyermekkel áldotta meg. Ezen esemény azonban inkább elkeserítette, mint megörvendeztette őt. Elkeseredésében az Isten ellen is kifakadt s gyermekét annyira nem szívelte, hogy soha jó szót nem adott neki. E miatt az anyának is sokat kellett szenvedni s ezért ő sem szerette őt úgy, mint a másik két fiát. Hogy a gyűlölt fiút apja közeléből eltávolítsa, meglehetősen távoli helységben lakó egyik nagybátyjához küldötte őt, hol aztán nagybátyja juhait őrizte. A nagybátya megkedvelte a fiút, sokat beszélt neki a jó Istenről az ő akaratáról s kivált negyedik parancsáról. A fiú figyelemmel hallgatta s szívébe zárta szeretett bátyja szavait. Derék magaviselete miatt mindenki megszerette; végre a szomszéd uraság ispánnak fogadta fel, s mint ilyen takarékoságával némi vagyonra tett szert, megnősült és boldogul élt.

Aközben apja meghalt; anyja pedig legöregebb fiához került, ki a családi kunyhót is örökölte. Ez eleinte jól bánt vele, később azonban neje besúgásaira elidegenedett tőle, míg végre egy alkalommal részegen jövén haza, az utcára úzte ki öreg anyját. Siránkozva indult el másik fiához a szegény asszony. Itt szívesen fogadták ugyan, de szemére hányták azt, hogy a házikót a legöregebb testvérnek hagyományozta. Midőn pedig kijelentette, hogy náluk akar letelepedni, elkomorult az ábrázatjuk, s szívtelenül kiutasították őt. A szegény asszony koldulni volt kénytelen. A legfiatalabb testvér azalatt megtudta atyja halálának hírét. Késedelem nélkül intézkedett, hogy özvegy anyját magához fogadja. Midőn szülőfalujába érkezett, legelőször egy rongyos ruhájú koldusasszonnyal találkozott. Nagy rémületére édesanyját ismerte fel benne. Leugrott szekeréről, tisztelettel kezét csókolt neki, s felsegítve őt kocsijára, haza vitte, hol békén, boldogan tölté hátralévő napjait, haláláig nem szünve meg hálát mondani az Úrnak ezen legfiatalabb gyermekéért.

Ezen valóban megtörtént esetből láthatjátok K. az Isten intézkedését, miszerint sokszor épp az a gyermek lesz a leghálásabb, kivel a szülők legkevesebbet törődtek. Fogadjátok tehát gyermekeiteket az Isten kezéből szívesen, s ne feledjétek, hogy bennük Jézus Krisztus vérén megváltott halhatatlan lélek lakozik; neveljétek őket türelemmel. Önfeláldozó gondoskodásokat, mellyel kötelességeiteket végzitek, Isten megjutalmazandja nem csak e földön jóra való gyermekekkel, de egykoron az örök boldogsággal is. Amen.

A májusi ájtatosság befejezése

„Mondá anyja a szolgáltnak: Amit nektek mond, cselekedjétek.” Jn 2,5

Május elmúlt, lehullottak a virágok, hogy helyet engedjenek a gyümölcsnek. Isten rajtunk is gyümölcsöt keres. „A gyümölcstelen fa kivágatik és tűzre vettetik,” olvassuk a szent írásban; „Gyümölcseikről ismeritek meg őket,” mondja Jézus Krisztus. Mit használna a földművesnek, hogy földjét megszántotta, bevetette, ha nem hozna neki termést, gyümölcsöt? Nekünk is vajmi keveset használna ezen májusi ájtatosság, ha meddő, gyümölcstelen lenne lelkünkre nézve. Rendes gazda az év végén számadást csinál, hogy lássa, mi hasznot hozott neki munkája. Tegyük így mi is ma, vessünk futólagos tekintetet a tárgyra, mellyel foglalkoztunk, háramlik-e ezen májusi ájtatosságból lelkünkre némi haszon?

Tárgyalás

Nem szándékozom részletesen elősorolni mindazokat a tévtanokat, melyekkel napjainkban a felforgatók pártja a keresztény világot lángba borítani törekszik. Foglalkoztunk azokkal külön-külön harminc szent beszédben. Hallottuk, mily terveket főz a szocializmus. El akarja törölni a vallást, mely minden erkölcs alapja, támadja a magánvagyon jogosságát, mely a társadalmi rend anyagi tengelye, kárhóztatja a családot, mely a polgári élet szegletköve. A szocializmus a magánvagyon támadásával a tönk és romlás szélére sodor, a család bolygatásával házunk szentélyébe toladodik, és veszélyezteti ideiglenes és örök boldogságunkat, midőn hadat üzen a vallásnak.

Főleg ez utóbbi az, mely érdekeinkbe ütközik: mert hitvallás nélkül széthull az emberi társadalom. A vallás éber őre a magán vagyonnak és a felbonthatatlan, keresztény házasságnak, melyen a rendezett családi élet alapszik.

A vallással mint döntő tényezővel számolni kell azoknak, kik az emberi társadalmat fenntartani és az egyedek jogát megőrizni hívatvák. A vallás az, mely az embereket a társadalomban összetartja; kijelöli nekünk az erényt; s annak követésére, a tökéletességre

buzdít főképp az által, hogy ezért örök jutalmat ígér nekünk; a vallás pótolja a világi törvények fogyatékoságait; a bíró, a törvényhozó szeme, a végrehajtó hatalom büntető karja nem hatolhat mindenüvé. Ahol ezek tehetetlenek, ott segít a vallás az ő nagy befolyásával, melyet a szívekre gyakorol, csírájában elfojtva a gonosz szándékot és a gonosz szándékú büntényeket. Hogy kötelességeinket, melyeket állásunk, hivatalunk, családjunk s egyéb körülményeink előírnak, teljesíthessük, mély, benső vallásosságra van szükségünk. Mennyi vallásosságra van szükségünk, hogy jó apák, tisztességes polgárok, hű hitvesek, szorgalmas munkások, rendes hivatalnokok, engedelmes alattvalók és becsületes cselédek lehessünk! És hogyan viselhetnők el férfiasan, türelemmel és megnyugvással a földi lét terheit, bajait, hogyan élhetnénk e földön megelégedetten vallás nélkül? Ó ki tudná elszámlálni egyrészt azon előnyöket, melyek a vallásból folynak, másrészt azon vészes következményeket, melyek a vallás eltörlésével úgy egyesekre, mint az egész társadalomra háramolnának!

A mai szomorú időkben, midőn az Isten ellenségei nem csupán egyik vagy másik hitcikkelyt tagadnak, mint az eretnekek tették, de az egész vallási rendszert támadják minden vonalon s ekképp az egyháznak és az egész társadalomnak élethalál harcot üzennek, mi az egyház védő szárnyai alá meneküljünk és fokozott bizalommal ragaszkodjunk, simuljunk egyházunkhoz, szent hitünkhöz. Csak így kerüljük el a bennünket és az egész világot fenyegető veszedelmet. Ez legyen májusi ájtatosságunknak első gyümölcse. Szilárd, törhetlen hit erősítsen az élet ellenünk törő viharaiban s az adjon vigasztalást is kísértéseink, szenvedéseink s mindennemű viszontagságaink közepette. És ha ezren meg ezren kiáltják fülünkbe: „nincs Isten, nincs örökkévalóság, ítélet, nincs örök jutalom, örök büntetés!” hitünk mégis rendületlenül álljon, ne inogjon, ne csökkenjen, el ne vesszen.

Midőn a vízözön hullámai a világot elárasztották, Noe, s mindazok, kik a bárkában voltak, megmenekültek; ellenünk K. a hitetlenség és pártütés hullámai törnek; meneküljünk mi is a bárkába, a frigszekevénybe, melyet az egyház Máriának, Isten Anyjának, boldogságos Szűznek nevezett el. Ez legyen ájtatosságunknak második gyümölcse. Bátran valljuk magunkat Mária gyermekeinek, és hogy azok vagyunk, mutassuk meg azzal, hogy Fiának szavára engedelmeskedünk: „*Amit nektek mond, cselekedjétek!*” Így szól hozzánk befejezésül Mária. És Jézus Krisztus: „*Ha az életbe be akarsz menni, tartsd meg a parancsolatokat!*” Ha Máriának tetszeni akarunk, tartsuk meg az isteni és egyházi parancsokat s hivatásbeli kötelességeinket végezzük lelkiismeretesen. Így leszünk Máriának igazi tisztelői. Ígérjük meg Máriának, mielőtt elbúcsúznánk Tőle, hogy így fogunk cselekedni.

Tiszteljük és szeressük Anyánkat forrón, lángolóan; imádkozzunk Hozzá buzgón, főképp szent olvasót, mely oly kedves előtte, lakásunkat az Ő képével, szívünket pedig erényeinek képeivel ékesítsük; jó és balsorsban gondoljunk Reá! Egészen neki ajánljuk magunkat!

Hozzád, oltalmad alá menekülök én is ó Isten Anyja; a Te oltalmadba, jóságos Anyánk, ajánlom hallgatóimat is! Hálát adok neked azon kegyelemért, hogy az egész hónapban a Te erényeidről elmélkedhettünk s Téged magasztalhattunk! Hálát mondok Neked, ó Mária, mindazon jó sugallatokért, melyek közbenjárásodra szívünkben támadtak. És hogyha csupán csak egy lelket is megnyertünk az ég számára, már ez is nagy eredmény lenne. Mert hiszen egy lélek Isten előtt több, mint az egész világ. Áldd meg, ó Mária, ezen elmélkedéseinket, melyeket a Te tiszteletedre elvégeztünk. Legyen gyümölcse bő és maradandó. A Te oltalmadba ajánlom plébániám összes híveit; vedd őket anyai védő szárnyaid alá, irtsd ki közülük a tévely konkolyát; és hogyha az Úr büntető keze súlyosan nehezédnek ránk, oltalmazz minket, ó jóságos Anyánk, tartsd vissza az isteni igazságosság büntetéseit és eszközöld ki nekünk bűneink bocsánatát! Oltalmad alá futunk Istennek szent Szülője, könyörgésünket meg ne vedd szükségünk idején, hanem oltalmazz minket minden veszedelemtől, dicső és áldott Szűz, mi Asszonyunk, mi közbenjárónk, mi szószólónk, engeszteld meg nekünk Fiadat, ajánlj minket Fiadnak, mutass be minket szent Fiadnak.

Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja, hogy méltók lehessünk a Krisztus ígéretére.
Amen.